

2
26.
HOMILIÆ DOMINICALES
VENERABILIS FR.

CAESARII
HEISTERBACENSIS MONACHI
S. Ordinis Cisterciensis:

QUIBUSCUNQUE CONCIONA-
toribus, Religiosis verò imprimis utiles, ad Sermo-
nes Spiritales instituendos.

Pars Secunda:

IN EVANGELIA, POST OCTAVAS
EPIPHANIAE AD VSQVE PENTECOSTEN,

Per R. P. F.

IOANNEM ANDREAM COPPENSTEIN
Mandalsen, S. Ordinis Prædicatorum Theologum.

Nunc primum ex peruetusto M. S. Cod. ad typos elaborata: additis
ad marginem lemmatis, & Citationibus adnotatis.

COLONIAE AGRIPPINAE,

Apud Petrum Henningium.

ANNO MDCXV.

Permissu Superiorum.

MONASTICA DOMINICALIS
C A E S A R I I
HISTORICIS MONACHIS

JOHANNES GILBERTUS
VON KÖNIGSBERG
VON KÖNIGSBERG

Part Second
LITURGIA
LITURGIA

ADRIANUS CORPUS
ADRIANUS CORPUS

COLONIAE AGGRIANA
Apud Petrum Henningsen
MDCXX

NVNCVPATORIA DEDICATIONIS.
ADMODVM REVERENDO

PATRI IN CHRISTO
AC DOMINO:
MATTHIAE NISAEI
Sacri Ordinis Cisterciensium
ABBATI
HIMMENRODENSIS
CLAVSTRI

VIGILANTISSIMO ET DIGNISSIMO, SA-
*lutem ex IESV, ex Matre IESV MARIA Patrocinium Vouet, de-
fert obseruantiam ex se F. IOANNES ANDREAS
COPPENSTEIN Mandalensis, Ordinis
Pradicatorum.*

Ecessitas vt legem non habet; ita nec sui ratio-
nem desiderat. Quare nec sapiens quisquam illi-
us, quod ita necessarium esse cognoscit, ratio-
nem à quoquam reposcit. At suum cuiq; tribui,
& Patri filium deberi cum vtrumque perinde
oportere necesse sit; equidem CAESARII
HEISTERBACENSIS Homiliarum Partis
primæ, nunc primum à me typis editæ, DEDI-
CATIONEM Ipsi Reuerendo Abbati Heisterba-
censi à me sic necessario deberi iudicabam; vt
nisi vellem paternum in ius Naturæ committere, omittere non possem.

Iam verò ab Heisterbaco proxima necessitas, parque ratio, PARTIS

EPISTOLA

SECUNDÆ DEDICATIONEM AD CLAVSTRVM vocat Himmenrodenm. Hoc namque olim Heisterbacensem genuit domum filiam suam; hæc filius se suum Cæsarium. Vt planè mihi necessitas incumbat; aliquem Filiae partum, retro Matri quoque suæ acceptum referre. Partus is est Cæsarius: ideoque & nepos Vester est idem. Etenim sic Deus dedit; sic tulit Sors; sic Virtus Vestra commeruit, *Admodum Rde Abba*; vt anno superiore & viduatæ Himmenrodenfis vxoris Vir fieres & Caput, Paterque prolis benedictæ: simul quidem velut Autus Cæsarij; quantum huiusce Mater sese Filiam esse Vestram libens confitetur. Qui igitur Partem primam Homiliarum Patri debebã; Secundam Auo debere videbar.

AFFERO itaque, ET OFFERO MVNVS. Sed VESTRVM, è Vestro Maiorum inclyto thesauro depromptum. In quo si quid Meum fuerit; istud erit iure non minore; nec minus; quam quod Pharaonis filia sibi de Moyse vendicabat. Et iussit. Quippe quem deperditioni expositum in scirpea fiscella paruulum, ipsa per alui crepidinè inambulàs, vagientem miserata suscepit; ac matri, quamuis ignotæ sibi, reddidit nutriendum: demum in locum filij adoptauit, *Exodi 2*. Pari quoque diuina providentia, mihi ad Rheni ripam, in Valle molarì, subsistenti, allatum militari sub axilla, & dilacerationi iam venditum Cæsarium hunc Homiliarium contigit excipere, eripere, perficere; ac luci, rei que publicæ Christianæ adaptatum; simul & adoptatum mihi in locum filij quodam modo Meum efficere. Meum, inquam, non Adoptiuum solum; sed simili pene Cognatione iunctum ac deuinctum; qualem cum Baptizatum Baptizans, tum Patrinus contrahere consueverunt.

Quem itaque in Litera scripta vagientem accepi; eum hucusque in sinu meo enutritum, & nunc præli sudore robustiorem, *Admodum Reuerenda Paternitas vestra* accipit, Ducem populi, ex Ægypto morum corruptissimorum educendi, futurum. Non iam vagit; sed clamat, & quasi tuba exaltat vocem suam, qui homilizat in Sion. Neque hoc solum: sed miraculorum quoque certus assertor; & testis fidelis exemplorum; & scriba doctus; & exhortator potès in verbo terret hostem, pusillanimes roborat; excitat peccatores, stimulat iustos; ac virtutes ipse multas operabitur in plebe, in Religione, in Ecclesia. Quam admirabilis in Dialogis; tam Venerabilis in Homilijs. Qualis in Vita; talis in Litera. Magnus fuit & humilis in occulto Claustrì: maior & sublimis erit in publico Ecclesiæ. Sub modio religiosus: at super candelabrum gloriosus. Hic in litera auditu dignus, dignior lectu, prædicatu dignissimus: at isthic in vitæ sanctimonîa obseruandus etiam, ac imitandus. Per ista Ecclesiæ; per hanc cælo debitus. Sed huic quidem iam diu redditus Beatus; Ecclesiæ autem sero nimis publicatus Homiliaris.

Vt mi-

N V N C V P A T O R I A .

Vt mirari sat nequeam, qui factum: tam latuisse diu Virum Scriptorem, ex omnibus (quos ego viderim vnquam, post S. Gregorium Magnum) vnicum, ac, in D V O B V S potissimum, prorsus singularem. In A L T E R O inquam: Quod non solum Euangeliorum Explanationem suam fide ad Cistercienses suos adaptarit: vt eadem simul tamen & alijs quibuscumque Religiosis, quin & vniuersis Christianis quàm aptissima accidat, vel vnâ subinde voculâ duntaxat commutandâ: verum etiam, quod viam quoq; modumq; aperiat Contemplatiuis Religiosis, & iuxta bene moratis Ecclesiasticis, perinde moraliter de Euangelijs & meditandi, & prædicandi. In A L T E R O autem: quod non vnum, non pauca solum Euangelia ex Allegorijs per viam regiam moralizationis constanter educat explicando; sed vniuersim omnia, vt singula, tenore vno & vbique simili prosequatur edifferendo. Magni illius Ecclesiæ Doctoris Sancti Gregorij quâ in Dialogis, quâ in Homilijs imitator tam felix; vt nemo quisquam alius vnquam, vel vsquam. Vide; An non simplex, vt columba; prudens sit, vt serpens? Vir est planè talis Apostolicus; quales suos esse voluit Apostolos Dominus. Ad eò fronte prima simplicitas recti apparet quasi lampas contenta legenti; sed imprudenti. At satius expendenti, & totam simul intuenti seriem propius, aridet protinus Candor veræ pietatis; Constantia explanationis; Facilitas & aptitudo doctrinæ moralis; Vtilitas conceptuum & inuentionis; religiosa Simplicitas & sententiosa elocutionis; Soliditas è Sacra Scriptura probationis; Veritasque ipsa verissima. Et ista quidem in Parte prima paulò supra captum simplicium altiora: at in hac, itemque Tertia planiora. Vtrobique tamen appositis à me Marginalibus velut nucem fregi; vt esse nucleum queas.

Quapropter si Admodum R. P. Vram amet, vt i deamat, Cæsarium suum, ex Vestra natum Filia: hunc quoque sub manu reatum mea, & educatum quin amabit, nullus dubitare vel possum, vel debeo. Et quia Bonus idem Dialogista, Vestri Antecessoris, piæ record. Nomini dedicatus, gratus illi accidit, & honorificus: sane isthic Homiliarius, meo quidem iudicio, exemplis par illi, at doctrina etiam melior, *Admodum R. Paternitatis Vra.* Nomini, Auspicioque dicatus ac consecratus, si non in maius, at æque gratus adueniet, & honorificus eueniet. Cum perennante Cæsarij Namine Vestrum quoque simul æternabit.

Accipiat igitur paterne ex Meo in Suum, & ex Suo MEVM isthunc CAESARIUM: simul boni consulat vtrumque. At consulere Suo, & patrocinari, nil opus: Meo autem opuserit. Nam Is sua se iam diu præser benete Antiquitate tuetur: Ego scribente nouitate mea fortè periclitabor. Qua

EPISTOLA NVNCVPAT.

causa non Ipsi Patronum querere habeo: sed mihi. Quis autem renouatori
Cæsarij fore beneuolentior existimandus est; quam qui Cæsario Autori
Ipsi est studiosissimus, Admodum R^{us}. D. MATTHIAS NISAEVS AB,
BAS HIMMENRODENSIS?

Viuat diu, suisque mihiq; superstes. Ita Viuat, Voueo, valeatque: prz-
sit, profitque feliciter. Datum Confluentia ex Conuentu FF. Prædicatorū,
Anno 613. 156. xv.

Admodum Reuerenda Paternitatis Vestra

Seruus in Christo

*F. Ioannes Andreas Coppensstein Mandalensis,
Ordinis Prædicatorum.*

LECTO.

LECTOR BENEVOLE.

DE Infantia Seruatoris subtilior est Cæsarius, quam vulgarium aptior ingenijs. At hic qualis? Dixi in Nuncupatoria. Pe'lege; & intellige. Non virum dilando Lectori; ne laudis indigum alienæ extrudere videar, & obtrudere. Non is est Cæsarius. Non laudare tamen suis cum malo & R.R. dis Patribus & Confratribus dedicatū: quod laus ea suspitione vacat.

Hoc tamen te monitum volo. Si legenti Cæsarius tibi fortē minus ad saluam sapiat tuam; non culpes ipsum: sed Nosce te ipsum. Agnosce, & plange, carere te Spiritu bono, quo fuit ipse plenus. Cum eo legendus est, quicum scriptus est spiritu. Ipse autem non spiritum huius mundi accepit: sed spiritum, qui ex Deo est. *Ut sciamus, quæ à Deo donata sunt nobis: quæ & loquitur, non in doctis humana sapientiæ verbis sed in doctrina spiritus spiritualibus spiritualia comparans. Animalis autem homo non percipit ea, quæ sunt spiritus Dei. Stultitia enim est illi, & non potest intelligere: quia spiritualiter examinatur. Spiritus autem indicat omnia: & ipse à nemine iudicatur. 1. Cor. 2. v. 12.*

Vale: & Viue diu: sed viue DEO.

PRÆFATIO VENERABILIS Cæsarij Monachi in Homilias Dominicales.

BOTRUS Cipri dilectus meus mihi, in vineis Engaddi. *Vox est dilecta ad dilectum: sponsæ ad sponsum: Ecclesiæ ad Christum. Qui vocatus ad nuptias botrum se ibidem exhibuit: de aqua vinum optimum faciendo: quo conuiuas inebriauit. Vox ipsius est: Comedite amici, & inebriamini Charissimi. Ab illo tempore, teste Euangelio, cepit Iesus predicare, miraculis clarescere: & corda audientium parabolarum suarum dulcedine inebriare. Botrus Cipri dulcissimus est. Et quid suauius Christi doctrina? Ipsa enim est vinum nouum, vinum conditum, mustum malogranatorum, cibans superficie litteræ, & inebrians virtute spiritualis intelligentiæ. Vtrumque facit botrus: Comeustus cibatur: expressus inebriatur. Erat autem Dominus botrus in vineis Engaddi, id est, in medio discipulorum: quibus ipse dicit: Vos estis qui permanistis mecum in tentationibus meis. Engaddi, interpretatur tentatio, vel fons hædi. Per ministerium Apostolorum, & baptismi, virtutem, gentium factorem in agnorum munditiâ Christus conuertit. Ipse enim sunt vineæ de quibus sponsa dicit in Canticis canticorum: Posue-*

fuerunt me custodem in vineis, vineam meam non custodiui.

Cum Charitas vestra mihi iniunxisset, Domine, Dominicalia exponere Euangelia; vix decem & octo homilijs expletis, quas Fasciculum vocavi moralitatis; Abbate meo praeicipiente, & fratrum importuna petitione urgente; compulsus sum, ut nostis, opus interrumpere: & Dialogum scribere miraculorum. Quo Dei adiutorio expleto, rursus ad Homilias recurro.

Et quia Monachis atque Conuersis scribo: eorum Ordini ipsam expositionem adapto. Cui etiam plurima exempla, ex eodem dialogo sumpta inferere studui: verbis aliquando mutatis, gratia compendij.

Et quia nonnulli Fratrum causati sunt, praecedentes Homilias nimis esse prolixas, nimisque infirmis intellectibus subtiles: vitrumque cauere curavi, stilo utens breuiori, atque planiori.

TABVLA HOMILIARVM.

- F**actæ sunt nuptiæ in Cana. I.
ij. Cum descendisset Iesus. Dominic. II.
iij. Homilia moralis de eodem.
iiij. Ascendente Iesu in nauiculam. III.
v. Homilia moralis de eodem.
v. Simile est regnum cœlorum homini. IV.
viij. Homilia moralis de eodem.
DOMINICA IN SEPTVAGESIMA.
viij. Simile est regnum cœlorum homini patrifamilias.
ix. Homilia moralis de eodem.
x. Exijt qui feminat. Dominica in lx.
xj. Assumpsit Iesus xij. Dominica in l.
xij. Ductus est Iesus. Dominica prima in xl.
xiiij. Egressus Iesus Dominica secunda.
xiiij. Homilia moralis de eodem.
xv. Erat Iesus eiiciens. Dominic. tertia.
xvj. Abijt Iesus trans mare. Dominic. quarta.
xvij. Dixit Iesus turbis. Dominic. quinta.
xviij. Cum appropinquasset. Dom. in Palmis.
xix. Maria Magdalen. In die Sancto Paschæ.
xx. Cum esset sero. In Octaua Paschæ.
DOMIN. I. POST OCTAVAS PASCHÆ.
xxj. Ego sum Pastor bonus, bonus Pastor.
xxij. Modicum & non videb. Domin. secunda
xxiiij. Vado ad eum qui, &c. Tertia.
xxiv. Amen amen dico vobis, &c. Quarta.
xxv. Recumbentibus xj. disc. In Ascens. Dom.

DOMI.

DOMINICA PRIMA

POST OCTAVAS EPIPHANIAE.

Secundum Ioannem Cap. 2.

*N illo tempore Facta sunt
Nuptia in Cana Galilee,
& erat Mater Iesu ibi.
Vocatus est autem Iesus
& discipuli eius ad nup-*

tias. Et reliqua.

HOMILIA DE EADEM lectione.

Sermo I.

OMnes vocati sumus ad nuptias: Fratres dilectissimi. Nullus ex nobis est, qui non *relig* querit patrem, matrem, domum, parentes, & nonnulli uxores, spe copulae melioris. Multo enim meliores, multoque digniores sunt nuptiae spirituales, quam carnales.

Sed videte in quo loco nuptiae istae celebrentur. *In Cana*, inquit, *Galilee*. *Cana* interpretatur zelus: *Galilee*, rota vel volubilis. Rota ista designat statum vitae saecularis: quae semper per laborem actionis circuit; & per vitium ambitionis nunquam quiescit: hunc humiliat, per aduersitatē: & hunc exaltat per prosperitatem. Quosdam per corporis valetudinem, pulchritudinem, dignitates, diuitias, & honores sursum lenat: alios per his contraria praecipitat. Vnde

Philosophi rotam hanc fortunae dederunt: cum fortuna nihil sit; nec folium de arbore cadat, sine nutu Dei gubernantis vniuersa.

Fiunt ergo nuptiae in Cana Galilee. *Inde autem* hoc est, in amore, & in inquietudine vitae saecularis: cum gratia sua *catur Religio* virtute Deus quemlibet saeculo sic deditum ad se vocat & trahit, & in suum zelum conuertit. Vnde ei per

Psalmistam dicitur: a *Vox tonitruum* *ps. 76. 19* *in rota Deus*. Quid aliud est rota, nisi saecularis persona per saeculares actiones inquietatur? Vox tonitruum, terror mortis est, & iudicii. Quando Deus animam siue intus per inspirationem, siue foris per vocem efficaciter concutit: in suos illos amplexus salubriter deuoluit. Annus probationis, tempus est desponsationis. Dies vero professionis, tempus exprimit nuptiarum. Cuculla Monachi vestis nuptialis est. Habet enim formam crucis: per quam Christo copulata est Ecclesia. In hac veste monachus diuina celebrat & communikat, dormit & manducat; moriensque sepelitur. Et merito.

Nam cum quidam monachus nuper maxima urgente necessitate, sicut *Exemplum* alibi plenius dicemus, sine cuculla *extra habitum* *more*

Vita saecularis est rota.

Sponsalia & nuptiae Religiosae.

moreretur: negatus est ei ingressus paradisi. Qui tandem ad multorum sanctorum petitionem iussus est ad corpus redire; sicque recepta veste ad nuptias intrare. Quod & fecit. Mos siquidem erat, & adhuc est foeminis Iudeorum, in vestibus suis nuptialibus, ad hoc reservatis, sepe-
liri.

In consecrationibus vero Sanctimonialium maxime apparent nuptia ista spirituales: ubi ab Episcopo annulum Fidei, & velamen castitatis accipiunt.

B. V. Maria Cisterciensium patrona adest ijs

Exemplū in Nouitio.

Adest & Iesus.

h. Prout 2. 31.

Inuocandi ut quorum vitæ, nihil in hoc mun-
sunt sancti do possidendo, esse elegimus imitatores, eosdem apud Iesum habere studeamus intercessores. Oratio-

Et erat mater Iesu ibi. Nec immerito. Vniuersa monasteria Ordinis Cisterciensis in eius honore constructa sunt, atque dedicata. Quid ergo mirum si in illorum cōuersione, professione & disciplina præsens est suffragio & auxilio: qui se illius speciali mancipauerunt obsequio? Cum ante paucos annos bonæ indolis adolefcent apud nos esset in probatione, beata Dei Genitrix, vidente quodam alio nouitio, æquæ religiofo, qui adhuc superest, per fenestram cellæ respiciens, die clara, sic ait: Vbi est filius meus VVilhelmus. Hoc enim nouitio nomen erat.

Vocatus est autem Iesus, & discipuli eius ad nuptias. Ipse sponsus & ipse paranympus. Sponsus per copulam amoris: paranympus in præparatione quotidiana consolationis. b Cui & delitia sunt esse cum filiis hominum. Dignum est, ut & discipuli eius ad nuptias inuitentur: ut quorum vitæ, nihil in hoc mun-

nibus & supplicationibus Litaniarum, ac iugi memoria vocandi sunt.

Et deficiente vino: dicit Mater Iesu ad eum. Vinum non habemus? Licet pro omni ecclesia beata Virgo sollicita sit: specialiter tamen pro eis curam gerere videtur, qui sibi specialius deseruiunt. Hinc est quod quodam tempore in Claraualle etiam præfente Abbate, à quodam perfecto monacho capitulo præfideri visa est. Ipsa, ut ei videbatur, tacente Abbate, fratribus pro suis excessibus veniam petentibus, ut surgerent imperauit: satisfactionem indixit: impatiēter respondentibus durum, mansuetis vultum exhibens iucundum.

Vinum non habent. Est vinum corporale: & est vinum medicinale: & est vinum spiritualis lætitiæ. De primo dicit Apostolus: c Nolite inebriari vino, in quo est luxuria. Secundum d Sammaritanus fauciat vulnerebus infundit. Hæc est poenitentia. De tertio habemus in Psalmo. c & vinum cor hominis lætificat. Hic est amor Dei, & iucunditas vitæ spiritualis. Quibus bibentes adeo inebriantur: ut parentum & vitæ prioris obliuiscantur. De hoc vino dicit: hoc vinum suis conuinis requirit.

Reuera fratres, vinum luxuriæ, in quo etiam notatur furor vitæ secularis, venenosum est: crescens e in e. Deut. 32. 32. suburbanis Gomorræ: f apostatare faciens etiam sapientes. Vinum poenitentia, nec non & vinum spiritualis lætitiæ virtuosum est, & iocundum: crescens in g vineis Engadi: h Germinans virgines. Engadi, interpretatur fons hœdi, gratiam significans lachrymarum: quæ
& pec-

Exemplū B. V. præfideri Capi- tulo visa.

Vinum triplex est. c Eph 5. 18 d. Luc 13. 14.

Est & vinum luxuriæ e. Deut. 32. 32. f Eccl. 19. 2 g Gal. 1. 19 h Zac. 9. 17 Vinum poenitentia.

& peccata abluit: & hoedos, id est, peccatores in agnorum munditiam conuertit. Primum vinum propinatur ex i aureo calice Babylonis: nouissimum hauritur de k cella vinaria veri Salomonis.

Et dicit ei Iesus: Quid mihi & tibi

Matri nil negat filius.

l. 3. Reg. 2. 21.

Mulier? Verba hæc non sunt verbarenuentis; sicut nec matris verba, verba sunt postulantis. Non enim fas est, ut ait I Salomon, qui typum IESU tenet, aliqui d filium negare matri. Vnde qui desiderium nouerat tam dilectæ Matris, verbis piæ admonitionis non contradixit, sed distulit, dicens:

Ebriis à saculo defertur suauitas calicis.

m Luc. 5. 37. 29.

Nondum venit hora mea. Ac si diceret: Sustine Mater. Sine, ut prius digérant vinum quo diu madebant in saculo. quia nemo mittit vinum nouum in utres veteres: Habet meam presentiam per gratiam adiuuantem; laborent, vigilent, ieiunent, diligenter orent; ut vino meo condito digni habeantur. Vnde fratres, valde nobis cauendum est, ut si forte vinum Aegypti, quod Moyses appellat n fel draconum, & venenum aspidum, oblatum fuerit per memoriam antiquæ consuetudinis: non illud bibamus per consensum delectationis.

Certè hoc vinum Mariæ Aegyptiacæ cum esset in eremo per annos decem & septem, in memoriam sapissimè venit: sed per delectationem bibere recusauit. Interuentu vero Genitricis Dei ab hoc vino se dicit liberatam: & vino lætitiæ potatam.

Religiosi sunt ministri.

Dicit mater eius ministris. Quodcumque dixerit vobis facite. Eisdem

intelligamus ministros, quos & conuiuas. Monachi spiritualium nuptiarum ministri sunt, in quantum Christo deseruiunt per timorem: conuiuæ verò, in quantum cum illo & in illo deliciantur per amorem.

Erant autem lapidea hydrice sex posita secundum purificationem Iudeorum: capientes singula metretas binas vel ternas. hoc est, plus binis, & minus ternis. Sex sunt opera perfectionis, quæ sanctus pater Benedictus in regula sua per scriptum posuit: in quibus penè totius monastici ordinis disciplina consistit. Primum est, nihil in hoc mundo possidere: secundum, certis horis Deum laudare: tertium confessio capituli: quartum grauitas silentij: quintum studium sacræ lectionis: sextum disciplina laboris. Ecce tales sunt hydrice, quæ ad purificationem posite sunt. Iudei, interpretantur confitentes. Consuetudo est venientibus ad Ordinem; ut omnia peccata sua Abbati confiteantur: quibus nihil aliud pro satisfactione iniungit; nisi ut Ordinem obseruent; promittens eis per hoc omnium peccatorum purificationem.

De hydricarum vero mensura dicitur: capientes singula metretas binas vel ternas. Prima metreta primæ hydrice, id est, voluntariæ paupertatis, est in abrenunciatione proprietatis: secunda in abiectione propriæ voluntatis: tertia consistit in membris. De hac mensura diuersi diuersa sentiunt: alij asserentibus monachum dicere debere, caput meum est, lingua mea, manus mea, vel pes meus. Alij, contrarium sentiunt: afirman-

stri & conuiuæ.

Sex opera Religionis.

Confessio ad ingressum Religionis.

Religiosa paupercitas.

tes, quod monachus dicere debeat, caput nostrum, lingua nostra, & sic de cæteris: sicut dicimus cuculla nostra, vel tunica nostra. Quod utique sic soluendum arbitror: vt secundum priores, respiciendum sit ad membrorum motus, quos vix cohibere possumus; secundum sequentes, ad opera. Possum quidem, & licet, manum, pedemve mouere: sed non licet ad libitum extra terminos concessos diuertere, vel opera non licentiata exercere.

2. Cultus
diuinus.

Secundæ hydiæ, scilicet diuini officij prima metreta est in horis Canonicis: secunda in Missis: tertia in Orationibus priuatis. Hæc metreta in multis defectum patitur. Omnes quidem compellimur interesse Horis Canonicis, & Missis: sed non priuatis orationibus.

3. Confes-
sio capitu-
laris.

Prima metreta hydiæ tertiæ, id est, Capituli, consistit in confessione manifesta: secunda in confessione secreta: tertia in proclamationibus. Et hæc sæpè patitur defectum: quia quandoq; causa timoris vel amoris debitum non exequitur officium.

4. Silentium.

Prima metreta quartæ hydiæ, videlicet, Silentij, est, tacere à malis timore poenæ: secunda, tacere à bonis timore culpæ: tertia est in signis. Modicum prodest lingua à verbis inutilibus cohibere; & digitos ad signa superflua laxare. *O Stultus digito loquitur*, vt ait Salomon.

5. Lectio

6. Labor

Prima metreta quintæ hydiæ, id est, sacre Lectionis consistit in simplici historia: secunda in allegoria: tertia in tropologia, id est, moralitate.

Prima metreta laboris manualis, quem sextam diximus hydriam,

labor est communis, scilicet totius Conuentus: secunda labores speciales, vt scriptorum, cellariorum, infirmariorum: tertia pertinet ad illos, qui pro monasterij negotijs diriguntur. Si egrediuntur ex leuitate, non pro fratrum vtilitatibus; labor eorum pro metreta minimè computandus est.

Dicit eis Iesus: Implete hydias aqua. Aqua nomine aliquando intelligitur Charitas, vt tibi, p. *super aquam refectiois educavit me.* Si charitas aqua non esset: Apostolus non diceret. *Charitas Dei diffusa est in cordibus nostris.* Charitas lauat, potat, refrigerat. Si tu, ô monache, nihil in hoc mundo possideas: die noctuque Deum laudes: excessus tuos frequenter confitearis: loquaris rarius: legas frequentius: & in laboribus multis corpus tuum exerceas: charitatem non habeas: hydiæ tuæ vacuæ sunt. Paulus omnium rerum suarum pro Christo erogationem; necnô & proprii corporis mortificationem sine charitate nihil sibi dicit posse prodesse. Vnde admonet, *vt omnia in charitate fiant.* Qui vult habere vitam; impleat hydias suas aqua, id est, charitate.

Et impleuerunt eas usque ad summum. Hoc perfectorum est. *Et dicit eis Iesus: Haurite nunc; & ferte architriclinum.* Triclinium designat monasterium: propter tres ordines stallorum, qui sunt in choro: propter tres ordines scamnorum in capitulo: & propter tres ordines mensarum in refectorio. Architrclinus Abbas est, Dominus & pater monasterij, primum locum tenens, præcipuè in his tribus locis; choro videlicet, capitulo, & refe-

Ista sunt implenda charitate. p Ps. 22. 2

Rom. 5. 5

1 Cor. 16. 14

Dandaque
sunt noti-
tie Abbatis

refectorio. Quod si forte monachus motu vel opere charitatis aliquid consolationis meruerit, quod est aquam in vinum conuertit: primum ex eo propinare debet. Abbati, vt ipse discernat vtrum diuinum sit vel phatasmaticum. Dignum est enim, vt qui in audiendis confessionibus gustauit de amaro poculo peccatorum; & ipse postmodum gustet de suauissimo vino cœlestium consolationum. De hoc hauitu dicit Isai. s. *Haurietis aquas in gaudio de fontibus Saluatoris.*

Vt autem gustauit architriclinus aquam vinum factum, & non sciebat unde esset; ministri autem sciebant, qui hauriebant aquam: vocat sponsum architriclinus, & dicit ei: *Omnis homo primum bonum vinum ponit: & cum inebriati fuerint, tunc id, quod deterius est. Tu autem seruasti vinum bonum vsque adhuc.* Abbas scire non valet in alijs mutationem aquæ in vinum, id est, charitatis præmiũ, nisi quantum ex auditu percipit, vel ex signis exterioribus deprehendit. De quo & Iesum, qui verus sponsus est, glorificare debet.

I.
Exemplũ
facti vini.

II.

Beatæ memoriæ Sophiæ abbatissæ de Terouenne, tenuis cereuisia, quæ modicum ab aqua differt, bis cõuersa est in vinum. Idem ob meritum sanctæ Dei genitricis cõtigat etiam ante cõuersionem venerabili monacho Vualtero de Birbeg. Hic cum amore eiusdem virginis nimium ferueret: & in omnibus vigilijs solemnitatum eius in pane & aqua ieiunaret: die quadam vnus ex ministris aquam in vase fictili secretius illi apposuit, propter coniuias; quæ mox in vinum optimum cõuersa est. De quo cum qu-

stasset: iratus seruum vocauit, & arguit. Illo asserente quod aqua esset, secundo ad fontem abiit & hausit; in qua & Deus miraculum iterauit. Tunc adiurauit seruum ne cui diceret, quoad viueret laudem vitans humanã. Iste est frater Arnoldus, qui cum eodem Vualtero conuersus est, vir bonus, & sanctus. Qui cum moriturus esset, iam dictum miraculum ad honorem Christi, eiusque Genitricis in confessione sua recitauit.

Omnis, inquit, homo primum bonum vinum ponit. Homo aliquando naturam, aliquando vitium designat. Naturam, vt ibi: *Factus est homo in a. t. Gen. 2. nimiam viuentem.* Vitium, vt in Psalmo: *Vos autem sicut homines moriemini.* Qui secundum hominem, id est, secundum vitia carnis viuunt; hi sibi in præsentem vinum bonum ponunt: postea, id est, in futuro quod deterius est, bibent. Et qui modo ebrii sunt in culpa; tunc sobrii erunt in poena. Reuera fratres, teste Salomone, *luxuriosa res est vinum; & tumultuosa ebrietas.* Quicumque in his delectatur, non est sapiens. Vnde in Proverbijs iterum dicitur: *Ne intuearis vinum, cum fluescit: & cum splenderit color eius in vitro. Blandè enim ingreditur: sed mordebit vt coluber: & quasi regulus venena diffundet.*

Cum quidam Canonicus maioris ecclesiæ in Colonia, in extremis ageret: scyphum vini sibi dari petiuit. Erat enim bibulus valde. Quem cum ad os poneret sic ait. Bibe misera anima, bibe: quia Sathanas post modicum in inferno potabit te. Qualis sit potus infernalis: subiecto patebit exemplo.

In pronincia nostra vir quidam

23

erat

Dehortatio à vino.
x Pro. 21. 1.

y Pro. 27. 31.

I.
Exemplũ
potatoris
desperatis.

II.

Aliud po-
tatoris dā-
nati.

erat militaris, ita totus deditus vino: ut diuersarum villarum dedicationes quæreretur: sperans quod bonum vinum illic inueniret. Erat autem nomen viro Rudingerus. Qui cum moriturus esset: adiurauit eum filia sua dicens: Rogote Pater, ut infra tricesimum mihi appareas: & de statu tuo me certifices. Cui ille; Si mihi licuerit, petitioni tuæ satisficiam. Mortuus est homo, & infra statutum tempus filia visibiliter apparens, vas modicum, quod vulgo cruicillinum vocatur, in quo & ipse in tabernis bibere solebat, manu gestauit. Cui cum illa diceret, quomodo habes Pater? respondit, male: quia in maximis poenis sum. Et puella: Quid est quod portas in manu? Respondit: Potus meus est, ex igne, pice atq; sulfure confectus. Indefinenter ex hoc vasculo bibo: sed illud euacuare non valeo. Vnde fratres, contristare nos non debet, si nobis modo appositum fuerit vinum quod monasterio forte cre-scit deterius: quia Iesus reseruauit nobis vinum nouum, vinum bonum, vsq; in futurum.

Transitus
hominis
quatuor.

Hoc fecit initium signorū Iesus in Cana Galilææ: & manifestauit gloriam suam. Galilæa interpretatur transmigratio facta. Primus transitus est de vitiis ad virtutes: vnde & Galilæi merito dicuntur transmigrantes: quasi de vitiis ad virtutes saltum facientes. In hoc transitu initium fit signorum Iesu in peccatore. Secundus transitus est de virtute in virtutem. Tertius transitus est quando jam non peccator, sed iustus de via transit ad patriam; de terra ad cælum; de corpore ad Deum. In primo transitu vinum bibitur poenitentiae & deuotionis: in tertio vi-

num gloriæ & exaltationis. Vltimus transitus est, quando anima resumpto corpore post iudicium cum Christo *transmigrabit, in montem sicut passer.* 2 Psal. 10. 1. quando, & ipse Christus sicut promissit, transiens ministrabit omnibus suis electis, Vinum eis propinans nouæ resurrectionis: ita ut in æternum comedant, & bibant super mensam eius in regno patris sui. Tunc, secundum Psalmistam, *b inebriabuntur ab ubertate domus eius: quia de torrente voluptatis sua potabit eos.* Tunc plenissime manifestabit illis gloriam suam: *quam oculus non vidit, nec auris audiuit, nec in cor hominis ascendit.* Ad quam nos perducatur ipse Iesus Christus sponsum nostrum: qui cum patre & spiritu sancto vniuit & regnat sine fine. Amen.

DOMINICA II. POST OCTAVAM EPIPHANIAE. Secundum Matth. Cap. 8.

IN illo tempore: Cum descendisset Iesus de monte: secuta sunt eum turba. Et ecce leprosus veniens adorauit eum dicens: Domine si vis, potes me munda-re. Et reliqua.

HOMILIA PRIMA DE eadem lectione.

MONS altitudine sua significat sublimitatem diuinæ maiestatis: *descensus Iesu,* humilitatem incarnationis: *campes- tris,* virginis uterum, siue mundum: *leprosus,* genus humanum peccatis originalibus & actualibus foe-

Sermo.
II.

Iesus de-
scendit de
monte.

Incarnat. datum. **IESVS** de monte descendit; cum ad susceptionem hominis se inclinauit. Vnde Psalmista. *a Inclinauit celos, & descendit.* Leprosum tetigit; cum hominis naturam, in protoplastis corruptam, sibi vniuit. In cuius sanguine mundatus est, secundum illud Apocalypsis: *b qui lauit nos à peccatis nostris, in sanguine suo.*

Infirmat. **Iesus** etiam in monte fuit; quando cecos illuminauit, leprosos mundauit, mortuos suscitauit. De monte descendit; cum signa susceptæ infirmitatis ostendit: quando scilicet esuriuit, sitiuit, fleuit, & ex itinere lassus requieuit.

c Ioan. 4. In monte fuit, quando ab infirmis adorabatur vt Deus; quando à turbis cum reuerentia, sicut magister audiebatur; quando dictum est de illo: *d Hic est vere propheta, qui venturus est in mundum.* Descendit ad campestria; quando diuersa non est dedignatus audire opprobria: e filius fabri: f homo vorax & potator vini: amicus g publicanorum, & conuiua peccatorum, h plenusque g **Lu. 7. v.** demonio.

In monte etiam fuit, cum i mare **h Io. 8. v.** calcauit; k cum ventos sedauit; **28.** l cum de quinque panibus quinque millia hominum satiauit. De monte descendit, quando pro salute hominum **k Matt. 23.** flagellatus est & consputus, **l Marc. 6.** rufus, crucifixus, mortuus & sepultus. Ecce, sic Dominus in monte demonstrauit potentiâ suæ maiestatis, & in valle infirmitatē assumptæ humanitatis.

Non tamen, quod tantum in monte fecerit miracula, & in campe-

stribus perpeffus sit opprobria: sed quia per montem figurata sunt illa; & ista per campestria. Hinc est quod in monte Thabor discipulis ostendit gloriam futuræ resurrectionis; descendens, ignominiam prædixit passionis.

Apostoli cum Domino fuerunt in monte: sed cum descendisset, tunc primum secuta sunt eum turba. Et merito. Facere miracula paucorum est: habere humilitatem, & perpeti opprobria, potest esse multorum. Illa sunt rariora & sublimiora: sed ista multò solidiora. Ad montem pertinet, quod Dominus ait. *m Omnia quæ ego facio, & vos facietis: & maiora horum facietis.* Ad vallem vero, quod alibi dicit: *n Tradent vos in synagogis, & Conciliis: & odio eritis omnibus propter nomen meum.* Ad vallem nos inuitat, cum dicit: *o discite à me, quia mitis sum, & humilis corde.* Montem repromittit, cum iterum dicit: *p Qui se humiliat exaltabitur.* Magna virtus est humilitas, per quam gradatim, secundum quod beatus Benedictus in regula scribit, scanditur in cælum.

Et ecce leprosus veniens adorauit eum. Non præmisisset Euangelista vocem demonstratinam *ecce*, nisi aliquid magni intellexisset in occurſu huius leprosi. Videtur mihi leprosus iste quemlibet in seculo signare peccatorem; qui lepram habet in capite, per superbiam; in oculis per concupiscentiam; in gula, per crapulam; in genis, per irreuerentiam; in lingua & ore, per loquacitatem; in auribus, per susurrū: in manibus, per auaritiam; in ventre, per luxuriam; in pedibus, per acediam: & sic de cæteris membris.

Qui

Miracula sunt Christi: sicut Christianorum est pati & humiliari.

Io. 14. v. 2
n Mat. 23. 34.

o Mat. 15. 29.

p Mat. 18. 4.

Peccator est leprosus.

Qui omnibus his vitijs subiectus est, totus leprosus est. Talis dum de conuersione sua cogitat: qualiter Deo pro peccatis suis satisfaciat, in mente retractat: Iesu occurrit. Occurrens autem quid dicit?

Domine, si vis: potes me mundare.

q Ro. 7. 18. Quasi dicat. q *Velle adiacet mihi: perficere autem bonum non inuenio.* Sed si Religio- vis; potes me mundare. Qui dedisti rum exem- velle naturæ; poteris mihi dare vel- plum pa- le gratiæ. Et contingit frequenter, vt rit religio- tales veniant ad monasterium causa- los.

ædificationis, & orationum; vel vt aliquem ex amicis vel consanguineis visitent. Qui cum viderint ibidem personas habitu & incessu humiles, meritis autem sublimes; ingemiscunt, & dicunt: Non sum dignus inter has turbas sanctas & deuotas sequi te, nec possum: quia leprosus sum: Sed si vis, potes me mundare. Et fit quandoque, vt Deus tum bonitate sua, tum propter illorum merita & orationes, quos visitauit; cor eius visitet, & gratiam conuersionis inspiret.

Et extendens manum suam, tetigit eum dicens: Volo. Mundare. Hæc omnia pertinent ad interiorem iustificationem: sicut in homilia sequenti plenius dicemus.

Accidit tempore quodam, vt Henricus germanus regis Franciæ, veniret in Claramvallem, locuturus beato Bernardo super quodam sæculari negotio; totum etiam Conuentum visitans, illius se orationibus commendauit. Cui venerabilis Abbas, inter cætera vitæ salutaris monita, respondit: Confido in Domino te non morituum in eo, in quo nunc es statu: sed velociter experimento probabis, quantum tibi istorum pro-

fit oratio, quos expectisti. Quod eodem die probatum est, non sine multorum admiratione; de tanti iuuenis exultantes conuersione. Et, tamquam mortuum cernerent, ita eum sui lugebant, inconsolabiliter ciulantes.

Multa huiusmodi etiam apud nos contigerunt, ita vt aliqui leprosi, id est, manifesti peccatores venirent; & DEI gratia tacti atque compuncti per votum conuersionis sanarentur; & Iesum cum cæteris & inter ceteros sequerentur.

Et ait illi Iesus: Vide nemini dixeris. Ac si dicat: Si post votum reuersus, dixeris amicis vel cognatis tuis, dissuadebunt tibi vel impediunt te. hoc sæpe vidimus; vt, dum quidam factio voto irent disponere de rebus suis; ita sunt impediti & irretiti, vt non solum non reuerterentur, sed prorsus auerterentur.

Ita nuper apud nos quidam contigit adolescenti. Qui cum venisset ad domum nostram cum domino suo viro honesto; ita in aspectu Conuentus ædificatus est, & accensus, vt ad illius petitionem ei promitteretur ingressus. Mox tendens ad pronin- ciam suam, vt se præpararet: ita operante diabolo, per cognatos suos est auersus; vt etiam matrimonio eum ligarent, ne redire posset.

Quod autem sequitur; *sed vade, ostende te sacerdoti:* ad confessionem pertinet. Conuersi sacerdos & Confessor, Abbas est. Illi, secundum consuetudinem ordinis nostri facies cordis ostendenda est: & secundum illius consilium viuendum. Non ergo absolutus est, veniens ad ordinem, si alteri sacerdoti fuerit confessus; sicut qui-

Cognati sæpe per- uertunt co- uersos.

Exempli.

Prælato confitendū

dam facere solent: quia postquā habitum quis induerit, Abbati confessio iteranda est.

Et offer sacrificiū quod praecepit Moyses in testimonium illis. Moysen hoc in loco non immerito beatum intelligimus Benedictum; monasticæ institutionis legislatorem. Hic præcipit, vt, antequam monachus fiat nouitius, omnes res suas, si quas habet aut eroget pauperibus: aut facta solenniter donatione conferat monasterio, nihil sibi ex omnibus referuans: ne maligno detur occasio.

Cum autem venisset Capharnaum: accessit ad eum Centurio, rogans eum, & dicens: Domine: puer meus iacet in domo paralyticus, & male torquetur. Capharnaum, propter egregias quas habet interpretationes, significat monasterium; in quo multiplex est consolatio, donorum coelestium pinguedo, & morum honestorum pulchritudo. Villa est, in gratiarum vbertate: ciuitas, in cohabitantium charitate. Extra Capharnaū sanatus est leprosus: quia per voluntatem conversionis, & propositum satisfactionis mundatur conscientia peccatoris. Vnde psalmista: *Dixi, confitebor aduersum me iniustitias meas domino: & tui remissisti impietatem peccati mei.* Eundem possumus intelligere Centurionem; quem & leprosum. Leprosus, quando peccator, quando fornicator, quando vitijs varijs subiectus: centurio, quando iustus, quando perfectus, quando virtutum militia decoratus. Centenarius numerus perfectus est, significans in monacho disciplinæ perfectionem. s

r. Psal. 37.

Postea ad perfectiora tenditur.

s Job. 7.

Militia est vita hominis super terrā. Non nisi virtutibus contra vitia, id est,

carnis incentiua, contra diaboli tentamenta, & mundi blandimenta, cooperante Dei gratia, pugnare poterimus. Et quid dicit centurio iste?

Domine, puer meus iacet in domo paralyticus, & male torquetur. Puer iste pro quo Centurio specialiter petit, sensualitatem designat; quæ suis consensibus inferioribus, id est, sensibus exterioribus vires subministrat. Sensus hi serui boni & fideles sunt: quam diu præcepto rationis obediunt. Puer Centurionis in domo iacet paralyticus, & male torquetur: cum in corpore perfecti, sensus carnis ad illicita mouetur.

Infirmetas huius pueri, non sic propter puritatem, sed propter stultitiam dicti, in leum dominum suum grauat: quia stimulus carnis nonnumquam etiam viros perfectissimos plurimum molestat. Quis maior Apostolorum qui de pueri huius infirmitate conqueritur; postulans eum a Iesu sanari. Sed hoc nos cum eodem Apostolo consolari debet: *quia virtus in infirmitate perficitur.* Qui vult ergo puerum suum sanari, id est, motus in ordinatos restringi, necesse est, vt accedat ad Iesum: qui duobus modis ad nos venit. Quotidie scilicet, cum vult, per occultam inspirationem: est Christus. aut certis horis per mysticā sui Corporis Consecrationem. Si sacerdos est sacerdotalibus indutus; cum se ante altare curuat & dicit: Confiteor Deo omnia peccata mea: & cætera: quid aliud dicit, nisi Puer meus iacet in domo paralyticus, & male torquetur per quem peccauimus nimis cogitatione, locutione, & opere.

Et ait illi Iesus: Ego veniam & curabo

Atorandū pro infirma sensualitate, quæ affligit militē Christi.

Exemplo Pauli t. 2. Cor. 12. 9.

Adeundus est Christus.

Maximè
ante com-
munionē.

verbo eum. Hoc habet fides nostra quod illuc venturus sit. Et respondens Centurio ait: *Domine, non sum dignus, ut intres sub tectum meum.* Multum sibi timent viri perfecti, cum illecebra carnis rationem in eis perturbat: maximè quando communicaturi sunt. Hinc est, quod beatus Augustinus ante Eucharistiam dicere confuevit: *Agnosco Domine quod agnouit ille centurio: non sum dignus ut intres sub tectum meum.* Multo magis ego miser non sum dignus ingressionis tuæ sub tectum pectoris mei, quod iacet sordidatum & stupratum & sordibus cunctis foedatum.

Augustin.

Sed dic verbo, & sanabitur puer meus. Prius, obsecro Domine, sana infirmitates corporis & cordis mei; ut sic dignè suscipiam Sacramentum corporis & sanguinis tui.

Ab hoc
nullus est
exceptus.

Sequitur. *Nam & ego homo sum, sub potestate: habens sub me milites: & dico huic vade, & vadit; & alii, veni, & venit: & seruo meo, fac hoc, & facit.* Comparationem facit à minori. Non est aliquis, quin sit & esse debeat sub potestate; maximè Religiosi. Monachus est sub Priore; Prior sub Abbate: Abbas sub Visitatore patre, ille sub Episcopo, Episcopus sub Archiepiscopo, ille sub Papa, Papa sub potestate Confessoris sui. Et est sensus: Si homo homini obedit propter te; quanto magis tibi obedire debet tua creatura? Cuius fides vel oratio tempore diuini sacrificij talis est: satis credibile est quod Iesus sequentibus se, Angelis scilicet & Sanctis, quos illa hora praesentes esse credimus, non immeritò dicere possit:

Mirèque
placet Deo

Amen dico vobis: non inueni tan-

tam fidem in Israel. Cùm quodam tempore Dominus diceret Iudæis: *u Nisi manducaueritis carnem filii hominis, & biberitis eius sanguinem, non habebitis vitam in vobismetipsis:* responderunt: *Durus est hic sermo. Et multi etiam ex discipulis abierunt retrorsum.* Nos firmiter credimus & confitemur. Ergo in nobis maior fides, quam in illis.

Dico autem vobis: quia multi venient ab Oriente & Occidente, & recumbent cum Abraham: & Isaac, & Iacob in regno caelorum: Filii autem regni iicientur foras in tenebras exteriores: ibi erit fletus & stridor dentium. Regnum caelorum congregatio perfectorum est. Venientes ab Oriente & Occidente sunt hi, qui peccato procul aberant ab eo, qui salutem operatus est in medio terra. Et cōtingit frequenter, ut tales post conversionem multo meliores fiant eis, qui filii regni semper esse videbantur per innocentiam. Namque quos peccata conscientia non remordet; facile tepescunt & inolescunt; & Dei dono ingrati nonnunquam apostasiam incurrun: tenebris se immergentes exterioribus, id est, negotijs secularibus. In quibus qui triti non sunt, famem & frigus tolerantes, saepissime lachrymantur.

Peccato-
res cōuersi
saepè feruē
tiores sunt
alijs.

Cum quodam tempore inter Sanctimoniales loquerer de gloria virginitalis; & hortarer illas ad gratiarum actionem: vna de adultis respondit: Vt quid Deo referrem gratias de hoc, quod habeo? Et ego: A Deo hunc thesaurum habetis: & nisi ipse illum custodiat, retinere non poteritis. Quod si iusti iustificatis in Ordine fuerint feruentiores: longè illos trans-

Exemplū.

transcendunt.

Vade, & sicut credidisti, fiat tibi. Ex fide & virtute sacramenti non solum peccata remittuntur; sed & fomes plurimum debilitatur. *Et sanatus est puer eius ex illa hora.* Intelleximus quosdam tam plenè, & tam inopinatè à stimulo carnis liberatos; vt se eunuchizatos putarèt. Memini me de hoc exemplum posuisse in Homilia duodecima de Infantia Saluatoris, de Bernardo monacho Clarquellis. Quia credenti nihil est impossibile: quod fideli centurioni exhibuit corporaliter, piè petentibus exhibebit spiritualiter, Iesus Christus Dominus noster, qui cum Patre & Spiritu sancto viuit & regnat Deus: per infinita secula seculorum. Amen.

DE EADEM DOMINIC.

Secundum Matth. Cap. 8.

Sermo
III.
De iustificationis
ordine de-
que Con-
fessione.
Iesus ad
peccatorem
descendit.

Vm descendisset IESVS de monte: secuta sunt eum turbæ. Et reliqua.

HOMILIA MORALIS

Quatuor hic attendo. Iesum: leprosum; descensum & occursum. Secundum moralem intellectum; Leprosus iste designat animam peccatricem, varijs criminum maculis respersam. IESVS in monte; filius est in Patre. IESVS de monte descendit; cum per gratiam ad nos venit. Nisi prius gratia descenderet; gratiæ peccator occurrere non posset. Hinc est quod Apostolus dicit. a. *Non est volentis, neque currentis: sed misentis Dei.* Nisi ipse cursum excitet, & currentem

permoueat; currens deficiet. Vnde Apostolus ad Galatas scribit: b. *Gal. 5.7. Currebatis bene, quis vos impedit?* Item in alio loco. *Sic currite, vt comprehendatis.*

Est autem differentia inter cur- Reddendo rentem, & currentem. Currit, se habilem qui ad locum vel rem aliquam festinat. Occurrit: qui personæ ad se venienti obuiâ currit. IESVS occurrit: qui ad suscipiendam gratiam se habilem reddit. Vnde dicit auctoritas super Malachiam: præcedit quidam in peccatoribus, qui licet nondum iustificati sunt, digni tamen iustificationibus inueniuntur, id est, habiles. Cum peccator peccandi voluntate retenta orat, vigilat, ieiunat, operibus misericordiæ insistit, à peccato se retrahens in quantum valet; timore tantum poenæ, non amore iustitiæ; ad gratiam festinat. Et quia talis occursum non est in charitate, nec mundat; non immeritò leprosus adorat & dicit:

Domine si vis, potes me mundare. Deo dante voluntatē.

Ac si dicat: Nisi velle tuum medicinale, curet velle meū exitiale; inanis est cursus meus & occursum. Dediti mihi velle naturæ, quo naturaliter appeto bonum; sed bonum c. *per- c Ro. 7. 18. ficere non inuenio*: nisi illud erigat velle tuæ misericordiæ. Et contra multi sunt, immo plurimi in sancta Ecclesia, qui quotidie in orationibus dicunt Deo: d. *Amplius laua me ab iniquitate mea: & à peccato meo munda me.* quibus si responderet Deus; exaudiam te; mundabo te: non sic orarent. Benè vellent euadere poenam: sed nollent vitare culpam. Tales, quantum in ipsis est, à gratia, quæ se omnibus

b a offert,

Peccator ei occurrere debet.
a Ro. 9. 16.

offert, elongant: non timentes illud Psalmistæ, *qui se elongant à te peribunt.*

Et hanc mouente ad satisfactionem.

Eccl. 5. 4.

Et extendens manum suam, tetigit eum. Manum Iesus extendit, infundendo: & leprosum tetigit, liberum arbitrium ad satisfactionem mouendo. De utroque dicit sponsa in Canticis canticorum e. *Dilectus meus misit manum suam ad foramen: & venter meus contremuit ad tactum eius.* Nihil boni sine gratia Dei operatur in peccatore liberum arbitrium. Vnde & Apostolus dicit f. *Non ego; subaudi solus: sed gratia Dei mecum.*

atque is ordo est iustificationis.

Volo. Mundare. Pia responsio, & efficax. Totus hic expressus est ordo iustificationum. Ex infusione gratiæ Dei, & motu liberi arbitrij; quem ipsa gratia excitat in homine, meretur homo contritionem; & per illam peccatorum remissionem. Turba illæ denotæ, quæ secutæ sunt descendente; dona sunt gratuita: quæ semper comitantur primam gratiam.

Sequitur Confessio soli sacerdoti facienda.

Et ait Iesus iam curato: *Vide nemini dixeris: sed vade, ostendete sacerdoti.* His verbis quinta iustificatio, quæ tempore sequitur, expressa est: scilicet Confessio. Notate quod Iesus nō dicit: *vade, ostendete* turbis; vel Leuitis; sed *sacerdoti.* In quo habemus exemplum euidentem, quod solis sacerdotibus facienda sit Confessio. Et merito. Ipsi enim solis potestas ligandi atque soluendi à Iesu collata est.

Digressio in abulum Excom. * E male. Nisi præterdignitatem offi-

Modo diaconi atque subdiaconi ratione dignitatis sue, non concessæ auctoritatis, etiam sacerdotes ligant & solunt * Requisitus de hoc Radolphus Scholasticus Colonienfis vir litterarum summus, respondit: Archidiaconus, si non fuerit sacerdos, as-

num poterit ligare & soluere, * non animam. De talibus scriptum est g. *Mortificant animas, quæ non moriuntur; indebite vel iniuste illas excommunicando.*

Quod etiam ad reliquos sacerdotes indiscretos pertinet. Est enim triplex excommunicatio: à charitate: à sacramētis: à consortio Ecclesiæ. Quod libet mortale separat hominē à Deo: criminale, vt adulterium, & homicidium, iudicio sacerdotis, separat ab ingressu Ecclesiæ & sacra Communionē: sacrilegium vero à consortio fidelium. Per hoc quod Dominus dicit, *vade, ostendete sacerdoti*, quatuor confidero; quæ præcipue obseruanda sunt confiteri volenti. Primum est, vt confessio sit cita: secundum, vt sit nuda: tertium, vt sit integra: quantum vt sit debita. Festinatam vult esse, cum dicit, *vade*: nudam, cum addit, *ostende*: integram, cum subiungit, *te*: debitam, cum concludit, *sacerdoti.* Ergo cito, nude, integraliter, & proprio sacerdoti, vel Pastori, secundum mandatum Domini, facienda est Confessio.

Reuera fratres, festinandum est ad Confessionem: quia mora trahit periculum; & sæpe tepescente contritione crescit verecundia, quæ non finit hominem confiteri. Nuda etiam faciēda est: quia si confitens suum secretorē detexerit; Deus ipse tegit. Integraliter: quia sicut non nouit contritis corde particularem impartiri misericordiam, sed totam simul debitum dimittit: ita diuina non acceptat Confessionem. Quæ etiam fieri debet debito modo, id est proprio sacerdoti: vel Prælato, si sacerdos est: quia Pastor de quibus sibi commissis

Domi-

etiam iurisdictionem acceperint. * Et bene g. Ezech. 13. 16.

Excomunicatio triplex.

Confiteri obseruanda quatuor.

Confitens dū 1. Cito.

2. Nude.

3. Integre.

4. Proprio Sacerdoti

Domino suo redditurus est rationem.

Ne ergo contemnatur cum clauipotestatis, clauem debet habere scientiæ: vt sciat discernere inter scabiem & lepram, hoc est, inter veniale, & mortale, inter lepram & lepram, mortale scilicet, & mortale: quia secundum hoc iniungenda est satisfactio. In articulo enim mortis, cui libet huiusmodi fieri potest confessio: etiam infideli, vt quidam dicunt: nisi forte Sacramentum ille irrideat: & tunc absoluitur cōfiteus, vt dicit Augustinus, desiderio sacerdotis. *Eccc exemplum.*

Militis cuiusdā vxorē sacerdos proprius violauit. Dictū est militi. Ille cū vir prudens esset, nec verbis facile crederet, nullam de hoc mentionem faciens vxori, siue sacerdoti: veritatem plenius voluit experiri. Non tamen sine suspitione fuit. Contigit vt in quadam villa, non multum à villa militis remota, quidam obsessus esset: in quo da monium tam nequā erat vt coram stantibus omnia peccata improperearet, quæ per confessionem veram non fuissent testa. Quod cum miles ex multorum didicisset relatione; rogauit sibi suspectum sacerdotem vt ad colloquium quoddam secum ire non recusaret. Et acquieuit sacerdos.

Cumque venissent simul in villam, vbi obsessus erat, conficius ipse sibi sacerdos, versa vice suspitionem habere coepit de milite, nequitiam dæmonis non ignorans. Timens vitæ suæ, si ab illo proderetur, necessitate naturæ simulata, intrauit stabulum ad seruum militis: pedibusque eius prostratus sic ait: Rogo te propter Dominum, vt audias confessionem meam. Quem seruus pauidus leuauit: audiens quæ

ab illo dicebantur. Facta vero confessione, cum sibi sacerdos iniungi peteret pœnitentiam; seruus prudenter satis respondit: Quantum, inquit, alteri sacerdoti pro tali crimine iniungeretis, hæc sit satisfactio vestra. Sicque exiens, spe confessionis factus securior, cum milite ad ecclesiam venit. In qua dæmoniosum offendentes, requisitus est à milite in hæc verba: Nosti aliquid de me? Cui cum dæmon nescio quid responderet: adiecit: Et quid tibi videretur de domino isto? Ad quod respondit: Nihil de eo scio. Quo dicto; mox Latine subiunxit: In stabulo iustificatus est. Nec aliquis tunc aderat clericorum, qui verbum intelligeret. Mira bonitas Dei. Non est permissus diabolus loqui Teutonice verbum hoc, ne miles intelligeret: nec tamē tacere licuit; vt cōfessionis virtutem sacerdoti demonstraret. Qui non immemor diuini beneficii sæculum deseruit; & in quodam cœnobio ordinis nostri religionis habitum suscepit. Hæc mihi relata sunt à quodā veraci & antiquo Abbate Ordinis nostri Cisterciensis.

Ex quo colligitur: quod debitam confessionem necessitas excuset. Vbi vero nullus adest, cui peccator confiteatur; solum desiderium & propositum confitēdi Deo sufficere creditur. Vnde propheta, h. *Dixi, confitebor aduersum me iniustitiam meam Domino: & tu remisisti impietatem peccati mei.* Dixi, id est, deliberaui. Illa Confessio vera est, & Deo grata; quæ in corde habet dolorem: in ore ruborem: in satisfatione laborem.

Quod autem sequitur. *& offer minus, quod precepit Moyses in testimoniū illis:* ad satisfationem pertinet: quæ

Non absoluit nisi voto confessionis Sacramentalis

Ideoque nec proditiā dæmonie.

Post conuersū.

Votū Confessionis in casu sufficit.

h. Psal. 31. 5.

Satisfactio opus.

Confessario
necessaria
scientia.

Casu exce
pto mortis

Exemplū
sacerdotis
concubina
rij.

Confiten
tis stabula
tio laico:

est sexta iustificatio. Hæc præcipue in tribus consistit: orationibus videlicet, afflictione carnis, & elemosynis.

Digressio Consuetudo in ecclesia est, & in abusum munerum excæcantium.

i. Ezech.
13. 18.

k. Isa. 5. 23.
Exemplū
iusti Con
fessarii.

Non est i-
mitandum
nisi possit
saluo Si-
gillo Sa-
cramen-
tali fieri.

quis Dominus dicit per Ezechielem:
i. Propter pugillum hordei, & propter
fragmen panis violabam me, ad popu-
lum meum: ut interficerent animas, qua
non moriuntur; & viuificarent, qua
non viuunt. Et in Isaia. k. V. a qui iusti-
ficatis impium pro muneribus.

Quidam veniens ad confessionem
cuidam sacerdoti discreto, & Deum
timentem, confessus est illi quædam
peccata criminalia. Quem dum sa-
cerdos admoneret, vt peccata con-
fessa defereret, deserta desleret: &
de cætero emendatius viueret, re-
spondit: Non possum peccata hæc di-
mittere. Sacerdos hoc audito: poenit-
entiam ei iniungere recusauit. Ob-
latus est ei ab illo nummus. Quem
quidem sacerdos recepit: sed in rece-
dentis tergum eundem cum clamore
proiecit dicens: Pecunia tua tecum
sit in perditionem. Ille vero tam de
verbo, quam de facto Confessoris
terratus, in crastino redijt: reitera-
uit confessionem: poenitentiam con-
dignam suscepit, & egit.

Multi hodie sacerdotes, heu! sunt
in ecclesia Dei, qui peccata populi
sibi commissi comedunt: muneris
gratia illorum excessus dissimulan-
do. Contra quos dicit Apostolus Pe-
trus. l. *Pascite in vobis gregem Domini:*

1. i. Pet. 5.
3.

*providentes non coacte, sed spontaneè se-
cundum Deum: non turpis lucri gratia.*
Munus dignissimum, quod offerri po-
test in confessione, cor contritū est. m.
Sacrificium Deo, spiritus contribulatus.
Secundum quantitatem huius mune-
ris etiam sacerdos temperare pote-
rit satisfactionē: ita vt, si magnam
perspexerit in confitente contritio-
nem, minus iniungat: si parvam,
plus.

Quod si intelligatur de elemosy-
nis, per quæ peccata remittuntur:
consilio etiam Confessoris iniuncta
poenitentia redimenda est.

Quod autem sequitur de Centuri-
one, & sanatione pueri eius, mora-
liter satis in superiori Sermone ex-
positū est, nec est diutius his immo-
randum: quia ad alia festinamus. Si
quis ex vobis fratres charissimi, se le-
prosum fuisse recognoscit; non eisuf-
ficiat, quod à Iesu mundatus est per
contritionē: quod sacerdoti se osten-
dit per confessionē: quod munus ob-
tulit per satisfactionem: quin & re-
dire studeat ad Iesum per iugem gra-
tiarum actionem. Cum in alio loco n.

Dominus decem mundasset lepro-
sos, nouem de ingratitude notati
sunt: decimus vero commēdatus est:
eò quod rediens daret laudem Deo.
Demus ergo cum hoc alienigena lau-
dem Deo: qui o *propitiatur omnibus*
iniquitatibus nostris; qui sanat omnes
infirmittates nostras: vt in futuro re-
nouet, p sicut aquilæ, i mentem no-
stram, Iesus Christus, Dominus no-
ster: qui uiuit & regnat Deus, per
omnia sæcula sæculorum.

Amen.

DOMI-

Munus
optimū est
cor contri-
tum.
m. Psal.
50.

Peroratio.

n. Luc. 17.
17.

o. Psal.
102. 3.

p. Psal.
102. 5.

DOMINICA III. POST
OCTAVAM EPIPHANIAE.

Secundum Matth. Cap. 8.

N illo tempore : Ascendente
Iesu in nauiculam ; secuti
sunt eum discipuli eius . Et
reliqua.

HOMILIA DE EADEM
lectione.

Sermo.

IV.

De nouelli

Monaste-

rii aduer-

sis.

Monasteri-

um nau-

icula est.

S Aluator noster aliquando ver-
bis; aliquando nos factis infor-
mare dignatur . Nauicula hæc
quamlibet domum nouellam Ordini
nostri designare videtur: eò quod
ad quandam nauis similitudinem æ-
dificetur. In navi tres sunt partes
principales: prora, puppis, carina.
Prora, quæ anterior pars nauis est,
representat Oratoriũ: puppis, Capi-
tulum: carina, diuersitates officio-
rum. Prora malum tenet cum anten-
na: Oratorium vero turrum cum cruce
dominica. Puppi adheret remigiũ,
quo regitur nauicula: hæc est Capi-
tuli disciplina. Non enim rectè na-
uis incederet, si puppi remigium
deesset; & citius Chori disciplina pe-
rirer; si non illam Capituli guberna-
culum dirigeret.

Per carinam, in qua nauis arma-
menta, & reliqua, quæ nauigantibus
necessaria sunt reseruantur; diuersa
monasterij officia designantur: dor-
mitorium videlicet, refectorium, in-
firmatorium, cellarium, cum reliquis
cellis, fratrum vñibus deputatis.

Initia sunt

parua.

Et valdè signatè monasterium in
sua constructione dicitur, non na-
uis; sed nauicula: quia omnis penè
nouæ domus principium humile est,
tam in prædijs, quam in ædificijs.

De hoc exemplum habemus in Ci-
stercio, vbi caput est Ordinis; & Cla-
raualle, alijsque ditissimis domibus:
quæ in multa humilitate atque pau-
pertate fundatæ sunt. Præparatis
vero ædificijs, quasi constructa naui-
cula; ascendit in eam Iesus cum di-
scipulis suis. Duodecim siquidem
monachi, loco duodecim Apostolo-
rum, cum tertiodecimo, Abbate, qui
loco Christi eis præponitur, ad no-
uam Abbatiam emittuntur. Crux e-
nim, dominicam habens imaginem,
à patre Abbate datur et in manus; quæ
de Oratorio cum eadem cruce exeun-
tem, duodecim ad hoc ordinati il-
lum sequuntur, quasi Christum Apo-
stoli. Quorum meritum obedientie
mox per verbum ascensionis ex-
primitur.

*Et ecce motus magnus factus est in
mari.*

Mare significat præsens sæcu-
lum: fluctus maris, potentes sæculi
tiones ho-
minum cõ-
tra nouos
Religiosos
a Ier. t. 14.

Obtrecta-
lunt: fluctus maris, potentes sæculi
tiones ho-
minum cõ-
tra nouos
Religiosos
a Ier. t. 14.

Quando religiosorum conuen-
tus primũ mittitur in locũ prepara-
tum, rarò; immo rarissime contingit,
quin flante aquilone, id est, diabolo
à quo *a panditur omne malum*; motus
magnus fiat in eadẽ prouincia, mul-
tis dicentibus: quia ad hoc monachi
isti veniunt, vt nòs, filiosque nostros
exheredent. Timent parentes, ne pos-
sessiones filijs vel nepotibus dimissæ
à monachis comparentur: timent filij
ne parentes illis pro remedio anima-
rum suarum legent hereditates suas,
siue pecunias.

Cum Conuentus noster vocatus à
Domino Philippo Colonienſi Ar-
chiepiscopo ascendisset in montem
Stromburg, quasi in nauiculam
cum Domino; tantus motus exci-
tatus est in prouincia non solum à
mi-

Exemplũ
de initio
Cisterciensium
in Cla-
raualle.

Obtrecta-
lunt: fluctus maris, potentes sæculi
tiones ho-
minum cõ-
tra nouos
Religiosos
a Ier. t. 14.

a Ier. t. 14.

mi-

militibus & rusticis, sed etiam ab ipso Comite, ut necessitate compulsi fratres eidem permitteret, quod nulla bona ipsius Adlocutione attinentia, contra eius voluntatem compararet. Et cum, huiusmodi fluctibus inter se collidentibus, nauicula periculosè quateretur; verbis admodum duris Abbatem suum Dominum Hermannum, qui adhuc superest, sæpius excitantes dixerunt:

Salua nos, perimus. Sine, ut reuer- tamur: quia in hoc loco minimè subsistere poterimus. Tantæ nos premunt aduersitates; tantæ paupertates: ut fides in nobis nutet.

Constan-
tia Abba-
tis primi.

Ipse autem dormiebat. Quis? Iam dictus Abbas: importunas fratrum querimonias, & de reditu suasiones dissimulando. Et sicut ipse mihi retulit; cum iam de perseverantia desperassent; & quotidie illum de reditu molestant; ipse cum quadam auctoritate surgens; pusillanimitatem eorum compescuit dicens: Quid timidi estis, modicæ fidei? Cessate, cessate: quia nullus vestrum redibit. Confidite, quia Dominus orationibus vestris excitatus, citius quàm putatis, imperabit ventis & mari: & fiet tranquillitas magna. Quod post annos paucos impletum est, non sine admiratione multorum.

Aliud de
interitu
conuentu
aduersanti-
um cenobio.

Simile exemplum habemus in conuentu, qui à nobis missus est in aduersanti-locum sanctæ Mariæ. Qui cum post mortem fundatorum ab hæredibus, personis magnis atq; potentibus, flante diabolo, terribiliter nimis cōcuteretur per rapinas, minas, incendia: dominus illorum orationibus excitatus, tam terribiliter surrexit ad vindictam; ut intra breue tempus illorum

motus compesceret. Nam quidam illorum de suis castris electi sunt: alius miserabiliter fatis lancea percussus est; alius cum ad damna domus armatus properaret; in via suffocatus crepuit medius. Unde quidam nobilis & ipse heres ad monasterium veniens, iuri suo abrenunciavit, dicens, Video, quod Dominus, & beata eius Genitrix imperent pro vobis: non vos amplius inquietabo. *De his in dialogo nostro distinctionem septimam plenius tractatum est.* Mira hominum quorundam vesania; inde dolere unde gaudendum esset. Ut enim taceam de multitudine Religiosorum; sæpe Deus propter unum hominem totum parit provinciam: sicut plurimis probatur exemplis. Si b. decemvultu reperti fuissent in Sodomis: paritum fuisset multitudini.

Navis ut fluctus transeat, aliquando velo, aliquando remis utitur. Per velificationem exprimitur sublimitas Ordinis, siue contemplationis: per remigationem vero, labor actionis. Remi sunt fratres actiui: remigantes contemplatiui. Remi, qui fluctibus marinis immittuntur, officiales sunt monasterij: qui ob fratrum necessitates frequentius ad negotia secularia diriguntur. Qui tamē minus illic proficerent; si eorum, qui intus sunt, illos suffragia non traherent. Sæpe fit, ut propter orationem alicuius interim orantis ante aliquod altare fratris, plus promoveatur negotium monasterij apud seculares, quàm industria illius, qui illud tractare suscepit.

Sicut in remigatione, ipsi remi partim sunt in mari, partim in naui: ut rogandi ita & illi esse debent. Licet enim corpore

Notandum:
pus Homi-
liarū post
Dialogorū
libros scri-
ptarum.

b. Gen. 18.
32.

Vela sunt
Fratres o-
rantes, Re-
mi sunt
Conuersi
laborantes

pore versentur in seculo; mente tamē & desiderio manere debent in monasterio. Certis temporibus certisque necessitatibus fratribus sunt emittendi: & iterum certo tempore retrahendi.

Notate etiam, quod remus in ea parte ubi aquis immittitur, diffunditur per latitudinem, & ex ea parte, ubi seruatur, strictior est. Sic fratres in via directi, quamdiu inter seculares sunt, corporalibus commodis, in alimentis, scilicet, & lectisterniis, sibi aliquid amplius poterunt indulgere: & postquam reuersi fuerint ad monasterium, iterum studeant se stringere: & manibus, id est, operibus fratrum se conformare.

Adhuc aliud notatu dignum occurrat in remo. Si fuerit filius, & distortus; ita aquas ferit, ut etiam eos, qui in nauicula sunt madefaciat. Sic fit de nuncijs in compositis & indifferetis, cum emittuntur ad seculares. Nonnunquam tam duris verbis & contentions illos feriunt, ut eorum iram, inuidiam, & malitiam super totam inducant congregationem; & quos prius habebant propitios, deinceps sentiant duos.

Epilogus. Maneamus ergo fratres cum Iesu in nauicula Ordinis nostri, qui quam diu nobiscum fuerit per gratiam, nulla nos demerget tempestas. quia c

e. Ec. 2. &
46.

cundum nomen eius, n est & opus eius. Cui cum Patre & Spiritu sancto honor sit & imperium per infinita secula seculorum

Amen.

DOMINICA EADEM

Secundum Matth. Cap. 8.

Ascendente Iesu in nauiculā,
secuti sunt eum discipuli eius.
Et reliqua.

HOMILIA ALTERA,
moralis

SI considerare voluerimus, fratres, secundum moralem intellectum, quæ sit ista nauicula: quis ingressus Iesu in nauiculam: quis motus maris; & somnus Saluatoris: quomodo excitatus surgat, & discipulorum metum pellat: qualiter etiam ad eius imperium venti & mare sedentur, hominesque virtutem imperantis mirentur: non erit ipsa sancti Euangelij lectio nobis instructuosa: quia quæ tunc Saluator corporaliter egit in eadem nauicula: quotidie aditare non cessat in mente humana.

Nauis, ut prædictum est, tres habet partes principales: proram, puppim, carinam. In anima tres sunt vires siue potentiae: scilicet rationalitas, irascibilitas, concupiscibilitas. Puppis ex qua nauis per remigium gubernatur, metaphorice, hoc est, per quandam similitudinem, in anima designat rationalitatem; qua bonum à malo discernitur. Prora, quæ fluctus fulcat, & naui viam preparat, irascibilitatem exprimit: quæ & virtus contra se intumescencia compefcit; & virtutibus itinera facit. Carina quæ per latitudinem diffunditur, & in qua necessaria reponuntur; Concupiscibilitas est, quæ satiari non potest. Reliqua vero, quæ ad nauis con-

Anima est
nauis.

Puppis est
ratio.

Irascibilitas est pro-
ra

Concupiscibilitas est
Carina.

stru-

structionem siue compaginationem pertinent, vt sunt tabulæ, transtra, & clauis; naturalia significant. Ea vero, quæ ad nauis profectum adiciuntur, malus videlicet, velum, & remi, & nunc tolluntur nunc introferuntur: dona sunt gratuita. Nauis animæ velificat per facilitatē cogitationis: & remigat per laborem actionis.

In eam
gratia a-
scendit pro
ficie ndo.

a. Amos 9.
6.

Sequenti-
bus virtu-
tibus alijs.

Mox sur-
gunt mo-
tus tenta-
tionum.

Dulces &
amari.

Iesus vero in nauculam ascendit: cum menti humanæ per amorem se infundit. Et pulchre dicitur non intrare, sed ascendere: quia mox vt in animam per gratiam venit, quasdam virtutum ascensiones in illa disponit. Vnde in Amos. a. *Qui posuit in caelo ascensionem suam.* Coelum est cor humanum, stellarum virtutibus illuminatum. Sæpe gratia in scripturis nostrum profectum sibi ascribit.

Ascendente Iesu in nauculā discipuli sequuntur: quia gratia sine cæteris virtutibus non infunditur.

Et ecce motus magnus factus est in mari. Mira res, quod ad ingressum Saluatoris mare turbatur. Mare hoc quantum ad historiā, mare creditur fuisse Tyberiadis; cuius aquæ dulces sunt. Significat autē delectationem carnis, nec non & dulcedinem vitæ secularis: in quibus, quam diu nanis animæ stat per consensum, & consuetudinem; nullis motibus turbatur; nullis tentationibus molestat: sed Iesu ingressu per gratiā & cum donis gratiæ, mox vt transfretare coeperit de vitijs ad virtutes, de vita seculari ad vitam spiritualem; fremunt venti & fluctus excitantur turbulenti. Statimque æquor transit in fretum: & dulcedo in amaritudinem.

Tentatio carnis dulcis est, & amara. dulcis, cum ei consentitur; ama-

ra, cum eidem contradicitur Dulcis sensualitatis: amara rationi. Ventis impellentibus aquas, in mari oritur tempestas. Venti sunt maligni spiritus: de quibus Dominus alibi dicit. b. *b Ma. 7. 17. venerunt flumina. flauerunt venti.* In aere isto caliginoso demones volitant, & suis flatibus Deo seruientes plurimum perturbant. Excitant carnis illecebras, mundi offerunt oblectamenta: & cum eis resistitur, acrius excitatas accendunt & impellunt. Plus enim diabolus tentat à se recedentes: & acrius insequitur fugientes. Vnde super locū Moysi: c. *ex quo locutus sum Pharaoni, afflixisti populum tuum:* dicit Gregorius: *Cum vox Domini cor humanum illustrat à diabolo contra eum succrescunt tentamenta. vt plus tentationibus se vrgeri sentiat: quam cum lucis interne radios nesciebat.* Vnde prima mansio filiorum Israel, exeuntium de Aegypto fuit in Ramnassee: quod interpretatur com-
motio tinea. Quantum tentent maligni spiritus nouiter exeuntes de Aegypto vitæ secularis: quidam nouitiorum plurimis didicerunt experimentis.

Cum aliquis venisset ad nos adole-
scens, & paucis inter nos diebus qui-
ete satis conuersaretur: propter lit-
teras cuiusdam feminae, cui in saeculo
familiaris existerat, flante diabolo,
cuius anhelitus etiam prunas ardere
facit: tantus motus factus est in corde
eius per libidinosas delectationes,
vt singulis pene horis mergi timens,
clamaret cum Psalmista f. *Saluum me
fac Deus: quoniam intrauerunt aquae us-
que ad animam meam. Veni in altitudi-
nem maris & tempestas demersit me.*
Cuius naucula intantum periclitatur,
batur,

c. Exod. 5.
32.

d. Exo. 12.
37.

Exemplū.
nouitij
fortiter re-
sistentis
tentationi.

c. Iob. 41.
12.

f. Psal. 68.
2.

batur, ut aliquando corpore in cella probationis prostrato pedes super limen poneret, atque clamaret: Trahite daemones, trahite: non hinc egrediar, nisi violenter extrahatur. Iesus autem dormiebat. Reuera ipsi nouitio Dominus dormire videbatur; cui in tentatione laboranti succurrere distulerat: cum tamē quotidie tam ipse, quam aliorum fratrum, qui ei conpatebantur, orationibus excitaretur. Cumque penē anno integro tentatio eius duraret: tunc primum surgens Iesus tam potenter, & tam celeriter tentationes illius compescuit: ut omnes miraremur. Et est impletum in eo quod legitur in Psalmo.

gPsal. 106.
29.

& statuit procellam eius in auram: & siluerunt fluctus eius.

Iesus in tentationibus nostris quiescit. At in peccatis laborat.

h. Malach
2. 17.

i. Iac. 1. 3.

Reuera fratres, Iesus dormit, cum variis nos tribulationibus concuti permittit. Et quia super ceruical legitur dormiuisset; nos etiam ad litteram illius gratia & exemplo solis ceruicalibus utimur in lectisterniis nostris. Dormitio quies corporis est. Mira res. Qui per Prophetam h. in iniquitatibus nostris se laborare dicit: in tentationibus nostris se suauis quiescit. Hinc est quod per Apostolum Iacobum nobis dicitur: *Omne gaudium existimate, fratres; mei cum in tentationes varias incideritis scientes quod probatio fidei vestra patientiam operatur: patientia autem perfectum opus habet.* Ac si dicat: Christus dormit: excitandus est.

Et accesserunt discipuli & suscitauerunt eum dicentes: Domine salua nos: perimus. Quando tempestas tentationum valida est; manibus discipulorum, id est, operibus virtutum Iesus pulsari debet. Opera virtutum sunt

sacra vigiliae, orationes peculiare, lacrymae, & his similia: quibus facile Iesus dormiens excitatur.

Cum quidam Conuersus grauissimē tentaretur: stans in oratione cum recti & lacrimis sic orauit. Vere Domine Iesu, nisi me liberaueris ab hac tentatione; ego conquerar Matri tuae. Qui mox excitatus, ac si querimoniam expectare non auderet; surgens imperauit mari & ventis: & fugata tentatione, facta est in eo tranquillitas magna.

Et dixit illis Iesus. Quid timidi estis

modica fidei? k. Ego dormio, & cor meum vigilat. Quia in Petro fides titubauit; l. mergi coepit. Sed quia m. aqua multa non possunt extinguere charitatē. & hoc quadiu Iesus praesens est per gratiam conseruantem, discipuli, id est, gratuita in nauī animae periclitari possunt; mergi non possunt.

Tunc surgens Iesus imperauit mari, & ventis. Iesus, qui in nobis est per gratiam; etiam in nobis est per potentiam. Per hanc, quando vult, & quomodo vult surgit, motus illecebroso tam cordis quam corporis restringendo: & eorum incentores daemones cohibendo: quod est imperare mari & ventis: & fit tranquillitas magna; ita ut homines etiam, id est, naturalia quae in anima sunt, mirari non sufficiant. Et quia mare & venti obediunt ei, ab illius gratia peccando non recedamus: & deducet nos per mare huius voluptuosae tempestatis ad portum aeternae tranquillitatis: ubi cum illo sine fine coelestibus fruemur delitijs. Amen.

DOMINICA IV. POST
OCTAVAM EPIPHAN.

Secundum Matt. Ca. 13.

N illo tempore: Dixit Iesus
discipulis suis parabolam
hanc. Simile est regnum coe-
lorum homini, qui semina-
uit bonum semen in agro suo. Et reli-
qua.

HOMILIA DE EADEM
lectione.

Sermo

V I.

De Abbat.

officio.

De zizani

ofis fratri

bus. deq;

visitatio

ne.

Regnum

Christi

triplex.

1. Ecclesiæ

a 1. Cor. 15

24.

b Matt. 6.

2. Religio

nis.

c Lu. 9. 27.

3. Animæ.

Dominus noster Iesus Christus,
qui est Rex regum & Domi-
nus dominantium, habet in
hoc mundo regnum generale: habet
De zizani & regnum speciale: habet & regnū
ofis fratri singulare. Regnum eius generale, v-
bus. deq; niuersa est ecclesia: regnum eius spe-
visitatio ciale, quilibet Religiosorum conuē-
ne. tus: regnum eius singulare, quælibet
Regnum anima electa. De primo dicit Aposto-
Christi lus. a Cum tradiderit regnum Deo &
triplex. Patri. Item in oratione Dominica. b
1. Ecclesiæ Pater noster, qui es in cælis: sanctifica-
a 1. Cor. 15 tur nomen tuum: adueniat regnum tu-
24. um, id est, militans ecclesia ad triū-
b Matt. 6. phantem. De secundo regno suo ite-
2. Religio rum dicit: c Sunt quidam ex hic stanti-
nis. bus, qui non gustabunt mortem, donec
c Lu. 9. 27. videant regnum Dei, id est, ecclesias
fidelium multiplicatas: vt Petrus in
3. Animæ. Capadocia, Andreas in Achaia, & sic
de cæteris. De tertio etiam dicit: Re-
gnum cælorum intra vos est, id est, Fi-
des, per quam singuli ex vobis illud
promerentur.

Nunc fratres, videamus qualiter
hæc parabola religioni nostræ con-
ueniat. Si enim regnum Dei sumus; &
ager illius esse debemus: quia illud

isti comparatur. Homo seminans,
Abbatem videtur exprimere, qui Abbas sit
Christi vices agere creditur in mo- cōpatiens
nasterio. Qui homo, id est, humanus infirmitati
esse debet, vt fiat secundum regulā
infirmarum curam suscepisse anima-
rum; non super sanas tyrannidem.
Cum ultra homines, vt dicit Boetius, Boetius li.
quæque prouehere sola probitas possit: ne- de contētu
cesse est, vt quos ab humana conditione mundi.
deiciat; infra hominis meritum detru-
dat improbitas. Ergo qui ferales mo-
res habet, hic homo dicendus nō est.
Qui vero humilis est, affabilis, & mi-
sericors est; hic homo est. Vnde pe-
tens quis ab altero aliquid, subiūxit:
rogauite, quia homo es.

Ager hominis, corpus est Congre- Equaliter
gationis; quam Abbas varijs disci- omnes de-
plinis exercere debet. Nam sicut in bet exerce-
in vno agro plures sunt iornales di- re,
sparis valoris: sic in vna congrega-
tione variæ personæ sunt inæquali-
um meritorii. Omnes quidem æqua-
liter semen recipiunt; sed non æqua-
lem fructum reddunt. Igitur Abbas
in agro sibi commissio seminare de-
bet tam verbo, quam exemplo.

Quod seminare prædicare sit, te-
stis est Apostolus qui dicit. d Si se- d 1. Cor. 9.
minauimus vobis spiritualia, magnum ii.
est si metamus vestra carnalia. Semen
bonum verbum vtile est ad audien-
dum. Semen bonum exemplum est
ædificatorium. Si Prælatus benè do-
cet, & malè viuunt; seminat quidem in
agro suo triticum; sed zizanijs ad-
mixtum. Similiter si benè viuunt, &
malè doceant. De tali semine raro sur-
git purus fructus; quia quantum pro-
dest verbo, tantum nocet exemplo;
& è conuerso.

Notate quod sator non vnum gra-
num

Sæpius, &
de plurib.

num, sed plura simul in terra proijcere consuevit. Sic & Prælati facere debet. Si doctrina eius fuerit in verbis, instruere debet discipulos non de vno, sed de multis fidei articulis: qualiter videlicet Christus patri sit consubstantialis: conceptus de spiritu sancto: natus ex virgine, passus & sepultus: sicq; de cæteris quæ in Symbolo continentur. Singuli articuli quædam grana fidei sunt. Semina etiam sanctorum virtutû, quæ ad mores pertinent, magis exemplo, quam verbo in discipulorum mentibus spargere debet, & oculis exhibendo se humilem, sobrium, castum, misericordem, patientem. Vnde oportet illum doctum esse lege diuina: vt sciât, & habeat vnde proferat hæc semina. Omnia enim quæ discipulis docuerit esse contraria, in suis factis indicet non agenda. e *Ne aliis predicans ipse reprobis efficiatur.* Verba sunt, vt noîtis, B. Benedicti.

Cum autem dormirent homines, venit inimicus eius, & superseminauit zizania in medio tritici, & abiit. Dormitio hominum, torpor & negligentia Prælatorum est. Habet sub se, & a se Abbas constitutos, qui agri custodiæ, id est, fratrum disciplinæ intendunt. Priorem scilicet, Subpriorem, Confessores, curatores, & senepetitas, id est, fratres seniores: quibus in Capitulo licet inordinata proponere, & fratrum excessus cæteris seuerius proclamare. Qui homines, id est, pii & humani esse debent; vt virtutem, & seueritatem iustitiæ, opus in eis temperet misericordiæ. His per negligentiam dormientibus venit inimicus eius, Abbatis scilicet, qui de agro sibi commissio in die iudicii

rationem redditurus est, & superseminat zizania, id est, scandala, & consuetudines prauas: quibus virtutum semina deturpet. Antonomasticè inimicus homo diabolus dicitur: eò quod omne studium illius sit humanæ salutis inimicari. Vel homo dicitur per contrarium; quia inhumanus & crudelis: vel quia hominem frequenter se simulat, vt efficacius decipiat. Vnde Propheta orat dicens. f *Exurge Domine, non confortetur homo.* Qui nocte venit, id est, occultè, & fraudulenter: vt sub specie pietatis seminare possit lolium dissolutionis. Qui etiam occultè abit: quia in quantum valet, initium & finem suæ fraudis sub pallio virtutis tegit. Vnde Abbas tales sibi ordinet adiutores, in quibus securè onera sua partiatur. In quibus non confideret affectum carnalem, sanguinis nobilitatè, seu dignitates, quibus cæteris ante cōuersionem præminebant: sed animi virtutem.

Cum autem creuisset herba, & fecisset fructum: tunc apparuerunt & zizania. In profectu virtutum magis apparent germina vitiorum. De semine crescit herba, cum per bonam vitam, siue doctrinam Abbatis viget disciplina. Herba virorem habet. Vnde Apostolus scribit ad Titum, dicens: g *Te ipsum prabe exemplum bonorum operum in doctrina, in integritate, in gravitate.* Herba fructum facit; cum per multiplicia virtutum opera religionis amor in discipulorum cordibus se diffundit; & ad zelum cōsimilè alios accendit.

Accedentes autem serui patris familias dixerunt ei: Domine: nonne bonum semen seminauimus in agro tuo? vnde

Quia circum dæmon.

f Psal. 9. 20

Vnde habeat officiales.

Vigeat disciplina.

g Tit. 2. 7.

Amore virtutum.

ergo habet zizania? Quem superius hominem, modo Patrem familias appellat. Abba interpretatur Pater. Abbas, inquit sanctus Benedictus, qui monasterio præesse dignus est, Dominus, & Abbas vocetur. Cuius familia, congregatio est. Servi eius hoc in loco designant eos, qui in ordine ferventiores sunt; qui vix aliquas exordinationes dissimulare, vel possunt, vel volunt. Et quid dicunt?

Domine nonne bonum semen seminasti in agro tuo? Nonne vita tua, & doctrina tua totius nobis fuere perfectionis incrementa? Vnde ergo habet zizania? Videmus aliquos inter nos negligentes, torpentes, insolentes, inquietos, dissolutos. Rari sunt in oratione, in lectione atque labore manuum; & non solum sibi metipsis inutiles sunt; sed & alios extollunt. Sicut zizania tritico: sic & illi ceteris sunt impedimento. Minuitur per eos disciplina chori, & Capituli; silentij gravitas, atque fraterna charitas. Quod autem huiusmodi vitia à diabolo seminentur, Dominus ostendit, cum respondendo subiungit. *Inimicus homo hoc fecit.* Vitia enim suadet, & immittit; & ut ad virtutum perniciem proficiant; irrigare non desinit.

Servi autem dixerunt ei: Vis eamus, & colligamus ea? Quasi dicant: Quæ tibi à nobis prodita sunt in secreto: vis ut eadem proclamemus in aperto? Ad quid? Vel ut dignè corrigantur; vel si incorrigibiles sunt, de medio nostri tollantur.

Et ait: Non. Cum sanctus Benedictus dicat Abbati, ut non dissimulet

peccata delinquentium: sed mox vocæperint oriri, radicitus, ea ne præualeant, amputet: quid est, quod hic Dominus vetat colligi zizania, id est, vitia succrescentia? Hoc fieri arbitrator, propter indiscretum fervorem & suspiciosos: qui statim propter suspectam culpam eliminandam à monasterio iudicant personam. Huic concordat alia auctoritas prædicti Patris Benedicti: ubi præcipit fratri contumaci atq; vitioso exhiberi fomenta, & vnguenta adhortationum: medicamina diuinarum scripturarum: vitionem excommunicationis: plagas virgarum: postremo omnium orationem; & tunc dum vti ferro abscissionis, secundum illud Apostoli: *haurerte malum ex vobis.*

Quatenus tractandi: & tolerandi.

h. 1. Cor. 5.

Frequenter contingit ut poena pra-
uorum etiam bonos & innocentes
inuoluat. Quod ostenditur cum pro-
tinus subiungit: *Ne fortè eradicetis
cum eis simul & triticeum.* Ut ait Hieronymus: zizania, quod nos lolium dicimus, quam diu in herba est, similitimum est tritico: in hoc exprimens vitium suspicionis; quod multos errare facit.

Ne iusti simul luan-
t.

Non est diu quod monachus qui-
dam inuidiæ stimulis agitur ac su-
peratus quædam ex fratribus suis ad-
ulescentem accusauit apud Abba-
tem suum, & fratres imponens ei cri-
mina pessima. Cui cum minus Abbas
crederet; sciens lolium simile esse
tritico: ille ad maiorem vindictam
quasi ad messem, vsque ad Visitatoris
presentiam accusationem suam re-
feruauit. Quid plura? tantum apud
illum inuidi machinatio profecit; ut
ipse Visitator, sicut mihi retulit Ab-
bas,

Exemplū
accusantis
infontē ex
inuidia.

Præualēti

Zizanioli
Fratres
qui.

Et vnde.

bas, qui interfuit visitationi, durè
fatis innocenti iuueni vitia relata in
Capitulo coram omnibus objiceret:
& neganti & Deum innoc. ntia suæ
testem inuocanti non crederet, sed
habitu truncato carceri manciparet.

At diuini
tus puniti.

Post cuius discessum Deus iudex iu-
stus inuidum infirmitate peremptoria
flagellauit. Qui timens mori; cō-
fessus est, iuuenem ex inuidia se ac-
cusasse. Quod cum ex consilio Con-
fessoris senioribus propalasset: sta-
tim pro Visitatore missum est. Qui
territus ad monasterium redijt: per
seipsum carcerem intrauit, ad pedes
monachi se prostrauit: & vt sibi ig-
nosceret, quod ignoranter in eum de-
liquerat, supplicans, etiam reluctan-
tem cum gloria eduxit.

In fonte
restituto.

Non ergo immerito sequitur: *sed
finite crescere vsque ad messem.* triti-
cum scilicet & zizania. vt i *qui in
est, insulficeret adhuc: & qui in sordi-
bus est sordescat adhuc.* Tempus mes-
sis plena & perfecta cognitio operum
est: per quæ remota suspicione vir-
tuosi à vitiosis discernuntur. Vel
tempus mensis tempus est Visita-
tionis: in quo plenius ipsa vitia pro-
clamantur, examinatur, & corrigun-
tur.

Visitatio
ni aliqua
reſeruat
Abbas.

Modus
Visitandi.

Quod autem sequitur, *& in tempo-
re meſis dicam meſſoribus, &c.* ad hoc
spectat: quod Abbas ea, quæ corri-
gere non valet, vel propter periculū
suspicionis diffimulat; Visitatori, e-
iusque collegis corrigenda reſeruat.
Perfecta verò forma Visitacionis,
pater domus monet, & præcipit; vt
quæ proponenda sunt, proponant: &
quæ proclamanda, proclament pu-
blice vel priuatim. Tunc Visitator

ſi fuerit æmulator Ordinis; & non
personarum acceptor, consilio suo-
rum primo colligit zizania, id est, vi-
tia, vel ipsas personas vitioſas: allig-
ans eas fasciculo ad comburendum,
est, puniendum. Ignis in Scripturis
pro qualibet dura ac vehementi pœ-
na poni solet. Auctoritas Visitatoris
stringit vt fascia: vr̃t, vt ignis. Tri-
ticum autem in horrea congregat:
quia prauorum pœna, vel eiection, bo-
norum in vinculo pacis & concor-
diæ efficacior est collectio.

Horrea Christi, sunt æterna taber-
nacula, in quibus omnes electi con-
gregabuntur, sicut triticum: repro-
bis missis in ignem æternum: vbi
perpetuò conſtringentur & arde-
bunt cum diabolo zizaniorum fato-
re, & angelis eius. Vnde fratres,
ſic viuere ſtudeamus; vt cum Chri-
ſtus cum ventilabro ſuo aream ſuam
ventilare venerit; nulla in nobis
zizania reperiatur, quæ nobis horrea
cœleſtia præcludant. Quod nobis
eiſdem Saluatoris noſtri gratia
concedat: qui cum Patre & Spiri-
tu ſancto viuunt, & regnant in ſæcula
ſæculorum. Amen.

DOMINICA EADEM POST OCTAV. EPIPHAN.

Secundum Matthæum.

Cap. 13.

*Mile est regnum cœlorum
homini, qui ſeminauit bo-
num ſemen in agro ſuo. Et
reliqua.*

HO-

HOMILIA MORALIS

De eadem lectione.

Sermo

VII.

De gratia

& impedi

mētis eius

Anima est

regnum

coelorum.

a Ioan. 8.

36.

Itemque

religiosus.

b Gen. 27.

27

c Zach. 9.

17.

Gratia se

men.

Cuius tres

qualitates.

Regnum coelorum anima sancta atque electa est: stellis virtutum ornata: in qua Christus in presenti regnat per gratiam; & in futuro regnabit per gloriam. De quo regno ipse dicit: a *Regnum meum non est de hoc mundo.* Anima quam diu terrenis intenta est, & de illis cogitat; Christi regnum vix esse potest. Quæ autem mente in coelestibus versatur, & delectatur in illis; hæc Christus inhabitat, & regnat in ea. Talis anima similis est homini seminanti bonum semen in agro suo.

Religiosus quisque regnum coelorum est; propter splendorem virtutū: ager, propter vbertatem bonorum operum. Huius agri abundantiam Iacob patriarcha sentiens ait: b *Ecce, odor filii mei sicut odor agri pleni cui benedixit Dominus.*

Sator huius agri Christus est, Deus & homo.

Semen bonum, gratia eius est. *Quid, inquit, bonum eius, & quid pulchrum eius: nisi frumentum electorum?* Verba sunt Zachariæ Prophetæ.

Semen, de quo hic agitur, grana sunt triticea: sicut ex fine huius lectionis colligitur. Triticum reliquas species annonæ præcellit candore, sapore, conuenientia: in his tribus gratiam Christi exprimens, quæ magni candoris est in infusione, per quam mentem illuminat; optimi saporis, in exercitatione, qua coelestis desiderij semper appetitum prouocat: & bene conueniens; quia sanitatem cōfert æternam. Gratia Christi frumentum est in via: adeps frumenti in pri-

ma. Frumentum in merito: adeps frumenti in præmio.

Seminat ergo Christus semen bonum in agro suo: cum gratiam sancti Spiritus inspirat cordi humano. Non tamen vnum granū spargit, sed multa simul: quia cum Charitas infunditur, innumerabiles secum inducit virtutes. Sicut Sator semen suum faciendi manum aperit: ita & Deus. Vnde in Psalmo. d *Aperisti tu manum tuam, & implesti omne animal benedictione.* Ea comitā
tui virtu-
tes plures.

Cum autem dormirent homines: venit inimicus eius, & superseminauit zizania in medio tritici, & abiit. Ad custodia agri cordis humani summus paterfamilias quatuor ordinauit virtutes cardinales: iustitiā scilicet, prudentiam, fortitudinem, temperantiam. Quæ benè homines nominantur: eò quod omnis vita humana in eis, quasi in quibusdam cardinibus, versetur.

Tria sunt in homine, quibus maxime adhibenda est custodia: cor, lingua, manus: Cordi, propter malas & inutiles cogitationes: linguæ, propter verba noxia, & otiosa: manibus, propter opera mala atque peruersa. Aditum cordis obseruare debet iustitia: ostium oris, prudentia: instrumentum operationis, fortitudo, & temperantia. Iustitiæ opus est reddere vnicuique quod suum est: prudentiæ, mala futura præcauere: fortitudinis, perferre molestias: temperantiæ, refringere illecebras.

Qualibet harum virtutum dormire dicitur: cum minus feruenter proprium officium exequitur. Quod ubi perspexerit diabolus, totius gratiæ inimicus; nocte, id est, latenter

veni-

Cardina-
les quatuor
sunt: iustitia
prudentia
fortitudo
temperantia

Ea subinde
dormitāt

veniens seminat per immisiones malas zizania, scilicet vitiorum incentiua, in medio tritici, id est, virtutum. Dormitante iustitia, seminat in corde turpes cogitationes: dormitante prudentia, seminat in ore secularares & inutiles sermones; dormitante fortitudine, seminat in opere acediam: dormitante temperantia, seminat in carne luxuriam. Quis nostrum est, qui non aliquando huiusmodi semina in se sentiat?

**Quatuor
Impedi-
menta gra-
tia.**

1. Cogita-
tiones ma-
lae: quae a-
bigendae
per iustici-
a. *Gene. 15.*
11.
f. *Eai 54.*
10.
Exemplū.

2. Detra-
ctiones.
Eas praeca-
ueat pru-
dentia.

Exemplū
compescē-
tis Detra-

Aues cogitationes male sunt & instabiles. Quas observare debet iustitia, & cum Abraham abigere e funda diuinæ cominationis. Hæ cum se ingerent importunius agro cordis, ut grana tollant virtutum; clamet iustitia f. *Recedite, recedite: quia in cogitationibus eris interrogatio: & iudicabit corda & renes Deus.* Vnde quidam iustorum cum positis fuisset ad custodiam dactylorum, quotidie clamabat: *Recedite aues de arbore: & mala cogitationes de corde.*

Vermes subterranei, verba sunt detractionis, & susurrij: quas prudentia præcauere debet & in corde conterere: ut vbi oriuntur, illic & moriantur: quia mors & vita in manibus lingue. Cum nuper apud quendam scholasticum Parisijs, nescio quis, alteri detraheret: ille detrahenti re-

spondit: *Nosti enim quod diligam florem: hominem illum. Tu vero vis occidere amicum meum etiam in domo mea: linguam detrahentem gladio comparans. Reuera fratres, g. susurriones, g. Rom. 5. & detractores odibiles Deo h. Nam a. 29. ues cæli, ut ait Salomon, portant vocem detrahentium: & qui habet pennas annunciat sententiam.* Si enim, teste i. *Matt. 12. Domino, de omni verbo otioso homo redditurus est rationem in die iudicii: quid fiet de verbo malo & detractorio?*

Calcantium pedes sunt molestia corporales, siue spirituales: quibus fortitudo animi per patientiam resistere debet, ne virtutum incrementa pereant. Fortitudinis vox est. k. *Non sunt condigna passionibus huius temporis ad futuram gloriam quæ reuelabitur in nobis.* Item. i. *Viriliter agite, & confortetur cor vestrum: & multa in hunc modum.*

Sues designant immundas carnis delectationes: quas temperantia pel- lere debet baculo duræ castigationis. quia, ut dicit Salomon in Proverbijs, *in qui nunt scortum, id est, luxuriam per concensum scilicet: perdit animam suam.* id est, diuitias virtutum. Vnde & Ecclesiasticus dicit: *Sipraestas concupiscentias eius: faciet te in gaudium inimicis tuis.* Omnes enim malorum nequitia, ut ait Ole. *sunt in Galg al, id est, in voluptatibus: ibi exosos habui eos.* Sequitur:

Cum autem creuisset herba & fecisset fructum: tunc apparuerunt & zizania. Virtus, semen est in habitus herba, in motu fructus, in opere. Crescere, proficere est. Sed quid est quod tritico crescente atque fructificante zizania apparent? Facilis hic patet solutio.

3 Molestie
corporales
& Spiritu-
ales. His re-
sistit Forti-
tudo.

k. Rom. 8.

18.

4. Volup-
tates car-
nis. Has
pellat Te-
perantia
m. Prou.
29. 3.

n. Eccl. 18.

31.

o. Ose. 9.

15.

Crescenti-
bus virtu-
tibus vitia
plus notan-
tuntur.

olutio. Quanto quis in virtutibus atque virtutum operibus proficit: tanto melius atque plenius propria vitia recognoscit.

At Timor Serui Patrisfamilias, qui zizania tollere mittuntur, timor sunt & amor: qui inter ceteras animi affectiones præcipui sunt. Nam ad vitandam culpam, siue ad gloriam adipiscendam plus gratia deservire videntur. Nul- lum peccatum est quod non vitetur, vel timore poenæ, vel amore iustitiæ.

Vis eamus, & colligamus ea? Et respon-
dit: Non Quasi dicat: Indiscreta vitio- rum castigatio nonnunquam virtuti- bus fit in ruinam.

Et ideo finite utraque crescere, usque
ad messem: quia o *virtus in infirmitate*
12.9. perficitur. Hoc dictum est Paulo, cum
Fomes vi eradicare vellet stimulum carnis; quæ
tiorum est ad custodiam acceperat virtutis. Zi-
stimulus zania & triticum quamdiu in herba
ad virtutes sunt, similima sunt: in hoc exprimen-
At simili tes motus ad inuicem vitiorum atque
tudine fal virtutum: quibus sæpè decipimur.
luit, Vitia hic accipimus fomitem, unde
vitia ipsa pullulant: qui usque ad
messem, id est, usque ad mortem in no-
bis non eradicabitur. Sæpè enim simi-
litudinis. Et fit nonnunquam, ut, dum
tollere nitimur quod vitiosum iudi-
cabatur, ipsa virtus eradicetur. Ver-
bi gratia. Dum nimis canetur ira,
nonnunquam negligitur disciplina:
& dum plus quam oportet pacem no-
stram quærimus: dissolutionis vitium
incurrimus. Sicque de cæteris. In tẽ-
pore autẽ messis, id est, quando vitia
ipsa maturefcunt in opere; tunc si-
ne periculo tolluntur.

Quod dicit paterfamilias: *finite*
utrumque crescere: quantum ad vitia
non est præceptum, sed permissio.
Quantumlibet enim vitiorum incita-
menta, ut sunt motus superbiæ, iræ,
inuidiæ, acediæ, avaritiæ, gulæ, luxu-
riæ, crescant, dummodo non excres-
cant, rationem ad consensum pertra-
hendo: virtutibus non nocent. Pluri-
mum siquidem anima meretur, dum
vitiorum motus inuicta, & resistendo
tolerat. quia ubi maior lucta, ibi &
maior corona. Quod vero diabolus,
totius gratiæ inimicus, huiusmodi zi-
zania in nobis seminet ad virtutum
subuersionem: & paterfamilias, id est,
auctor totius gratiæ Christus eadem
crescere sinat ad profectum merito-
rum virtutumque perfectionem; non
solum ex præsentis loco colligitur,
sed etiam ex verbis Apostoli ubi di-
cit. *pne magnitudo reuelationũ extollat*
me datus est mihi stimulus carnis meæ, **P. 2. Cor.**
angelus satbana, qui me colaphizet. Quẽ **12.7.**
cum tolli peteret à se, timens tritico
virtutum suarum; Dominus non an-
nuit, sed respondit: *Paule, sufficit tibi*
gratia mea. Nam *virtus in infirmitate*
perficitur. Licet Deus in nobis esse velit
formitem propter pugnam; & pug-
nam propter coronam: non tamen ibi
vult esse culpam, quæ ex delectatio-
ne contrahitur. Quæ si ante messem
per poenitentiam non fuerit collecta,
tempore messis, id est, mortis quan-
do anima præceditur à corpore, in ig-
ne purgatorio concremabitur.

Et in tempore messis dicam messoribus: Peccata
Colligite primum zizania & alligate venialia in
eos fasciculos, ad comburendum. Ecce, purgatori-
quæ hic Dominus, secundum exposi-
tionem nostram, vocat zizania: Apo- q. 1. Cor.
stolus appellat q ligna, foenum & 3. 12.
stipu-

Sunt occa-
sio meriti
maioris,

stipulam. Per Angelos, quos hic messorum intelligimus, electorum animarum ad purgatorium deferuntur, & cum illic omnia fuerint consumpta, quae hic non sunt deleta: triticum, id est, virtutum merita integraliter per eosdem in coelestia congregabuntur horrea, mercede aeterna remuneranda. Licet enim peccata venialia poenam infligant, & à gloria differant, non tamen, ut quidam volunt, praeium minuant in patria, vel charitatem in via. In coelestia horrea nihil intrare poterit, nisi prius bene ventilatum & purgatum fuerit, vel per ignem ut diximus, vel per orationes, & eleemosynas ecclesiarum militantis.

Conclusio Quod si tempore messis cum poenis differri non placet à gloria: agrum cordis mundum seruare studeamus in via: ut per angelos sanctos sine mora in aeterna congregari mereamur tabernacula. Amen.

IN SEPTVAGESIMA

Secundum Matth. Cap. 20.

In illo tempore. Dixit Iesus discipulis suis parabolam hanc. Simile est regnum caelorum homini patrifamilias qui exiit primo mane conducere operarios in vineam suam, Et reliqua.

HOMILIA DE EADEM
lectione.

Sermo
VIII.

*De ordine
Cister-
tensi.*
a Ioan.

14. 6.

Religiosi

Tria in hac sacra lectione consideratione digna occurrunt: scilicet operariorum conductio: conductorum operatio: operantium remuneratio. Propter haec tria in alio loco dicit Dominus: *ego sum via, veritas, & vita.* Via in conductione: veritas in operatione: vita in remuneratione.

Religiosorum congregatio & reg-

num caelorum est, & vinea: quia in ea Christus quasi Deus regnat perfidens, & quasi vineam excolit per disciplinam. Quot in monasterio fratres: tot in vinea patrisfamilias habet vites b. *Isai. 5. Vineam Domini exercituum domus Israel est.* Israel interpretatur vir videns Deum. Conuentus monasticus domus est propter vitam communem: vir, propter virtutem: Deum videns, per contemplationem.

Ad culturam huius vineae homo Christus Iesus exit primo mane hora tertia, sexta, nona, & vndecima, conducere operarios. Hora ista teste Beato Gregorio, sunt diuersae aetates vitae humanae: videlicet pueritia, adolescentia, iuuentus, senium, aetas decrepita.

In his horis exit Christus per respectum misericordiae, aliquos vocare in vineam suam. Omnes ab illo vocati sumus, fratres, in vineam Ordinis Cisterciensis. Ipsa est vinea illa, de qua in c. *Psal. 79. Psalmo legitur. vineam de Aegypto transtulisti.* Omnes penes de tenebris vitae saecularis vocati sumus: quia non infantes, sed adulti ad culturam huius vineae admittuntur. Aegyptus interpretatur tenebrae. Et videtur impletum in hac vinea, quod in eodem Psalmo subiungitur: *Operuit montes umbra eius, & arbores eius cedros Dei. Expandit palmites suos usque ad mare: & usque ad flumen propagines eius.* Possumus quidem hos versiculos ordini nostro adaptare, etiam ad litteram.

Ordo Cisterciensis in egressu suo de Molisimo vinea parua erat: viginti & vna habens vites. Tot enim monachi de eodem loco sunt translati. Erat autem Molisimus & adhuc est monasterium nigri ordinis celeberrimum: tenebras quidem habes Aegypti per nigredinem vestimentorum.

sunt Caelum & vinea.

b. *Isai. 5.*

Eos Christus vocat.

c. *Psal. 79.*

Ibidem.

Ordinis Cisterciensis primordia.

mētōrū: sed eā dōrē splēdore virtutū.
Et quia vinea huius Dominus dux fuit,
radices eius plantans in Cistercio;
adeo profecit in breui, vt imple-
ret terram. Nam sicut hodie videmus im-
pletum, d*extendit palmites suos vsque*
ad mare; tā orientale, quam occiden-
tale, nouas semper vineas emittēs: ita
vt iam non sit regio vel insula intra
metas Latinitatis, vbi ordo Cisterci-
ensis non sit. Ante annos paucos Hen-
ricus Flandrensis, qui post Baldeui-
num fratrem suum Constantinopoli
imperauit, de germine huius vinea
etiam in Grāciam transtulit, formam
nouae religionis illic plantans.

d Ps. 79. 12
Et propa-
gatio.

ibidem.

Quod autem sequitur: *Et vsque ad
flumen propagines eius*: nouimus
impletum. Nam iuxta Iordanem do-
mus vna de ordine nostro est; & vltra
flumen vsq; ad terminos orbis terra-
rum extenderetur, sicut satis opina-
bile est, si culturam eius non impedi-
ret malitia paganorum.

e Psal. 79. 11.
Celebritas

*Operuit montes vmbra eius, & arbus-
tus eius Cedros Dei.* Montes sunt saecula-
res dignitates: in quibus est altitudo
gloriae & fortitudo potentiae. Cedri
designant dignitates spirituales: qui
per bonae vitae sublimitatem, & in-
corruptae famae odorem alios excre-
scere debent. Singulis penē annis Ca-
pitulo generali Dominus Papa, Cardi-
nales, Pontifices diuersarum ecclesi-
arum, nec non & Imperator, Reges,
Duces, Marchiones, Comites litteras
dirigunt, ordinis orationes expen-
tes; sub vmbra meritorum illius se vi-
uere profitentes. Igitur multae vineae
sunt in ordine Cisterciensi. Multae, &
vna: quia licet diuisus sit ordo per do-
mos plurimas: omnes tamē respectum
habent ad Cistercium.

Primum Mane, quo paterfamilias
exit conducere operarios in vineam
suam; puerilis aetas est. Quosdam enim
vt nollis, in pueritia vocat ad suum
seruitium: *Denarius diurnus*, merces
laboris nostri est. Dies est vita huma-
na: qui sex praedictis aetatibus distin-
guitur. *Conuentionem* hic intelligam is
congruam mercedem: videlicet cum
hoc quod conductor offert, condu-
ctus acceptat.

Sed quid dicimus de infantibus,
siue pueris, quos parentum deuotio
obtulit in monasterio? Nunquid &
circa hos conuentio facta est? Nun-
quid sine culpa ante finem diei exire
poterunt de vinea? Nequaquam. Au-
ditē super hoc fratres, non me; sed
beatum Papam Gregorium scriben-
tem ad Augustinum Anglorum Epi-
scopū. *Addidistis, inquit, ad haec: quod
si pater, vel mater filium, filiamve, intra
septem monasterii in infantia annis sub re-
gulari tradiderint disciplina: vtrum lice-
at eis, postquam ad pubertatis adoleuerint
annos egredi, & matrimonio copulari.*
*Hoc omnino deuitamus: quia nefas est,
vt oblati a parentibus Deo filiis, volup-
tatis frenare laxentur.* Item ex Conci-
lio Toletano. *Monachum aut paternam
deuotio: aut propria professio facit. Qui-
quid horū fuerit, alligatum tenebit. Pro-
inde his ad mundum reuerti intercludi-
mus aditum. & omnes ad saeculum inter-
dicimus regressus.* Item Isidorus. *Qui-
cumque a parentibus propriis in monaste-
rio fuerit delegatus: nouerit se ibi perpe-
tuo mansurum.* Nam Anna Samuel spu-
erum suum natum, & ablactatum Deo
pietate obtulit: qui & in ministerio tem-
pli, quo a matre fuerat deputatus, per-
mansit; & vbi constitutus est deseruiuit.
Item ex Concilio Tiburienti. *Quem*
pro-

Pueris Or-
dini obla-
tis nō licet
exire adul-
tis.

f. 1. Reg. 1.

Egressi sūt
retrahēdi

progenitores ad monasteriū tradiderunt:
& in ecclesia cepit canere, & legere: nec
uxorem ducere: nec monasterium desere
re poterit. Sed si discesserit, reducat̃ur: si
consuram dimiserit, rursus tondeatur: si
uxorē usurpauerit, dimittere cōpellatur.
Ex his Sanctorū auctoritatibus colligitur,
quod paterna professio pueros tenet obligatos: nec licebit eis à proposito
discedere: quod paterna deuotione in puerilibus annis susceperint.

Constituti
one Marcelli non
obstante
Verum hac
obseruāda
nunc eccle
sia visa est
illis anti-
quatis.

Hæc propter quosdam inferui, qui
verbis Marcelli Papæ adherentes, dicunt
virgines sacras, postquam peruenierint
ad annos adolescentiæ, licet posse egredi,
& nubere: & fiunt eis occasio mortis.
Ait enim Marcellus Papa. Illud autē
statuendū esse censemus, vel decreuimus,
ut si in minori ætate filii in monasterio
oblati fuerint, & sacram tonsuram vel
velamina susceperint: dignum quidem
ducimus, ut in quintodecimo anno à
Pralatis monitis & verbis inquirantur,
utrum in ipso habitu manere cupiant,
an non: Si vero permanere professi fuerint:
ulterius penitendi locum minime amplecti possunt. Sin autem, ad
secularē habitum redeundi licentia nullo
modo denegetur: quia satis inutile est, ut
coacta seruitia homino præstentur. Hæc
autem dispensatio ad eos maximè pertinetur
videtur: qui ab initio conuersionis
infra annos pueritiæ reclamauerūt, à
parentibus coacti. Similis dispensatio,
vel magis permissio habetur in regula
S. Benedicti Abbatis de his, qui infra
tempus probationis constituti sunt. Si
potes, inquit, obseruare, ingredere: si
vero non potes, liber discede. Sequitur:

Hæc hodie
tutor ob-
seruatum.

Et egressus circa horam tertiam inuenit
alios stantes in foro otiosos: & illis dixit:
Ite & vos in vineam, & quod iustum

fuerit, dabitur vobis. Ab hora tertia &
deinceps, id est, à tempore adolescentiæ
operarij in Ordinem Cisterciensem vocantur.
Nec sine causa hi in foro otiosi stare
dicuntur. In foro tractantur causæ, &
negotia secularia: quæ vix vel numquam
sine peccato peraguntur. In illis auaritia,
& mendacia, iuramenta, atque periuria.
Quando puer attingit annos adolescentiæ,
remouetur à pædago atque timore: &
ex tunc rebus incipit secularibus intendere,
de illisq; cogitare. Et quia in illis nullū
meritum est; immò magis peccatum: nō
sine causa otiosi stare dicuntur. Certè
bene cum negotiatoribus ageretur, si
posset otiosi stare: id est, neque peccare,
neque proficere. Charitas vero nunquam
stat otiosa: quia aut proficit, aut deficit.
Prima hora conducti minimè de otiositate
notantur: quia pueri, cum litteras discunt,
vel alias quaslibet artes mechanicas, in
quibus timent, & vapulant; non sine merito
sunt, si tamen à vitijs se custodierint. Istis,
id est, adolescentibus, non promittitur
denarius diurnus: sed quod iustum est,
inquit, dabitur vobis. Iustitia enim nō
neglexerunt, plenitudinem mercedis
diurnæ recipiant. g Vnusquisque, teste
Apostolo, recipiet secundum suum laborem.
Poterit tamen fieri, ut dispensium
temporis suppleat immensitas laboris.
Videmus sæpe eos, qui in adolescentia,
vel in sequentibus ætatibus conuersi sunt,
& grauiter in sæculo peccauerunt, eos,
qui in pueritia vocati sunt, antequam
peccarent, longè antecedere tam labore,
quam deuotione.

De vocatis
ad religionē
in adolescentia.

g Col. 3. 25

Iterum autem exiit circa sextam. & Iuuenibus

d 3

nonam

nonam horam: & fecit similiter. Quod de adolescentibus iam dictum est, hoc de iuuenibus, atque senibus intelligamus.

Circa undecimam vero exijt: & inuenit alios stantes, & dicit eis. Quid hic statis toto die otiosi? Hora undecima ætas decrepita est. Ecce adolescentibus, licet eos paterfamilias otiosos stare dixerit; non tamē eis otiositatis vitium impropert: sed decrepitis. Valde digni sunt correptione, qui vltique ad ætatem decrepitam Deo seruire, & pro peccatis suis satisfacere negligunt.

Qui tamē se excusantes responderunt. *Quia nemo nos conduxit.* Senes & infirmi eo, quod laborantibus tātum oneri sint, minus libenter recipiuntur. Cum ipsi laborare non possint cantando, legendo, & opere manuum iuuenes sibi seruientes abstrahūt à labore communi. Hinc est quod multitalium sæpe vocati diuinitus, parati essent intrare vineam congregationis si admitterentur. In quorum persona psalmista dicit Deo: *Ne proijcias me in tempore senectutis; & cum defecerit virtus mea, ne derelinquas me.* Sequitur.

Procurator est Abbas. Cum autem sero factum esset dixit Dominus procuratori vineæ. *Voca operarios.* Procuratorem vineæ Abbatem intelligamus, qui vices Christi agit in monasterio: cuius curæ tam vinea, quam operarij sunt commissi.

Fratres sūt & Operarij, & vites. Quod si monachi vites; qui operarij Puto eosdem esse operarios; quos vites. Qui monachi sunt, & vere monachi, cum per studium disciplinæ tam à se ipsis, quam à confratribus excoluntur, vites sunt. Cum vero versa vice & seipsos, & alios excolunt; operarij

sunt. Verbi gratia. Cum frater fratris excessus monendo, suadendo, vel aperte proclamando corrigit; operarius est: cum ei gratia eadem rependitur, vitis est. Sic fœ Saluator appellat h vitem veram, patrem verum suum agricolam, discipulos palmites. Cuius gratia monachi efficiuntur vites; quorum actiones sunt palmites: botri vero, merita: vinum expressum, exempla bona.

Ad abbatem spectat, vt vineam sibi commissam stercoret, fodiat, pulicet, & paxillet. Stercora sunt commoda vel subsidia corporalia: quæ Apostolus arbitratur i vt stercore, vt Christum lucrifaciat. Hæc Abbas in quantum valet, & regula concedit, & viderit expedire, fratribus tam per se, quam per Cellarios ministrare debet: ne in Dei seruitio viribus deficientes, modicum afferant fructum.

Quod si hanc impinguationem excluderit necessitas, non procuratoris tenacitas: non contristentur statres; quia tanto erit vinum ministerij eorum nobilius, & ad potandum Christo doleatilius; quanto ager monasterij in rebus temporalibus fuerit sterilior. Hoc dicunt vinitores, quod simile finis vitibus appositus fructum quidem multiplicet, sed vinum deterioreret. Sicut è conuerso per defectum stercoreis, vini diminutionem saporis dulcedo recompensat. *Habentes vestium & vestium, his contenti simus.*

Pallor & macies in monachis, signa sunt dulcedinis interioris. In botro qui extrinsecus pallor & crocei coloris est, vinum suane speratur, qui vero in suo virore ad maturitatem

h. Ioan.
15.

Abbas
est colere
vineam
relig.

In paupertate magis
est mentis
torius Dei
cultus.

Simile.

k. 1. Tim.
6. 8.

Pallor &
macies
laudantur
in religi-
oso.

Notent
cuticularij
philareti.

ILu. 21. 34

tem peruenit, vinum acetosum gignit. Satis impossibile est, vt monachus qui nimis diligens est, quomodo corpus suum per delicata cibaria & vina exquisita nutriat & impinguet, Christo fructum delectabilem ex se producat. Vnde ipse discipulis dicebat: *Videte, ne corda vestra grauentur in crapula & ebrietate.*

Confessio
sic curae
Abbati.

Id est, ite-
rata fassi-
one reco-
lere.

Observan-
da propter
tria.

Fossio pertinet ad ministerium audiendae confessionis. In qua Abbas tam paratus & tam sollicitus esse debet; vt per circumspexam inquisitionem conscientiam confitentis euerrat; & ne vitia succrescentia fructum in illo meritorum impediant, eandem binare atque tertiare non renuat. Confessio non solum necessaria est incipientibus; sed etiam proficientibus, atque perfectis. Maxime propter tria foditur vinea: videlicet ne humor terrae in gramina, quae succrescere solent, transfundatur; & vt vites crescendo proficiant; citiusque maturescant. Haec tria specialiter operatur in monachis frequens criminum confessio. Culpa tollit; meritum promouet; perficit charitatem.

Nimia dili-
gentia &
mortifica-
tio est pro-
hibenda.

m Cant. 2
12.

Fossioni adijcienda est putatio, per quam excrescentes palmites resecantur, ne vites duobus aut tribus annis tantum fructum faciant; vt quarto anno vel quinto exsiccatis viribus crescant. Hoc Abbas summo perere caueri debet in spirituali putatione: de qua dicitur in Canticis, *in tempus putationis aduenit*. Si perpexerit monachum sibi commissum per indiscretum feruorem palmites actionum suarum nimis emitte-
tere ieiunando, vigilando, legendo,

orando, & supra vires manibus laborando; ferro prohibitionis sic illa temperet, vel resecet, ne post modicum tempus deficiens non solum sibi, sed & alijs inutilis fiat. Quod si excrescentes palmites nimis praeciderit, monachum ad commoda corporalia plus, quam necesse fuerit compellendo: meritum in illo minuet. Vtrumque enim Abbas cauere debet: ne videlicet vires suas celerius expendat per nimietatem laboris; & ex altera parte nimis sibi parcendo vitium incurrat torporis. Attendat quod paterfamiliam dicit, n. *Omnem palmitem in me ferentem fructum pater meus purgabit vt multum fructum afferat.*

n Ioan. 15
Cauenda
elatio ex
artificio
operis.

Putationem sequitur plicatio. Opera discipulorum Abbas in auribus eorum propter periculum inanis gloriae non debet commendando erigere; sed magis plicare, id est, deprimere. Vnde Sanctus Benedictus dicit: *Artifices si sunt in monasterio, cum omni humilitate faciant ipsas artes: si tamen inuenerit Abbas. Quod si aliquis extollitur pro scientia artis suae; eo quod videatur aliquid conferre monasterio; hic talis euellatur ab ipsa arte. & denuo per eam non transeat; nisi forte humiliato ei iterum Abbas inubeat.*

Paxillos etiam adhibere debet, Accedat affabilem se subditis exhibendo: & tam verbis, quam exemplis semper illos sustentando. Nimia austeritas Praelatorum multos in terram deposuit: fructus operum illorum inutiles reddens. Paxillos etiam intelligere possumus officia, quibus pusillanimes ac debiles sustentandi sunt; ne nimietate laboris, aut vi contem-

o Matt. 7.

19.

Luc. 3. 91.

contemplationū impulsī cadant, & pereant. Cui vnīuersa hāc fuerint exhibita, & non fecerit fructum: quid aliud ei superest; nisi vt secundū Domini sententiā, o succidatur ignibus æternis referuandus: ne terram inutiliter occupando alijs sit impedimento.

p. Esa. 28.

12.

Dantis vaticum morientibus.

Cum, inquit, sero factum esset. Sero significat finem vitæ: sicut manē principium. Vnde Esaias. p. *De mane usque ad vespertas finies me.* Quando monachus tendit ad finem, accedere debet ad illum Abbas, & vocare eum monendo ad confessionem & perceptionem sacre inunctionis atque Eucharistiæ: sicque illi reddere firma spe ac certa promissione mercedem æternæ retributionis.

Exemplū religiosi ceru de salute.

Apud Sur. tom. 4. die August.

Cum in Claraualle Conuersus quidam esset moriturus: & beatus Bernardus audita eius confessione, post inunctionem atque sacram Communionem diceret: modo lætus esto frater: quia Dominus dabit tibi vitam æternam. ille valde fiducialiter respondit: Ego certus sum de vita æterna. Cui cum vir sanctus timeret, ne sciens de quo fonte verbum emanaret, diceretque: quid est frater, quod tam presumptuose loqueris? Ille non minori constantia, quam prius subiecit: Domine, vel vos estis mendax; vel meum est regnum cœlorum. In quo? inquit. Respondit Conuersus: Quando in facie Conuentus promisi vobis Obedientiam inter manus boni usque ad mortem: & vos mihi respondistis, & Dominus det tibi vitam æternā: nunquam ab illa hora usque in præsens, neque vobis neque alicui fratrum meorum extitit inobediens: ipsi enim testes sunt. Quo audito beatus Abbas re-

spondit: Perge securus: quia reuera, vt dicis, tuum est regnum cœlorum: tibi enim debetur denarius diurnus.

Quod enim dicitur, redde illis mercedem; sic potest intelligi, vt imperatiuus ponatur enunciativus: vt sit sensus: *Redde*, id est, indica esse reddendam. Simile est quod alibi de se dicit Dominus Iudeis. q. *Soluite templū hoc*, id est, soluetis. q. *Ioa. 2. 19*

Incipiens à nouissimis usque ad primos. Frequenter videmus, vt decrepiti, qui tardē veniunt ad Ordinem, eos, qui diu in eo laborauerunt, ad requiem præcedant. In occidua ætate constituti diu viuere non possunt. Sit quod in singulis ætatibus, pueritiæ scilicet, adolescentiæ, iuuentutis, senij, & ætatis decrepitæ aliqui conuertantur; nisi impediatur in eis cursus naturæ, prius præsentī vitæ subtrahuntur decrepiti, quam senes; prius senes, quam iuuenes; prius iuuenes, quam adolescentes; prius adolescentes quam pueri. Sicque recursus fit à nouissimis usque ad primos.

Cum ergo venissent quicirca horā vndecimam venerant, *acceperunt singulos denarios.* Denarius iste merces est in vita æterna. Quæ licet vna sit, singulis tamen datur electis. De qua per Psalmistam dicitur. r. *vnā* siue *unicā* petiit à Domino. Statimque ostendit quæ hæc vnica sit, cum subiūgit: *vt inhabitem in domo Domini omnibus diebus vitæ meæ.* De pluralitate denariorum aliter dicitur à Domino: s. *In domo patris mei multæ mansiones sunt.* *Ioa. 14. 2*

Venientes autem primi, arbitrati sunt, quod plus essent accepturi. Acceperunt & ipsi singulos denarios. Hi eos expriment, quibus cogitationes suæ fugerunt; quod plus mercedis, propter longi

Dat Deus vitam æternam.

r. Psal. 26. 4

s. Ioa. 14. 2

longitudinem temporis & immensitatem laboris sui, quam senes & decrepiti, qui cōuersi sunt tardē, recepturi sint à Domino; & ob hoc extolluntur.

Exemplū
Male fidē
tis in senio

Non est diu quod quadam Sanctimonialis Ordinis nostri huiusmodi cogitationibus pulsata, cōfessori suo dixisse fertur: Bone Domine, estne vidua vna, quę fortē tres vel quatuor liberos genuit in sæculo, & modico tempore laborauit in monasterio, mihi equiparanda: quæ virgo intrauit, & ab ineunte ætate Domino seruiuit?

Et quia talis consideratio, quædam contra Deum est murmuratio: rectē subiungitur: *Et accipientes murmurabant aduersus patrem familias dicentes: Hi nouissimi vna hora fecerunt; & patres illos nobis fecisti, qui portauimus pōdus diei, & ætius.* Ac si dicant: Nos iam quadraginta annis, siue quinquaginta, vel plus laborauimus in Ordine ieiunando, vigilando, legendo, cantando, & manibus nostris laborando: & cum decrepiti nihil horum facere valeant; non est iustum, vt æquale prēmium nobis recipiant. Sex vel septem anni, quibus tales in Ordine durare possunt, ad quadraginta siue quinquaginta annos quasi vna hora sunt.

At illerēpondens vni eorum dixit: *Amice non facio tibi inuiriā. Nonne ex denario conuenisti mecum? Quod tibi sufficit in conuentione; sufficiat & in remuneratione. Sufficiat exeunti; quod sufficit intranti. Tolle, quod meruisti, & vade de labore ad quietem, de seruitute ad libertatem, de penuria ad abundantiam, de tempore ad æternitatem.*

Volo autem huic nouissimo dare sicut &

tibi. Non ait, quantū tibi; sed sicut tibi; vt sicut nocet minoritatē non æqualitatē, vt ibi: t estote perfecti sicut & pater t. Mat. 5. vester perfectus est. Si dixisset, quantū: profecto plus laborātī faceret iniuriā: quia v vnusquisque recipiet secundum suum laborem. u Mat. 6. 27.

Denarius iste diurnus, vt prædictum est: merces est æternæ beatitudinis. Denarius Imperatorius decem æquipollabat denarijs vsualibus. Præmia iustorum consistunt in glorificatione corporum atque animarum. Quatuor dotes erunt in corporibus: scilicet claritas, subtilitas, agilitas, & impassibilitas: & tres in animabus, id est, cognitio, dilectio, fruitio. Tres etiam personas credimus in vna Deitate: quibus cum conuinctus fuerit electorum septenarius; perficietur denarius diurnus x. *Qui adhæret Deo vnus spiritus est.*

Denarius
est Glori-
ficatio

x i. Cor.
6. 17.

Denarius iste quibusdam erit aureus; quibusdam argenteus: quia, vt dicit auctoritas, *in dispari claritate par erit gaudium.* Sicut enim denarius differt a denario, propter metalli nitorem, vel fulgorem; sic erit & resurrectio mortuorum. Vnde Dominus y, *y i. Cor. Sicut stella differt à stellā in claritate: sic erit & resurrectio mortuorum.* Alia est claritas solis, alia claritas lune; alia claritas stellarum.

Accidente
diuerſa.

y i. Cor.
15. 41.

Sequitur: *An non licet mihi facere, quod volo? An oculus tuus nequam est, quia ego bonus sum? Quasi dicat: O a- Ob charidolens, tu consideras tempus & tatis di- pondus sui laboris; & non pensas, ueritatē. in decrepitis esse feruorem dilectionis. Non penes laborem: sed penes charitatem meritum consistit. Ipsa meritum alienum efficit proprium. Oculi, qui ista non considerat, ne-*

e

quam

Quam est: nec bonitati meæ concordat. Sic erunt nquissimi conuersione, primi remuneratione: & è conuersio.

Quod autem sequitur: *multi enim sunt vocati. pauci vero electi*: terribiliter quidem sonat: sed ad vineæ huius operarios minime spectat. Singuli singulos, vt supra dictum est, acceperunt denarios. Innumerabiles paterfamilias quotidie vocat ad fidem; sed paucos, respectu multitudinis, eligit ad Ordinis nostri culturam. Quod si intelligatur de electione prædestinationis, speramus per ipsius gratiam, qui quotidie in hanc vineam operarios introducit; quod minorem ex cōductis partem reprobat.

In religio-
ne multa
salus.

Exemplū.
promissæ
salutis Ci-
sterciensis
bus.

Tempore quodam, cum sanctus Bernardus Abbas Clarguallis adhuc adulescens ad Missam staret, & quædam illic negligentia circa ministerium altaris contigisset: quædam reuerenda persona illi tristi vultu apprensus ait: Si scirēt monachi quantū sanctos Angelos, qui hic præsentēs sunt contristarēt, cum in hoc sacro ministerio tepidi sunt & negligentes; & quātum illos lætificarent, quando illos deuotos vident atque feruentes: cautiore efficerentur. Quem cum interrogaret vir beatus de statu monachorum, respondit ille: Omnes qui in Ordine Cisterciensi perseverauerint; salui erunt.

Non ex-
commu-
nicatis.

Non nos hæc verba, fratres, seducant. Si aliqui essent inter nos, quod absit, fures, proprietarij, conspiratores, eisque confimiles: tales de Ordine non essent, quia eiusmodi Ordo excommunicauit. Qui non cōmunicat alienus est. Referā vobis adhuc aliam visionem, quæ huic satis concordat.

Cum duo adulescentes apud Tolertum in nicromantia simul stude-
rent, & vnus illorum ingrauescente infirmitate moriturus esset; alter eum adiurauit quatenus infra tricenarium sibi apparendo, in quonam statu esset, indicaret. Quod cum ille promississet, post mortem socio sedenti in ecclesia, & psalmos legenti pro anima eius visibiliter adfuit; asserens se in maximis poenis esse, & æternaliter propter studium artis diabolicæ damnatum. Et adiecit: Reuera nicromantia secundum titulum suum mors animæ est: & si in illa decesseris, simul mecum tormentis æternis subiacebis. Cui cum diceret, ad qualem vitam mihi consulis? respondit ille: Ad Ordinem Cisterciensem. Et adiecit: Non est aliquis Ordo in ecclesia, de quo tam pauci descendant ad inferos. Habent enim specialem Aduocatā, Dei Genitricem notans, quæ non finit illos perire.

Aliud Ni-
cromanti-
ci damna-
ti.

Suadentis
socio Or-
dinem ad
poeniten-
tiam.
Patrocinio
um B. V.

Vnde fratres charissimi, Ordine nostrū diligamus; in Ordine nostro laborando perseueremus: vt denarium æternæ beatitudinis læti accipere mereamur. Quod nobis verus paterfamilias Dominus noster Iesus Christus concedere dignetur, qui cum Patre & Spiritu Sancto viuit & regnat in secula seculorum Amen.

EADEM DOMINICA

Secundum Matth. Cap. 20.

Simile est regnum celorum homini patri familias, qui exiit primo mane conducere operarios in vineam suam.

Et reliqua.

HOMI-

HOMILIA MORALIS DE
Eadem Lectione.

Sermo

I X.

De actibus
Virtutum.

a. Rom. 5. stris. Item Saluator b. Regnum celo-

b. Luc. 17. *rum intra vos est.* Hæc fides scilicet,

21.

Regnum cœlorum fides est, per quam Apostolus dicit a. Christum regnare in cordibus nostris. Item Saluator b. Regnum celorum intra vos est. Hæc fides scilicet, quæ fundamentum est omnium virtutum, similis est homini patrifamilias educenti operarios in vineam suam. Paterfamilias Christus est: vinea eius anima Christiana: vites virtutes: palmites motus virtutum: pampini ornatus morum: fructus opera virtutum. Primum mane, hora tertia, sexta, nona, & vndecima, quibus exit conducere operarios in vineam istâ, diuersæ sunt ætates hominis, sicut in superiori Sermone dictum est; in quibus diuersos vsus virtutum inducere nõ cessat, per quos animæ vinea fructuetur.

Actus virtutum sunt operarij.

c. 1. Cor.

12. 6.

Quod vsus, & actus virtutum operarij sint, testis est Apostolus, qui ad Corinthios scribens, sic ait: c. *Diuisiones operationum sunt: idem vero Deus, qui operatur omnia in omnibus. Alij quidem per Spiritum datur sermo sapientia; alij sermo scientia per eundem Spiritum; alij fides in eodem Spiritu; alij gratia sanctorum in eodem Spiritu: alij opera virtutum: alij Prophetia: alij discernitio spirituum: alij genera linguarum: alij interpretatio sermonum.* Ecce tales sunt operarij, quos paterfamilias conducit, & inducit in vineam suam.

In pueritia.

d. Dan. 1.

Quosdam primo mane, id est, in pueritia; sicut legitur de Daniele, d. & tribus pueris socijs eius: quibus dedit scientiam, & disciplinam in omni libro & sapientia: Danieli autem intelligentiam omnium visionum & somniorum. Simili modo vsus aliarum virtutum in cæteris ætatibus in-

Inque omni ætate.

ducit: sicut manifestis exemplis probare possemus, tam de veteri, quam de nouo Testamento: nec non & his quæ nostris temporibus contigerunt: sed compendio vti volentes, meditationi legentium hoc relinquimus. Cû Deus per Spiritum suum sanctum omnes simul virtutes humanis mentibus infundat; non tamen vsus illarum simul, sed successiue inducit.

Conuentione, inquit, facta cum operarijs ex denario diurno: misit eos in vineam suam. Denarius diurnus, merces est vitæ æternæ. Quare autem denario comparatur, supra expositum est. Quilibet enim motus cuiuslibet virtutis, meritorius est vitæ æternæ. Nõ enim ipsis virtutibus meremur: sed motibus virtutum. Cum meritum penes virtutem sit tantum formaliter: penes eius motum consistit essentialiter. Fides virtus est: credere, motus fidei est. Non enim adultus meretur fidem habendo, sed credendo: cû tamen habitu fidei dignus sit vitæ æternæ. Cum palmites ex vitibus surgant: non tamen vites, sed palmites botros generant. Ergo bene fides comparatur viti, & motus palmitis fructus vero operi exteriori.

Et egressus circa horam tertiam, inuenit alios stantes in foro otiosos. Hora tertia adolescẽtia est. Aetas ista magis apta est vti virtutibus, & per illas operari, quã pueritia. Hæc in foro otiosa stare dicitur, nõ sine causa. In foro rerum fit cõmutatio inter vendẽtẽ & emẽtẽ. In foro stare, est amicos tantum diligere; patientiã seruare in aduersis; obedire ad placita: sicq; de cæteris. Huiusmodi operarij in foro stant, & otiosi: quia tales vicissitudines, quædã sunt negotiatiões; & ideo meritum nõ augẽt.

Motus virtutum merentur salutem.

Simile

In mundo est opera mutua, sui non Dei causa.

Tale commercium non esse meritorium quodam in loco Dominus ostendit, ad discipulos sic loquens. e *Si diligitis eos, qui vos diligunt; quam mercedem habebitis? Nonne & Publicani hoc faciunt? & si bene feceritis eis, qui vobis benefaciunt, quæ vobis est gratia? Et si mutuum dederitis his, à quibus speratur recipere aliquid, quæ est gratia vobis? Nam & peccatores peccatoribus*

At intelligi-
one esto &
gratuita
Dei causa.

f Gal. 6. o

faciuntur: ut recipiant equalia. Quasi diceret: Si vultis esse fructuosi operarii, diligite inimicos vestros & benefacite & mutuum date: nihil inde sperantes: & erit merces vestra multa. Vnde etiam Apostolus t. consilium bonum operari ad omnes: maxime autem ad domesticos fidei.

Intentio
operū
get chari-
tatem.

Ite in vineam meam: & quod iustum fuerit dabitur vobis. Motus virtutum secundum quod intensi fuerint, præmiabuntur. Simile intelligatur de numero. Frequentes & feruentes motuum intensiones charitatem perficiunt.

Miserante
Deo.

Illi autem abierunt. Licet homo habeat virtute, in anima sua, plantatas per gratiam miserantem: non tamen illas exercere potest, nisi per gratiam Dei cooperantem. Vnde Apostolus hoc confitetur cum dicit: g *Non ego, sed gratia Dei mecum.*

g 1. Cor. 15
10.

Dona gra-
tuita robu-
stioris æta-
tis.

De operarijs sextæ horæ, & nonæ idē intelligamus quod de tertiæ: quia in ætate iuvenili atque senili quædam quibusdam dona, ut est prædicatio fidei, & interpretatio sermonum cōcedit, quibus in superioribus ætatibus caruerunt.

In senio da-
tur gratia
miraculo-
sa m-

Hora undecima ætas est decrepita: in qua aliquando operarios cōducit; gratiam videlicet sanitatū, Prophetiam, discretionem spirituum, mira-

cula. Quæ ideo differt usque ad finem vite: ne mens per illorum operationē in superbiam elata, laboribus præteritis priuatur. Sanctæ memoriæ David monachus de Claustro non multo tempore ante mortem suam signis dicitur claruisse.

Et quia Prophetiæ, atque miracula non sunt de substantia sanctitatis; sed sanctitatis indicia, magis pertinentia ad præmium, quam meritum: nō sine causa dicuntur stare otiosi. Iudas cū ceteris Apostolis signa fecit: Cayphas reprobus prophetauit.

Sed imme-
rito.

Quid hic statis otiosi tota die? Licet viri religiosi signa exteriora non faciant; neque futura prædicant: talibus tamen donis digni sunt: & quasi in eis stant per meritum. Habent enim ex promisso. h *Quidquid petieritis patrem meum, inquit, in nomine meo: fiet vobis.* Item: *Opera quæ ego facio, vos facietis: & maiora horum facietis.*

h Ioan. 14
13.

Dicunt ei: Quia nemo nos conduxit. Ac si dicerent: Fides indigentium, nullam a nobis sanitatum curam exegit. Certè fratres, multi sunt hodie religiosi, à quibus si signa exigemus cū fide & instantia; facile à Christo ea cōsequeremur. Sanctus Benedictus ad nimiam instantiam cuiusdam hominis, filium eius mortuum contra propriam voluntatem suscitavit. Miracula quæ sunt sine certa necessitate, periculosa sunt. Dixit illis:

Nec neces-
saria, ob
fidem.

Exemplū.

Ite & vos in vineam. Mira clementia Salvatoris: sæpè seruos suos glorificat in signis & portentis, etiā non rogatus. Ire in vineam, sanitatem operari est.

Gratuita
autem.

Cum autem serō factum esset: dixit Dominus vineæ procuratori suo. Procurator vineæ huius amor Dei & proxi-

Charitas
princeps
est virtutū.

i. Cor. 13.

Confessio
nem recti
ficat.

Mercedē
dat.

Finalis per
seuerantia
coronat.

k Gen 37-3

ximi est, qui alio nomine charitas appellatur. Tantæ enim auctoritatis est; vt omnes operarij, id est, aliarum virtutum motas ad ipsum respectum habeant; ipseque omnes informet. Tantæ prudentiæ est, sollicitudinis, ac patientiæ; vt omnia in omnibus esse videatur. Vnde Apostolus de charitate loquens sic ait: *Charitas patiens est benigna est: non amulatur. non agit perperā, non insulatur. non est ambiciosa, nō querit quæ sua sunt; non cogitat malū, non gaudet super iniquitate: congaudet autem veritati. Omnia suffert, omnia credit, omnia sperat, omnia sustinet.* Qui enim diligit, nihil negligit. Vnde ad officium charitatis pertinet, vt vinea fimeatur per humilem & amaram peccatorum recordationem; vt fodiatur per duram cordis contritionem; vt puteatur per oris discretam confessionem. Sicut in putatione sarmenta refecantur: ita superfluitates cogitationum, locutionum, & actionū per confessionem purgantur. Paxillus viti suffixus Confessoris est consolatio: palmitum plicatio confitentis humiliatio: vinculum, quo vitis paxillo colligatur, obedientia satisfactionis. Sine charitate vniuersa hæc infructuosa sunt.

Vnde non immerito tali procuratori dicitur: *Voca operarios, & redde illis mercedem.* Quia penes charitatem meritum consistit: iuste per ipsum Dominus vineæ laborantibus mercedem restituit. *Incipiens à nouissimis vsque ad primos.* Opera finalia magis accepta sunt Deo. Ipsa sunt sacrificiū vespertinum: quod dignius erat in lege. Hinc est quod Iacob considerata virtute perseuerantiæ, filio suo Ioseph tunicā fecit talarem & atque polymitam: tãquam ex multarum virtutū vñibus cõ-

textam. *Qui perseuerauerit vsque in finem hic saluus erit.* Incipit à nouissimis vsque ad primos; ne aliquis virtutum vsus expers sit mercedis.

Quod autem operarij primæ horæ murmurasse dicuntur contra operarios vñdecimæ horæ; ad hoc spectat, quod nobis quandoque suggeritur à cogitationib. nostris, quod plus mercedis accepturi simus pro illis virtutibus quas in vsu habuimus ab ineunte ætate. Verbi gratia. Sit, quod aliquis habuerit vsum temperantiæ a pueritia, semper carnis illecebras refrenando: & vsq; ad ætatem decrepitam vsu caruerit fortitudinis; iræ, & aduersitatibus per patientiam minus resistendo; si putat se plus aliquid esse recepturum pro illa virtute, quam pro ista, murmurat contra patrem familias, & est oculus huius considerationis nequam: quia is, cuius natura bonitas est, & opus misericordia, tantam fecit inter virtutes concordiam; vt vna per alteram incendatur, & vna alteri mereatur.

Cum mercenarij ex denario diurno conducti inæqualiter laborent; æqualem tamen recipiunt mercedem. Infirmi defectum fortior supplet; & simul cõsummāt. Si hæc obseruat consuetudo humana; ita vt fortior nō causetur de illata sibi iniuria: non murmure cogitatio humana contra bonitatem diuinā modo prædicto. Vnde & vni eorum dicit:

Amice: non facio tibi iniuriam. Tolle quod tuum est, & vade. Notate fratres, quod mercenarij in sero iubentur exire de vinea: soli procuratori intus manere licet. Et meritò. Ad hoc enim vsus & actus diuinitus inducuntur; vt vites, id est, virtutes quæ permanent, fructus

Et æqualiter omnes.

Propter cõmunicatū nō opetū.

Tunc cessant actus virtutum.

Præter
charit.

n 1. Cor. 13.
8.

fructus faciant. Virtutes enim in quantum qualitates sunt; permanebunt in patria: vsus autem destruetur. Vnde Apostolus de permanētia folius charitatis loquens dicit n. *Charitas nunquam excidet: siue Prophetia euacuabuntur, siue lingua cessabunt, siue scientia destruetur.* Quædam omnino destruentur; vt Fides & Spes: quædam ex parte, vt Scientia, quantum ad actum & modum, manente qualitate. Sola autem Charitas, id est, diuinus amor, quem procuratorem vineæ diximus, perpetuabitur: qui hic quidem habet initium, & in patria perficietur. Opera tamen charitatis ibi destruentur, non vsus: qui semper Domino adhærebit.

o Gen. 54

p 1. Reg. 16

q Gen. 49

Sic erunt primi nouissimi, & nouissimi primi. o. Ioseph extremos fratrum suorum posuit coram Pharaone: & Dauid, p. nouissimus fratrum suorum, electus est in regem: & qui nouissimi erant natiuitate, primi facti sunt dignitate. *Et primi nouissimi.* q. Ruben qui primus erat in liberis, nouissimus fit in donis: quæ omnia moraliter ad actiones exteriores possumus referre. Sequitur:

Multienim sunt vocati, pauci vero electi. Cum Dominus multiplices vocet operarios ad excolendam vineam animæ: paucos ex illis eligit ad perpetuandum. Nam in egressu illius à corpore quædam virtutes cum suis vsibus omnino destruantur; vt linguæ, & Prophetiæ, sicut præfatum est: quædam mutantur in melius; vt fides in speciem; & spes in rem: quædam perficiuntur & augentur, vt pax, & charitas. In illa coelesti beatitudine pax pectoris præmiabitur pace æternitatis: & quantum distat inter igniculū

& caminum: tantum tunc distabit inter charitatem patriæ, & eam, quæ nunc est, charitatem viæ. Vnde Isaïas utramque sic distinguit. r *Viuat Dominus, cuius ignis in Syon, & caminus in Hierusalem.* Dauid cum plurimos haberet filios, solum s Salomonem elegi in regem. Hic cum nasceretur, vocatus est à patre Salomon, t id est, pacificus: à Nathan vero Idida, u id est, dilectus Domini. Perpetuitatem harū virtutū Apostolus considerans. Corinthiis scribit dicens: *Pacem habete: & Deus pacis & dilectionis erit vobiscū.* Quod penes dilectionem laboris nostri merces consistat: etiam ex verbis probatur Sen'orum.

Abbas Ammon de loco Nitriæ venit ad Abbatem Antonium: & dixit ei: Video quia maiorem laborem, quam tu, sustineam, & quomodo nomen tuum magnificatum est super me. Et dixit ei Abbas Antonius: Quia ego diligo Deum plus, quam tu.

Quapropter fratres charissimi, pacē & sanctimoniam sectemur; Deum & proximum amare studeamus: vt per ipsam amorem, quem patrisfamilias esse diximus procuratorem, denario diurni laboris ditari mereamur: ipso præstante, qui x dat, & non im-
rat, Iesu Christo Domino nostro: cui honor & imperium per infinita sæcula sæculorum. Amen.

DOMINIC. IN SEXAG

Secundum Lucam.

In illo tempore: Cum turba plurima conueniret & properaret ad Iesum: dixit per similitudinem. Exiit qui seminat seminare semen suum. Et reliqua.

HOMI-

r Isa. 31. 9.

s 3. Reg. 1.
t 2. Reg. 5.

u 2. Reg. 12
14.

Exemplū.
S. Athan.
apud Sur.
to. 1. die 17
Ian.

x Luc. 5. 1.

Quæ quatenus perirent virtutes.

HOMILIA DE EADEM
lectione.

Sermo.

X.

De deficiē
one. Quoniā
per seipsam
veritas exposi-
tione non indiget:
sed admoniti-
one. Attamen
licet non præsuma-
mus eam aliter,
quam exposita est,
exponere: possumus
tamen eandem
nostrī Saluatoris
expositionem ad
nostrum Ordinem
fatis vtiliter incli-
nare.

VI verbis vtar Sancti Gregorii:
*Lectio hac (sancti Evangelii) expo-
sitione non indiget: sed admoniti-
one. Quoniā per seipsam veritas exposi-
tione non indiget: sed admoniti-
one. Attamen licet non præsuma-
mus eam aliter, quam exposita est, ex-
ponere: possumus tamen eandem no-*

strī Saluatoris expositionem ad
nostrum Ordinem fatis vtiliter incli-
nare.

Quatuor enim loca exprimit, in
quibus diuini verbi semina cadūt: se-
cus viam: supra petrā: inter spinas: in
terrā bonam. *Sator* Christus est: *semen*
verbum salutis: quod duobus modis
seminat in corde humano. Aliquando
per occultā inspirationem: aliquando
ministerio aliorum, per apertam ad-
monitionem.

Religionē
dissuadent
saeculares.

*Qui autem secus viam: hi sunt, qui au-
diūt.* Secus viam sunt cuiuslibet cōdi-
tionis homines, saeculariter, & nō se-
cundum legem Domini viuentes. In
horū cordibus si quandoq; Dominus
per quamcumq; occasionem semina-
uerit verbum salutiferæ cōuersionis;
vix esse poterit, quin cōceptam volū-
tatē cognatis, & amicis aperiant. Qui-
bus illi mox dissuadere, & verbum a-
nerfionis inculcare cū coeperint: qua-
si semen conculcant, ne proficiat. Pe-
des conculcantīū affectus sunt amico-
rum: qui multos saepe auertunt à pro-
posito cōuersionis. Vox illorum est:
Certē melius est, & Deo acceptabili-
us, vt maneatis in domo vestra, & a-
micis siue cognatis vestris, pauperib.
subueniatis; mendicos introducatis;
reficiatis esuriētes; nudis detis vesti-
mentum. Multò enim securius est ele-
emosynas dare; quam eleemosynas,

& in cleemosynis peccata aliorum
manducare.

Deinde venit diabolus & tollit verbū;
id est, propositum cōuersionis, *de cor-
de eorum, ne credentes;* id est, volunta-
tem opere adimplentes per bonā vitā,
salui fiant. Plures verbis huiusmodi
fracti & abstracti perierunt. Auib.
coeli comparantur demones: quia
aerem hunc caliginosum inhabi-
tantes, importunē nos circumuo-
lant; vt aliquid de corde, ore, at-
que opere nostro rapiant, vnde pa-
fiantur. Qui aliquando visi sunt,
sicut legitur in Verbis Seniorum, *Vide par-
in similitudine coruorum* fatres col-
loquentes siue psallentes circumuo-
lare: & cum verba recitarent inuti-
lia, siue in psalmis syllabas aut dicti-
ones negligerent, quasi grana illa
colligebant. Quam sit periculosus
carnalis affectus parentum circa libe-
ros, seu liberorum circa parentes,
maximē in proposito cōuersionis,
Dominus satis ostendit, cum dicit .a. *a Luc. 14.
Si quis venit ad me & non odit patrem,
& matrem, & uxorem, & filios, & fra-
tres & sorores; adhuc autem & ani-
mam suam; non potest meus esse discipu-
lus.* Item in Deuteronom. b. *Qui dix-
runt patri & matri, nescio vos: & fra-
tribus, ignoro vos: hi custodierunt pra-
ceptum Domini & pactum eius seruauerunt.* Postquam diuisus est Loth, id est,
carnalis affectus, ab Abraham: c. promi-
sit ei Dominus terrā. Hinc est quod
quidam, cum transire volunt ad reli-
gionem, parentibus vel amicis sum-
mopere hoc celāt; ne ab illis retrahā-
tur. In valle illustri d. multi erant pu-
tei bituminis. Bitumen attractiue natu-
ra est; & significat retinacula mūdi.

*Nam qui supra Petram, qui cum audi-
erint, cum gaudio suscipiunt verbū: & hi
radi-*

Sed suo pe-
riculo &
malo.Vide par-
in hom. in
vigil. Epi-
phan.a Luc. 14.
26.b Deu. 33.
9.

c Gen. 13.

d Gen. 12.
16.

Alij extē-
tatione de-
ficiunt.

*radices non habent, quia ad tempus cre-
dunt, & in tempore tentationis recedūt.*
Hæc est expositio Domini. Pertinet
autem ad eos, qui iam relicto sæculo
habitu suscepunt, & in multa cor-
dis lætitia in cella probationis sub
feruore nouitio aliquanto tempore
conuerfantur. Qui orta tentatione,
quæ per solis ardorem exprimitur;
cum coeperint æstare, mox desperat,
& tabescunt. & quia per vitium per-
tinaciæ humorem sibi subtrahunt cō-
seruantis gratiæ, arescunt in radice
perseuerantiæ. Quidam in suis tenta-
tionibus omni lapide duriores sunt,
*Cum gutta cauet lapidem, non vi, sed sa-
pe cadendo;* illi nulla admonitione,
nulla supplicatione vel cōsilio emol-
liri possunt, vt à concepta malitia re-
sispiscant.

Exemplū
deficientis.

Venit quidam adolescentulus Gē-
menrode multum deuotē, & humili-
ter petens ingressum. Susceptus autē
sine querela conuersatus est. Hunc ve-
ro venerabilis sacerdos Dauid, de cu-
ius sanctitate mira dicuntur, specia-
liter amabat: & ad propositū Religi-
onis verbis suis mellisuius frequētius
animabat. Cui iuuenis idem Sequen-
tias, & quæque dulcia Cantica de do-
mina nostra versa vice recitauit: qui-
bus sanctam illius deuotionem sepius
excitauit. Eodem anno, orto sole fer-
uentissimæ tentationis, coepit idem
nouitius fluctuare, & quia periculose
tētaretur, viro sancto indicare. A quo
multis sermonibus confortatus, cum
tentatio non cessaret, tandem de per-
seuerantia desperans, ait: Ecce iam re-
cedo: diutius, quod patior, sustinere
non valeo. Et sanctus, Expecta me, in-
quit: donec vadam ad ecclesiam, &
orem. Et promisit. Festinante viro

Dei ad oratorium; ille concito cursu
rediit ad sæculum; timens eius sanctis
orationibus retineri. Reuersus vene-
rabilis sacerdos ab oratione, cum nō
inuenisset quem reliquerat in proba-
tione, gemens ait: Non est omnibus
datum, vt perseuerent in Ordine.

Quam terribiliter Deus culpā tan-
tæ pertinaciæ puniat; vnus nouitij à
nobis recedētis mors miserabilis de-
clarat. Cumque transiturus esset Rhe-
num, orta est tempestas propter eum,
vt creditur, in flumine; sicq; procellis
exceptus atq; extinctus poenā ibidem
soluit apostasiæ.

Quod autem inter spinas cecidit, hi sunt
qui audierunt. & sollicitationibus. & di-
uitiis & voluptatibus euntes suffocantur;
& non referunt fructum. Ita Dominus
exponit. Tangit autem eos qui iam
monachi facti, promissionis atq; pro-
fessionis suæ immemores, non verē
paupertatis sunt amatores: sed dēsum-
ptum contra se cōgregantes, sibi foe-
torem, alijsque generant horrorem.
Hi sunt in ordine proprietarij: quorū
diuitiæ ipsæ proprietates sunt. Has
quidem cum voluptate congregant;
sed cum multa cura & sollicitudine
sub suis stramentis, alijsque locis ab-
ditis illas seruant. Huiusmodi diuitiæ
spinæ sunt: quia conscientiam pungūt
& cruciant. Timent enim miserrimi,
& sunt pauidi, ne absconsa scrutato-
res scrutetur: ne scrutata reperiantur:
ne reperta, poena condigna puniatur.
Lacerat illorum conscientiam, licet
non caueant, culpa præuaricationis;
poena excommunicationis; opprobriū,
si deprehensi fuerint, eiectionis. De
ipsis in Psalmo dicitur: *e Dormierunt,
solum suum: & nihil inauerunt omnes
viri diuitiarum in manibus suis.* Alius

Alius sub-
mergitur.

Proprieta-
rij anxij
sunt.

Psalm. 75. 6

Euan-

f. Mat. 13. Euangelista f vocat eas diuitias fallaces?

22.

Perdunt
omne me-
ritum.

Verè fallaces sunt diuitiæ proprietariorum: quia cum dormierint in morte monachi huic vitio subiecti, de omnibus suis laboribus, vigilijs scilicet, ieiunijs, orationibus, & opere manuum nihil omnino mercedis recipient. Spinis enim proprietatis, illorum merita suffocata sunt. De quibus & in libro Regum dicitur per

g. 2. Reg.

23.6.

Dauid g. *Prauaricatores. vt spinæ euelluntur vniuersi: quæ non tolluntur manibus. Et si quis eas voluerit tollere, armabitur ferro, id est, ligno lanceato: ignique succensa comburentur ad nihilum.* Sicut spinæ in agro segetes impediunt, ne crescant: ita monachos suæ proprietates impediunt, ne proficiant: & quod periculosius est, omnia bona præterea suffocant.

Proprietatis culpa
sæpè est in
prælatiis.

Quod spinæ succrescunt in agro, non semper est ex sterilitate terræ: sed ex negligentia agricolæ. Ita aliquando vitium istud redundat in Abbatem: qui si sollicitus esset circa vitium proprietatis extirpandum, secundum regulæ mandatum, quidam proficerent, & fructum referrent, qui modo suffocantur. Quod autem ibi positum est: *quæ manibus non tolluntur, sed igni succensa comburentur usque ad nihilum:* consuetudo Ordinis nostri obseruat. Nam cum aliquid proprii ad lectum monachi fuerit repperit, non tollitur, vt reseruetur: sed in ignem mittitur: vel mortuo consepelitur. Monachus habens obulum, non valet obulum.

Exemplū.
seuerum
& iustum.

Abbas Nicolaus de Hersenhufen fratrem suum carnalem suæque domus monachum, propter vnum obulum, qui inuentus est circa eum, cum

moretur, extra cœmeterium sepeliri fecit, atque eundem obulum super eum iactari: cunctis clamantibus, pecunia tua tecum sit in perditione. Cumque de hoc facto argueretur; vt pote de inhumanitate, respondit: Si saluatus est, vel saluandus; non poterit ei hæc iniuria obesse: sed magis prodesse. Quod si datus est; cœmeterium nihil illi proderit, sed magis nocebit. Ad terrorem aliorum hoc feci. Proprietatis vitium claustralem separat à comunione iustorum.

Fructus spinarum valde amarus est: exprimens amaritudinem poenæ proprietariorum: tam in præsentī, quam in futuro. De præsentī eorum poena sanctus Benedictus sic dicit. *Leſti monachorum frequenter ab Abbate scrutandi sunt. propter opus peculiare, ne inueniatur. Et si cui inuentum fuerit, quod ab Abbate non acceperit: grauiſſima disciplina subiaceat.* De futura vero poena dicit: *Memorentur Anania semper & Saphira: ne forte mortem, quam illi in corpore pertulerunt, hanc isti in anima patiantur.*

Et vt sciamus hoc vitium non solum intelligendum esse de rebus exterioribus, sed etiam de voluntatibus, iterum dicit. *Præcipue hoc vitium radicitus amputetur de monasterio: ne quis presumat aliquid dare aut accipere sine iussione Abbatis: quippe quibus nec corpora sua, nec voluntates licet habere in propria voluntate.* Sicut maius est, & Deum plus in monachis diligere speramus, abrenunciationem propriæ voluntatis, quam proprietatis: ita timeamus, quod magis in illis puniat propriam voluntatem, quam pecuniā. h. Beati, inquit, pauperes spiritu. Ec-

Pœna gra-
uis.

Sunt pro-
prietarij in
voluntatis
suæ vsu.

h Matt. 5.

f

sub.

discipuli sunt *Iesu*, non semel, sed frequenter corde ascendere debent in Hierusalem, & meditando peruagari loca in quibus irrisus, poenisque varijs affectus est *Iesus*; crucem etiam eius, & mortem. Valde salutaris est ascensus iste. Nec mirum. Fit enim praesente *Iesu*: qui interpretatur Saluator, vel Salutaris. Ipsa siquidem passionum eius recordatio, pacis visio est. Per ipsum reconciliatus est mundus Deo. Ipse est verus Pacificus qui per sanguinem crucis suae reconciliavit ea, quae in caelis sunt, & quae in terris.

c. 2. Cor. 5.
18.

d. Mat. 12.
42.

e. Ioan. 2.
19.

Per XV.
gradus il-
lius.

Hierusalem interpretatur visio pacis. Ad templum Salomonis, qui interpretatur pacificus, quindecim gradibus, ut fertur, ascendebatur. d. Plus quam Salomon hic, de quo nobis sermo est. Templum corpus suum esse ostendit, quando dixit ad Iudaeos: e. *Soluite templum hoc, & ego in triduo resuscitabo illud. Hoc autem dicebat* teste Euangelista, *de templo corporis sui.*

Videamus ergo nunc, si hos quindecim ascensionum gradus in Christi passionibus reperire valeamus. Non sine causa Dauid quindecim cecinit Cantica graduu. Commemorant nobis Euangelia, pecuniam, qua venditus est; vincula, quibus ligatus est, falsa testimonia, irrisiones, sputa, velationem, colaphos, alapas, purpuram, flagella, coronam spineam, arundinem, nudationem, crucem, clauos, acetum. His instrumentis vti Iudei gradatim ascenderunt ad destructionem templi corporis Domini.

Compati- Nos vero Christo compatiendo per
endo passio eosdem gradus ascendere debemus per
cogitationem: tam poenas, quam poenaru
inimenta percurrendo. Cum Sal-

uatorem meum triginta argenteis à discipulo venditum cogito: primum gradum ascendo. Item si eundem à ministris sacerdotum tentum, tractu, atque ligatum recordor, altius scando: & quasi in gradu secundo gressum mentis figo. itaque de ceteris. Beati qui sic ascendunt, quia *f. reuera dabit eis benedictionem legislator, ut eant de virtute in virtutem, donec videant Deum Deorum in syon.* f. Psal. 83. 7.

Sic ascendere consuevit bonae memoriae Vilhelmus Conuersus noster: *Exemplum Lacrimarum* qui nuper defunctus est. Nam sicut *tis ter* ipse moriens Abbati suo confessus est, *quotidie* ob peccata, passio- tribus vicibus in die lacrimas fundebat. Primo ex memoria peccatorum suorum: secundo ex consideratione dominicae passionis: tertio ex desiderio patriae coelestis. Quicquid enim cogitare nolebat, vel poterat de Christi tormentis, mente percurrere: de quo tantam sensit dulcedinem, ac si fauum mellis in ore seruaret. Vniuersa haec quae enumerauimus de filio hominis per Prophetas erant praedicta: quae nos in illo credimus consummata. Sequitur:

Factum est cum appropinquaret Hiericho, cacus quidam sedebat iuxta viam mendicans. Hiericho quod interpretatur luna, vel candor, vel odor eius, praesentem mundum exprimit: qui ad instar lunae, alijs morientibus alijsque nascentibus, crescit atque decrescit. Candor lunae gloria & prosperitas vitae saecularis est: quae dum quidam nimis attendunt, caeci fiunt. Quod se sanctus Iob cauere testatur: cum se negat g. *vidisse lunam incedentem* 3. Iob. 51. *clare.* Valde instabilis est splendor 23. *lunaris: quia nunc crescit, & in proximo momento decrescit.*

f 2

Vbi

Gloria
in iudiciis
stabilis.

Vbi sunt, qui ante nos fuerunt Reges, Princeps, & incliti terræ? Admodū quidemerat gloria illorum parens: & in puncto temporis defecit.

Sæculares, sunt cæci-

Tales designati sunt per cæcū Hierichuntinum: in quo quatuor sunt notanda: cæcitas, mendicitas, sessio, & hoc iuxta viam. Duo præcedentia causa fuerunt duorum sequentium. Sedit, ne ambulando offenderet: iuxta viam, vt aliquid à prætereuntibus acciperet. Iuxta viam sedet; qui fidem operibus non sequitur. Cæcus est, qui charitate caret: mendicus, qui diuitias salutis non habet. h. *diuitia salutis sapientia & scientia: timor Domini ipse thesaurus eius.*

Petant à Christo, qui lux.

1. 1. Io. 2. 10

Tales habet Iesus diuitias: qui interpretatur salus: & ab ipso petendæ sunt. Quod charitas lux sit, testatur Apostolus Iohannes dicens: i. *Qui diligit fratrem suum, in lumine manet: & scandalum in eo non est.* Hic sine offendiculo ambulare potest. Vnde & Paulus nos hortatur ambulare in charitate. ij. *Qui autem odit fratrem suum, in tenebris est, & in tenebris ambulat: & nescit quo vadat: vel ubi corruat.* Huic expedit, vt sedeat; & clamet ad

k Prou. 4. 19.

Iesum, qui dicit: k *Ego sum lux mundi.* Si obtutus oculorum diutius in splendorem lunæ desigatur; obtenebrescent. Vnde ergo vitium ambitionis, fraudis, rapinæ, & inuidentiæ, alienæ felicitatis; nisi ex appetitu & contuitu gloriæ temporalis? Luna frequenter eclipsat Solem: & prosperitas temporalis charitatem.

Petant à discipulis Christi preces, qui ducant ad Iesum.

In hoc tamen præfatus cæcus prudenter egit, quod iuxta viam sedet: quia per viatores ad Iesum totius salutis auctorem, est adductus & illuminatus. Sic in sæculo multi hodie

peccatores sunt; qui, licet bene viuere non possint; eis tamen, qui benè viuunt, & Christum sequuntur nudi, & expediti, familiares sunt; eorū orationibus se commedantes. Per quos frequenter adducuntur ad Iesum voto conuersionis: & ab illo illuminantur per charitatem.

Hi, qui cæcum clamantem increpant, cognati sunt & amici, dignitates, honores, diuitiæ, curæ sæculares, carnisque voluptates: qui multum desideria retardant. Quorum voces turbidas atque nociuas viri prudentes contemnere debent: & multo magis clamare in oratione: *fili David, miserere nobis.* Quasi d. cant: Nisi in manu potenti & brachio extenso adducti fuerimus; te sequi non poterimus, omnia quæ huius mundi sunt relinquendo. David enim, interpretatur manu fortis.

Possumus etiam non inconuenienter eos qui missi sunt ad ducendum cæcum, intelligere memoriam mortis, & timorem gehennæ: quæ multis causa sunt salutis. Multi enim sunt propositū habentes conuersionis: qui quotidie ad Iesum clamant in oratione, conuersionis eiusdem propositum producere volentes ad effectum, nec possunt. Quibus dum ad committitur memoria mortis, & poena gehennæ pro peccatis; nonnunquam ita terrentur, vt moras ultra necesse non possint.

Stans Iesus, iussit eum adduci ad se. Iesus quasi transiit: cum conuerti volentem promouere dissimulat. Stat autem, desiderium eius implendo. Cui cæcus appropinquat, Ordinem suscipiendo. Talibus per Psalmistā dicitur: *Accedite ad eum, & illuminamini.*

Quid

At cognati eos increpant.

Mortis & inferni memoria ducunt ad Christum.

Inde ad ratio d. conuerti

Indica nuptia

1 Psal. 33. 6

Quid vis inquit tibi faciam? Ac si dicat: Modo pete, quod vis, & accipies: dignus es exaudiri. At ille dixit: *Domine ut videā.* m. *Illumina oculos meos ne umquam obdormiam in morte: quoniam apud te est fons vitae, & in lumine tuo videbimus lumen.* Sine lumine charitatis impossibile est lumen cōtemplari diuinitatis.

Et dixit illi Iesus: Respice. Fides tua te saluum fecit. Respice, id est, iterum vide: quia lumen, quod virtus baptismi in te accendit, & peccatum extinxit: fides tibi restituit. *Et confestim vidit, & secutus est illum: magnificans Deum.* n. *Qui sequitur me, non ambulat in tenebris: sed habebit lumen vitae,* dicit Dominus. Tenebræ, quibus acies mentis obcæcatur ne Christum possit videre, eumque sequi per semitam iustitiæ; vitia sunt tam corporalia, quā spiritualia. De his tenebris dicitur in Psalmo. o. *Deus meus illumina tenebras meas.* Benè ac plenè se illuminatum ostendit, qui post tenebras superbix, iræ, inuidix, tristitiæ, auaritiæ, gulæ, luxuriæ, IESVM, qui lux est vera, sequitur: eum imitatio per semitas humilitatis, mansuetudinis, charitatis, spiritualis lætitiæ, paupertatis voluntariæ, parcimoniæ, continentix.

Et omnis plebs ut vidit, dedit laudē Deo. Quando personæ sæculares eos, quos aliquando nouerant in sæculo fornicatores, adulteros, incestuosos, prædones, vsurarios, ebriosos, conuersionis gratia illuminatos IESVM in monasterio sequi videt per angustas semitas disciplinæ ad supernam Hierusalem; Deum laudantes dicunt: *Tu es Deus, qui facis mirabilia.*

Nunc, fratres Charissimi, recurramus ad ea, quæ prædicta sunt, Christi tormenta. Sequamur illum nō solum ad templum Salomonis; immò etiam in prætorium Herodis. Vtrumque est apud nos: Oratorium scilicet, & Capitulum. In illo quotidie Iesus à nobis hymnis, psalmis, & canticis spiritualibus laudatur: in isto, quasi in prætorio, excessus nostrorum causæ dijudicantur.

Quoties de Oratorio præcedente Inquit: Capitulum. Abbate ad Capitulum ascendimus, & cogitamus diligenter de commissis & omisissis, non solum de proprijs, imò etiam de alienis: hoc est, quod in Capitulo sit consistendum, quodve proclamandum; quasi cæcus in via illuminatur. Quædā cecitas mentis sunt obliuio atque ignorantia.

Ne autem in iudicio Capituli ad impatientiam prolabamur; sanctorum passionum nobis ibidem leguntur. Quod si aliquem fortassis stare grauat in iudicio coram Abbate, Priore vel Subpriori: cogitet Christum stetit in iudicio iniusto Annæ, Cayphæ & Herodis. Ne proclamatus impatienter respondeat, vel procaciter se excuset: rursus cogitet IESVM ad irrisiones, blasphemias, falsaque testimonia nihil respondisse. Quod si fuerit ab Abbate pro suis culpis correptus: IESVM cogitet velatum, colaphis alapisque iniuriatum. Non confundatur ad modicam se nudare disciplinam, si iussus fuerit: quia IESVS toto corpore ad flagella se nudari permisit.

Quem si fortè aliqua verberum acredo grauat, attendat flagella IESVS, arundinem, spinas, clauos, lanceam. Quod si positus fuerit in leui culpa, vel in vltimo loco: IESVM cogitet cū iniquis deputatum. Quod si missus ad portam

portam fuerit, & hoc ipsum æquanimiter ferat: quia non solum IESVS extra portam ciuitatis est ductus: sed etiam in locum Caluariæ deductus. Quod si iussus fuerit ieiunare in pane, & aqua: Iesum cogitet in cruce felle cibatum, & potatum aceto. Notate fratres, quod Dominus in exordio huius sacræ lectionis non solum suā passionē, sed & resurrectionē discipulis prædicere curauit, vt dolorem, quem habituri erant ex eius morte, gaudia subsecutę resurrectionis temperarent.

Et tertia die resurget. Prima die, hoc est sexta feria occisus est: secunda die quieuit in sepulchro: tertia die resurrexit. Prima dies significat in nobis diem culpæ: secunda, id est, Sabbathum, diem gratię: tertia, scilicet Dominica, diem gloriæ. Quo nos illustrare & beatificare dignetur Dominus noster Iesus Christus: qui est verus sol iustitiæ & splendor glorię: cui cum Patre & Spiritu sancto decus sit & imperium per infinita sæcula sæculorum. Amen.

DOMINICA PRIMA IN QUADRAGESIMA.

Secundum Matth. Cap. 4.

In illo tempore: Ductus est Iesus in desertum à Spiritu: vt tentaretur à diabolo. Et cum ieiunasset quadraginta diebus, & quadraginta noctibus postea esuriit. Et reliqua.

HOMILIA DE EADEM lectione.

Sermo
XII.

SAtis nobis presenti sancti Euangeli, lectione ostensum est, à quo,

vel ad quid Saluator noster ductus sit in desertum; sed minus patet, quādo vel de quo loco eadem facta sit deductio. Quod si recursus fiat ad superiora; occurrerit vtrumque; tempus scilicet, & locus: hoc est, quando baptizato eo in Iordane à Iohanne aperti sunt super ipsum cœli, a. & vox patris *audita est: hic est filius meus dilectus in quo mihi benè complacui.* Statim, vt ait Marcus, expulit eum spiritus in desertum. Lucas sic dicit: *Iesus plenus spiritu sancto regressus est à Iordane; & agitabatur à spiritu in deserto.* Primus Euangelista testatur eum à spiritu ductum, sequens expulsus, tertius agitatam.

Ego æstimo per hoc desertum corporale, aliud desertum spirituale esse intelligendum, cuius habitator Iesus fortè tā ardentem desiderat. Verè fratres, ita est. Omnia enim quæ tunc temporis IESVS agit visibiliter in deserto; quotidie actitare nō cessat in corde humano. Ibi baptizatur, & in desertū ducitur: ibi ieiunat; & tētatur. Nouimus esse baptismū contritionis; quo b. b. *Ps. 67.* Baptismus est contritionis.

Hoc baptismo Maria Magdalena baptizata est ad pedes IESVS aquis lacrymarum: quibus & pedes illius lauit, & criminum suorum sordes deleuit. Quando peccator Dei gratia pro peccatis suis conteritur: Iesus in mente illius à Iohanne baptizatur. Iohannes interpretatur gratia Dei. Baptismus iste celebratur in Iordane: qui interpretatur descensus eorum quia per virtutē contritionis peccata descendunt in profundum diuinę obliuionis. Vbi etiam Pharaon cum exercitu suo mergitur; diabolus scilicet cum

De Baptismo contritionis: de qua tentatione triplici.

a Mat. 17. 5.

b Ps. 67. Baptismus est contritionis.

cum vitis suis. Ne est baptismus virtuosissimus: de filiis irae filios efficiens gratiae.

Quo expleto, statim à spiritu sancto Iesus ducitur in desertum, scilicet cordis secretum, à cunctis vitis derelictum. Manet tamen ibi peccati fomes, etsi non actus; ob custodiam humilitatis; & ne materia careat exercendae virtutis. Per contritionem meretur

ambigua est: Moyses ingressurus terram Chananeorum, Iebuseorum aliarumque gentium hostilium, spiritum angelicum ducem renuit, dicens: Si non tu ipse praecedis; ne educas nos deloco isto. Vbi dux spiritus diuinus est, ibi certissimum de hoste victoria est.

Et cum ieiunasset quadraginta diebus & quadraginta noctibus; postea esuriit. Quadragenarius numerus est poenitentiae. Sicut enim idem numerus cum suis partibus constitutus insurgit in quinquagenarium, id est, in iubilum: ita per veram poenitentiam plenam omnium meretur quis remissionem peccatorum. Contritio peccatum delet quoad culpam: satisfactio exterior, quoad poenam. Quare quis Dei gratia malitiam à se perperatam in se punit: tantò plus iustitiam esurit. Sciens autem diabolus, e beatos esse qui esuriunt & sitiunt iustitiam: accedens per prauam suggestionem, dicit poenitenti:

Si filius Dei es, id est, gratiae: dic ut lapides isti panes fiant. Teste beato Gregorio, eodem ordine diabolus aggressus est secundum hominem, quo & primum. In tribus primum hominem tentauit: per gulam, per inanem gloriam, per auaritiam. Per gulam, cum dicit: *f in quacumque die comederitis*. Per inanem gloriam: cum subiunxit: *eritis sicut dii*. Per auaritiam, cum concludit: *scientes bonum & malum*. Est autem auaritia scientiae, per quam multi hodie ditantur.

Continuemus ergo tentationem Talis & protoplasti tentationi CHRISTI. Christi. Ait enim diabolus: *Si filius Dei es, dic ut lapides isti panes fiant*: Ecce gula. *Si filius Dei es, mure*
te de-

Ibi fit remissio peccatorum & spes.

Ose. 2. 14

peccatorum quis remissionem; virtutumque infusionem. Gratia tanta olim animae peccatrice per Oseam prophetam à Domino promissa est. Adducam, inquit, eam in solitudinem, & loquar ad cor. Solitudinem hanc intelligimus peccatorum immunitatem: quae cordis sequitur Sabbatismus, eò quod nullus ibi sit vitiorum tumultus. Ibi loquitur ad cor post mentis contritionem; oris suadens confessionem. Et

apf. 36. 5.

quod dicit: d. *Revela Domino viam tuam, & spera in eo, & ipse faciet*. Et *educet quasi lumen iustitiam tuam*. Hoc est quod sequitur in Osea: *Et dabo ei*, inquit, *vallem Achor ad aperiendam spem*. Achor interpretatur humilitas eius. Per humilem confessionem aperitur spes vitae: & educitur lumen iustitiae.

Cum ductus esset Iesus vs in desertum, mox Euangelista subiunxit causam dicens: *ut tentaretur a diabolo*. Hoc fratres notate. Nos vero tentationem fugimus; etiam locum, in quo tentari timemus pertimescimus. Nescimus enim quo spiritu ducamur in tentationem. Legimus quatuor esse spiritus rationales: diuinum, angelicum, humanum, diabolicum. Ut enim taceam de spiritu maligno, cuius intentio semper mala est: necnon & de spiritu humano, cuius intentio

Spiritus est quadruplex.

Numerus poenitentialis.

Ardor poenitentiae est sitis iustitiae. e Matt. 5.

Qualis primi Adae tentatio in tribus,

f Gen. 2.

te deorsum, &c. Ecce superbia. *Hac omnia tibi dabo si cadens adoraueris me: ecce auaritia.*

Consideremus nūc, Fratres Charissimi, qualiter his tribus tērationibus aggrediatur nos, qui membra sumus Christi. Monasteriū similitudine quadam dicitur desertum: eò quod in locis desertis frequentius construatur;

Talis & religiosi.

1. Gula.

& respectu multitudinis, à paucis inhabitetur. Quando contritus, desertis vitijs, monasterium petit; tentator illum non deserit: sed acrius insequitur fugientem. Quem ut viderit post ieiunium Quadragesimale, id est, abstinentiam atque poenitentiam eorū, quæ illicite commisit, in die prosperitatis, & in nocte aduersitatis esurire per desiderium patriæ cœlestis; offert ei lapides, id est, duras, aridas & infructuosas de transactis gulæ illecebris cogitationes: reducendo ei ad memoriam diuersi generis carnes & pisces, ciborumque delectabilium præparamenta, quibus voluptuosè vesci solitus erat in sæculo. Et quid dicit? *Sis filius Deies*, dic, id est, consenti, *ut in bistua sit delectatio*. In quacumque re

g Psal. 77.

24.

& Psal. 104.

16.

h Apud Su.

to. 2. die 9

Ian.

mēs delectado pascitur; hoc ei cibus est. g. Tales panes cōfecit filijs Israel in deserto: h. tales obrulit Mariæ Aegyptiacæ in Eremo. Sed illi comedendo perierunt: ista respuendo victoriam obtinuit. Huiusmodi panes frequenter diabolus religiosi offert; nūc dormitantibus, nunc visibiliter, nunc inuisibiliter. Quosdam vincit: à quibusdam vincitur.

Exemplū

tērationis gula

Non est diu, quod monachus quidā apud nos defunctus est, Arnoldus nomine, Coloniae in Ecclesia sanctorum Apostolorum Canonicus. Iste mihi referre solebat, quod circa principium

conuersionis suæ multum per gulam, non solum de cibis, quibus utebatur in sæculo, cogitando; sed etiam cum leniter dormitaret in choro, tentaretur. Fuerat enim ante conuersionem vir diues, & delicatus valdè. Sape cū ex Psalmodia lassus stās oculos clauderet; scutellam carnibus plenam ante os suum sensit: de qua more canino, vt sibi videbatur, comedit. Cumque sic bestialiter comedere erubesceret, caput quandoque retraxit, durè fatis illud illidens parieti.

Diabolus pessimus & tricus est: in oratione i. petentibus panem, offerēs lapidem. Cui monachus responderē debet: *Non in solo pane viuit homo: sed in omni verbo quod procedit de ore Dei*. Quod & verum est. Quomodo viri olim in sæculo delicati pane furfureo viuere possent, si non illos pasceret dulcedo sacræ lectionis, Psalmodiæ, Canticorumque spiritualium? De huiusmodi ferculis David dicit in quodam loco. k. *Quam dulcia faucibus meis eloquia tua: super mel ori meo.*

i Lu. 11. 11.

Sed dulcedine spiritualisupera.

k Psal. 118.

Tunc assumpsit eum diabolus in sanctā ciuitatem: & statuit eum super pinnam templi & dicit ei: *Sis filius Deies, mitte te deorsum*. Scriptum est enim: quia angelis suis mandauit de te, ut custodiant te in omnibus vijs tuis. Quando diabolus nos vincere per gulam nō potest: sociam sibi assumit inanem gloriam. Pertemplum aliquando intelliguntur hi, qui in templo deferuiunt Domino: vt continens ponatur pro contento. Vnde Dominus per Ezechiel dicit: l. *A sanctuario meo incipite*. Dicit & Apostolus credentibus. m. *Nescitis quia templum Dei estis, & spiritus Dei habitat in vobis? Si quis autem templum Dei violauerit: disperdet illum Deus.*

Homo est templum Dei.

l Eze. 9. 6

m 1. Cor. 3

16.

Deus.

Deus. Templum enim Dei sanctum est, quod estis vos.

2. Tentatio superbia.

Prima templi eminentia sanctitatis est. Quando monacho propter vitæ sublimitatem, siue alicuius gratiæ prærogatiuam, per immixtas cogitationes, quod cæteris fratribus sanctior sit, suggeritur: quasi à diabolo supra pinnam templi statuitur. Quod si in eisdem cogitationibus delectatus fuerit & ita esse crediderit: deorsum se mittit. n. *Ante ruinam exaltatur cor.* Diabolus interpretatur deorsum fluens. Et merito. Nam o. *secundum*

1. Pro. 16.

18.

Ec. 2. &

16.

nomen eius: ita & consilium eius. Note fratres, quod non dicit assertiue, *ne offendas*: sed dubitatiue, *ne forte offendas*: vt efficacius suadere possit. Angeli sancti superbè ruentem non excipiunt; sed potius Angeli mali eundem, vt grauius cadat, impellunt.

Vnde quidam sanctorum vt legitur, cum ob inanem gloriam propter virtutes & miracula, quæ faciebat, de pinna sanctitatis deorsum ruere timeret; maluit in corpore suo à tentatore ad tempus horribiliter vexari quam de culmine meritorum periculosè præcipitari. Vnde sanctus Benedictus suadet monacho, non velle dici sanctum, antequam sit, sed prius esse, vt verius dicatur.

Exemplū.

Vide parte

1. Homil.

in die In-

nocentum.

Superbia

aliquando

punitur

per luxu-

riam.

Exemplū

S. Atha-

nasius in

vita ipsius

apud Su-

rium.

Puto lapidem hunc offensionis esse luxuriam, quam diabolus vitari suadet per superbiam: cum illa sæpè poena sit istius. Per vitia enim carnalia, aliquando Deus vitia punit spiritualia. Hinc est quod quidam iustorum propter superbiam, ex virtutibus ortam, fornicationem incurrisset; beatus Antonius, calum illius in spiritu cognoscens tristis ait: Hodie ruit maxima columna Ecclesiæ. Cu-

ius tanta exitit ruina; vt inducias tantum decem dierum peteret, n. c. obtinere posset. Quanto gradus altior, tanto casus grauior. Nequaquam Angeli hunc Angeli, per liberum arbitrium adiuuant cadentem, in vijs tanti dispendij custodire per suggestionem, vel manibus tollere ipsi auxilij, ne offenderet ad lapidem luxuriæ, pedem consensus, valuerunt. Sicut Angeli mali non possunt nobis vim inferre, vt malo consentiamus: sic nec Angeli boni vt bonum faciamus.

Vnde religiosus quisque diabolo præcipitium cadenti, cum Iesu, cuius membrum est, respondere debet: Scriptum est, *Non tentabis Dominum Deum tuum.* Ac si dicat: Quidquid boni in me video, non mihi, sed Dei gratiæ illud ascribo. Ab ipso enim & velle, & posse est. Non ergo in me tentes gratiam operantem: quia illa me deorsum ruere non sinet, per voluntatē immixtæ superbiæ consentientem.

Iterum *assumpsit eum diabolus in montem excelsam valde & ostendit ei omnia regna mundi, & gloriam eorum, & dicit ei: Hæc omnia tibi dabo: si cadens adoraueris me.* Quia nouit diabolus funiculum triplicem difficile rumpi, gulæ, atque inani gloriæ auaritiæ nequit: quæ multos non solū sæcularium; sed & claustralium idololatrias facit. p. *Auaritia*, teste Apo. p. Col. 3. 5 stolo, *Idolorum seruitus est.* Domum coniungere domui, & agrum agro copulare species est idololatriæ: si tamē necessitas non fuerit in causa sed avaritia. Bene idololatriæ auaritia cō-

Tertia tē-
tatio est a-
uaritiæ.

Quæ est i-
dololatria

Casus cō-
scientiæ

illis adorat. Sunt & aliæ species auaritiæ, honoris scilicet, & potentiae, atque scientiæ appetitus: per quam multi ditantur, sicut Legistæ & Decretistæ iurisque periti. Qui ad hoc tantum scientiæ discendæ dat operam vt per illam diues, & honorabilis fiat: idolum in Ecclesia adorat. Discere propter lucrum Simonia est: quod nō solum pertinet ad legisperitos, immo magis ad Theologos, qui ob hoc discunt sacram Scripturam, vt illius beneficio promoueantur in Scholasticos, Decanos, & Episcopos. Hæc omnia diabolus dat, cum tam fœda intentione conquiruntur. Omnia regna mundi, diuersæ dignitates sæculi sunt.

Auaritia
ambitiosa

Quia vobis, fratres, loquimur; quomodo ad vos verba ista pertineant cōsiderare necesse est. Monachus, qui propter hoc tātum lectioni vacat vt verbum Dei in capitulo proponere sciat, sperans se per hoc in Priorem siue Abbatem promoueri: cadens retrorsum idolum adorat.

Exemplū
exprobrā-
tis ambi-
tiosum siu-
dium.

Cum quidam Abbas Ordinis nostri monachos suos iuniores in Capitulo, me audiente, culparet; eō quod ad tantum suum discendum manus operam darent, ironice subiunxit: Vos Domini tantum legis glossas: & vbi sunt omnes Abbatiae istæ quas habituri estis? Quasi diceret: Ad hoc tātum scripturas discitis: vt propter scientiam fiat is Abbat. Licet scientia Prælati plurimum sit necessaria; vsus tamen malus esse poterit, & reputari in Sathan.

Vnde monachus diabolo talia suggerenti respondere debet: *Vade retrorsathanas. Scriptum est enim: Dominum Deum tuum adorabis, & illi soli ser-*

uies. Sathan interpretatur aduersarius. Licet pestifera diaboli persuasio salutis nostræ sit contraria; in hoc tamen ei deferuere creditur, cum quod vitiosum est, reprimatur. Victoriæ debetur corona. Qui d scit, vt alios ædificet, plurimum promeretur: quia scriptum est: *Qui autem docti fuerint fulgebunt quasi splendor firmamenti, & qui aduersitiam erudiunt multos, quasi stella in perpetuas æternitates.*

1. Cor. 11.
3.Studere, vt
promoue-
aris: ma-
lum est.

Caueat ergo monachus ne idolum ponat in monte Dei, id est, in mente sua; qua nihil in creaturis excelsius est; dignitates temporales auidius appetendo, vel quod periculosius est, vt ad illas promoueatur artificiosè procurando. Quantum in hoc sit periculum, damnum, atque meritorum dispendium; subnexum declarat exemplum.

Prior quidam in quadam domo ordinis nostri, Abbate suo defuncto, ad Abbatiam nimis ardentè aspirans senioribus dicebat: Cum multæ sint inter nos personæ ad officium hoc satis idoneæ; non est nobis honestum, si extra domum nostram elegerimus Abbatem. Satis ei constabat, quod non aliam, præter suam, eligerent personam. Quid plura? Consilio eius consenserunt omnes; talique intentione atque ordinatione factus est Abbas. Qui cum postea ad quandam sanctissimæ vitæ inclusam venisset, & diceret: roga Deum, vt tibi reuellet, vtrum mihi expediat manere in hoc officio, nec ne; abiit illa & orauit: redijt, & ait: Nequaquam in Abbatia ista saluari poteris. Quare, inquit? Respondit illa: quia Simoniace intrasti. Ad quam Abbas: in hoc mihi conscius non sum. Dicente illa, ta-
li, &

Exemplū
ambitiosi
id est, si
moniaci.Non valēs
saluari
in præla-
tura.

Ergo di-
mittit eā.

li & tali modo egisti: Abbas confide-
rans solum Deum suae conscientiae te-
stem fuisse, culpam humiliter confes-
sus est. Qui statim patrem Abbatem
adiens, quid egerit, quidve audierit,
reuelauit: magisque volens perdere
Abbatiam, quam animam; quousque
absolueretur, non cessauit. Hæc mi-
hi à Domino Karolo Abbate Villari-
ensi, cui res innotuit, recitata sunt. Se-
quitur:

*Tunc reliquit eum diabolus: & ecce,
Angeli acceperunt, & ministrabant ei.*
Hoc in loco Marcus inserit cohabitati-
onem Iesu cum bestiis: quod indis-
cussum præterire non debemus. Ait

¶ Marc. 1. *enim s. Et erat in deserto quadraginta
diebus & quadraginta noctibus: & ten-
tabatur à sathana: eratque cum bestiis.*

**Tentatio-
nes tres e-
sunt be-
stia-
r. Osee. 2.
18.**

Bestiæ sunt mores feræ; qui gra-
tia manifestant. Recedente Sathana,
tentatio cessat; & pax redit. Hoc no-
bis per prophetam Oseam à Domino
promissum est. *t. Et percutiam, inquit,
cum eis fœdus in die illo, cum bestia agri,
& volucre cæli, & cum reptili terra.*
In his tribus tria prædicta notata
sunt vitia. Per bestiam agri auaritia:
quæ plurimos vastat etiam vsque ad
internecionem. Bestiæ dicuntur qua-
si vastiæ. Per volucrem notatur super-
bia: quæ natione cœlestis est. Per
reptile, cuius venter in terra trahit-
ur, gula, nec non & luxuria: quarum
incitamenta insatiabilia sunt. Cum
his fœdus à Domino percutitur; cum
eorum motus per gratiam restrin-
guntur. De his etiam per Iob dicitur.
*u. Et omnes bestia agri erunt pacifica ti-
bi.*

Hæc edo-
mat gra-
tia.**¶ Iob 40.
15.**

Restitisse

*Et ecce Angeli acceperunt & mi-
nistrabant ei.* Ministrauerunt Iesu
Angeli sancti sicut filio Dei per naturam:

ministrant & membris eius, utpote
filijs Dei per gratiam. *x. Nonne, teste
Apostolo, omnes ad ministratori spi-
ritus sunt; in ministerium missi propter eos
qui hereditatem capiunt salutis:* Notate
quod nusquam in sacro Euangelio le-
guntur Angeli sancti Iesu ministrasse;
nisi in hoc loco: ubi scilicet à dia-
bolo tentatus, diabolus superauit.
Hoc propter nos scriptum arbitror,
ut intelligamus, quantus sit in ten-
tatione proventus. Sicut enim in du-
ello militari commilitones de amici
victoria tripudiant, sudorem illius
extergentes: ita Angeli sancti, qui
nostri sunt amici, & conferui, cum
viderint in temptationibus nos superio-
res, gloriæ nostræ congaudentes Re-
gi cœlorum labores victoriæ nostræ
consignant. Abrahæ, post recessum
obscuræ caliginis, promittitur ter-
ra viuientium: ut sciamus post deu-
ctam tentationem nobis superesse re-
gnum cœlorum.

Legitur quidam ob victoriam mo-
dice temptationis septem meruisse
coronas. Vnde fratres, cum nos im-
pugnat caro, cum mundus, cum dia-
bolus; itemus viriliter, pugnemus
fortiter: quia Caput membra non de-
feret: Rex milites non relinquet.
Audite quid victori promittat. *y. Vin-
centi, inquit, dabo edere de ligno vitæ,
quod est in paradiso Dei mei.* Ad cuius esu
nos perducatur qui legitime certantes
coronat Iesus Christus Dominus no-
ster: cuius maiestas & imperium
permanet in sæcula sæculo-
rum. Amen.

tentationi
meretur
ministerium
um ange-
lorum.

x. Heb. 2.

141

Simile:

Exemplū
tentatiō-
ronati.

*y. Apoc. 2.
7.*

DOMINICA SECVNDA

QVADRAGESIMAE.

Secundum Matth. Cap. 15.

Nillo tempore: Egressus Iesus venit in partes Tyri & Sydonis: & ecce, mulier de finibus illis egressa clamauit, dicens: Misereere mei, Fili David: filia mea male a demonio vexatur. Et reliqua.

HOMILIA DE EADEM
Lectione.Sermo
XIII.

De demonis venatione.

De homine captivo.

De captivis in limbo, ut canibus.

a Exec. 28

DVæ istæ ciuitates munitissimæ in terra quidem promissionis erant sitæ: sed non poterat eas filij Israel obtinere. Rex Tyri atque Sydonis diabolus est, cuius decorem in creatione: cuius culpam in præuaricatione: cuius poenam in eiectione Propheta Ezechiel a. sub typo Regis Tyri diligentissimè describit. Manet eidem tyranno vsque hodie ciuitates istæ: vt per eas erudiatur verus Israel: si tamen, quid significant, attendatur.

Sydon interpretatur venatio mœoris, vel mortis: Tyrus, tribulatio, vel angustia. Quos per Sydonem venatur & comprehendit; in Tyro diuersis pœnis afficit & affligit. In Sydone venatores suos habet cum canibus venaticis; veltribus scilicet, & leporarijs. Habet etiam ibi instrumenta venationi congrua: copulas, cornua, sagittasque toxicatas. Ibidem locauit & aucupes suos: Falcones & accipitres; retia, & muscipulas, cum cæteris instrumentis aucupationi ne-

cessarijs, ad capiendas animas. In Tyro autem habet totmenta sua, vincula, flagra, compedes, cippos, & carceres:

Per venatores designantur spiritus maligni: vitijs carnalibus superpositi. Canes sunt, ipsa vitia carnalia: gula scilicet, & luxuria; eorumque incrementa. Per aucupes expressi sunt spiritus illi maligni; qui vitijs spiritualibus sunt deputati. Herodij autem, nisi, & accipitres vitia sunt spiritualia: id est, superbia, ira, inuidia, tristitia.

Per illa venatur diabolus sæcularis: per ista claustrales. Vbi que periculum; nusquam securitas. Admittit carnalia carnalibus: spiritualia spiritualibus. Similia similibus cõgaudent. Possumus quidem canes arcere per ostia monasterij: non aues. Cum carnalia irramenta fomentis carēt; citius deficiunt. Claustra nostra fœminæ non ingrediuntur: carnibus vesci non licet: pisces rarò videmus. Vitijs vero spiritualibus vniuersa ostia peruiua sunt; & in semetipsis fomentantur.

Consideremus ergo, fratres, quod sit animal tam spectabile, tam mirabile, tam concupiscibile; ad cuius venationem rex Tyrius tam multas acies producit. Puto quod homo sit, quem Deus b. creauit ad imaginem & similitudinem suam. Verè ita est. Ipsum siquidè in primordio creationis suæ inter ligna Paradisi pascentem, duobus canibus & vno herodio aggressus est.

Primum canem solutâ copulâ admisit; quâdo dixit ad mulierem: c. Cur præcepit vobis Deus; ne comederetis de omni ligno paradisi.

Re-

Demon in mundo venatur, in inferno punit.

Hominem vero persequitur

b Gen. 1. 27

c Gen. 2. 16

Falcone
superbiae.

Respondente illa, *ne forte moriamur*: herodium, id est, inanem gloriam de pugno soluens, gulae sociavit: cum dixit: *Scit Deus, in quocunque die comederitis ex eo, aperiatur oculi vestri: & eritis sicut dii*. Auis hæc, quam & Falcone dicimus, valde superba est; nec fertur in prædam, nisi prius ascendat.

Cane auaritiæ honorum.

Secundus canis accurrit: cum gula atq; inani gloriae vitium accessit auaritiæ; sub promissione scientiæ boni & mali. Auaritia non solum est in pecunijs: sed etiam in appetitu scientiæ, & honoris.

d Gen. 10.9
Sagittis sensuum.

Misit etiam post eam d. venator ille robustissimus sagittas toxicatas: id est, incitamenta sensuum exteriorum. Erant enim in eis, Adam scilicet & Eva, naturales motus concupiscentiæ: sed repressi & clausi, quantum ad vsum. Videns, inquit, mulier quod bonum esset lignum ad vescendum, & pulchrum oculis, aspectuque desiderabile: tulit de fructu eius.

Et captus est homo.

e Gen. 2.
f 1. Ti. 2. 4

Cumque his omnibus arctaretur simplex illa bestiola; tensum cucurrit in laqueum: de eodem ligno contra veritum comedendo. Si non vidisset, si non tetigisset; non comedisset. e. *Deditque viro suo, & comedit. f. Vir non est seductus, sed mulier*. Fecit enim Adam sicut aliquando fieri solet, cum bestia comparis sui voce audita; amore illius in eundem se laqueum precipitar. *Quorum mox aperti sunt oculi*, id est, concupiscentia & eius cognitio: & tunc primum intellexerunt se captos & illaqueatos.

Eiectus
que in angustias orbis aclymbi.

Qui mox de loco voluptatis eiecti; à Sydonijs in Tyrum, id est, in hunc mundum satis miserabiliter sunt tracti. In quo multis angustiis & tribulationi

bus subacti, post mortem cum sua posteritate ad carcerem inferni sunt detrusi.

Vbi dum quotidie clamarent, & clamando oraret: g. *Veni ad liberandum nos Domine Deus virtutum*: h. *intret in conspectu tuo gemitus compeditorum*: multa; n. hunc modum: *egressus*. i. à summo coelo Dei filius per mysterium incarnationis, *secessit*, id est, à se misericorditer cessit, *in partes Tyri & Sydonis*; hominem cum suis poenalitibus assumendo: & cum hominibus homo in terris conuersando. Et bene positum est: *in partes*: quia poenam tantam, non culpam suscepit. Neque secessit in omnes partes poenalitatis: quia ignorantia in eo non fuit. Ab ipsa enim hora conceptionis. 1. *requieuit super eum spiritus sapientiæ, & intellectus, atque scientia*: Etiam quo ad vsum.

Et ecce mulier Chananæa de fratribus illis egressa, clamauit dicens: *Miserere mei Fili David*. Notate fratres. Si non esset valde miraculosus mulieris huius egressus; non præmisset Euangelista vocem demonstratiuam, *ecce*. Fortassis hæc est illa mulier, de qua supra dictum est, Eva scilicet mater cunctorum viuentium; per venationem diaboli sub ligno paradisi capta atq; corrupta. Mulier, nomen corruptionis est. m. *Sub arbore*, inquit, *malosus itaui te: ibi corrupta est mater tua: ibi violata est genitrix tua*. Verba sunt sponsi ad devirginatam. Cui & nomen Chananææ congruit. Interpretatur enim zelus eorum, vel gratiæ. Quorum, eorum; Demoniorum videlicet: qui eam sunt venati ad culpam. Vel gratiæ, id est, Christi; qui zelo eius egressus est de sinu patris, ut captiuam, & corruptam restitueret integritati.

Huc vocatus venit Iesus.

h Ps. 7. 11.

i Ps. 118. 7.

k Bar. 3. 38

Assumens poenas nostras, præ-

ter ignorantiam.

1 Isa. 11. 20

fuit Eva.

m Cāt. 8. 5

Mulier est vox corruptionis.

Aduentus
Christi an-
nunciatus
est Patri-
b. in limbo.

o Lu. 7. 19

Christi Aduentus in carnem iu-
stis, qui apud inferos detinebantur,
siue ab angelis sanctis, siue à dece-
dentibus electis quotidie annuncia-
batur. Vnde Iohannes cum esset in
vinculis, bonum volens ferre nun-
cium concaptiuis, in articulo passi-
onis suæ misit ad IESV M. dicens: o
Tu es qui venturus es, an alium expe-
ctamus? Quomodo hæc verba beatus
Gregorius exponat, nouit charitas
vestra.

Miserere mei, fili David. filia mea
malè à demonio vexatur. Notate vere-
cundiam mulieris. Non præsumit vt
dicat, sana filiam meam, sanguinem
tuum pro illa fundendo: sed tantum
calamitatem suam exponit. Quis e-
nim medicinam tam pretiosam gra-
tis exigere præsumeret? Duas Eua fi-
lias genuit: generationem scilicet
Iudæorum, & generationem Gentili-
um. Vtræque per egressum IESV
in suis electis sanata est. Gentilitas
à vexatione culpæ in Apostolorum
prædicatione: Iudæi à vexatione pœ-
næ in Christi passione. Cui qualiter
sequentia huius sacræ lectionis Eua-
gelicæ congruant, salua expositione
eorum, qui ante nos scripserunt;
Christo adiuvante, exponere cona-
bimur.

Miserere mei, Fili David. Vnde vo-
cat eum filium David, id est, manufor-
tem, quæ nouerat filiam suam, id est,
electorum generationem, à demonis
vexatione liberari non posse; nisi
in manu potenti, & brachio exten-
so. Licet ob culpam originale iustè
apud claustra inferni iusti detine-
rentur; iniustè tamen sibi diabolus
illos vendicabât: vtpote rem alie-
nam. Vnde eandem detentionem,

malam vexationem demonis vocat.

Quæ non respondit ei verbum. Taciturnitas IESV dilationem innuit
redemptionis. Et accedentes discipuli
eius dixerunt: Dimitte eam, quia cla-
mat post nos. Hoc quotidie dicebât in
Psalmo: q Sana contritiones eius, quia
commota est. Causa postea exprimitur, ideo ista
cùm subiungitur: vt liberentur dilecti
tui. clamat post redē-
ptorem.

Ipse autem respondens ait: Non sum
missus, nisi ad oues, quæ perierunt domus
Israel. Fortè ideo perierunt, quia cus-
todia canum defuerat. Canes erant
præcedentes iusti atque Prophætæ:
quia sicut canes latratu & morfu gre-
gem custodiunt à lupis malisque be-
stijs: ita illi suo tempore populum
Israeliticum à cultura idolorum &
vitijs, tam scriptis, quam verbis de-
fensabant. r. Moyses & Aaron con-
tra Pharaonem latrabant in AEGYP-
to: deinde contra rebelles filios Isra-
el in s. deserto. Maias, Ieremias, O-
leas, & alij plurimi latratus terribi-
les dabant in Iudæa. Helias & He-
liseus in Samaria; Ezechiel & Daniel
in Chaldaea. Solus penè Iohannes suo
tempore terribiliter latrauit in Ere-
mo contra vitia Saducæorum & Pha-
riseorum, qui nouis traditionibus
populum euerrebant: necnon &
contra Herodem, à quo decolla-
tus est.

Canis latratum habet terribilem:
linguam medicinale: est & animal
sagax valde. Tria hæc erant in prædi-
catione Iohannis. Terror, cùm dixit:
u. gemmina viperarum; quis vobis o-
stendit fugere à ventura ira? Medela,
cùm adiecit: poenitentiam agite. Sa-
gacitas, cùm subiunxit: appropinqua-
bit enim regnum celorum. Iohanne ve-

ro

Idè vtrq;
iuuit filios
Euz, Iudæ
os & Gētes.

Electorum
captiuitas
iniustè vè
dicabatur
à dæmone.
p in manu
potenti, &
brachio
extenso.
p P. 4. 35.

Præcipue
Ioh. Bapt.

u Luc. 3. f

rd sublato, quasi desolato populo, merito dicebat Dominus: *Non sum missus, nisi ad ones quae perierunt domus Israel*. Est ergo sensus huius responsionis: Oportet me primum pereuntes reuocare verbo predicationis: deinde educere victos sanguine meae passionis.

At illa, victorum exprimens desiderium: veniens adorauit eum dicens: Domine adiuua me: quia spes, quae differtur, effugit animum. Et respondit ei: *Non est bonum sumere panem filiorum; & mutere canibus.* Canes, secundum praedictam expositionem, antiqui iusti fuere; qui post multos labores, & opera iustitiae, velut canes indigni, ad inferos detrusi sunt. De quibus & in Psalmo scriptum est. *y. Lingua canum tuorum ex inimicis ab ipso.* Isti sunt canes, qui contra canes Sydeniorum, gulam, scilicet luxuriam & auaritiam usque hodie per scripta sua terribiliter latrant.

Panis filiorum Christus est: qui dicit: *z. Ego sum panis viuus, qui de caelo descendi.* Panis angelorum in diuinitate: panis Angelorum in humanitate. Hinc Dauid dicit: *a. Panem angelorum manducauit homo.* Quod impletum est quando *b. Deus homo factus* *b. Ioan. 1. est.* Vtrique filij: angeli scilicet, & Apostoli. De illis Christus loquitur *c. Vbi erat cum me laudarent, astra matutina: & ambularent omnes filij Dei?* De istis dicit in Euangelio: *d. filioli, adhuc modicum vobiscum sum.*

Quod praesentia eius visibilis, siue deitatis, siue humanitatis, cibis sit: testis est Dauid ubi ait: *e. Satiabor cum apparuerit gloria tua.* Ab utraque visione iusti ante eius Aduentum

propter noxam culpe originalis, ad initium canum, exclusi sunt. Viderunt eum Patriarchae & Prophetae: sed in subeacta creatura. Viderunt eum Apostoli, in humana natura. Hoc illis datum non fuerat, quibus & dicitur: *f. Multi Reges & Prophetae voluerunt videre, quae vos videtis, & non viderunt.* Quorum videndi ardorem exprimit, cum ait: *Non est bonum*, id est, discipulis meis beneplacitum: ut ipsis qui cotidie mea visione, meaque doctrina reficiuntur, tam cito me subtraham, & ad inferos me deponam. *Sine prius filios saturari.*

At illa dixit: Etiam Domine. Quasi dicat: Discipuli tui iam ex partete fructi sunt: & mox deposito corpore penitus fruuntur. Illi reuera, sicut canes famelici, à multis millibus annorum famem passi sunt tuae beatissimae visionis. Quibus dum fuerit tuus aduentus nunciatus; respondent illud Isaiae: *g. Manda, remanda: expecta, re-* *expecta: modicum ibi, modicum ibi.* Da illis aliquid.

Nam & catelli edunt de micis, quae cadunt de mensa dominorum suorum. Eodem vocat Dominos, quos Iesus filios. Et merito. Cum Iesus v. ad mensam sederet Apostoli, ut Domini, ut filij, cum Abraham steterit legatur h. coram Angelis, illisque ministrasse. Ille lauit pedes Angelorum: Iesus i. pedes lauit discipulorum. *Catelli* sunt: prophetae filij, & filiae: ut Maria Magdalena, quae sub mensa Iesus reliquias doctrinae eius colligebat. Canes expelluntur: & catelli aduocantur.

Tunc respondens Iesus ait illi: O mulier, magna est fides tua. Electorum animae corporibus exuta quamdiu visione Dei carent, supra viatores sunt, & ci-

illis interim ciuitate expectantibus.

f Lu. 10. 24

g Isa. 28. 10

Qua filij gratiae sunt domini, autem in veteri testamento. h Ge. 18. i Ioan. 13.

& ci-

& citra comprehensores. Vnde & illorum fides, qui in sinu Abrahamæ erāt, magna erat.

Fiat tibi sicut vis. id est, impleatur celerius desiderium tuum. *Et sanata est filia eius ex illa hora.* Non dicit: in illa hora; sed *ex illa hora.* quia modico emenso tempore, passus ad inferos descendit, & portas adamātinās sanguine suo lūiens & confringens; synagogam fidelem inde eduxit; omnem languorem eius curās, & à vexatione impij venatoris liberans.

Demū de-
scendit ad
inferos,
eosque ci-
bauit.

Exemplū
nitentis
Euæ in ve-
titū & Euā
arguentis.
Idē dial.
li. 4. ca. 76

Tentatio Euæ ad memoriam mihi reuocat tentationem cuiusdam mulieris; quæ, dum illā de inobediētia atque inconstantia quotidie iudicaret; turpius, etsi non periculosius illa cecidit. Erat enim vxor Henrici de Vvida, militis diuitis atque nominati. Quæ cum malediceret Euæ propter esum pomi, & ille diceret: ego tibi præcipiam quod minus est, & nō custodies: respondit illa: Quod est præceptum illud? Dicente milite, ne paludem curiæ nostræ, cuius aqua putēs est & fimosa, tantum illa die qua balneata fueris, non ingrediaris nudis pedibus: illā subidente, adiuncta est poena quadraginta marcarum, quam solueret si inobediēs foret: & perobedientiam à marito tantum reciperet. Quid plura? Acceptauit matrona vtrumque. Mox accessit tentator, in tantum eam certis diebus ad ingressum paludis occultis suasionibus incitās; vt die quadam separata comitāre pedissequa paludē intraret, & cū multa delectatione concupiscētiæ suæ satisfaceret. Quod vbi maritus intellexit, vestimenta eius pretiosa tollens, cū improperio alijs ea distribuit: sinēs illam per aliquod tempus habere de-

fectum.

Vnde fratres, quia nulli tentationi sine gratia Christi valemus resistere; cum muliere Chanaanæ auxilium ipsius imploremus: vt diaboli laqueis nos eripere & sanitati perpetuæ restituere dignetur ipse Dominus noster Iesus Christus: qui cum Patre & Spiritu sancto viuit & regnat Deus, per omnia sæcula sæculorum. Amen.

EADEM DOMINICA

Secundum Matth. Cap. 15.

N illo tempore: Egressus Iesus vs secessit in partes Tyri & Sydonis. Et reliqua.

HOMILIA MORALIS DE Eadem lectione.

Secundum moralem intellectum, **S**ermone hęc Chanaanæ designat animam humanam; per dæmones varijs vitijs corruptam. Interpretatur autē *Chanaanæ*, vt prædiximus, *zelus eorum, vel gratia*. Dæmones multi sunt, gratia vnica est. Dæmones gratiæ Dei semper aduersantur, animam zelantes amore vetito & sterili: sicut adulteri spurcissimi. Possunt quidem castam denigrare: sed nō possunt corruptam foecundare. Gratia vero spōsus est legitimus, animā nō denigrās; sed foecundans; quia cum animæ coniungitur per amorem, non aufert florem virginitalis: sed tribuit prolem virtutis.

Notate disinctionem: interpretatur enim zelus eorum, vel gratiæ. Nō est medium: Anima vel dæmones recipit amatores: vel gratiam Christi. Huius zelus tantus est circa illam, vt
etiam

Sermo
XIII,
De dæmo-
ne animā
infectante
Et typus
peccatoris
gratiā re-
quirentis.
Animā &
dæmones
& gratia
ambiunt.

Gratia etiā
exfornica-
tam reci-
pit.

a. Iere. 3. 1.

etiam post multas fornicationes il-
lam reuocet per Hieremiam dicens:
a. *Tu autem fornicata es cum amato-
ribus multis: tantum reuertere ad me,
& ego suscipiam te.* Vnde in signum
nimix charitatis qua zelat animam
ad imaginem & similitudinem Dei
creatam; egressus secessit in partes Tyri
atque Sydonis; vt eius inspiratione
reuertenti occurreret. Cuius egres-
sum, nec non & secessum antequam
moraliter explicemus: considerare
neceffe est cum quanto zelo spurci-
simus adulter diabolus cum suis le-
onibus animam exagitet: cum quan-
to labore capiat: & cum quanta tur-
pitudine prostituat.

At demo-
nes cam
persequi
non desi-
sunt.

Sicut diximus in superiori Sermo-
ne, Sydon interpretatur venatio
mœroris, vel mortis: continens di-
aboli venatores, aucupes, variaque
venationis, siue aucupationis instru-
menta. In Tyro, cuius interpretatio
est tribulatio vel angustia; vincula
illius reposita sunt, carceres & tor-
menta. Magnus ibi terror, vbi egre-
ditur ad venationem animæ ven-
tor ille robustissimus: vbi leporarij
hiſtunt; vbi vel tres bubant; vbi
accipitres pipant; vbi cornua ex o-
mni parte clangunt; vbi laquei inter
frutecta deliteſcunt; vbi retia in
compitis viarum expansa sunt; vbi
post tergum animæ fugientis prin-
ceps ad suos venatores vociferatur:
b. *persequimini, & comprehendite eam:
quia non est qui eripiat.*

b. Psal. 70.
11.

Per vitia
Spiritalia,
& Carna-
lia.

c. Psal. 21.
27.

Canes, vt prædictum est, vitia sunt
carnalia. de quibus propheta dicit
in Psalmo: c. *Circumderunt me canes
multi:* Item. d. *Ne tradas bestiis animas
confidentes tibi.* Aues vero vitia sunt
spiritualia: quæ semen verbi Dei de-

uorant. d. *Laqueos non tacet cum ait:*
c. *Funes extenderunt in laqueum mi-*
hi. Dicit etiam de diabolo & fagna
eius Abacuc propheta. f. *Expandit, in-*
quit, *fagnam: & semper interficere
gentes non parcat.*

Insequitur enim animam per vi-
tiorum suggestionem: vulnerat per
eorundem delectationem: in laque-
um & fagnam pellit per consensum
interiorem: captiuam trahit per ac-
tum exteriorem: ligat per peccan-
di consuetudinem: incarcerat per
desperationem. Ibi, heu! misera
scortum efficitur spiritibus immun-
dis. Hoc scitote, fratres, quod dia-
bolus eos, quos in hac vita venatur
& capit per culpam; in futuro, nisi
gratia Iesu eruantur per pœnitent-
tiam, venabitur ad pœnam æter-
nam.

Cuiusdam Sacerdotis concubina
cum moritura esset, calceos novos
& fortiter taccunatos sibi fieri peti-
uit. In ipsis, inquit, sepelire me: quia
necessarij mihi erunt. Quod cum fa-
ctum fuisset: in ipsa nocte luna
splendente, miles quidam cum ante
lucem cum famulo suo per strata pu-
blica incederet, illa in veste sepultu-
ræ suæ, & calceis ad eum currens,
& eiulans clamauit: adiua me: ad-
iua me. Ecce venator infernalis in-
sequitur me. Qui mox de equo desi-
liens, eumque seruo committens,
gladio se circumdauit & manu dextra
spatham tenens, tricas capillorum
eiusdem foemine, bene sibi notæ,
brachio sinistro circumligauit. Et
ecce forma hominis terribilissimi in e-
quo nigerrimo sedentis procū ap-
paruit. Qui cū terribiliter buccina-
ret, & canes venaticos incitaret;

h

mulier

d. Psal. 73.

19.

e. Psal. 139.

6.

f. Haba. 1.

17.

Nota pro-
cessu vena-
tionis dia-
bolicæ.

Exemplū
damnatae
viſæ capi
quali in
venatione

mulier eo audito, tota contremiscens ait militi: Dimitte me, sine me currere: ne forte me comprehendat. Quam cum tantò fortius teneret, illa per multos conatus se excutens in brachio militis capillos dimisit, & aufugit. Post modicum vero venator ille tartaricus militi occurrens, miseram illam in equo tulit captam: ita ut caput penderet ex uno latere equi, & pedes ex altera. Miles ad villam reuersus cum ista diceret, nec crederet; capillos ostendit. Qui mox corpus effodientes; sine capillis illud repperunt. Hæc occasione mulieris Chananæ dicta sunt: quam alius euangelista vocat Syrophœnissam.

Timor ex
trudit pec
catorem, ut
Deum
quærat.
g. Eccl. 1.
16.

Notabilis
tropologi
câ Apo
strophe.
Orat libe
rari à vo
luntate
peccandi.

Egresso Iesus, per miserationem: anima peccatrix occurrit, per timorem seruilem. g. *Initium sapientie timor Domini.* Hoc quædam glossa exponit de seruili timore, vocans eum initium mortis, id est, à morte. Nam limen domus non solum initium est intrantium; sed & exeuntium. Timor, Dei donum est; animæ quidem satis necessarium: sed non salutiferum; peccandi vetans actum, non animum, unde & meritò mulier Chananæ clamat: *miserere mei fili David.* Ideo secessisti in partes Tyri atque Sydonis; ut angustias & tribulationes meas considerares. Egre liente te per respectum misericordiæ, ego de peccato quantum ad actum, egressa sum per timorem gehennæ: sed adhuc filia mea, id est, conscientia mea malè vexatur à demone, peccandi habens voluntatem. Sana ergo illam per amorem iustitiæ.

Qui non respondit ei verbum. Per taciturnitatem Iesu, quod hoc in loco

innuitur, nisi quod h. *peccatores non audit Deus?* Quid autem tunc faciendum est animæ? Cum de mala voluntate dolet, nec tamen velle bonum valet: iustos sibi faciat intercessores. Quorum typum exprimunt discipuli pro muliere intercedentes.

Dimitte, inquit, eam: quia clamat post nos. Quando peccator iustos, aliquibus beneficijs, vel in confessione sibi obligat: illique pro eo Iesu supplicat, quid aliud dicunt nisi dimitte eam, id est, à peccandi voluntate libera: quia clamat post nos.

Ipse autem respondens, ait: Non sum missus nisi ad oues, quæ perierunt, domus Israel. Ac si diceret: Mulier hæc sub pelle ouina animam gerit caninam. Per ouem exprimitur virtus simplicitatis; per Israel claritas contemplationis. Subtiliter Dominus hac responsione ostendit, quantum ei placeat virtus simplicitatis in personis contemplatiuis: ad cuius reparationem semissum testatur. Unde alibi dicitur: i. *Si oculus tuus simplex fuerit, totum corpus tuum lucidum erit.* Qui retrahitur à peccato tantum timore poenæ; lupinam imitatur nequitiam. Mulieri gradatim ascendenti ad gratiam, notate quid iterum Dominus respondeat.

Non est bonum sumere panem filiorum, & mittere canibus. Mirabilis responsio. Mulier supplicat pro cura filiarum: & Dominus causatur de dispendio panis. Panis iste charitas est: de qua Dominus dicit in alio loco: k. *Quæ ex vobis patrem petit panem: nunquid lapidem porriget illi?* Panis hic ponitur pro dilectione: lapis pro induratione cordis. Charitas panis est filiorum: quo alieni, id est, reprobi non communiquant finaliter. Charitas frumentum est e-

h. Ioan. 9.
31.
Auerfante
Deo, inuocat
santos.

Hi orant
pro eo.

Ille tamen
fugit pec
catum ob
poenam.

i. Luc. 11.
16.

Atque tali
non datur
charitas
filialis.

k. Luc. 11.
12.

est electorum, Angelos satians in patria. Non ergo bonum est tollere panem hunc, & mittere canibus: quia non est æquum vt sic peccatores charitatem recipiant, vt iusti illa pri-

ipse est medicus & medicina, veritas & vita: cui cū Patre, & Spiritu sancto laus sit & perennis gloria, in sæcula sæculorum. Amen.

DOMINICA TERTIA

QVADRAGESIMAE.

Secundum Lucam Cap. 11.

In illo tempore: Erat Iesus eiciens demonium: & illud erat mutū. Et cum eiecisset demoniū, locutus est mutus: & admirati sunt turba. Et reliqua.

HOMILIA DE EADEM
Lectio.

Vsque hodie IESVS non cessat eicere demonia. Quid aliud est demoniū, nisi mortale peccatum? Vnde Maria Magdalena, quia vniuersis vitijs plena fuit, a septem de illa Dominus eiecisse prædicatur demonia. Secundum Latinū idioma demonium dici potest a demonstrādo: eo quod suum vas demonstrat: siue in anima existens per malitiam, siue in corpore per energiam. Nō est mediū in anima hominis; vel spiritus diabolicus in illa est per malitiā; vel Spiritus S. per gratiam. Necesse est vt alter alteri cedat. Spiritus sanctus ipse est digitus Dei, quo IESVS demonia eicit; cui nulla virtus cōtraria resistit. Quando peccator de peccato suo conteritur; digito Dei de illius corde demoniū eicitur. Cū vero peccati actum deserit; quasi demoniū sub sellium suū totaliter re-inquit.

Quod autē dicitur idē demonium fuisse mutū; de effectu intelligēdū est; eo quod hominē mutum reddiderit. Quamdiu noxa peccati mortalis in homine est, in auribus Dei mutus est: quia *b peccatores nō audit Deus*. Quapro-

Sermo
XV.

De eiectione peccati per gratiam in Conuersis Et de septem Spiritibus.

a. Lu. 8. 2. Malitiam peccati expellit gratia Dei.

At ante peccator est mutus, non auditur a Deo. b. Ioan. 9. 31.

Dantamē uentur.

At illa salutis verba bene intelligens respondit: *Etiam Dominus* Charitas tua Manna est indeficiens; quæ sic peccatoribus impartitur, vt in iustis nō minuat. Non postulo peccatrici conscientie mee panem filiorum: id est, perfectam Charitatem: sed mitte buccellam; minimam scilicet charitatem mihi infundendo, & sufficiet mihi ad salutem.

Nam & catelli edunt de micis, quæ cadunt de mensa dominorum suorum. Catelli sunt humiles peccatores; qui iustorum suffragijs sustentantur. Tūc respondens Iesus ait illi:

O mulier, magna est fides tua. Post verba humilitatis fides eius prædicatur magna: *quia humile spiritus suscipiet gratia.* m. Publicanus humilians se in oratione, meruit iustificari. Secundum alium Euangelistam respondit dicens: *n Propter hunc sermonem sanabitur filia tua. Fiat tibi sicut vis.* Cum velle bonum ex charitate sit; non tamen velle illius velle in charitate est. Quidam bene vellent habere voluntatē non peccandi; quibus tamen eadem volūtas non reputatur ad iustitiam: quia nisi accedat velle gratiæ, nihil salutis operatur in anima velle naturæ. Mox enim vt anima vult bonum, demonium totius peccati mortalis fugatur; & ab illius vexatione conscientia munda-tur. Quia sine Iesu gratia conscientia sanari non poterit infirma: ad ipsum est accedendū, ipsi supplicandū: quia

Tanquā
humilian-
tise pecca-
tori.

1. Dan. 3.
39 simi-
le quid.
m. Luc. 18.
18.
n. Mar. 7.
29.

propter caueant claustrales, quorum voces in Psalmis, hymnis, & canticis spiritualibus quotidie rauescunt; quorum labia ab orationibus raro quiescunt, ne demonium peccati criminalis intra se contineant; per quod in auribus diuinis muti fiant. Ait enim per Isaiam: *cum multiplicaueris orationem, non exaudiam: manus vestra sanguine plena sunt*, id est, opera peccato deformata.

e Isa. 1. 15.

Post autē vel tacens auditur contritus.

Et cum eiecisset demonium, locutus est mutus: & admirata sum turba. Dimisso peccato, mox lingua peccatoris soluitur; & efficitur tam sonora siue fit in predicatione, siue in exhortatione, lectione, vel oratione: vt etiā penetret nubes. Moyse tacenti dicitur: *Quid clamas ad me?*

d Exo. 14. 15.

Quia exter-
na signa cō-
uersionis
clamant
pro eo.

Sed vnde admiratio poterit esse turbis: cum contritus, quæ muti vocem efficit tam sonora, & tam intelligibilem, in auribus Dei sit occulta? Puto quod ex signis exteriorib. muti & obfessi curatio agnoscat. Quando peccator Dei gratia compunctus, cōuertitur ad Ordinem religiosum; signum est, quod demonium, id est, peccatum de eius corde sit eiectum, & linguæ illius plectrum Dei organum effectum.

Quæ vāni
sinistrē in-
terpretā-
tur.

Sed sunt quidam tam malitiosi, vt quorundam peccatorum conuersionem non Deo, sed diabolo ascribāt; & dicant: Isti si haberēt in seculo vnde viuerent, nequaquam conuerterentur. Ad hoc tantū monachātur; vt Ordinis gratia victum habeant atq; vestitum. Dei laudes loquuntur non amore iustitiæ: sed timore penuriæ. Quid aliud tales dicūt ad Iesum gratiæ eius exprobrantes; nisi, in Beelzebub principe demoniorū eiecit demonia:

Beelzebub interpretatur, vir muscarum. Muscæ sequuntur escas. Qui tantum propter commodum temporale, & non propter timorem gehennæ, spemque gloriæ, conuersi Deum confitentur & laudant: hinc reuera in Beelzebub se falsò curatos ostentāt. Vnde: *e Confitebitur tibi, cum benefeceris ei.* Tales sunt quidam ex his, quos videmus, barbatis; qui ad hoc tantum religionis habitum assument, vt illius gratia homines efficacius decipiant, mundum gyrouagi perlustrantes, & gulæ illecebris, atq; luxuriæ deseruientes.

Atta men
sunt quida
gyrouagi
Conuersi.

e Psal. 48. 9.

Et alii tentantes signum de cælo quærebant ab eo. Hi speciem illorum tenent, qui dum quosdam flagitiosos viderint conuersos; conuersioni detrahentes dicunt: Cum Deus per istos signa fecerit, tunc demum credemus eos sanctos.

Contēto-
res etiam
Monacho
iū sūralij.

Hinc est quod quidam Comes terræ nostræ; cum à militib. suis moneatur & rogaretur, vt Ordini nostro in suis Teloneis, iniustisq; exactiōibus, quibus tam claustrales quam sæculares in suis rebus deducēdis indebitè vexat, & damnificat, parcere dignaretur, respondit: Vbi vidistis vniquam aliquem griseorum monachorum sanctum? Dominicis diebus quando sacerdos nobis intimar diuersorum Ordinum sanctos: nusquā ibi audio griseos monachos sanctos.

Audiui etiam & ego à quodā alio quoddam verbum blasphemix cōtra gratiā Dei. Cum mētio esset de quodam Conuerso, viro satis religioso, respondit: Conuersus iste per omnes dies vitæ suæ negotiator existens homines decepit, modo vult esse sanctus.

Iesus

Iesus autem ut cognovit cogitationes eorum, dixit: Omne regnum in se diuisum desolabitur: & domus supra domum cadet. Hoc ad litteram verum est.

(Vbi diu-
so, ibi deso-
latio.

Vbi diuisio; ibi & necessario desolatio. Domus supra domum cadit, cum potentior opprimit infirmiore: ut puta, Rex Principem, Princeps militem, miles ciuem, & agricolam: & hæc signa sunt desolationis. Prouincia nostra, ut videris, propter intolerabiles exactiones, quæ fiunt ab Ad-uocatis in pauperes atq; mediocres, iam ex parte magna desolata est à suis cultoribus.

Quorsum tamen hanc similitudinem Dominus dirigere voluerit, mox ostendit, cum subiunxit: *Si autem & Sathanas in seipsum diuisus est, quomodo stabit regnum ipsius; quia dicitis, in Beelzebub me eicere demonia?* Quod Sathanas in se diuisus sit, & Sathanam eiciat; veraci didici relatione.

Exemplū
diuisi reg-
ni dæmo-
nū in vno
obsesso.

Narravit nobis venerabilis quidam sacerdos & monachus de Scon-angia; quæ domus est Ordinis Cisterciensis; duos nuper fuisse obsessos in diœcesi Vvormatiensi; in qua eadem domus sita est; in quibus tanta erat adinuicem inuidia atque discordia; ut alter alterum miro modo persequeretur. Si quandoque contingeret eos conuenire; nihil ibi aliud audiebatur nisi clamor, & stridor, dentibus manibusque se crudeliter lacerantes, & quas poterant, blasphemias in alterutrum euomentes. Die quadam vnus illorum Clerico prope astanti secretè dicebat: Si mihi acquiesceris; consilium tibi dabo qualiter demonē illum, aduersarium meum, sine labore & difficultate de vase suo eicias. Respondente Clerico, liben-

ter acquiescam: subiunxit dæmon: Referam tibi characteres; quos cum scripseris, & in aure obsessi suffurraueris; mox effugiet. Quod cum factū fuisset; & dæmon esset eiectus: suusum est Clerico, ut eadem verba in aure diceret alterius obsessi; fortassis consimilē ibi haberent effectum. Quod verum fuit. Sicque spiritus ille nequam proprio telo confossus, eiectione sua satis ostendit quanta sit in regno Sathanæ diuisio, & quassatio. Tanta siquidem inter ipsum, & Patrem, sanctumq; Spiritum est unitas, pax, charitas, & concordia: ut Pater non possit esse sine Filio, neque Filius sine Patre; neque Spiritus sanctus sine utroque. Non enim Christus in Beelzebub dæmonia eiecit: quia nulla illi conuentio ad Belial.

Quod autem sequitur: *siego in Beelzebub eicio demonia: filij vestri in quo eiciunt:* ad prædicta referendum est: ut sit sensus: Vos plures habentes liberos non propter amorem iustitiæ, sed causa auaritiæ, ut scilicet pecunijs parcatis, & reliquos honestius nuptijs tradatis; locatis in monasterijs. Qui & alios consanguineos & amicos suos verbo & exemplo eadē necessitate ad se trahunt. Quod si illorum conuersionem attribuitis spiritui sancto: quare non eorum, quos ego aspiro? Ergo & ipsi iudices vestri erunt. non auctoritate sed comparatione; quia quod illi ascribunt gratiæ & deuotioni; hoc vos fallaciæ & hypocrisis.

Porro siego in digito Dei eicio demonia: profecto peruenit in vos regnū Dei. Digitus Dei Spiritus sanctus est: quē Magi Pharaonis confessi sunt in Aegypto: quo & lex scripta est in mōte

h 3

Synai

Factū nulli
imitandū.

Suspecta
dæmonis
techna.
Cauē illi,
vti vnaquā
vel cōsilio
vel auxilio
sine peccatis.

Responsio
ad vanos
istos inter-
pretes cō-
uersionis,
i. susceptæ
religionis,

Spiritus S.
gratia eij-
cit peccata

Synai. Videtur quædam proprietas esse in digito, per quem dona Sancti Spiritus designatur. Habet enim septem notissimas distinctiones in quibus circulariter cōputatio nostra discurrit: tres intrinsecus, & tres exteri-
 c Sap. 11. 2
 us; septimum vero in suprema extremitate. Dona Spiritus S. septem sunt, certis vocabulis distincta: e. videlicet Spiritus sapientiæ, & intellectus, consilij, & fortitudinis, scientiæ & pietatis, & Spiritus timoris Domini. Non nisi per hunc digitū septiformis gratiæ, quo magorum præstigiæ in Aegypto sunt infirmatæ, dæmonia eiiciuntur, id est, vitia vniuersa; quorum numerositas per septem vitia principalia sunt designata. Regnum Dei fides est charitate informata: qua regnum coelorum mere-
 mur, & Spiritus sanctus infunditur. Sequitur:

Exemplū
 de horum
 verborū vi
 & veritate:
 Aliā tamē
 notissima.

Christus
 victor in-
 ferni.

f Iob 41.
 24.

Cum fortis armatus custodit atrium suum, in pace sunt omnia, quæ possidet. Cum nuper hoc Euangelium in villa quadam dioecesis Treuerensis super caput cuiusdā obfessi legeretur, ventumque esset ad hunc locum; coepit dæmon in tātum furere, & tam crudeliter plus solito hominem vexare; vt causam circumstantes mirari non sufficerent. Cumque de hoc interrogatus nihil responderet; validissimis exorcismis coactus quomodo præsentem versiculum intelligeret, frendens & fremens respondit: Quando magister tuus venit ad portas inferni; fortior erat magistro meo. Sicque obmutescēs satis intelligere dedit, quid dicere vellet. Fortis iste diabolus est, de cuius fortitudine Dominus loquitur ad Iob dicens: *Non est potestas super terrā, quæ comparetur ei:*

quifactus est, vt nullū timeret. Qui & mille nocendi artibus armatus est.

Atrium eius cor peccatoris est; cuius aditum diligētissimè custodit, ne aliqua virtus introiens pacem vitiorum eius conturbet. Quando in anima hominis nulla humilitas resistit superbiæ, neque mansuetudo iræ, siue dilectio inuidiæ, sicque de ceteris: in pace sunt ea, quæ possidet diabolus. Nec sine nota vocari videtur anima vel cor hominis atrium diaboli: quia in illā non potest substantialiter introire; licet callida & fraudulenta deceptione in affectum malitiæ suæ frequenter illā trahat. Mentem vero hominis, vt dicit Beda, nihil potest imple-
 At Deus
 solus in
 mente.

re nisi creatrix Trinitas. Sicque quod diabolo atrium est, Deo soliū effici-
 tur, cum egressus fuerit per gratiam Spiritus sancti. Ille vero, Spiritus S. scilicet, ipse est, de quo subditur: *si autem fortior superueniens vicerit eum; vniuersa arma aufert, in quibus cōsederat, & spolia eius distribuit.* Incomparabiliter fortior est Spiritus sanctus est fortior spiritu maligno, i. quia cum ille humana voluntati non possit inferre vim, vt peccato consentiat: iste, post consensum etiam gratiæ renitentem, cum vult, iustificat. *Non est enim qui se abscondat à calore eius.* Cuius? h. illius, h. *qui educit vincitos in fortitudine:* similiter eos: i. *qui exasperat, qui habitant in sepulchris,* id est, in consuetudine peccati. 2. Homo sine diabolo per liberū arbitriū cadere potest: sed sine gratia Spiritus sancti per liberū arbitriū resurgere nō potest. Ingressus vero in animam hominis Spiritus S. fortem vincit, & conterit vniuersa vasa eius bellica, lorica scilicet, scutum, galeam, gladium, pharetram, & lance-

Dæmō esse
 in atrio
 cordis po-
 test.

At Deus
 solus in
 mente.

S. Spiritus
 sanctus est fortior
 spiritu ma-
 ligno.

g Ps. 18. 4
 h Ps. 67. 7.

i Ps. 65. 7

lanceam auferens, & proijciēs foras. 3. Septiformis hæc armatura significat septē vitia principalia, id est, inanem gloriam, iram, inuidiam, acediam, auaritiam, gulam, luxuriam. His septem vitijs Spiritus S. in ingressu suo opponit suā septiformem armaturam, quibus ipsa vitia eijcit; fidem scilicet, spem, & charitatem: iustitiā, prudentiam, fortitudinem, & temperantiam. Ecce hæc sunt spolia, quæ Spiritus sanctus in exitu vitiōrū per cordis latitudinē distribuit, & ordinat. Diabolus animā per vitia in naturalib. vulnerat, & in gratuitis spoliat. Ergo gratuita spolia sunt. Sequitur.

Qui non est mecum, aduersum me est.
Telle Iohanne k *Deus charitas est: & qui manet in charitate in Deo manet, & Deus in eo.* Secundum hoc, qui charitatem non habet, cum Deo non est, nec potest esse vnus spiritus cum eo; quia peccatum mortale, quod in ipso est, Deo prorsus contrarium est, proprięque salutis. Vnde & subditur: *Et qui non colligit mecum, dispergit.* Qui sine charitate est, sine salute est; & cum Iesu, qui salus interpretatur, nihil horum, quę ad salutē animę pertinet, interim colligere potest. Quicquid enim orando, vigilando, ieiunando, siue elemosynas erogando sibi conquirere videtur, non ei cedit in cumulū meritorum. Quare? Quia fasciculo charitatis non sunt colligata. Vnde Apostolus nos admonet dicēs: *Omnia vestra in charitate fiāt.* Terribile valde est, quod sequitur:

Cum immundus Spiritus exierit ab homine, perambulat loca inaquosa. quærens requiem, & non inueniens dicit: reuertar in domum meam, vnde exiui. Eiectus ab homine per Spiritum S. spi-

ritus immundus, per virtutem conuersionis, perambulat loca inaquosa, id est, arida seculariū corda, in quibus nō est humor alicuius Spiritualis gratię, neq; germen gignitur iustitię. In quibus requiem querit, nec inuenit: quia non est ei quęstio de habitis, sed de amissis.

Vnde legitur in Vitis Patrum dæmon quidam, qui laborauerat quadraginta annis circa subuersionem vnus monachi, à principe suo fuisse coronatus atq; laudatus; ceteris iniuriatis, qui infra paucos dies millia hominū extinxerat. Amplius enim sollicitatur, qualiter vnus religiosus subuertatur, quā multi seculares: sicut subiecto probatur expō.

Nuper Colonia ciuis quidam defunctus est; homo benenatus, diues, aliquando & honoratus, potentique in eadem ciuitate. Qui cum per omnes dies inuentutis suę delitijs afflueret, & luxuriose viuendo omnem substantiam suam consumpsisset; iam senex effectus hereditatem suam vēdidit, pecuniam ex ea receptam dantis ad vsuram. Post annos paucos, vsura deficiente, cum egere cœpisset, vt fertur, ad Clericum quendam artis micromantię peritum, accessit; hominū suū diabolo per illum offerens; dummodo ad pristinos redire posset honores. Qui cū diabolu suū incatationibus vocasset, ille causa cognita, oblata cōtēnēs, respondit: Vt quid me frustra vexasti? Nō darem obulū, quatenus plus iuris habere in homine. Mens totus est ille. Nō ergo immerito per Iob de illo dicitur. n. *Absorbet flumen, & non mirabitur, & habet fiduciam quod influat Iordanis in os eius.* Per flumen intelliguntur homi-

Exemplū triumphantis dæmonis de religioso seducto.

Aliud secularis volentis se deuocere diabolo ob diuitias, sed sprete ab eo ob peccata.

n. Iob. 40. 10.

k. Iob. 4. 16.
Et infudit charitatē Dei meritoriam.

m. I. Cor. 16. 14.

homines seculariter viuentes, qui quotidie effluunt in culpā; per Iordanem vero à culpa conuersi ad gratiam. In illorum subuersione modicum laborat: hi vt conuertantur retrorsum plurimum instat. Et quid dicit? *Reuertar in domum meam, vnde exiui*: tempore scilicet conuersionis. *Et cum venerit, inuenit eam scopis mundatam*. Per scopas intelligitur disciplina rigor, quo peccati poena purgatur. Matthæus addit, *vacantem*. Quid prodest, si monachus quotidianis disciplinis exerceatur, frequenter in Oratorio siue in Capitulo vapulet, & ab effectu disciplinae vacet? Reuera fratres, si spiritus immundus eos, quos in sæculo possidebat, per varia vitia, viderit post conuersionem in Ordine vacare non orationi, sed vanis cogitationibus: non lectioni, sed confabulationibus: non labori manuum, sed euagationibus: acius illos data occasione impugnatur. Et quid facit?

Vadit, & assumit alios septem spiritus nequiores se: & ingressus habitat ibi. Per hoc, quod dicitur spiritus immundus alios septem spiritus assumere; patet septem spiritus dudum egressos, vt prædictum est. Attendite fratres. Cum septenario diabolus exit; & cum septenario cedit. Quia cōtrarius est Spiritui sancto, suos septenarios illius septenarijs semper opponere conatur. Primus spiritus eo nequior, per quem in domum dimissam regreditur, esse videtur audacia; secundus diuini cultus abstractio; tertius fraudulentia; quartus acedia; quintus obstinatio; sextus hebetudo; septimus mala conscientia. Spiritu audaciæ diabolus primū vsus

est in cœlo: cum dixit m. *Ascendam in cœlum*. Abstractione diuini cultus, cum protinus subiunxit: *similis ero alissimo*. Qui alteri aequalis vult esse; nihil illi seruitij vult, vel potest impendere. Spiritu fraudulentia peccatum paradiso induxit, cum dolose ait ad mulierem: n. *Cur præcepit vobis Deus ne comederetis de omni ligno paradisi?* Proferente illa verbum ambiguitatis, scilicet, *ne forte moriamur*, per spiritum desidiae roborauit illam dicens: *Nequaquam moriemini*. Accessit mox spiritus obstinationis cum dixit: *Scit Deus, quia in quocunque die comederitis ex eo, aperientur oculi vestri*. Quam spiritus hebetudinis inuasit, cum protinus Dei similitudinem repromisit dicens: *eritis sicut dii*. Spiritus malæ conscientia nouissimus intrauit, cum subintulit: *scientes bonum & malum*.

Septem sunt dona Spiritus sancti, quæ & scriptura Spiritus vocat; o. septem his vitijs contraria: videlicet spiritus sapientiæ, & intellectus, spiritus consilij, & fortitudinis, spiritus scientiæ, & pietatis, & spiritus timoris Domini. Hoc donū ordine naturali primum est. *Initium sapientiæ timor Domini*. Quando monachus incipit præcepta paruipendere; culpas suas procaciter defendere; resistere Prælati, frontem prætere mere trici: spiritus audaciæ expellit in eo spiritum timoris Domini. Vnde, sapiens clamat: p. *Fili accedens ad seruitutem Domini, sta in timore*. Item cum se à seruitio Dei irreuerenter atque frequenter subtrahit, & suo exemplo alios auertit, per ipsum vitium irreligiositatis expellitur ab eo spiritus pietatis, qui Græce the-
ose-

Septem
spiritus
nequam
sunt vitia

7.

n. Gen. 1.

Septem
boni spi-
ritus.

O. SA. 1.1.

Eccl. 1.

p. Eccl. 1.

osebia, id est, diuinus cultus appellatur. Item cum seruitur s lux pensum monachus negligenter soluit, syllabas præcidendo, ipsos etiam versiculos, non nunquam orationes, siue dictiones omittendo, & sine mente ea, quæ orat, vel psallit, proferendo, spiritus fraudulētis eiicit ab eo spiritum scientiæ. Vnde Hieremias dicit. q. *Maledictus, qui facit opus Dei fraudulenter.* Quando vero sic paulatim defluens tantæ efficitur desidie, vt illi non libeat orare, psallere, legere, vel laborare; spiritus acedie tedium scilicet boni, tollit ab eo spiritum fortitudinis. Contra quod vitium Salomon clamat dicens. r. *Vs quequo piger dormis? Manus remissa tibi tribuit seruiet.*

Mox sequitur spiritus obstinationis; qui sic acedionum indurat, vt nullius admonitionibus acquiescat; & quod sibi visum fuerit, aliorum consilijs pertinaciter anteponat; per vitium obstinationis spiritum expellens consilij. Hoc vitium religionis periculosum est valde, quia s. *quasi peccatum harolandi est, repugnare: & quasi scelus idololatria nolle acquiescere.* Sextum vitium est hebetudo mentis, obstinationis comes: quæ non sinit hominem cogitare quanta poena sequatur vitia; vel qualiter sint vitanda. Hæc suadet verbum illud execrabile: nihil interest, vtrum bene vel male vitam. Si prædestinatus sum, fauabor: si præcitus, damnabor. Sic spiritus hebetudinis expellat spiritum intellectionis. Septimus spiritus nequam est mala coniectantia, ex vitijs enumerat s collecta; totius spei atque gaudij spiritualis dulcedinem tollens, spiritumque

sapientiæ prorsus eliminans. Sapientia enim à sapore dicta est. Quem vermis conscientie mordet, omnia illi bona sp ritualia efficiuntur insipida.

Væ homini religioso, in cuius cor diabolus ingressus fuerit cum his septem spiritibus nequam: quia si ibi habitauerit per consuetudinem, erunt nouissima hominis illius peiora prioribus, id est, vitijs atque peccatis, quæ commisit ante conuersionem. Vnde beatus Petrus in epistola sua secunda de talibus dicit. *A quo enim quis superatus est: huius & seruus est.* Si enim refugientes coinquinationes mundi in cognitione Domini nostri IESU Christi & Saluatoris, his rursus implicati superantur; facta sunt posteriora deteriora prioribus. Melius enim erat illis non cognoscere viam iustitiæ: quam post cognitionem retrorsum conuerti. Sequitur:

Factum est, cum hæc diceret, extolens vocem quadam mulier de turba, dixit: Beatus venter, qui te portauit: & vbera qua suxisti. Nusquam sic beatificatur IESUS in predicatione sua: quomodo in hoc loco. Ex quo colligitur magis eidem foemine placuisse doctrinam Iesu, quam miracula. Per hoc autem, quod Dominus respondit: *quoniam in me beati, qui audiunt verbum Dei & custodiunt illud:* constat utroque esse beatos, & digne predicantes, & deuotè audientes. Fratres, in quolibet vestrum venter esse poterit, quo Iesus portetur: similiter & vbera, quibus lactetur. Si iugem eius habuerimus memoriam; intra viscera mentis illam cum Maria portamus. si proximis opera mi-

Cō fuerit.
do peccā,
diomniū
est pesti-
ma.

t. 2. Petri
2. 19.

Doctrina
pluris est
quam mi-
racula.

Venter est
memoria
Chanti

Vbera sūt
opera mi-
sericordię

sericordię impenderimus; operibus pietatis illum laetamus. Duo vbera duo sunt misericordię opera; corporale scilicet, & spirituale. Est panis, quo corpus, ne deficiat, sustentatur: & est panis verbi Dei, quo cor cōfirmatur. Quicquid proximo propter Christū impenditur; ipse sibi factum testatur.

Opera prę
auditione
sunt.

u Ro. 2. 13.

x Ioan. 6.

y Ps. 18. 12.

z Lu. 6. 48

Beati sunt, qui audiunt verbū Dei, & non solum i. leō beari, quia audiunt, sed quia custodiunt illud. u Non auditores, sed factores legis iustificantur. x Verba, quę loquitur Iesus, spiritus sunt & vita, y & in custodiendis illis retributio multa. z. Qui audit, & non custodit, comparabitur homini stulto edificanti super arenam: audiens vero, & custodiens, viro sapienti, qui edificauit domum supra petram. Tales habitabūt in domo Domini, vt scriptum est: a Beati qui habitant in domo tua, in sacula seculorum laudabunt te. Quo nos perducatur, de quo sermo est, Dominus noster Iesus Christus: qui cum Patre & Spiritu S. vinit & regnat Deus, per omnia secula seculorum. Amen.

a Ps. 83. 5.

DOMINICA QVARTA

QVADRAGESIMAE.

Secundum Iohann. Cap. 8.

N illo tempore: Abiit Iesus trans mare Galilęe, quod est Tyberiadis; & secuta est eum multitudo magna. Et reliqua.

HOMILIA DE EADEM
lectione.

Sermo
XVI.

M Are Galilęe, quod est Tyberiadis, statū exprimit vt tē secularis. Nec immeritō. Secundum no-

men eius, ita & opus eius. Interpretatur enim Galilęa volubilis, vel rota. Quia vita mundialis semper in motu est, & per varias curas circuit: plurimos in vertiginē mittit. Circuit ibi clericus per ambitionem; miles per laudis humanę conquisitionem; mercator per negotiationē; rusticus per quotidianum laborē. Sunt ibi & alij miserales circuitus: prędonū scilicet, furum, latronum, adulterorum, vitiorumq; consimiliū, qui animam quasi quodā rotali impulsu precipitant in infernum. Multis tamen huiusmodi circuitiones timore future pœnę nauscam prouocant; nō vomitū: quia cū eis vitia vitę secularis displiceant; non tamen ea deserunt. In alijs vero maris huius iactura tantum vomitū creat, vt de illo exire sustineat, Iesumque sequatur in solitudinem vitę spiritualis.

Voluit tamē Iesus intrare mare Galilęe, propter exemplū: videlicet vt ostēderet in circuitu vitę secularis, licet sit periculosus, nō deesse salutē: dummodo virijs careat. Quod vero celerius trās fretauit, dedit intelligere vitam claustralē siue solitariā vitā seculari multo fore securiorē, multoque tranquilliorē.

Et secuta est eum multitudo maxima. Vsq; hodie turbę populorū nō cessant Iesum sequi in desertū monasticę religionis. Respiciete fratres, deserta seculorum: monasterijs plena sunt. Causam sequelę mox Euangelista subiunxit dicens: quia viderunt signa quę faciebat super his qui infirmabantur. Per viros claustrales, & nihil in hoc mundo possidētes, maxima signa atq; sanitates operari cōsuevit: sicut legitur in Vitis Patrum de Monachis

De trāsitu
à mundo
ad religi-
onē: deque
quinq; pra-
cipuis vir-
tutib. reli-
gionis.
a Ecl. 2.
46.
Mundi cito
cuius varij
His nausca

Tran-
frē-
tādi tamē.

Ad religi-
onem.

nach's Aegypti.

Adque
perfectio-
nem.

Mat. 18. 2

Act. 1.

Ad contē-
plationem

Quod autem Iesus subiit in montē solus cum discipulis suis; signū fuit magnę perfectionis: quia mons typū gerit diuinę contemplationis. In monte a. quidam discipulorum gloriam IESU speculati sunt. in monte b. oliuarum euntem illum in cœlum viderunt.

Sessio IESU atq; discipulorū quietem significat, atque consolationē, quę sunt in cōtemplatione. Vnde & Spiritus paracletus super Apostolos in Pentecoste sedisse cōmemoratur.

Erat autem proximum Pascha dies festus Iudeorum. Pascha interpretatur trāsitus, vel transcensus; & benē cōgruit diuinę contemplationi: in qua mens humana ipsam transcendens rationē, de imis trāsit ad summa; de terrenis ad cœlestia. Et est talis trāsitus dies festus Iudeorum.

Ad confes-
sionem &
laudatio-
nem.

c Ps. 85. 12

d Ps. 108.

3E.

Iudei interpretatur laudātes, vel glorificātes. In cōfessione criminis, siue laudis Deus glorificatur. Vnde Psalmista cū pręmisisset: c. *confitebor Domino nimis in ore meo*: mox subiunxit: & *glorificabo nomen tuū in aternū*. De cōfessione oris alibi dicit: d. *cōfitebor Domino nimis in ore meo*: qui statim sub. intulit: & *in medio multorum laudabo eum*. Vides quomodo ista duo coniuncta sint, cōfessio scilicet, & laudatio.

Per purā confessionem criminis, peruenitur ad cōfessionē laudis. Hęc tantę glorię est, vt Deus indutus illa videatur. Ait enim speculator glorię sanctus Dauid: e. *Confessio nem & decorem induisti: amictus lumine sicut vestimento*. De die festo contemplatiuorū qui sit per cogitationē, supra in alio Psalmo dixerat: *quoniam cogitatio ho-*

minis confitebitur tibi: & reliquia cogitationis diem festū agent tibi. Sequitur:

Cum subleuasset oculos Iesus, & vidisset, quia multitudo maxima venit ad eum, dixit ad Philippum: Vnde ememus panes: vt manducent hi? Hoc autē dixit tentans eum. Vsq; in pręsens Iesus non cessat tentare eos, qui sequentiū se monasteria dispensant. Ipse tamen scit, quid de illis sit facturus. Quod autem Philippus respondit: *ducentorum denariorum panes non sufficiunt eis, vt vnusquisque modicū quid accipiat*: ad pusillanimitatem pertinet dispensatorum. Contingit frequenter, vt considerata fratrum multitudine, & victualium modicitate, de permanentia desperantes dicant Abbati: Annona deest, pecunia non habetur; nihil superest, nisi vt Cōuentus emittatur. Talia frequenter audiimus.

Dicit ei quidā ex discipulis eius Andreas frater Simonis Petri: Est puer vnus hic, qui habet quinq; panes hordeaceos, & duos pisces. Sed quid hac inter tantos? Andreas hoc in loco designateos, qui boni cōsiliij sunt, & qualiter fratribus subueniendum sit, Abbati ostendunt: sed tamen in ipsa sua cōsideratione deficiunt. Andreas interpretatur respondens pabulo, vel decorus in statione: bene pręsenti expositioni alludens. Abbas verò, qui Christi vices agit in cōgregatione, spē in Christo semper habere debet: eiusque verba discipulis reuoluere. quibus dicit: f. *primum querite regnū Dei, & iustitiā eius; & hac omnia adiicientur vobis*.

Sicut legitur in vita S. Bernardi Abatis Clareuallis, qui nostris tēporibus extitit; cū tēpore quodā famis, cōsiderata a fratrib. annona, vix vsq; in

Pusillanimitas procuratorū

Et consul-
torum Ab-
batis.

Mat. 6. 33

Exemplū
dantis Dei
in fame.

i 2 Pascha

Pascha sufficere videretur; nec vsque ad illud tempus suffecisset: non minori miraculo, quam olim in deserto, Christi benedictione adeo multiplicata est; vt & ipsi abundarent, & pauperibus ex ea vsque ad messē ministrarent.

D'uitiæ
Cœnob.
Cisterciæ
suum.

Neque minori miraculo dignum iudico quod hodie in diuersis monasteriis, ex fidelium elemosynis innumerabilia hominum pascit millia, quam tunc in vno loco ex quinque panibus, & duobus piscibus quinque millia hominum pavit. Quædam sunt quodam ordinis Cisterciensis adeo diuites, vt vna earum singulis diebus quinque millia hominū pascere sufficiat: ita tamen si Monachis & Conuersis coloni cum mercenarijs, hospites cum pauperibus connumentur.

Resque vs
suales &
necessaria.

g. Psal.
146. 8.

Fœnum, in quo comedentes fœderunt, subsidia sunt temporalia, vinum scilicet, & oleum, pisces, & pecora, corium, & ferrum, aliaque huiusmodi: quæ claustralium necessitas exigit. De tali fœno dicitur in psalmo g. *Qui producit in montibus fœnum, & herbam, seruituti homini.* Montes sunt in sæculo diuites atq; potentes, per quorum elemosynas Christi pauperes sustentantur.

Moralis
explicatio
Quiaque
virtutes re
ligiosæ.

Secundum moralem intellectum, quinque panes hi Euangelici, quinque virtutes exprimunt: in quibus vita monachorum consistit. Prima est voluntaria paupertas, secunda obedientia, tertia humilitas, quarta patientia, quinta charitas in opere. Nam secundum habitum primatum tenet, quia causa iter cæteras virtutes charitas præcedit.

Quinque istæ virtutes in quinque

sensibus corporeis resultant: & in illis suos effectus manifestant. Voluntaria paupertati maxime cooperatur sensibus.

tactus: obedientie, auditus: humilitati, visus: patientie, odoratus: charitati, gustus. Verbi gratia. Primum signum perfectionis in Conuerso est, proprietati, propriæque voluntati renunciare. quod plerumque fit anno probationis completo: manu per festucam in Capitulo vtrunq; proiciens. Sic nobilis adolescens Theodorus, cum sarcina diuitiarum grauaretur, & à proposito conuersionis retraheretur, vestimenta sua proiciens, nudus ad monasterium cucurrit.

Secundum signum perfectionis est obedientia: quam mox nouitius in oratorio coram Deo & sanctis, quorum reliquæ ibi habentur, audiente Abbate, & fratribus vniuersis, scripto, & ore se custodire promittit.

Quantum hæc virtus, ad auditum pertineat Dominus ostendit, cum dicit: *In auditu auris obediui tibi.*

Tertium signum perfectionis est humilitas: quæ maxime in visu gloriatur. Nouitius factus monachus in oculis omnium in nouissimū locum ducitur: vt ex hoc eius humilitas comprobetur. Ac si dicatur illi: Si vis attingere culmen perfectionis: necesse est vt gradatim ascendas per scalam humilitatis:

Duodecim gradus huic scalæ beatus Benedictus inferuit. Latera scalæ dicens monachi corpus esse, & animam: eo quod non solum corde, immo etiam corpore se humiliare debeat in oculis proximorum. Quantum in hac virtute delictetur visus humanus, nouimus experimento. De diuino dicitur: *i. Quoniam excel-*

Earumque
vltus in
sensibus.

Signa sin-
gularum.
Primæ Re-
nūtiatio-
nis.

2. Obedien-
tia.

h. Psal. 17.
45.
3. Humili-
tatis.

i. Psal. 135.
6.

sus Dominus. & humilia respicit: & k. Sa. 66. alta à torge cognoscit. Et in Isaiâ. k. Super quem respiciam: nisi super humilem? Vnde Psal. m. ita orat dicens: Vide humilitatem meam. & laborem meum. Et in Cantico suo beata Maria dicit Dominum respexisse humilitatem suam. m. 1. Reg. Humilitate Saul. m. meruit regnum. Vnde Samnel eidem Sauli dixisse legitur. n. Cum esses paruulus in oculis tuis factus es caput in Israel.

Humilitati coniungitur patientia, sicut hæres oculis: quia sicut illa ad visum, ita ista pertinet ad odoratum. Laurentius Decium per patientiam vicit: per quam esse meruit sacrificium laudis, in odorem suauitatis. Ut dicit sanctus Gregorius, sine ferro martyres esse possumus: si patientiam veraciter in animo seiuiamus. Quanto lilium spinis plus pungitur, tanto suauius ac fortius redolet: ita & patientis animo. Sicut enim naribus odor discernitur: ita doctrina viri, teste scriptura, o per patientiam dignoscitur. Quinta virtus charitas est, sine qua ceteræ informes sunt: cuius effectus præcipue per gustum cognoscitur. Vnde Apostolus dicit. p. Si esurierit inimicus tuus, ciba illum: si sitierit potum da illi. hoc autem faciens carbonem ignis congregabis super caput eius, id est, charitatem excitabis in corde eius. Nam & ipsa refectio quæ propter Christum impenditur, à religiosis charitas nominatur. Vnde dicere solemus, ille vel ille dedit nobis hodie bonam & pinguem charitatem.

Iam nostis, ut arbitror, fratres, quam similitudine virtutes istæ dicantur panes, & quare quinque: nunc vero quomodo ad hordeum pertineant

videamus.

Hordeum minus sapidum est; magis cibus iumentorum, quam hominum. Prædictæ virtutes nimis essent amaræ & incomedibiles; si duorum piscium adiectione non condirentur. Duo hi pisces: sunt timor poenæ, & spes gloriæ. Voluntaria paupertas consistit in abrenunciacione totius proprietatis: non solum substantiæ, sed & voluntatis. Vera obedientia est, si homo se subdat maiori, pari, atque minori. Vera humilitas est, si homo contemnat mundum; si contemnat seipsum; si contemnat nullum: & si contentus fuerit, hoc ipsum contemnat. Vera patientia est, si mala illata, siue à Deo, siue à diabolo, siue à proximo, æquanimiter homo ferat. Vera charitas est, animam ponere pro amicis: & in Deo diligere inimicos. Quis talibus panibus pasci possit, si eorum amaritudinem timor poenæ, & spes gloriæ non temperarent?

Quæ duo bene per pisces designantur, qui sub aquis latent: quia poena gehennæ, & gloria patriæ nunc à nobis minime videntur.

Bene autem Andreas, qui virilis interpretatur, tam panes, quam pisces ostendit: quia ad sæpe dictarum virtutum officia fortitudo mentis maxime est necessaria. Puer vnus illas portat. Quia sine virtute puritatis nulla virtus portari, id est, haberi potest. Item quia sine gratia cooperante eadem virtutes satiare, id est, exerceri nequeant. Iesus illas in manibus tollit. Ipse enim benedictio, ut quidam ait, facit virtutes.

Accipit, inquit, Iesus panes. Videte fratres, qualiter ipse primum accipit ut enumeratas virtutes. 1. Dicit enim de

Virtutum earum cōdimentum sunt timor & spes.

Earum fortitudo.

Puritas.

Et Benedictio à Iesu,

Eas ut Ie-

q. 2. Cor. 8. paupertate illius Apostolus q. Qui, cum
9. diues esset: propter nos pauper factus est.

r. Matt. 8. Item ipse de seipso. r. Vulpes foueas ha-
20. bent. & volucres caeli nidos: Filius au-
tem hominis non habet, ubi reclinet ca-
put suum. In paupere loco, & de pau-
pere matre natus est. Ne autem causa-
ri possimus de proprietate volunta-
tis eius: audite quid dicat. s. Non ve-
nifacere voluntatem meam; sed eius,
qui misit me, patris. Quod panem acce-
perit obediencie, etiam Apostolus di-
cit: t. Factus est obediens patri usque ad
mortem. Obediuit matri & Ioseph. u.
Panem accepit humilitatis: quando
semetipsum exinanivit formam serui
accipiens, & habitu inuentus ut homo.
Et ut ipse d. cit de se y. filius hominis
non venit ministrari; sed ministrare: in
signum maximae humilitatis suae, z.
pedes lauans discipulorum. Si panem
non accepisset patientiae: non de illo
diceret Isaias. a. Sicut ovis ad occasio-
nem ducetur: & sicut agnus coram ton-
dente se obmutescet. Ad irrisiones, spu-
ta, colaphos, flagella, crucemque
nihil respondit. De charitate eius
quid dicam? Audite Iohannem. b.
b. Ioan. 13. Cum dilexisset suos. inquit, qui erant
1. in mundo: in finem dilexit eos. Pro c.
c. Mar. crucifixoribus orauit.

23. 34. Et cum gratias egisset, post panes sci-
licet acceptos: distribuit discumbenti-
bus. Notate fratres. Prius gratias e-
git, & postea distribuit: ut doceret
nos prius de perceptis donis Deo de-
bere regratiari; ac deinde verbo vel
exemplo proximis eadem impartiri.
Fecit ergo homines discumbere su-
per foenum: ut conditionem suam
cognoscere de infirmitate se humi-
liarent: & de percipiendis donis
non superbirent. Vere foenum est po-

pulus. d. Omnis caro foenum: & glo-
ria eius quasi flos foeni. Verba sunt isa-
iae. Quam diu viuimus, foenum in no-
bis viret: in morte vero arefcit, & ca-
dit flos eius.

Panem voluntariae paupertatis Do-
minus distribuit, cum ait. e. Qui non
renunciauerit omnibus quae possidet: non
potest meus esse discipulus. Panem obe-
dientiae distribuit, cum dixit. f. Su-
pra calicem huiusmodi sederunt scribae &
pharisaei: omnia quae dixerint vobis faci-
te: quae autem faciunt, facere nolite.
Panem humilitatis distribuit, cum ait:
g. Discite a me quia mitis sum, & humi-
lis corde. Panem vero patientiae. cum
ait h. Qui percusserit te in maxillam v-
nam: prebe ei & alteram. Panem cha-
ritatis distribuit, cum dixit: Man-
datum nouum do vobis: ut diligatis in-
uicem, sicut dilexi vos.

Pisces licet distribuerit Saluator,
non tamen legitur illos accepisse:
quia timor poenae, & spes gloriae in
illo non erat. Gehennam non timu-
it: quia k peccatum non fecit, neque in-
uentus est dolus in ore eius. Habebat
tamen naturalem timorem. Certitu-
do in illo spem excluderat.

Considerate etiam, quod non di-
citur de panibus: sed, de piscibus tan-
tum, quantum volebat, id est, suffici-
ebat. Et merito. Timor nimis sepe
mittit in desperationem: & spes
mensuram excrescens, generat praesump-
tionem.

Numerus discumbentium erat
quasi quinque millia virorum. Qui-
narius numerus est apostaticus: &
significat praenicationem. Quia
frequenter per quinque sensus cor-
poris in culpam labimur; necesse est
ut saepe dictis quinque virtutibus a
cul-

d. Isa. 4. 6.

Vreas Ie-
sus distri-
buit.

e. Luc. 14.

f. Mat. 23.

g. Mat. 11.

h. Mat. 5.

i. Ioan. 13.

k. 1. Petri.

2. 22.

culpa mundemur.

Vt autem impleri sunt: dixit Iesus discipulis suis: Colligite, quae superauerunt, fragmenta, ne pereant. Fragmenta sunt memoria digna virtutum exempla: de quibus maxima diligentia debet esse Praelato, vt aliquibus fratribus litteratis illa per scripta colligere praecipiat; ne per obliuionem pereant. Cophini sunt libri vel chartulae, in quibus illa colliguntur.

N tempus
& ordinē
scriptorū
Calazij

Ego siquidem Abbate meo praecipiente, & fratrum charitate instigante, duodecim sportulas impleui ex fragmentis huiusmodi, Dialogum ex eis consciendo duodecim distinctionum.

Benē autem ex quinque panibus & duobus piscibus duodecim cophini implentur: quia ex septenario surgit duodenarius, si pars altera per alteram multiplicetur. Legamus Collationes & Vitas patrum, necnon & Passiones sanctorum: & reperiemus in eis ex paucis virtutibus exempla innumerabilia.

Illi autem, homines, cum audissent quod fecerat signum dixerunt: quia hic est vere propheta, qui venturus est in mundum. Venit primum Christus in mundum, vt hominem homo factus redimeret: venit quotidie, vt redemptum gratia suae visitationis illustret: venit in fine mundi, vt secundum merita sua vnumquemque remuneretur. Vt tunc illi, cui de perceptis muneribus non superauerint fragmenta, scilicet, virtutum exempla; quibus famelici satientur, id est, virtutum inopes informantur.

I. Luc. 16.
19.

Relinquat ergo vnusquisque nostram de donis Dei post se benedictionem, ne cum diuite l. qui epulabatur

quotidie splendide, in inferno sepeliatur: sed cum Lazaro, de micis satiari cupientes, aeterno conuiuio societur. Quod nobis concedat, qui cum Patre & Spiritu sancto viuit & regnat Iesus Christus Dominus noster Amen.

DOMINICA QUINTA

QVADRAGESIMAE.

Secundum Iohan. Cap. 8.

Nullo tempore: dixit Iesus turbis Iudaorum & principibus Sacerdotum: Quis ex vobis arguet me de peccato? Et reliqua.

HOMILIA DE EADEM

Lectio.

Praesens sancti Euangelij lectio non nostra indiget expositione, sed multa consideratione. Manifestat nobis tam in verbis, quam in factis Filij Dei circa nos charitatem, patientiam, humilitatem. Charitatem: qua malis & ingratis beneficium praedicationis impendit: patientiam, qua verba salutis blasphemantibus non aspere, sed pacifice atque rationabiliter respondit: humilitatem, qua lapides furentium ipse omnipotens declinauit.

Quis, inquit, ex vobis arguet me de peccato? subaudi, digne: sicut & ego vos argui dicendo; vos esse à diabolo, & desideria patris vestri vos velle facere. Qui sine peccato est, iuste & audacter peccantes poterit arguere. Vnde Apostolus Tito scribit a. te ipsum prae exemplum bonorum operum: in doctrina, in integritate, in grauitate. Et de se ipso quid dicit? b. Ca. b. 1. Cor. 9. 27. d. igo corpus meum & in seruitutem redigo: ne, dum aliis predicauerim, ipse reprobos inueniat.

Sermo
XVII.
Literalis
sermo
tutus.
Finit E.
uangelij
tripartitus.

Bonus tu-
to arguit
malos.

a. Tit. 2. 7.

b. 1. Cor. 9. 27.

Pri-

**Talis esto
prædica-
tor.**

Prima laus prædicatoris cōsistit in bona vita; scilicet ut sic irreprehensibilem se auditoribus exhibeat, ut in eius cōuersatione non inueniant, ubi detractiōnis, siue iustæ inuectiōnis dentem figant. Sermo eius dulcedinem non habet: quem vita culpabilis remordet. Vita mala, quæ hodie, heu, multis prædicatoribus vitæ sacerdotalem deformat, ipsos prædicatores timidos efficit, & elingues.

**Exemplū
mali pasto-
ris facto
reprehēsi.**

Hinc est, quod in quadam ecclesia provinciæ nostræ, cū Dominicis diebus sacerdos ad prædicandum verbum Dei pulpitum ascendit, eo quod malæ vitæ sit, matronæ honestæ & benè natæ illū confundere volentes, sub specie honoris, concubinam eius ante se stare compellunt, vultui sui pastoris illā obijcientes. Ac si dicat: Nos te non arguimus de peccato: sed ista. Quid prædicas non fornicandū? ipse turpius fornicaris.

Quod si Christi verba tibi vsurpando dixeris: si veritatem dico, quare non creditis mihi? respondemus: Si veritatem prædicares; non tam audacter peccares. Quis tibi crederet, si dixeris peccatoribus præparatā gehennam; cum tā licenter peccando quotidie ædifices ad illam? Huiusmodi verbis sēpē oues inuehantur in pastores, cū verbum Dei prædicant. Nec mirum. Quidā ita obstinati sunt sacerdotes, ut peccata esse peccata non credant.

**Exemplū
nō creden-
tis peccatū
esse pecca-
tum.**

Retulit mihi monachus noster Dominus Casarius, quondā Abbas Prumiensis, de quodam sacerdote verbū detestabile; & multo detestabilius in opere. Si peccata, inquit, sunt peccata, sicut homines dicant: nunquam

saluari poterit anima mea. Respondente Abbate, quare; subiunxit ille: In hac nocte dormui cum legitima cuiusdā: & hodie celebravi tres missas. Fuerat siquidem in ipsa nocte duplex festiuitas; scilicet Dominicæ diei, & sancti Laurentij martyris. Idē sacerdos admodum litteratus erat: sed quia fides scientiæ defuit, sine timore in culpam defluxit.

Considerans Dominus Iudæos minus libenter audire sua verba, subiicit: *Qui ex Deo est: verba Dei audit*, subaudi, libenter. Signum prædicationis est libenter & diligenter audire illud. Et quia Iudæi verbum Dei audire noluerunt, vel magis ex inuidia contempserunt: illico subiunxit:

Propterea vos non auditis, id est, audire non potestis: *quia ex Deo non estis.*

Cum die quadam magister Alexander, cognomento nequa, venisset in quēdam Conuentum nigrorum monachorum, & quidam ex eis ob consuetudinem peterent, quatenus in Capitulo verbum Dei proponeret; illeque promississet: alij eum sequentes dixerunt: Bone magister, loquimini nobis breuiter. Quibus respondit: libenter. Considerans quod minus libenter audirent, Capitulum intrauit. Qui cū resedisset: in hæc verba Domini erupit dicens: *Qui ex Deo est: verba Dei audit: propterea vos non auditis, quia ex Deo nō estis.* Tu autem Domine miserere nostris. Et adiecit: Est ne satis brevis sermo iste, fratres? Mox quæ surgens exiit: nō modicum illis confusus.

Aliquid habent excusationis qui indignum prædicatorem audire cōtemnunt

**Exemplū
volentium
breues cō-
tiones.**

temnunt. quem & ipse Deus loqui compescit dicens c. *Quare tu enarras iustitias meas: & assumis testamentum meum per os tuum? Tu vero odisti disciplinam: & proiecisti sermones meos retrorsum, & cetera. Qui vero sanctum, iustum, & innocentem audire contemnunt: sicut Iudæi Iesum, quem tamen audire tenentur: reuera ostendunt se ad Deum minime pertinere.*

Litera ex-
plication.

Responderunt ergo Iudæi, & dixerunt: Nonne bene dicimus nos. quia Samaritanus es, & demonium habes? Quia verbis Domini fuerant prouocati, quantum conuincitur ex responsione hac peruerfissima; se similibus iniurijs vindicasse putabant. Quia se de nobilitate generis iactabant: Dominus illos non esse filios Abrahamæ per rationem ostendit. Si filij, inquit, Abrahamæ estis: opera Abrahamæ facite. Item quia mutata responsione dicebant, se esse filios Dei propter cultum Deo exhibitum; sicut illos ostenderat non esse filios Abrahamæ: ita nec filios Dei. Si Deus, inquit, pater vester esset diligeretis me utique. Vos ex patre diabolo estis: & desideria patris vestri vultis facere. Videtur ergo secundum illorum intentionem talis esse sensus prædictæ blasphemix: Quia tu nos negasti esse filios Abrahamæ: nos te dicimus Samaritanum: id est, à sanguine & semine Abrahamæ prorsus alienum. Item quia nos asseris ex patre diabolo esse: nos te dicimus, habere demonium.

Respondit Iesus: Ego demonium non habeo: sed honorifico patrem meum, & vos inhonorastis me. Hoc in loco bonus Prælarus imitari debet Dominum suum. Si fortè ob asperiores corre-

ctionem iniuriatus fuerit à subditis in tantum, ut ei suum genus improperent dicentes: ignobilis es genere & aduena in hac prouincia; nunquid ingressus es ut domineris nostri? taceat. Dominus autem non se negauit esse Samaritanum: tum propter exemplum patientiæ & humilitatis: tum propter vim nominis. Interpretatur enim Samaritanus, cultos: & de Domino scriptum est: d. *Custodiens d. Psal. 114 paruulos Dominus* Quod si in tantum furor illorū exarserit, ut dicant eum demoniosum; hoc negare poterit: quia spiritus malignus ad nullum bonum, Prædicatorem impellit.

Cum sanctum Malachiam, ut scribit beatus Bernardus, die quadam in ecclesia verbum Dei prædicantē quidam æmuli eius similibus blasphemix iniuriarentur: tam terribili poena diuinitus sunt multati, ut omnibus patesceret, prædicationis sancti Episcopi Malachiæ incentorem fuisse spiritum sanctum; illorumque blasphemix diabolum.

Quanta sit utilitas in custodiendis sermonibus prædicationis, ostendit, cum subiungit: *Amen dico vobis: si quis sermones meos seruauerit, non morietur in æternum.* Iudæi verba Christi non intelligentes: neque differentiā inter mortem, & mortem habentes: responderunt: *Nunc cognouimus, quia demonium habes.* Quasi dicant: Vox tua non est hominis, qui mortalem se recognoscit: sed diaboli, qui mori non nouit.

Abraham mortuus est, & propheta: & tu dicis: si quis sermones meos seruauit, mortem non gustabit in æternum. Sacra Scriptura quadruplicem nobis mortem ostendit: culpæ scilicet, gratiæ, druplex.

Exemplū
poenæ cō-
temti præ-
dicatoris.

k

natu-

naturæ, damnationis æternæ. Prima mors interfecitrix est virtutum: secunda vitiiorum: tertia corpus & animâ dissoluit: quarta vtrumque æternaliter depascit. De morte culpæ dicit

e Luc. 9. Dominus: e sine, mortuos sepelire mor-
60. tuos Et Apostolus f. Vidua in delictis
f1. Tim. 5. viuens: viuendo mortua est: De mor-
6. te gratiæ siue poenitentiae iterum di-
g Colo. 3. cit. g. Mortificate corpora vestra cum
5. vitiis, & concupiscentiis. De morte æ-
h Psal. 48. terna legitur in psalmo. h & mors de-
18. pascet eos. Sicut herba depasta sem-
Simile. per recrescit: ita damnati semper re-
parantur ad poenam. Hæc mors de-
signata est per quartum mortuum, ad
cuius suscitationem Dominus venire
noluit: quia i. in inferno nulla est re-
demtio. Ecce hæc est mors, de qua Do-
minus dixit. k. si quis sermones meos
seruauerit: non gustabit mortem in æter-
num.

i Psal. 6. 6.
Eccl. 41. 7.
k Ioan. 8. 32.

Iudæi mortem carnis intelligētes, Abraham, qui sermones Dei ante omnes seruauit, & prophetas, qui propter sermones Dei occisi sunt, mortuos scientes responderunt: *Quæ reipsum facis? Respondit Iesus? Si gloriam meam quero: gloria mea nihil est.* Audiant hoc illi, qui in prædicatione verbi non solum propriam gloriam ex scientia & eloquentia; sed turpe lucrum quærunt: quasi trufis ad huiusmodi negotium præmeditatis euacuando, & salutem animarum parnpendendo.

Quod autem sequitur, *Abraham pater vester exultauit, ut videret diem meum. vidit, & gaudisus est,* ad præsentiam eius corporalem referendum est: qua mundi tenebras verbo & exemplo illuminauit: quoniâ multi reges & propheta voluerunt videre,

& non viderunt. Diem hanc. Abraham, sicut & illi, in spiritu præiudicauit, & exultauit. Est autem sensus: Abraham fide vidit, & gaudisus est: vos speciem videtis, & inuidetis.

Dixerunt ergo Iudæi ad eum: *Quinquaginta annos nondum habes; & Abraham vidisti?* Ex hoc loco facile perpenditur, quantum eum despexerint. Cum ex intuitu faciei facile cognoscatur ætas hominis, vultum eius considerare dedignabantur: vel si considerauerunt, tam remotum numerum posuerunt, ne considerasse viderentur.

Et dixit eis Iesus: *Amen amen dico vobis: antequam Abraham fieret, ego sum.* Et sunt hæc Christi verba non ad naturam assumptam: sed ad personam referenda. Abrahæ quidam posterior humanitate: sed prior diuinitate. Vnde quidam de illo sic ait.

In Sequen-
tia Eccle-
sia.

Tempus mutans non mutaris: vaga firmans non vagaris.

Vis æternalis necesse: non mutat tuum esse.

Hæc nostrum cras & pridem: semper tibi nunc & idem.

Tuum Deus hodiernum: indiuisum sempiternum.

Tulerunt ergo lapides ut iacerent in eum: quasi in blasphemum. Iesus autem abscondit se, & exiit de templo. Magna pietas. Abscondit se ne fieret occasio manendo, vel respondendo peccati maximi. Vnde Apostolus nos admonet dicens. l *Date locum ira.* Et poeta:

1 Rom. 12.
19.

Dû furor in cursu est, curreris cede furori.

Quod quia quidam sacerdotum nostri temporis contempserunt, fustigati sunt, & nonnulli occisi. Parisijs tempore quodam disputante Chri-

Via hæc Domini ac Saluatoris nostri valde humilis est: & i-
deo humilem moralemque
expositionem requirit. In nobis ite-
nera illius sunt. Ibi Ierosolymam pe-
tit: ibi asinam ascendit: ibi à disci-
pulis eius sternitur: ibi cum ramis
palmarum à turbis gloriose suscipi-
tur.

Ierosolyma, interpretatur, visio
paci. Notum est triplicem esse pa-
cem: temporis, pectoris, æternita-
tis. Ad primam Iesus non ascendit:
quia salus in illa non consistit. a *Non
veni, inquit, mittere pacem: sed gla-
dium.*

Pax vero cordis salutifera est, &
de substantia meriti: quia sine pace
pectoris non videbit quis pacem Hi-
erusalem cœlestis. Vnde Apostolus
dicit. b *Pacem sequimini: & Sancti-
moniam: sine qua Deum nemo vide-
bit. c. Ipse est enim pax nostra: pax
vera & consummata: qui daturus est
nobis pacem super pacem.*

Quando Iesus per gratiam suam
menti humanæ se infundit, mox il-
lam desiderio videndæ, id est, experi-
endæ internæ pacis accendit. Quic-
quid gratia Saluatoris boni in nobis
operatur, hoc illi principaliter a-
scribendum est: secundario nobis.

Sed quid est quod Iesus ascendens
Hierosolymam in Bethphage sub-
stitit: nisi ut virtutem confessionis
nobis ostendat? Interpretatur enim
Bethphage domus oris, vel labij, vel
buccæ: quod idem est: confessionem
significans. d *Corde creditur ad iusti-
tiam: ore autem confessio fit ad salutem.*
Qui in hanc domum non descendit;
Hierosolymam, id est, pectoris sui
pacem non videbit.

Pax tri-
plex est. 1.
Mundi

a *Matt. 10
34.*

2. Cordis.
3. Cœli.

b *Hebr. 12.
14.*

c *Eph. 2.
14.*

Confessio
necessaria
est ad pa-
cem.

d *Rom. 10.
10.*

Christiano cum Iudæo; cum occurre-
ret præfens locus Euangelij: ait Iu-
dæus sub stomachando: Certè, recte
fecit Deus vester, quod fugit se ab-
scondendo: alioquin fuisset lapida-
tus. Audiens hoc quidam scholaris,
zelo fidei motus, & fidei inimico fa-
tis indignatus, lignipedem de pede
latenter soluit; caputque Iudæi gra-
uiter illo percutiens cachinnando
sic ait: Et tu miser, si tacuisses, teque
abscondisses; hac vice à me cæsus non
fuisses.

Fratres, sic seruanda est patientia,
vt non recedatur à iustitia: quia vna
virtus sine altera Christo placere
non potest. Vtrâque tamen in Chri-
sto, in quantum possumus, imitari
debemus, vt pro vtraque à Christo
in vita æterna remunerari mereamur.
Quo nos perducatur is, qui vita
est, in exemplo, & vita in præmio:
de quo nobis sermo est, Iesus Chri-
stus Dominus noster, cui cum Patre
& Spiritu sancto honor sit & impe-
rium per æterna sæcula sæculorum.
Amen.

IN RAMIS PALMARVM.

Secundum Matth. Cap. 21.

Nillo tempore: Cum appropin-
quasset Iesus Hierosoly-
mis, & venisset Bethphage,
ad montem obuerti; tunc mi-
sit duos discipulos dicens: Ite in castel-
lū, quod contra vos est; & statim mueni-
etis asinam alligatam; & pullum cum
ea. Soluite; & adducite mihi. Et re-
liqua.

HOMILIA DE EADEM
lectione.

Si vlcus in pectore fuerit intrinsecus; illudque per medicinam frangatur; pax ibi non erit; nisi sanies malè collecta per vomitum eiiciatur. Sic est in Aduentu gratiæ. Licet vlcus peccatorum virtute contritionis soluiatur; pax & sanitas cordi esse non poterit, nisi mala congeries per oris confessionem humiliter euomatur.

Sic autem Sonat enim Bethphage, domus valli-
humilis. lium: quia humilis debet esse confessio.

Fiatq; Sa- Bethphage ad litteram viculus
cerdoti. erat sacerdotalis: positus in pede montis Oliueti ex latere. Ad sacerdotes pertinet confessiones recipere, peccatorum vincula soluere: quia
e Io. 20. ipsis a Iesu e. data est potestas soluendi atque ligandi. Vnde non immeritò in viculo sacerdotali præcipitur discipulis f. asinam ligatam soluere.
f Matt. 21

Et speret Benè autè Bethphage, id est, domui
in miseri- buccæ, vel oris, continuatur mons
cordia Oliuarum: quia per humilem & sinceram confessionem consciëntia peccatoris pascitur, vngitur, & illuminatur Oliua ministra luminis est, & crescit in monte; quia confessio mentem exaltat per iustitiã: & clarificat per intensiorem charitatem. Vnde Dauid peccatorem ad confessionem

g Ps. 36. 5. hortatur, & dicit: *g. Reuela Domino viam tuam, & spera in eo. & ipse faciet: & educet, quasi lumen iustitiã tuam.* Item quod iustitiã ex cõfessione sit, audi Isaiam. **h Isa. 43.** *h. Dic tu, inquit, ini-*
26. *quitateas tuas, vt iustificeris.*

Oleum etiam significat misericordiam diuinam. Sicut enim oleum alijs liquoribus infusum superenatat:
i Ps. 144. ita Dei misericordia i. super omnia o-

pera eius prædicatur.

Pulchrè autem Bethphage posita est iuxta môtem Oliuarum; quia qui peccata sua, sub spe veniæ cõfiteatur, hic & in futuro misericordiam consequetur. Hoc sciens Propheta Dauid, exclamat dicens: **k Ps. 135.** *k Confitemini Domino, quoniam bonus, quoniam in eternum misericordia eius.* A misericordia psalium incipit, & in misericordia finit: singulos versiculos per misericordiam concludens. Simile penè habemus & Psalmo centesimo decimo septimo. Hinc est quod in signum diuinæ misericordiæ grauer infirmatus spe consequendæ veniæ oleo inungitur materiali. **l Et si in peccatis,** inquit, *sit, remittentur ei.* Verba sunt Apostoli Iacobi: qui extremæ vnctionis sacramentum instituit.
l Iacob. 5 *id est de-*
clarauit
instituit.

Quod autem Bethphage, quæ interpretatur domus vallium, posita est ad pedem montis Oliuarum; innuit, vt supradictum est, confessionem debere esse humilem & accusatoriam. Vnde in Ordine Cisterciensi optima consuetudo est, vt confiteri volens prius ad pedes Confessoris prosternatur: sicque ad verbum illius erectus confiteatur. Maria Magdalena ad pedes. IESV posita, m. crimina sua confessa est: ibi veniam consecuta est.

Quid dixerim Iesum; nisi montem Oliuarum; nisi fontem misericordiarum? Ipse enim est mons luminosus, mons pinguis; in cuius natiuitate Romæ fons olei erupit; in signum pacis, & misericordiæ: quibus per ipsum plena est terra. Vnde & Christus dicitur, id est, vnctus. Vnxit illum Deus pater, n. *præ participib. suis,* **n He. 1. 19.** *oleo latitiæ: vt nostræ, qui peccauimus,*
vnge-

vageret vulnera oleo misericordiae. Quoniam proximus sit mors iste Oliueti ori peccatoris in confessione; quoniam copiosus in misericordia peccatorum remissione; subsequens decalarat exemplum.

Exemplū
saluari ex
voto Con-
fessionis.

Miles quidam nobilis, sed criminofus tempore quodam ab inimicis suis captus est. Et quia mortales erāt inter eos inimicitiae: visum est eis expedire, vt in instāti occideretur. Cernens vir nobilis sibi mortem imminere, & nullum adesse remedium vitae; supplici voce dixit ad illos: Rogo vos intuitu Dei, vt ad modicū mortem meam differre dignemini; quatenus alicui sacerdotum peccata mea possim confiteri. Responderunt illi: Non esset nobis hāc dilatio tuta. Contingere posset, vt cognati & amici tui venientes eriperent te de manibus nostris; & esset error nouissimus peior priore. Cui cum praecepissent vt se prosterneret ad decollandum: dixit hoc verbum: Deus tu scis voluntatem meam. Et adiecit: Animam meam commēdo virginis filio. Sicque decollatus est. Erat tunc temporis obsessus quidā in vicino, cui cum dicerent aliqui audita morte tāti tyranni: modō magnum habetis gaudium, propter animam militis illi s facinorosi: lugubri voce respondit: Nequaquam: vnum enim verbū protulit, propter quod saluatus est. Si ob desiderium confessionis tātum misericordiae consecutus est miles iste facinorosus; quid sentiendum est de illis qui peccata sua confessi sunt; & post condignam satisfactionem de hac vita migraverunt?

Ecce tali modo, veniente IESV Bethphage ad montem Oliueti, mi-

fit duos discipulos, dicens: *Ite in castellum quod contra vos est, & statim inuenietis asinam alligatam, & pullum cum ea.* In castellum, inquit, quod contra vos est, subaudi positum: vel, vobis contrarium. Secundum hunc sensum *castellum* hoc puto significare carnem, secundum Apostoli testimonium, spiritui contrariam. *Spiritus*, inquit, o. *concupiscit aduersus carnem, & caro aduersus spiritum.* Hāc duo sibi inuicem aduersantur. In hoc castro *asina* est sensualitas: *pullus*, eius motus ex illa surgens; quae duo in Aduentu IESV ligatur, id est, restinguuntur: ne inordinatē vagando rationem perturbent.

Benè autem à Bethphage, quae interpretatur domus oris, Iesus ad soluendum asinam, & pullum eius, duos ex discipulis mittit; quia in confessione spiritus diuinis auxilijs, humanisque consilijs firmatur: ita vt extunc ad merendum sit habilior, & ad tolerandas passiones robustior.

IESVS secundum nomen suum vult, vt anima, cui inest, per gratiam, semper in merito proficiat; cuius materiam atque causam maximam nouit essetentationem. Vnde Beatus Iacobus Apostolus dicit: p. *Omne gaudium existimate fratres, cum intentiones varias incideritis: scientes quod probatio fidei vestrae patientiam operatur: patientia autem perfectum opus habet.*

Discipuli IESV sunt dona gratiae eius. Ex quibus duos mittit, vt tentationem excitent: spiritum scilicet consilij, & fortitudinis. Duo isti discipuli dicuntur fuisse Petrus & Philippus; ex quibus primus pri-

Carnis
morus li-
gandi sunt,

Gal. 5. 17

Vt spiritus
fiat robu-
stior.

Maximè in
tēratione.

Plac. 1. 3.

Quā Deus
saepe susci-
tat.

Spiritu fortitudinis. mum adduxit ad Iesum gentilitatem per Cornelium, eiusq; domum designatam: alter Samaritam, id est, Iudæam. Benè autem donum fortitudinis per Petrum exprimitur: quia Petrus à petra dictus est. Donum vero consilij per Philippum signatur; quia cum Iesus refecturus esset turbas in deserto, quasi consilium accepit ab illo. q. *Vnde, inquit, ememus panes, ut manducent hi?* Hoc autem dicebat tenrans eum. Licet ipse

Et cōsilij.

q. *10a. 6.5*

r. *Iac. 1.13.*

Cum pro-

uētū bona

s. *Deu. 13.3*

t. *2. Cor. 12*

9.

u. *Ps. 4.25.2*

Exemplū proficiētis in tētatiōe

Aliud,

Ab utroq;

isto spiritu

solui sen-

sus possūt.

fit r. intentator malorum; sæpè tamen tentat nos, teste Moyse. s. *Vt videat, si diligemus eum.* t. *Nam vir- tus in infirmitate perficitur.* Quod Dauid sanctus attendens ait Domino: u. *Proba me Domine, & tenta me.* Quasi dicat: Considera metas infirmitatis meæ, & secundū hoc stimulos tentationū tuarum extēde. Hinc est quod viros perfectos legimus nonnunquā tentationes sibi excitasse.

Quidam sanctus, ut legitur in Vitis Patrum, in maximo caumate vas aquæ ante oculos suos suspendit; ut ex ipsa contemplatione aquæ magis sibi sitis ardorem prouocaret; atque ex hoc amplius mereretur.

Alius quidam cum stimulum carnis tolerando nimis torqueretur; nunquam voluit orare Deum quatenus ab eo liberaretur: sed tantum sibi dari gratiam, qua posset resistere, cum instantia posuit. auit.

Vnde & Dominus dixit, *Soluite, subaudi asinam.* Sensualitas in sensu solui sensus corporis est, unde modicum motus eius à brutis differt. Asina soluitur, cum oculus laxatur ad circumspiciendum; auris ad audiendū; os ad gustandum; nares ad odorandum; manus ad tangendum. Pullus

vero soluitur, cum ex his delectationis motus sequitur. Pullus libenter sequitur matrem. Sed in his non est timendum, cum ad imperium gratiæ per donum fortitudinis uterque soluitur, & per donum consilij regitur.

Cum ad Abbatem quendam duo venissent fratres, singulatim tamen: eumque interrogassent, utrum plus expediret mox in initio cogitationes malas repellere; vel post ingressum: respondit primo: Statim eas repellas. Sequenti vero dixit: sine intrare, & pugna cum eis. Hoc ideo egit, sicut postea confessus est, quia priorem nouerat esse infirmū, sequentem vero perfectum bellatorem. Vbi non est pugna, nec meritum.

Et quia victoria de pugna libenter atque frequenter mentem pugnantis extollit; cum præmississet Dominus, *soluite*: protinus subiunxit, *& adducite mihi.* Ne quis in se quasi factis ex sede Dei donis gloriatur: vult Dominus, ut sibi victoria ascribatur. Vnde Dauid dicit: x. *Non nobis Domine, non nobis: sed nomini tuo da gloriam.*

Iohannes tamen mentionem facit de pullo asinino. Huius domini sunt sibi, Deo timor, & verecundia: quibus lasciuia carnis semper est suspecta. Vnde non immerito dicunt: *quid solutis pullum?* Responderunt: *quia Domino necessarius est.* Vel secundum alium Euangelistam: *quia Dominus operam eius desiderat.* Nolter enim prouentus, qui ex tentatione est; & Domino necessarius est; eūque desiderat: *quia delicia sunt ei esse, & laborare cum filiis hominum.*

Exemplū tentationē iussi excludere.

Et admittere.

Victoria Deo adscribenda est.

x. *Ps. 113.1.*

Diffidēdū fidendū

Luc. 19.31.

y. Pro. 8.31.

Hoc

Hoc totum factum est, ut impleretur quod dictum est per Prophetam dicentem: Dicite filia Syon: ecce Rex tuus venit tibi mansuetus, & sedens super asinam, & pullum filium subingalis.

Lactadium anima; cū spiritui caro subijciatur.

Syon, quæ interpretatur, specula, anima rationalis est; quæ Deum, cuius habet in se imaginem, per cognitionem; & similitudinem, per dilectionem; in præsentī speculatur per fidem; in futuro speculabitur per speciem. Cui satis exultandum est, quando Christi gratia præsidente sensus carnis eiusque motus; quasi asinus & pullus, spiritui subijciuntur; ne visio pacis, id est, spiritus impediatur. Asina enim interpretatur subiugalis, nomen habens ab effectu. Si corporum nostrorum assessor Dominus non esset; non diceret Apostolus: *z. glorificate, & portate Deum in corpore vestro.* Et in Psalmo Prophetæ. *a. Et iumentum factus sum apud te.*

Et exēpla virtutū e. pla sunt virtutum: vtp̄ta, est opus fortitudinis alicuius Sancti contra luxuriam, vel gulam; opus consilij & mansuetudinis alterius contra irā, odium, vel furorem. sicque de ceteris. Cum exemplū castitatis sancti Ioseph tempore tentationis meę ad memoriam redco: iumento gratiæ quasi vestem superpono.

Quod autem discipuli post hæc Iesum desuper sedere fecerūt; ad hoc spectat; quod, quicquid boni agimus, ipsi principaliter, à quo sunt, ascribere debeamus.

Plurima autem turba strauerunt vestimenta sua in via. Vestimenta in via sternuntur; cum virtutum exemplā alijs imitanda proponun-

tur. Si delectant vestimenta rubea; sumantur exempla de martyribus: si hyacinthina, de Confessoribus: si byssina, de Virginibus: si crocea, de Viduis: si pulla, de Poenitentibus. In tunica polymita veri Ioseph, Qualia sūt siue in veste stragula fortis mulieris, id est, ecclesiæ varij colores, diuersorū. scilicet diuersorū Ordinum distinctiones, reperiuntur.

Alij autem cadebant ramos de arboribus, & sternebant in via. Arbore vnde vires istę, teste Euangelio, palmę & storix & oliuę fuere. Palma signum est vix pax, storix: oliua, pacis & misericordię. Quando tentatio à carne, diabolo, siue à mundo inflata perfecte vincitur; nonnunquam tanta pax sequitur, ut victor de cætero per consimilem tentationem non molestetur.

Hinc est quod sanctus Benedictus, sicut de illo legitur, b. cum viriliter excitatę voluptati resisteret, tantam pacem ex victoriā meruit; ut deinceps, sicut confessus est discipulis, nil tale sentiret. Bene dicere poterat iste: *c. quasi palma exaltata sum in Cades.* Et David de illo. *d. Iustus ut palma florebit: sicut Cedrus Libani multiplicabitur.* Quantum idem postea multiplicatus sit per numerum discipulorum, & exaltatus per gloriam signorum; nouimus omnes.

Item si iustus propter pinguedinem gratiæ, lumen doctrinę, & opus misericordię, non esset oīua; de seipso nequaquam diceret idem Psalmista: *e Ego autē sicut oliua fructifera in domo Dei.* Et meritō. Nam fructu Psalmorum, quos ipse protulit, vique hodie plurimos in Ecclesiā pacificat.

Exemplū lætitię ex tentatione b Apud Sur. in vita eius. c Eccl. 24 d Ps. 91. 13.

Inde fructificatio.

e Ps. 51. 10.

pascit, vngit, & illuminat. Totus si-
quidem positus erat in monte oliua-
rum, sperans in misericordia Dei in
æternum, & in sæculum sæculi.

Ex multa misericordia sustinuit f.
Saul siue g. Absalonem se persequen-
tem: h. Semei se maledicentem: i. Ioab
iustiores se occidendo, gloriam suæ
famæ denigrantē. Quando huiusmo-
di misericordiæ exempla de illo, siue
de alijs sanctis replicando, nobis si-
ue proximis sequenda proponimus:
quasi ramos de arboribus cædendo in
via sternimus.

Præfens vita via est. Vnde est illud:
k. *Beati immaculati in via.* Item. *In*
via hac qua ambulabam absconderunt
l. Psal. 39. laqueum mihi.

Arbores palmarum erant martyres
Christi, Stephanus videlicet, Lauren-
tius, Vincentius, Georgius, Deme-
trius: alijque innumerabiles; qui in
bello martyrij fide florentes, & per
responsionis constantiam virtutum
suarum ramos dilatantes, per passio-
nis triumphum fructum fecere sua-
uissimum.

Arbores oliuarum fuere Doctores
Ecclesiæ, viri pacis & misericordiæ:
qui verbo & exemplo, necnon &
scriptis suis multos illuminauerunt.
Ex his erant Ambrosius, Hieronymus,
Augustinus, Gregorius: & alij in-
numerabiles. De huiusmodi arboribus
ramo: cædimus; dum in Oratorio,
in clauistro, in refectorio martyrum
victorias, & Confessorum doctrinas
audiendo vel legendo, ex eis aliqua
corde retinemus. Quæ dum alijs præ-
dicamus, Christo viam, qua ad illo-
rum veniat mentem, floridam red-
dimus, & amoenam. Sequitur:

Turba autem, qua præcedebant, &

que sequebantur, clamabant, dicentes:
Osanna filio David. Secundum intel-
lectum moralem turbæ istæ sunt vir-
tutes animæ interiores: quibus sæpe
vitia turbantur, & eijciuntur. Turbæ
præcedentes signare possunt virtutes
naturales: turbæ sequentes, virtutes
spirituales. Naturalia in nobis tem-
pore præcedunt gratuita. *m. Fecit De-*
us primum hominem rectum, in bonis
scilicet, naturalibus: *& vestiuit eum*
virtute, id est, charitate, & cæteris
gratuitis. *Ad imaginem & similitudi-*
nem Dei factus est.

Quod hac duplici turba benedi-
cendus sit Deus, testis est Psal. mista
cum dicit. *n. Benedic anima mea Domi-*
no: & omnia, quæ intra me sunt, nomini
sancto eius, id est, Christo. Per animam
intellige vires animæ, id est, ratio-
nalitatem, irascibilitatem, concupi-
scibilitatem, cum cæteris naturalibus,
vt est ingenium, intellectus, memo-
ria. Per interiora vero, ea, quæ gra-
tis infunduntur: vt est fides, spes, cha-
ritas: quæ gratiam Iesu comitantur.
quibus & Deus speculatur. Non præ-
cedentes, sed sequentes turbæ Iesum
videre potuerunt.

Clamabant tamen omnes: *Osanna*
filio David. Osanna interpretatur sal-
uifica. Benedictionem eius omnes
postulabant. Et merito. Benedictio
Domini, vt quidam ait, facit virtutes.
Vnde propheta dicit in psalmo. *o*
Dextera Domini fecit virtutem: dextera
Domini exaltauit me: dextera Domini
fecit virtutem. Triplex hic notatur
status virtutum: habitus scilicet, motus,
& actus. Dextera, id est, benedi-
ctio Domini, quæ fieri solet per dex-
teram, facit, vt virtutes infundantur.
vnde & dicit: *dextera Domini fecit*
virtutem.

Itemque
virtutibus
geminis.

m. Eccl. 7.
30.

Quibus
benedici-
tur Deus
n. Psal. 103.
5.

Et Benedi-
ctio eius
petitur.

o. Psal. 117.
16.

Quæ facit
virtutes
triplices,
scilicet.
1. Habitus.

virtutem. Benedictio eius agit, vt ad meritum moueatur: vnde & protinus subiungit: *dextera Domini ex-*

2. *Motus. taut me.* Ipsa etiam facit, vt in opere exerceantur, propter quod & cōcludit: *dextera Domini fecit virtutē,*

3. & *Actus.* id est, opus virtutis. Et notate quod tantum in medio dicit: *dextera Domini exaltauit me.* quia licet habitus, & opus virtutis hominem dignum faciant vita æterna: non tamen nisi per motum illam meretur.

Inde per te
ctio manat
& salus,
Quod autem sequitur: *Benedictus, qui venit in nomine Domini:* ad perfectionem virtutum pertinet, & cōseruationem. Venit primo Iesus ad animam, vt per gratiam illam illuminet: deinde venit, vt charitatem in ea perficiat: nouissimè venit, vt in cōlesti Hierusalem virtutibus consummatam remuneret. Ad quam nos ducere dignetur, qui hodie humilis aselli humilimus assessor ad Hierusalem terrestrem venire dignatus est, IESVS CHRISTVS Saluator sæculi, qui cum Patre, & Spiritu sancto viuit & regnat Deus, per omnia sæcula sæculorum; Amen.

IN DIE SACROSANCTO PASCHAE.

Lectio sancti Euangelij, secundum Marcum. Cap. 16.

Nillo tempore: Maria Magdalena & Maria Iacobi, & Salome emerunt aromata: vt venientes ungerent Iesum. Et reliqua

HOMILIA DE EADEM
Lectio.

Sicut præfati sumus in homilia **Sermo**
superiore, vniuersorum quæsa **XIX.**
cræ huius lectionis historia cō-
memorat, intellectus tropologicus
in nobis esse posse demonstratur. In-
tueor in te, ô peccator, post iustifi-
cationem mulieres cum aromati-
bus; monumentum cum custodibus; Exordium
angelum de coelo descendētem, qui
territis militibus lapidem reuoluat, &
resurrectionis gloriam deuotis
fœminis ostendat. Sed Christus in
nobis resurgere non potest per gra-
tiam; nisi prius in nobis moriatur
per culpam. Vt enim dignius atque
iucundius celebremus gloriam re-
surrectionis; consideremus diligen-
ter ordinem Dominicæ Passionis.

In Christi Passione tria hominum
genera commemorant Euangelia:
principes Iudæorum, Turbas, & mi-
lites Herodis. Operati sunt in eius
morte principes accusando; turbæ
subclamando: milites crucifigēdo.
De hoc triplici funiculo iniquitatis
Christus Patri in Psalmo cōqueri-
tur, & dicit: a. *Domine, quid multi-*
plicati sunt qui tribulant me? princi-
pes scilicet & scribæ: qui contra me
stantes coram Pilato, constāter ac-
cusabant. b. *Commouet, inquit, po-*
pulum, docens per vniuersam Iudæam:
incipiens à Galilea. c. *Multi insurgunt*
aduersum me: turbæ videlicet clamā-
tes, *crucifige, crucifige.* Pilato volen-
te eum flagellatum dimittere, exclamauit
vniuersa turba: d. *tolle hunc.*
crucifige crucifige. e. *Multi insurgunt*
aduersum me. milites scilicet, qui
me clamantē ad re: f. *Hely hely lama-*
sabatham, dicebāt: Heliam vocat iste.
Sine videamus si veniat Hōias libe-
rans eum.

In passione
Christi tri-
plices per-
sonæ histo-
rice.

a Ps. 3. 2.
1. Principes.

b Lu. 23. 4.
c Ps. 3. 2.
2. Turbæ.

d Lu. 23. 21
e Ps. 3. 2.
3. Milites.
f Mat. 27. 46.

Moraliter
crucifixe
runt Iesum
peccata
triplicia.

Secundum moralem intellectum: principes Iesum accusantes, peccatū exprimūt cogitatiois: turbe tumultuantes, peccatum locutionis: milites crucifigentes, peccatum operationis. In his tribus omne peccatum committitur. Vnde quotidie confitemur nos peccasse cogitatione, locutione, & opere. Si Iesus quotidie ab hoc triplici hoste non pateretur in nobis; non diceret per Prophetā Malachiam. g. *Et vos me crucifigitis gens tota.*

1. Peccatis
cogitat o
nistrupic

In principibus tres erāt Ordines, vel potius sectæ, maiorem cæteris habentes potestates: Pontifices, Pharisei, & Scribæ. In peccato cogitationis tres sunt gradus, per tres ordines iam dictos designati: videlicet suggestio: delectatio: consensus interior vel voluntas. In hoc gradu peccatum mortale est.

11. Peccatis
locutionis

Erant & in turba tres Ordines: nobiles scilicet, mediocres, plebecula. Significant autem tres gradus peccati qui sunt in locutione, id est, multiloquium, inaniloquium, prauiloquium. Hoc mortale. Vitandum est valde multiloquium; quia teste

1. Multilo-
quio.
h Pr. 10. 9
i Ps. 39. 12

scriptura: *h in multiloquio non deerit peccatum: i. & vir linguosus non dirigitur in terra.*

k Diog. La-
ert inuita
Philos. &
Stobaus.

Apothe-
mata.
f Stobaus
Serm.
2. Inani-
loquio.

m Mat. 12
36.

k Xenocrates philosophus cum inter alios taceret, interrogatus cur hoc faceret. respondit quia locutum me aliquando poenituit: tacuisse nunquam. 1. Theocritus vero philosophus dicebat verborum fatiē mēdaciū longum. Quod abhorret paganus, vitare debet Christianus. 2. A quo etiam vitandum est & inaniloquiū, id est, sermo inutilis, quia Christus dicit: m. *De omni verbo otioso, quod*

locuti fuerint homines, reddent rationem in die iudicii. Si vis scire verbū otiosum quid sit; lege n. Glossam, & n. In eum amplius te terreat. 3. Ante omnia dem l. cū. vero prauiloquium fugiendum est. 3. In prauiloquio. quia teste Apostolo, o. *Corrumpunt mores bonos colloquia praua.* & est 01. Cor. 13. facilis descensus de lingua ad opus: 33. quia p. *facilis descensus Aueri.*

Possumus etiam in Ordine militari triplicem facere distinctionem: vt scilicet diuidatur in ceterationes, in milites, in satellites. Sunt & in peccato operis tres gradus; eo quod sit opus malum, deterius, pessimū. Opus malum est ebrietas: deterius fornicatio vel adulterium: pessimū, id est, valdē malum homicidium. De vno horum facilē quis labitur ad aliud, quia, vt iam dictum est: *facilis descensus Aueri.*

Quorū v-
nū ducit in
alterum.

Refertur de quodam sancto viro, quod tempore quodam propter suā sobrietatem, continentiam, & mansuetudinem, a iasque virtutes, cum eleuatus fuisset in superbiam, facta est vox ad eum, quæ diceret. *Elige tibi vnum ex his: scilicet vt inebriaris, vel vt forniceris, vel vt homicidium incurras.* Futurum est enim: vt aliquo horum punitus humilieris. Ille verbis ad se factæ vocis credens; quod sibi videbatur minimum elegit, scilicet inebriationem. Quid plura? Inebriatus, & per illam a mēte deductus, procurate diabolus mulierem incurrit: quam mox post peccatum, nimio se agitate dolore, crudeliter occidit. Sicque de peccato ruit in peccatum. & est euidēs fati ruina hominis huius exemplū; quod aliquando per peccatum punitur peccatum. Hæc dicta sunt de Passi-

Exemplū
superbialis
peccatis
punitū.

one Iesu spirituali in nobis.

Nunc de gloria resurrectionis videamus. Ait enim beatus Euangelista:

Maria Magdalene, & Maria Iacobi, & Salome emerunt aromata; ut venientes ungerent Iesum. Et valde mane una sabbatorum veniunt ad monumentum, orto iam sole. Ecclesia in

picuris, quæ sunt libr. laicorum, ostendit tres fuisse foeminas: quas omnes multi asserunt dictas esse Marias. Neque enim Marcus modum aduentus earum, causam & tempus, sine causa tam diligenter expressit. Cum fidem ædificet veritas historiæ; mores instruit, quæ surgit ex his, virtus spiritualis intelligentiæ.

Venerunt, immo conuenerunt, ut dictum est, principes, turbæ, milites, ut Christum occiderent: venerunt & tres deuotæ mulieres, ut occisum vngerent, Maria Magdalene, quæ & peccatrix; significat contritionem cordis: Maria Iacobi, confessionem oris: Maria Salome, subaudi filia, satisfactionem operis. In his tribus iustificationibus omnis poenitentia consistit. Omnes Mariæ: omnes luminosæ. Venit contritio contra peccatum cogitationis: venit confessio contra peccatum locutionis: venit satisfactio exterior contra peccatum operis.

Quod singulis Mariis adduntur cognomenta, non vacat à mysterio. Primam cognominat Magdalenam à loco: secundam Iacobi, à filio: tertiam Salome, à patre. Magdalena interpretatur magnificans, vel turrensis: Iacobus, supplantans: Salome pacificans. Prima interpretatio congruit contritioni, quæ gratiam viuificando spiritum peccato depref-

sum exaltat: secundam, confessioni; quæ vitia supplantat: tertiam, satisfactioni; quæ iustificandum Deo totaliter reconciliat. Contritio, & confessio de lent culpam. Tertiam Mariæ subtrahitur nomen: quia dæ præcedentes iustificationes, id est, contritio & confessio sine exteriori satisfactione nonnunquam sufficiunt ad deletionem totius peccati: sicut exemplum habemus de Maria Magdalena.

Videamus nunc, quæ, vel qualia sint aromata singularum iustificationum. 1. *Aromata contritionis* sunt dolor & amaritudo cordis, de malis commissis & bonis interim omissis. Duo hæc designata sunt per mixturam myrrhæ & aloes, quæ vinctum est corpus IESU à Nicodemo. 2. *Aromata confessionis* multa sunt, videlicet humilitas, amaritudo, humilitas, deuotio, integritas, nuditas, accusatio; & alia plurima, quæ in confessione exiguntur: quæ per huiusmodi species aromaticas in Canticis canticorum expressa sunt.

q. *Cipri, inquit, cum nardo, nardus & crocus: fistula & cinnamonum eum vniuersis lignis Libani.* 3. *Aromata satisfactionis* sunt orationes, vigiliæ, ieiunia, peregrinationes, elemosynæ, cum ceteris operibus misericordiæ. Ob huiusmodi membrorum suorum aromata sacrosancta dicit ecclesia: r. *Sicut cinnamonum & balsamum aromatizans odorem dedi, quasi myrra electa dedi suauitatem odoris. & quasi torax, & galbanus, & ungula, & gutta, & quasi lybanus non incisus, vapor aui habitationem meam, & quasi balsamum non mixtum odor meus.*

Subalter-næ partes
1. Contritionis.

2. Confessionis.

q. Cant. 4.
13. Satisfactio-
nis.

r. Respon-
sum ecclesi-
asticum in
offic. B. V.
M.

Ecclesia Specionaria, quæ aromata terit, istis gratis mirè reco- dolet.

s Cāt. 5. 13 Quid mirum si odorifera est sancta ecclesia; quæ vxor est cœlestis pigmentarij? s *Genæ eius sicut areola aromatum: qua consita sunt manu artificis.* Vox eius est. t *Manus meæ distillauerunt myrram primam: digitus mei pleni sunt myrra probatissima.* Ille sponfus in eius laudem: *Odor vestimentorum tuorum sunt odor thuris.*

Ex comparantur n. F. d. c.

2. Spe. Dei sui. 2. Nummus confessionis, spes: sine qua inutilis est confessio; quia sub firma spe veniæ consequendæ, consistendū est. Vnde David: x. *Sperate in eo omnis congregatio populi: effundite coram illo corda vestra:* scilicet in confessione. Quia nummus spei defuit Iudæ, culpam traditionis confitendo, nihil meruit gratiæ.

3. Chaita- te. Nummus satisfactionis est charitas; sine qua omnis labor corporalis, vti sunt orationes, & elemosynæ; infructuosæ sunt. Vnde Apostolus: y. 3. *Si distribuero in usus pauperum omnes facultates meas, & tradidero corpus meum, ita ut ardeam, charitatem autem non habuero, nihil mihi prodest.*

z i. Cor. 16. 14. Propter quod dicit: z. *Omnia vestra in charitate fiant.*

Trescæ vitæ sunt pretiosissimæ. Fides, spes, charitas nummi sunt aurei optimi: quas cœlestis monetarius in homine sine homine cedere dignatur: per quas in anima totius Trinitatis imago reparatur. De fide dicit Apostolus Petrus in Epi-

stola sua prima: a *ut probatio fidei a 1. Pet. 1. 7 vestra multo pretiosior sit auro quod per ignem probatur.* 2. Charitas vero ipsa est zona illa aurea, qua Iohannes in Apocalypsi angelum præcinctū vidit ad mammillas. b Apo. 1. 13

Quanti valoris sint aromata spiritualia, fide, spe, & charitate comparata, vel quantum eis vngi, id est, placari delectetur gratia diuina, vno ostendat exemplo.

Ex relatione Domini Conradi quodam Halberstadenfis Episcopi, nunc monachi Ordinis nostri: veraciter didici quod dicturus sum. Cum sacerdos quidā ante nō multos annos, in nocte quadā natalis Domini, de villa transiret in villā, celebraturus: Mulierem in agro offendit & incurrit. Perpetratā culpā tam nefaria, cum sacerdos alius non adesset; nec aliquam necessitatem certam prætereundum posset; ecclesiam intrauit: dictisque martinis, Missam de nocte inchoauit. Facta vero transubstantiatione, ipso aspiciente, columba niue candidior super altare descendens, totum, quod erat in calice, ebibit: sicque rostro hostia sublata celerius auolauit. Quid plura? Simile actum est de Missa in mane: nec uon & in Missa de die. Ecce in hoc peccatore habemus evidens exemplū, quod I E S V S in nobis crucifigatur eo ordine, quo supradictum est.

In agro illo intueor sacerdotes I E S V M accusantes, per diabolicam suggestionem: Phariseos, per suggestionis delectationem: scribas, per consensum interiorem. Consi-

Exemplū celebratis indigne, ablatique Sacramenti Idem in Dial. li. 2. cap. 5.

Gradus & ordo peccantis,

dero in eodem sacerdote turbas clamantes crucifige, crucifige, per mutuam de opere nefario cum muliere colloctionem: milites crucifigentes, per operis executionem. Ecce tali ordine gratia Iesu in nobis extinguitur.

Gradus & ordo resipiscantis.

Iam dicto sacerdote post trinam sacramenti subtractionem territonimis; suscitauit in eo Christi misericordia Mariam Magdalenam, id est, cordis contritionem; & Mariam Iacobi, scilicet oris confessionem; & Salomæ, id est, promptissimam satisfactionem: quibus tali ordine gratiam salutarem vngere, id est, mitigare meruit, & recipere; necnon & gloriam resurrectionis illius videre.

Confessio & sacrificiū redduntur hostiæ & sanguis Christi.

Veniens autem ad quendam Abbatem Ordinis Cisterciensis, quid commiserit, quidve in sacramento gestum sit, cum multis lachrymis & singultu cordis confessus est. Ille, sicut homo prudens, aromata allata, id est, virtutem contritionis, & confessionis probare volens: poenitentiam iniungendam distulit dicens: Vade, & dic Missam; moxque reuertaris. Iuit ille, & celebravit: & ecce ante horam sumptionis columba rediens tres hostias, quas sigillatim tulerat, rostro referens, & trium Missarum liquorem de gutture suo eructuans, calici immisit, & auolauit. Sacerdos hæc videns, & cum multa cordis lætitia dona coelitus sibi transmissa sumens; ad Confessorem redijt; quid actum sit, retulit: &, vt ab eo Ordini incorporaretur, instantè petiuit. Cui Abbas: Non te hoc tempore suscipiam; sed vo-

lo, vt mare transeas, & tribus annis pro peccato tuo infirmis seruiendo Deo satisfacias. postea, si reuersus fueris, & volueris, suscipiam te. Quod ita factum est. Sequitur de tempore:

Et valde mane vna Sabbathorum veniunt ad monumentum: orto iam sole. Manè coeperunt ire, & in ortu solis venerunt ad monumentum. Manè significat initium gratiæ: de quo Isaias: c. Erumpet quasi manè lumentum: & sanitas tua citius orietur. Ortus solis, profectus est charitatis. Vnde Debora in Cantico suo dicit: d. Qui diligunt te Domine, sicut sol in ortu suo splendat, sic ruilent.

Qualitas temporis designatur, cum dicitur: vna Sabbathorum. Matthæus sic dicit: Vespere autem sabbathi, quæ lucebat in prima sabbathi, & cætera.

Dies illa & vna erat, & prima. Vna privilegio dignitatis; prima ratione temporis. Prima erat post Sabbathum. Solemnitas Paschalis septem diebus protelabatur. Diluculum vero Dominicæ resurrectionis, quod & vespere dicitur, finis erat Sabbathi Iudaici, & initium Dominicæ diei. In Sabbatho Iudeorum nec Iesus quæritur, nec videtur: sed in illa die, in qua dixit Deus, e. fiat lux, visa est lux. Quæ lux? Ille qui dixit: f. Ego sum lux mundi.

Tempus Dominicæ resurrectionis necnō & singuli dies hebdomadæ Paschalis, spiritali intelligentia pleni sunt. Vesperā Sabbathi Isaias notat, cum dicit: g. quiescite agere peruerse. Ortū vero lucis mox exprimit cū subiūgit: discite bene facere.

1 3.

Item

Initiū conuersiōis est à gratiæ per charitatem.

c Isa. 58. 8.

d Iud. 5. 31.

Progressio eius significatur per numerū & ordinē dierū Paschaliū.

e Gen. 1. f Ios. 6. 12.

Gradus est sabbatizare à vitiis.

g Isa. 1. 16.

Poenitentiæ triennialis ei datur.

h Psal. 36. Item psalmista alijs verbis. **h. Declina**
27. inquit, *à malo*: vt sabbatum tuū otio-

sum, & ideo vitiosum vespeream, id est, occasum habeat. & *fac bonum*: vt in virtutibus luceat. Requiem esse in vitijs testatur diues ille Euangelicus, cum dicit: *Animam meam multa habes bona reposita in annos plurimos: comedere, bibere, & quiescere*. Ceteri dies sabbati, id est, solemnitate paschae, sunt diuersae species requietionis electae animae: in quibus bonis operibus vacando, dies festus Domino celebratur. Cum Dominus Deus decem praecepta in duabus tabulis dedisset filiis

i Luc. 12. Israel: de sabbato sic ait. **k Memento,**
19. *vt diem sabbati sanctifices*: id est sancte & spiritaliter intelligas. Vnde propter quaedam opera in sabbato facta, Iudaei legis transgressorem illum iudicantes aiebant, l. *Non est hic homo a Deo: qui sabbatum non custodit*.

Secundus *Beate agere.* Prima sabbati, id est, prima dies post sabbatum, est requies a vitijs. Sabbatum enim interpretatur requies. Secunda sabbati est requies peccatoris, quae est in virtutibus. Tertia sabbati intelligo requiem monasticæ conuersionis. Quarta sabbati est requies contemplationis. Quinta sabbati requies est beatæ mortis. Sexta sabbati, id est, Sexta dies à sabbato, quæ & Septima, vt, A, ponatur inclusiue, quæ & ceteris solemnior erat; requiem significat æternitatis: in qua ob omni opere serui electi sabbatizabunt.

k Exod. 20. De sabbato, id est, requie à vitijs dicitur. **m Peccasti: quiesce.** 2. De requie pectoris ait Ilia s. n. *Requiem dabit tibi Dominus Deus tuus semper, & implevit splendoribus*, id est, virtutibus, *animam tuam*. 3. De sabbato

1. Sabbatū à vitijs cessatio.
m Ecc. 21. 1
11. Isa. 58.
11.
2. Sabb. cordis
3. Sabb. Mo

monasticæ quæris David loquitur in psalmo: *Quis dabit mihi pennas sicut columba: & volabo & requiescam*, Lo. 7.

quitur autem hic in persona cuiuslibet hominis secularis, conuerti volentis, & non valentis. Et est sensus: Quis mihi in diuitijs & delicijs depresso, vxore, liberis, parentibus, & amicis circumdato, dabit alas, scilicet amoris Dei, & contemptus mundi; quibus euolem in solitudinem vite spiritualis? Si iero, si ecurrero; insequentes retrahent, impediunt & reducent me. His alis Antonius, Arsenius, alijque innumerabiles euolauerunt: mundo facti superiores. Volatus talis quam sit difficilis; nec tamen Deo ad præstandum impossibilis, mox ostendit, cum sub quadam admiratione subiungit, dicens. *p Ecce*

elongaui fugiens, & mansi in solitudine

ne

4. De requie contemplationis habemus in libro Nehemiæ præcipientis quod omne onus inferretur in portas Hierusalem in die sabbati. Hierusalem est anima contemplatiua: cuius

portæ sunt sensus exteriores. Valde cauendum est, ne tempore orationis, quando soli Deo vacandum est, aliquid onus terrenæ actionis videndo, audiendo, & sic de ceteris sensibus, introferatur: per quod requies contemplationis perturbetur.

5. De sabbato dissolutionis Iohannes dicit in Apocalypsi. r. *Audi vocem dormitio-*

de cælo dicentem mihi: Scribe. Beati mortui qui in Domino moriuntur. A modo iam dicit spiritus, vt requiescant a laboribus suis. Opera enim illorum sequuntur illos

6. De sabbato æternitatis ait beatus Apostolus Paulus. s. *Efestinemus in gre-*

di in

4. Sabb. Contemplationis. q 2. Esdr. 13 19.

5. Sabb. Obdormitio. nis. r. Apoc. 10. 4.

6. Sabb. æternitatis. he titatis. di in s Heb. 4. 11

Isai. 66. di in illam requiem. Item *Isaias. t Et erit mensis ex mense & sabbatum ex sabbato.* Ecce fratres, hoc est sabbatum sanctum, u. sabbatum delicatum, sabbatum sabbatorum, vesperam nō habens, sicut legitur in titulo: *x Dominus regnavit, decorem induit.* Et hoc pro significatione, quia requies, quæ pro labore operum datur, sine carebit. Sabbatum dixit sabbatorum, ob duplicem requiem; corporis, & animæ. *Festinemus ergo ingredi in istam requiē.* Qui enim in senario vitæ præsentis pro Christo laborare noluerit, in sabbato futuræ resurrectionis in regno Christi requiescere cum Abraham, Isaac, & Iacob non poterit. Reuertamur nunc ad primam sabbati: & ad monumentum Iesu veniamus. In extremo sabbato non inuenietur in monumento; sed in cœlo.

Sequitur. *Et dixerunt adinucem: Quis reuoluet nobis lapidem ab ostio monumenti?* Monumentum dicitur à monendo: eò quod viuētes moneat, quid futurum sit. In monumento corpus defunctum sabbatizat, diem resurrectionis expectans. Vnde in psalmo: *caro mea requiescet in spe.* In qua spe? In spe vt que gloriolæ resurrectionis. *z Omnes quidem resurgemus: sed non omnes immutabimur.* De monumento corporis Christi dicit *Isaias. a Et erit sepulchrum eius gloriosum:* Pro quo Septuaginta Interpretes posuerunt, *requies.*

Monumentum Iesu memoria mortis eius est: sine qua omnis poenitentia infructuosa est. Cum quanto studio monumentum hoc sit querendū, & cum quanto desiderio inuisendum propheta docet cum dicit. *b Domine nomen tuum, & memoriale tuum in de-*

siderio animæ. c Anima mea desiderauit te in nocte: cum ad huc tenebræ essent super terram. *d Sed & spiritus meus in præcordiis meis. de mane vigilabo ad te.* Et bene de mane, quia e quasi diluculum præparatus est egressus eius.

Lapis positus ad ostium monumenti, significat quanda cordis duritiam quæ etiam in poenitentia manet; dulcedinem & aspectum, quæ est in meditatione Dominicæ mortis, impediens. Hunc lapidem milites Herodis, id est, vitia carnis obseruant: ne gloria resurrectionis, quæ in anima fit post ruinam, contemplari possit, motibus immundis prohibentes.

Mutua mulierum collocutio significat, quod peccator, maximè criminofus, nunquam esse debeat sine aliqua poenitentia. Semper in eo cordis contritio confessionem mouere debet ad emundationem conscientie: confessio vero satisfactio, ad mortificationem culpæ.

In tam seruenti studio *respicientes*, id est, Christum pro peccatis humanis mortuum attendentes, frequenter contingit; vt lapis duritiæ cordis virtute Dominicæ passiois reuoluatur. Apostolus f. gloriatur, ostium sibi apertum in prædicatione; quod duritia auditorū prius obstruxerat. Quis lapidem sanctis mulieribus reuoluerit; Matthæus apertius ostendit.

Angelus, inquit, *Domini descendit de cælo: & accedens reuoluit lapidem.* Angelus iste, gratia deuotionis est: quæ cor lapideum facit carneum. Est autem deuotio speciale Dei donum; doloris remedium; gratiæ resurgentis euidens indicium. Hæc dnm menti

c Gene. 1

d Isai. 26

e Ose. 6. 4.

Quadrilicem cordis caro seruat

Ideo animus seniper est virtualiter authenticus liter poenitens.

Sicque cor durum remouetur.

f 2. Cor. 2. 12.

Per gratiā deuotionis

coe-

coelitus infunditur: omnis illico duritia reuoluitur.

Quæ tamē
nō semper
sentitur
cum volu-
mus.

Nec dicitur angelus lapidem totaliter sustulisse; sed tantum amouisse; quia nullus adeo sanctus est, qui non aliquando lapidis huius duritiam sentiat, & in quo contemplationis gratiam non impediat. Quod gratia deuotionis incertis horis & locis de coelo descendat, nonimus: quia tempore sacrificij, & in diuinis laudibus quandoque haberi non potest, etiam cum plurimum pro illa laboretur: & nonnunquam horis atque locis omnino minus idoneis, cum non speratur, infunditur.

Deuotio
subinde
vultu coru-
scat.

Erat autem aspectus Angeli sicut fulgur: & vestimenta eius sicut nix. Deuotio tantæ virtutis est; vt etiam foris coruscet in vultu. Videmus aliquando monachos, naturaliter pallidos, tempore deuotionis facies habentes tam igneas, vt oculi eorum scintillare videantur. & quendam nobis reuerentiæ timorem incutiāt.

Exemplū
deuoti in
oratione.

Hoc legitur de sancto Arsenio: hoc etiam refertur de beato David claustralensi monacho. Hunc cum quidam sacerdos videre volens, ad monasterium venisset; ex ordinatione Dei in dormitorio iuxta gradus illum iacentem reperit in oratione. Erat autem facies eius quasi fulgur, ex vi deuotionis, quæ eum in eodem loco deposuerat. Et grauiter scandalizatus sacerdos, putans ex hesternæ ingurgitatione vini eidem id accidisse; quid vidisset Priori retulit. Ille designis beati viri sciscitans, & ex relatione sacerdotis demum David illum fuisse recognoscens ait: Ille est, quem quæritis; causam ei deuotionis aperiens,

Præ timore autem eius exterriti sunt custodes: & facti sunt velut mortui. In fulgore splendor & terror: in niue incunditas. Deuotio virtutes irradiat; vitia terreat & infirmat; conscientiam exhilarat. Et benè dicuntur facti velut mortui: quia per gratiam deuotionis vitiorum fomes non extinguitur, sed restringitur.

Deuotio
terreat
nec fomi-
tem pecca-
ti tollit.

Et introeuntes in monumentum, viderunt iuuenem sedentem à dextris, coopertum stola candida: & obstupuerunt. Iuuenis iste Angelus est, de quo dictum est; significans deuotionem: eò quod spiritum, peccatis inueteratū creat. florum reddat & decorum. A dextris IESU sedet: quia in bonis spiritualibus, quæ ad dexteram pertinent quiescere nos facit. Vnde in psalmo. *g. A dextris est mihi ne commouear. g. Psal. 118. propter hoc latatum est cor meum. & s. cætera.*

Spiritum
tamen re-
creat.

Nolite expauescere: Iesum quæritis Nazarenum crucifixum. Surrexit: non est hic. Post verba consolationis, poenam commemorat passionis: vt amplius lætificet per nuncium resurrectionis. Tria hæc operatur spiritus deuotionis in poenitente. Ape- Effectusq; plures o-
nimam consolatur per dulcedinem rationis, & desiderium patriæ celestis; ad memoriā quidem peccatū reuocans: sed spe veniæ eandem corroborans. Penè omnium doctorum moderni temporis opinio est, hominem nescire vtrum charitatem habeat, nec ne: nisi ex reuelatione. Deuotio vero vnctio Dei est, animam de omnibus instruens.

Ecce locus ubi posuerunt eum Et in alio Euangelista. *h. Venite & videte locum.* Ex his constat IESU M. plurimum posse placari, si passio eius ad me.

h. Matt. 28.

HOMILIA DE EADEM
lectione.

memoriam reuocetur.

Per hoc autem quod sequitur: *ite, dicite discipulis eius, & Petro: quia precedet vos in Galileam: ibi eum videbitis, sicut dixit vobis:* ad virtutem & munditiam pertinet monastica religionis. Galilæa interpretatur transmigrationis facta. quæ duobus modis fit: scilicet de vitijs ad virtutes: & de vita seculari ad spiritualem. In hac radius visualis clarior esse solet: eo quod pulvis terrenæ actionis illum minus obnubilet. Hanc visionem

i Matt. 5.

Christi prædixit cum ait: *i Beati mundo corde: quoniam ipsi Deum videbunt.* Specialiter Petrus exprimitur: quia, vt vita secularis deferatur, maxime Fortitudinis virtus, quæ per Petrum expressa est, requiritur. Vere beati, & ter beati erunt, qui sic in præseniti cum aromatibus Iesum vngere meruerunt: vt in die resurrectionis digni habeantur illum in gloria sua videre, & cum illo in montem regni coelestis transmigra. Quò nos perducatur, qui hodie in æternum victurus resurrexit, id est, Dominus noster, Iesus Christus, cui cum Patre & Spiritu sancto decus sit & imperium per infinita sæcula sæculorum. Amen.

DOMINICA PRIMA
POST PASCHA.

Secundum Iohan. Cap. 20.

In illo tempore: Cum sero esset, die illa vna sabbatorum, & fores essent clausæ, ubi erant discipuli congregati propter metum iudaorum: venit Iesus: & stetit in medio eorum, & dixit: Pax vobis. Et reliqua.

Non tam diligenter Euangelii Sermo ista tempus & locum Domini XX. cæ apparitionis expressisset, De laude si non in vtroque sacramentum attendisset. Notate rem, fratres, consideratione dignam. Saluator, qui die De memoria clara, & in loco publico passus est, via peccatorum correctionis suæ gaudia sero, clausisque foribus discipulis manifestare voluit. Exemplum nobis dedit: vt & nos ita faciamus. Ait enim quodam in loco. a *Attendite, ne iustitiam vestram faciatis coram hominibus: vt videamini ab eis. Alioquin mercedem non habebitis apud patrem, qui in cælis est. Et cum oratis, non eritis sicut hypocritæ: qui amant in synagogis, & in angulis platearum stantes orare: vt videantur ab hominibus. Amen dico vobis: receperunt mercedem suam.* Quomodo, vel ubi sit orandum, protinus subiunxit. Tu, inquit, Christiane, cum orabis, intra in cubiculum tuum: & clauso ostio tuo, ora patrem tuum in abscondito. Quod doluit, hoc fecit. In monte solus b. orauit: & hoc in nocte. Similiter & in passione semorus à discipulis c. orauit. Non tamen locus apertus semper vitandus est orationis tempore; sed vitium inanis gloriæ.

Domus animæ corpus est. Huius ostia sunt sensus exteriores: scilicet visus, auditus, olfactus, gustus, tactus. Habet & anima sensus suos interiores. Discipuli Iesu sunt dona gratiæ salutaris: vt est oratio, ieiunium, eleemosyna; & his similia; in quibus salus animæ consistit. In hu-

m

ius-

Propositio
moralis.b Luc. 9.
26. 20.c Mar. 14.
26.

inmodi virtutibus, seu virtutum operibus, fores claudenda sunt propter metum Iudeorum.

Laus hominum fugienda. Iudæi interpretantur laudantes vel glorificantes. Si non esset hoc genus hominum valde discipulis IESU, id est, donis gratiæ salutaris timendum; vir sapiens non diceret: d. *Præsentem laudare, & ledere non expedit*. Vnde Ecclesiasticus. e. *Ante mortem non laudes hominem quonquam: in filius suis agnoscitur vir.*

Primo laudantium mala. Duo sunt genera laudantium siue glorificantium. 1. Quidam in aliis laudant, quod laudandum non est: quibus per Isaiam dicitur: f. *Va qui dicitis bonum malum.* Et beatus Gregorius super illum locum: g. *finite mortuos sepelire mortuos suos*, dicit: *Mortuus mortuum sepelitis: cum peccator peccatorem aggere adulationum premit.* Alij aliorum virtutes laudant

g. Luc. 9. 60.

Secundo adulationum per bona.

h. Psal.

140. 5.

His claudendi sensus sunt externi.

i. Ecc. 11. 4.

Exemplū.

ut eis placeant: hi oleum in Aegyptum venale portant. Tale oleum iustus emere non debet; sed dicere cum psalmista: *h. oleum peccatoris non impinguet caput meum.*

Huiusmodi Iudæis religiosi fores aurium suarum claudere debent in quantum valent, tam exteriorum, quam interiorum. Exteriores, ne sonos virulentos auliti percipiant: interiores, ne in eis delectando gratiam perdant. Vnde illos etiam cōpescere debent, vel ab eis declinare: quia i. *qui observat nubes, delectando in sermonibus adulatorum, numquā metet bona opera interim faciendo.* Quod timens vir quidam sanctus, sicut scribit beatus Gregorius in dialogo, cum eum rusticus quidam videret, despiceret, & à multis laudatū vituperaret: in vituperantis ample-

xus cum gaudio ruit; non hostem sed amicum illum iudicans.

Sunt & alij qui proximorum virtutes eis audientibus non adulatorie sed pia intentione laudant & glorificant: ad hoc scilicet, ut in illis amplius proficiant. Virtus laudata crescit. Talis laudatio vix esse potest sine periculo: quia licet quibusdam sit causa proficientis gratiæ; alijs tamen materia fit inanis gloriæ. Vnde fores discipulis Iesu claudenda sunt propter metum Iudeorum. Vt enim taceam de laude sanctitatis interioris; vix erit absque periculo, si laudetur vox in cantante, lingua in prædicante, manus in scribente: & sic de cæteris. Vnde præsentia liter nemo laudandus est: quia in filiis, id est, in operibus suis agnoscitur vir. Revertamur ad superiora. Ait enim Evangelista.

Cum sero esset die illa una sabbatum. Tria hic commemorantur: dies, sero, & sabbatum. Dies dicitur à dyan, quod est claritas. Quantum Christus diligat in electis suis operam claritatem; manifestius ostendit cum dicit: k. *Sic luceat lux vestra coram hominibus, ut videant opera vestra bona, & glorificent patrem vestrum qui in cælis est.* Non dicit, ut glorificent vos; sed patrem: ut nobis vespere, ei vero manè adtribuatur. *1. Factum est vespere, & mane dies unus.* Nihil boni gratia in nobis sine nobis operatur; cum tamen gratis infundatur. Dies operum nostrorum licet in se clarescat; sero tamen semper appetat: ne videlicet opera bona ostental ter fiant.

Sero videtur descendere à sera: eo quod in fine diei fores serentur, propter

Tertio laudantiū vere & bene: sed ne periculose.

Ergo opera bona fiant in luce quidem.

k. Matt. 5. 16.

1. Gen. 1.

Sed non in laude quæ sita.

ter

ter timores nocturnos. Licet bonum sit alios verbo & exēplo illuminare; tamen tutū est in his gloriam & laudem humanam non quærere; sed vitare: ne opera nostra finalia mercede priuentur. Et signanter sine determinatione positum est: *die illa*: vt intelligatur de omnibus operibus bonis.

Et fiant in
Sabbato à
vitijs.

Quod autem additur: *vna sabbatum*: significat; quod in omni actione bona sit quiescendum, & à vitijs feriandum. Sabbatum interpretatur requies. Diuerfos dies sabbati huius in superiori Homilia, prout ipse inspirauit, de quo sermo est, Christus qui est Pascha nostrum, distinximus.

Sic ijs Ie
sys inter
est medi
us.

In tali tempore veniens in cor aditu obserato propter inanem gloriam, stat in medio discipulorum, id est, virtutum: vt omnibus subueniat, omnes promoueat, omnes conseruet. Vnde Iohannes in Apocalypsa m. vidit illum ambulare in medio candelabrorum aureorum. Septem hæc candelabra significant vniuersitatē virtutum, siue septem dona spiritus sancti; quibus anima Christiana illuminatur. Semper Iesus vult esse in medio: vt omnem circumferentiam illustret & illuminet; & non sit, qui eius gratiæ defuit. In medio terræ, in medio coeli, in medio cordis.

Nec periculum est
vanitatis.

In medio stans quid dicit: *Pax vobis*. Ac si dicat virtutibus: Non sic pericula humanæ laudis metuatis; vt virtutum opera proximis subtrahatis.

Alias aut
opere, aut
intentione
rursus pla
gatur Chri
stus.

Et cum hoc dixisset; ostendit eis manus & latus: in quibus fuerat vulneratus. Per manus intelliguntur operaturus plaga: per latus, in quo cor continetur, cogitationes. & voluntates. Cum o-

peratur mala volūrate mala facimus; Christum per gratiam in nobis habitantem in manibus, & in latere configimus. Vnde cum ei Zacharias diceret. *n quid sunt plage ista in medio manuum tuarum*? Respondit: *His plagus sum in medio eorum qui me diligebant*. Postquam resurrexerit in nobis gratia; magnum & præcipuum est; contra laudis humanæ gloriolam antidotum, memoria peccatorum.

Prius Iesus ostendit manus, deinde latus: quia licet voluntas præcedat opera; sunt tamen eiusdem voluntatis; siue bona siue mala sint manifesta indicia.

Nec creditur in eisdem membris Iesus ostendisse vulnera; sed obduras cicatrices: quia dimissa culpa, plurimum, vt dixi, necessaria est male commissorum memoria. Vnde Daud in persona poenitentis dicit: *Miserere mei Deus secundum magnam misericordiam tuam*, & cætera: vsque illuc: *& à peccato meo munda me*. Et quasi ei diceretur; quare miseretur tui Deus? respondet: *Quoniam iniquitatem meam ego cognosco: & peccatum meum contra me est*, vel, coram me, est semper. Et contra me, & coram me. Contra me; vt semper accuset: coram me; vt nunquam à memoria recedat.

Gaui si sunt ergo discipuli viso Domino. Videre sæpè ponitur pro sentire: vt ibi. *p Video aliam legem in membris meis*: id est, sentio. Quando anima poenitēs post ru nam sentit gratiā Dei in se operatē, & cōscientia vulneratam leniatē, q. exultant in ea omnia ossa humiliata per peccatū. Ossa hæc virtutes sunt, de quib' per Isaiā dicitur: *Et ossa vestra, vt herba germinabunt*.

m 2

Item

n Zach. 13.
6.

Aut vtro
que ple
runque.

Memoria
peccatorū
conseruā
da est.

o Psal. 50.

ad humili
tatem, sed
hilarē.
p Rom. 7.
23.

q Psal. 50.
10.

r Isai. 66.
14.

s *Thr. 1.13* Item Hieremias. s. *gnem de celo mi-*
fit in oſſibus meis: & erudit me. Pro
 hac læticia reſurg. ntis gratiæ ſalu-
 tatis, idem Pſa. miſta in ſequentibus
 orat dicens: t *Redde mihi lætitiā ſa-*
lutaris tui.

Et ad augē-
 dā indicēs
 gratiam.
 u *Ioann. 1.*

Dixit ergo eis iterum: Pax vobis. Si-
 cut miſit me pater. & ego mitto vos.
 Sicut pater ſi iam miſit in mundum,
 ut u. mundus per eum ſaluetur: ita
 filius cooperante eodem Patre, &
 Spir. tu ſancto, gratiā ſuam cum cæ-
 teris donis quotidie mittit in cor
 humanum, ut per illam anima illu-
 minetur.

Hoc cum dixiſſet: inſuflavit illis. &
 dixit: Accipite Spiritum ſanctum. Quo-
 rum remiſiſtis peccata remiſſa ſunt:
 & quorum retinueritis, retenta ſunt.
 Chriſtus virtutibus inſuflavit: cum
 illarum motus ad merendum exci-
 tat. Ignis inſuflatur, ut magis arde-
 at. Inſuflans quid dicit? Quorum
 remiſiſtis peccata remiſſa ſunt: & quo-
 rum retinueritis, retenta ſunt. Mox, ut
 gratia inſunditur, excitat liberum
 arbitrium ad ſatiſfactionem, quæ ſit
 per cōtritionem: cuius vi in eodem
 momento totaliter remittitur cul-
 pa: ita ut peccator in illo ſtatu dig-
 nus ſit vita æterna. Deinde per mo-
 tus & opera virtutum poena, quæ ob-
 ligat Purgatorio, remittitur ſucceſ-
 ſive: hoc ſecundū intreſionem chari-
 tatis & ſervorē poenitentię. Quod
 ſi motus fuerint naturales; per illas
 nulla ſit remiſſio. Sicque moraliter
 per dona gratiæ peccata remitti, &
 ret. neri intelligantur.

In pote-
 ſtas remit-
 tendi cul-
 pæ & poenam

Episcopis vero, Apostolorum ſue-
 ceſſoribus, necnō & vniuerſis ſacer-
 dotibus Domini, duplex hæc poteſtas
 à Chriſto collata eſt. Sicut frequen-

ter videmus, & audimus de poenitē-
 tia iniuncta; quibus, & quantum vo-
 lunt relaxant; quibus & quantum
 volunt, ret. nent.

Hanc poteſtatem magnam cum Abſoluens
 inſuflavit one ſpiritus ſancti dedit: autē curet
 ut oſtēderet eos eſſe debere ſine pec-
 cato, qui alijs peccata dimittant. ſolus,
 Quæ fronte alios ligat, qui ligatum
 ſe videt. Ruſticus pauper in die ali-
 quo feſto laborat & excommunica-
 tur: ſacerdos fortē eadem die adul-
 teratur; quis illorum magis videtur
 excommunicatus coram Deo? Haud
 dubium, quin ille, qui ſequeſtratur à
 charitate Dei. Eſt enim triplex ex-
 communicatio: à charitate, à ſa-
 cramentis, à conſortio fidelium.

Dedit etiā Dominus poteſtatem Non ſit in
 prædictam cum inſuflatione Spiri- rancore
 tus ſancti; ne rancor ſit in excomu- non qua-
 nicatione, & carnalis affectus; ſive ſtuolus.
 quaſtus in abſolutione. Quæ enim
 Dei ſpiritu aguntur, recta ſunt.

Thomas autem, qui huic appari Abſoluti-
 tioni tunc deſuit, neque diſcipulis ſe ſuſſiſſi-
 referentibus, quin ſigna cicatricum deantia.
 videret, credere potuit: eos ſignifi-
 cat, qui poſt gratiam recuperatam
 tam ſcrupuloſi ſunt, & tam timidi;
 ut Ieſus v. m. in ſe reſurrexiſſe nō cre-
 dant niſi aliqua manifeſta diuinæ
 miſericordiæ indicia in ſe videant.
 Ecce exemplum.

Erat ante annos paucos mi'es Exempti
 quidam in Saxonia Ludolphus no- Superbi
 mine; ſed tyrannus actione. Hic cum alium mu
 die quadam veſtibus novis atque tilantis.
 pretioſis indutus per viam equita-
 ret; ruſticum cum curru obuium ha-
 buit. Cuius cum veſtimenta ex rota-
 rum impulſu luto aſpergerentur, ut-
 pote miles ſuperbus commotus eſt
 vaide

DOMINICA SECUNDA

POST PASCHA.

Secundum Iohann. Cap. 10.

*N illo tempore: Dixit Iesus
discipulis suis. Ego sum
pastor bonus. Bonus pastor
an mam suam dat pro ou-
ibus suis. Et reliqua.*

HOMILIA DE EADEM

Lectioe.

Præfens sancti Euāgelij lectio,
qua se Saluator pascori, & nos
ouibus comparat; in superficie
verborum valde dulcis est, & iucū-
da; incentiuū amoris; & torius sca-
la perfectonis. Docet quomodo
Præcis sit viuendum; & quomodo
subditis obediendum: in expositio-
ne sua plurima requirens ad loquē-
dum. Quam verbis & exemplis ip-
so adiuuante pastore bono; nono
quodam loquendi modo, hoc est,
sub specie dialogi, disserere cona-
bor; quia dum conferendo sermo se
variat; plus ipsa oratio delectat.

Introducendæ sunt duę personę,
id est, Nouitij interrogantis, & Mo-
nachi respondentis: vt quæstione di-
gna ille proponat; iste soluat.

*Ego sum Pastor bonus. NOUITI-
V S.* Mox in exordio sermonis Do-
mini Iudæi poterant scandalizari:
scientes scriptum; *a Non te laudat os
tuum, sed alienum.* Dicit & philoso-
phus: Laus in proprio ore vi escit.
MONACHVS. Discipuli, necnō &
a ij, si qui aderant boni, quia turbis
loquebatur; vt tam eius, doctrinam
eius, & opera eius cognoscentes,
non ex facili in illo poterant scan-
dalizari. Scribæ vero, & Pharisei

m 3

semper

**Sermo
XXI.**
*De pastori-
bus bonis,
malis, mer-
cenariis:
ouibusque.*
Finis &
summa E-
uangelij.

a Pr. 27. 2

Scandalū
passiuū nil
curandum
est bono
viro.

Poenitens
dolet se
hic non
puniri.

Punitus
diuinitus
gaudet.

Pax triplex

Solidabi-
tur post re-
surrectio-
nem.
x Psa. 47
13.

valde; & gladio mox extracto pedē
homini præcidit. Vnde postea val-
de compunctus, in domo, quæ Por-
ta dicitur, Ordinis Cisterciensis fa-
ctus est Monachus. Non multo post
in grauem morbum incidēs cū quo-
tidie peccata sua deplāgeret, maxi-
mē præcisionem iam dicti pedis, in-
firmario se consolanti respōdit. Nō
poterō consolari; nisi videro signa
Iob in corpore meo. Et ecce post di-
es paucos cicatricem ad instar fili
coccinei contemplatur circa talum
suum, in eodem pede & in eodem
loco vbi rustico pedem truncaue-
rat. Qui paulatim cœpit putrescere:
ita vt vermes de eo scaturirent. Tūc
repletus gaudio ait: Modò de venia
spero: modò Iesum in me resurre-
xisse credo: quia signa Iob in meo
corpore video. Sicque in multa cordis
contritione, atque gratiarum ac-
tione inualescēte morbo spiritum
reddidit. Huius miraculi testes
sunt omnes fratres domus prædictę.

Tribus vicibus, sicut lectio præ-
fens declarat, pacem Dominus dis-
cipulis impertit: vt intelligat om-
nis Christianus, quod pacem habe-
re debeat cum Deo; in seipso; cum
proximo: vt sic per pacem pecto-
ris, pace frui mereatur æterni-
tatis.

Pax ista ce'ebabitur die octaua,
in corporum resurrectione, clausis
ianuis; quando rex cœlestis Hieru-
salem, x. *Comfortabit seras porta-
rum eius: & omnes fines illius ponet
pacem.* IESVS Christus Dominus
noster, qui cum Patre, & Spiritu
sancto viuunt & regnat per æter-
na secula seculorum.

Amen.

semper verba eius carpebant: sanctitati detrahebant: miracula sinistrè interpretando denigrabant. Vnde & ad scandala proni fuere. Hinc est quod tempore quodā cum illis audientibus dixisset: *b. non quod in os intrat, coinguinat hominem: & dicent ei discipuli secrete: scis quia Pharisæi audientes hoc verbum scandalizati sunt.* Respondit: *Omnis plantatio, quam non plantauit pater meus cælestis, eradicabitur. Sinite illos: cæci sunt duces cæcorum.* Quasi diceret: Homo, dummodò benè viuat, bene doceat, iustè iudicet; de scandalo prauorum in his tribus curare non debet.

NOVITIUS. Qua similitudine cōparauit se Dominus pastor? **MO-NACHVS.** Verissima. Duas in Christo credimus naturas: diuinā, & humanā. In vtraque pastor est Quos creat, vt Deus: pascit, vt pater & Dominus: Hoc fideles recognoscentes, quotidie clamant in Psalmo. *c. Venite, adoremus & procidamus ante Deū: ploremus coram Domino qui fecit nos: quia ipse est Dominus Deus noster, & nos populus pascuæ eius, & oves manus eius.* Item Dauid, quem de pascuis tulit, de se ipso. *d. Dominus regit, vel secundum aliam litteram, pascit me, & nihil mihi deerit in loco pascuæ ibi me collocauit.*

Cuius nimis bonitatis indicium fuit; vt de supernis montibus descendendo humanam naturam assumere; & in homine ouem errabundam d. *quærere; verbo, vita, & miraculis pascere; sicque imposita humeris ad gregē angelicæ beatitudinis reportare dignaretur.* De quo & Apostolus *1. Pe. 2. 25* Petrus dicit credentibus. *c. Eratis n.*

aliquando sicut oves errantes: sed conuersi estis nunc ad pastorem & Episcopum animarum vestrarum. Et Hieremias: *f. Et ego, inquit, non sum turbatus te* *1. Jer. 7. 16* *pastorem sequens.*

Vt enim taceam de eius pastione spiritaliter spiritali, qua præsentialiter turbas pascere cōsuevit; exemplo videlicet sanctissimæ cōuersationis; verbo dulcissimæ prædicationis; & miraculorum delectatione: vno tempore paui in deserto simul, ex quinque panibus & duobus piscibus, *g. Matt. 6. 41.* quinq; milia hominum. Et alio itidem tempore, h. quatuor millia, exceptis mulieribus & paruulis, ex septem panibus, & pisciculis paucis. *h. Mat. 15. 36.* Bonus pastor iste!

Et verè bonus; quia *i animam suam* in cruce, non ex necessitate, sed ex mera liberalitate; non ex infirmitate, sed ex propria potestate, *pro ovis suis ponere, & pro suo grege mori dignatus est.* In figura boni & optimi huius pastoris præcesserunt quidam pastores boni: spirituales pastores, qui Christo succellere, significantes.

NOVITIUS. Qui sunt pastores significatiui, qui significati? **MO-NACHVS.** Pastores figuratiui fuisse Abel iustus; Iacob Patriarcha; Dauid rex; Amos Propheta: necnon & illi, quibus gaudia Dominicæ natiuitatis nunciata sunt. Isti ad litteram pauerunt pecora bruta: & quidam ex eis in signū spiritualis sollicitudinis, quæ esse debet in cura animarum, pro illorum salute, animas, id est, vitam suam exposuerunt. *1. Ia. 1. Ge. 3. 39* Iacob focero suo Laban captum à bestia non ostendit: m. Dauid de ore leonis, & de manu vasi prædam excussit. *m. 1. Reg. 17. 34*

Quan-

Gloriam
merentur.

Quantum vero gratiæ quantumve
gloriæ pastores ecclesiæ, animas suas
pro sibi commissis exponendo, me-
reantur apud Deum; vtriusque pa-
triarchæ gloria temporalis ostendit.
Iacob duodecim tribuum caput effe-
ctus est, & pater: Dauid vero Rector.

Ps. 77. 60

Vnde & dicit: n. *Et elegit Dauid ser-
uum suum, & sustulit eum de gregibus
orum: de post foetantes accepit eum.
Pascere iacob seruum suum: & Israel ha-
reditatem suam.* De pascu ouium ascen-
dit ad pascum hominum. Quam fi-
deliter & quam rationabiliter atq;
vtiliter illos pauerit, non tam cor-
porali, quam spiritali regimine:

Ps. 77. 72

*& pascuit eos in innocentia cordis sui:
& in intellectu manuum suarum deduxit eos.*

Pastores
figurati
sunt Papæ

Io 21. 17

Pastores spirituales curam pasto-
raliæ a bono summoque pastore su-
scipientes, erant Apostoli: Aposto-
rumque successores: Petrus scilicet,
cui dictum est: p. *Pasce oves meas.*
Cui successerunt Clemens, Sixtus,
Urbanus, Cornelius: & alij quam-
plures: qui omnes animas suas po-
suerunt pro ouibus sibi commissis
tempore persecutionis. Præter hos
pastores generales erant & alij bo-
ni pastores, diuersarum ecclesiarum
præsules: qui lupis vsque ad mortem
restiterunt: vt Ignatius in Anthio-
chia: Cyprianus in Chartagine. Sub
huiusmodi pastoribus magnis, sunt
alij minores, id est, diuersarum ec-
clesiarum, monasteriorum, atque
parochiarum Prælati, & sacerdotes,
quibus cura animarum a maioribus
commissa est.

Episcopi,
& Prælati

Et his sub-
ordinati.

NOVITVS. Cum omnes, qui
oves pascunt, dici possint pasto-

res; qui sunt quos Dominus vo-
cas mercenarios? MONACHVS. Quis mer-
cenarius? Ecclesia eos vocat pastores, qui
curam susceperunt animarum, cu-
iuscumque sint ordinis; sacerdo-
tes vero, qui loco eorum seruiunt,
& plebibus præsunt, Vicarios: qua-
si vices illorum in ecclesijs agen-
tes. Cum vero omnem sollicitu-
dinem curæ pastoralis illis exhi-
bent; dicendi sunt vicarij: quando
quæstum tantum recipiunt, & ani-
mas negligunt; mercenarij. De ta-
libus dicit Dominus: *Mercenari-
us, & cuius non sunt oves propria, vi-
dens lupum venientem dimittit oves,
& fugit: & lupus rapit, & dispergit
oves.*

NOVITVS. Quis est iste lu-
pus? MONACHVS. Diabolus, humanæ
salutis studiosissimus inimi-
cus. Hic venit per seipsum la-
tenter, humanis cordibus vitia
suggerendo: venit in hæretico frau-
denter, fidei simplicitatem den-
te venenato corrumpendo: venit
in malo Christiano, damnis, iniu-
rijs & contumelijs atque iniustis
exactionibus humiliores laceran-
do.

Lupus est
diabolus,
hæreticus
malus
Christianus

Hunc *lupum mercenarius fugit*,
vitia curæ suæ commillis dissimu-
lando: ne fortè similia ei obijcian-
tur; & ne oblationibus priuetur.
Audiuimus nuper plebanum quendam
dicentem: Verè, inquit, Domine,
tanta est nequitia parochianorum
meorum, vt si vnum acrius pro
suis excessibus corripere: non
solum ipse mihi oblationem de-
bitam subtraheret: immo etiam
omnes, quos posset, ne mihi offer-
rent aliquid, instigare.

Fugit, qui
vitia dissu-
mulat.

Fugit

2 Qui ignarus est.
3. Qui timidus est.

Fugit timens respondere hæreticis, quia idiota fortè, & illitteratus est: ne ab eis confundatur. *Fugit*: nò audens respondere potentibus cum pauperes opprimunt: ne ab eis contumelijs afficiatur. Vt quid, inquit, faceres tibi inimicos? Si hodie es in loco isto: cras eris in alio. *Ideo autè fugit, quia mercenarius est: & non pertinet ad eum de ouibus.*

NOVITIVS. Quomodo exponit glossa hunc locum? MONACHVS. Lupus est, inquit, vel violentus, qui corporaliter vastat: vel diabolus, qui spiritualiter dissipat. Qui non animas ouium; sed sua querit: non occurrit resistendo, vel mala arguendo, quod est fugere: quia timor est fuga animi, ne perdat, quod diligit.

Exemplū
pastoris
fortis.

q1. Reg. 17
34.

Non imitantur tales sanctū Dauid dicentem ad Saulem. q. *Pascebat seruus tuus gregem patris sui: & veniebat leo, vel ursus, & tollebat arietē de medio gregis: & persequabar eos: & percutiebam, eruebamq; de ore eorum, & cætera.* Per leonem, feroces & tyranni: per ursum, luxuriosi designantur. Vtrumque Pastor, vel Vicarius persequi debet: & per correptionem, siue etiam excommunicationem ab eisdem vitijs, si rebelles fuerint, coercere.

Mercenarius
us ad quid
teneatur.

Sed dicit Vicarius: Ego non sum Pastor ouium: ego pro mercede illas custodio: nullius inimicitias incurram. Cui respondeo: quod illas fideliter pascere, & custodire teneatur, cum timore pœnæ: tum amore gloriæ. Si enim mercedem accipit, & oues negligit: in die iudicii summo Pastori omne damnū in suis pœnis soluet.

Quod si omnē curam pastoralementem illis impenderit: quantum ex hoc mereatur, exemplum habet in sancto Iacob, r. qui pro mercede paut oues fœceri sui; vt supra dictum est. necnon & in sancto Moyse, s. qui pascendo oues lefro fœceri sui, & Deum videre & totius populi Israel dux esse meruit.

Qualiter autem pro mercede pascendus sit grex alienus, docet idem Iacob, dicens ad Laban. t. *Oues tuæ, & capra tuæ steriles non fuerunt, arietes tuos non comedi: nec captū a bestia ostendi tibi. Ego omne damnum reddebam: quisquid furto peribat, à me exigebas. Die, noctuq; astu urebar & gelu: & fugiebat somnus ab oculis meū.* Omnia hæc figuratiue dicta sunt. Imitentur ergo pastorem hunc bonum Pastores ecclesiarum; vt, si fortè ipsi minus fuerint idonei ad regimen animarum; tales tamen in illis locare studeant, qui per meritū vitæ atq; doctrinæ Pastorum vicem suppleant.

Quomodo
pascere
debeas.
t Ge. 31. 14

Quantum hoc eis profit, testis est idem Iacob cum subiungit: *Tu nosti, quantum seruiet tibi: & quanta in manibus meis fuerit, possessio tua. Modicum habuisti, antequam venirem: & nunc diues effectus es: & benedixit tibi Deus propter me.* Nam sicut per bonos Vicarios Pastores sæpè proficiunt: ita per malos & inutiles apud Deum pœnis se obligant: si tamen illorum nouerint utilitatem, & sustinent. Sæpè etiam boni Vicarij pro mercede temporali fideliter seruientes in pastores prouehuntur: & in varias dignitates eliguntur.

Descripto mercenario: iterū boni Pastoris indicium Dominus ostendit

Quid sibi.

dit cum subiungit: *Ego sum pastor bonus: & agnosco meas & cognoscunt me mea.*

NOVITIVS. Audiant hoc, qui plures habent ecclesias, qui diuersas animarum curas receperunt, & fortè paucas, vel nullam ex ouibus commissis neque facie, neque nomine nouerūt. MONACHVS. Verum dicis: valde eis timendum. necnon & illis, qui eas conferunt. Quod enim satis miserabile est, satisque detestabile; hoc tempore laicis, id est, sine ordinibus: necnon & infantibus, quod periculosius est, qui nōdum positi sunt ad litteras; cura animarum committitur.

NOVITIVS. Vnde quendam virum litteratum & religiosum, in quo zelus erat iustitię in synodo Coloniensi audiui dicentem: Quomodo regerent animas; qui nondum nouerunt regere braccas suas? Non boni pastores isti.

MONACHVS. Verum est. Pastor bonus, teste Domino, in quantum ualeat, tenet cognoscere sibi commissorum non solum faciem exteriorē; sed & interiorem, id est, conscientiam. NOVITIVS. Hoc impossibile est Episcopis, Archidiaconis, seu alijs Prælati: qui multas animas regendas susceperunt. MONACHVS. Quod non possunt per se; per alios fideliter implere debent. Episcopus, quē pastor summus posuit u. *speculatorem domui Israel*: ex officio tenetur prouinciam sibi assignatam frequentius circuire: qualiter disciplina uigeat in monasterijs, in cœnobijs, in parochijs: qualiter fides floreat in laicis: quid in Prælati sit corrigendum: quid circa subiectos dissimu-

landum; diligentissimè inuestigare. Et quia ad hæc omnia minus sufficit ipse; debet sibi eligere, exemplo Moyfi, x. coadiutores, viros potentes, & timentes Deum: in quibus sit ueritas; & qui oderint auaritiam.

NOVITIVS. Satis potentes sunt hodie Archidiaconi, adiutores episcopi: sed timorem Dei, ueritatem, & execrationem auaritię in eis non uidemus. Satis etiam solliciti sunt: ut ecclesiarum sacerdotes agnoscat. non, ut sciant qualiter oues regant. sed quantum quis soluere possit. MONACHVS. Fateor, diligenter satis discernunt inter pastorem, & mercenarium: inter ouile & ouile: & utinam hoc propter zelum iustitię: & non propter emolumentum lactis & lanę.

Vnde Oliuerus Scholasticus Coloniensis in sermone suo nuper præsentibus quibusdā Archidiaconis, sic ait: Quando Archidiaconus parochias suas uisitat, si sacerdos nescit credere in Deum, id est, uirtutem præpositionis intelligere. statim hæreticus iudicatur. Dat pecuniam, & sanctificatur.

Non ista dico capita ecclesię damando, quia multi ex Episcopis, Archidiaconis, & sacerdotibus boni, & cura pastoralis digni sunt: sed malitia temporis nos ista dicere compellit. Quidam Episcoporum præsentis nostrę cū populum sibi subiectum duris & frequentibus exactiōibus angariaret: & de hoc à quibusdam argueretur: uerbum hoc respondit: Benè licet pastori proprias oues tondere: lanā iterum crescet. Hoc etiam scias, quod bene & misericorditer hoc tempore cum quibus-

x Exod. 18. 18.

Vitium in
corradendo.

Apophtegma in
prælatos
auaros.

Apophtegma a
uari pasto-
ris.

n

dam

Nota ma-
lum ante
annos qua-
dringētos.

Apophtegma
de
malis pa-
storibus.

Prælatorū
officiū
in uisitan-
do.
u. *Ezech. 3.*
17.

dam ouibus ageretur: si pastores lanam solummodo & lacillarum tollerent: & non eas mactarent, exco-riarent, atque deuorarent.

NOVITIVS. Quid vocas lac & lanam? MONACHVS. Substantiam exteriorem. NOVITIVS. Quid est mactare, exco-riare, deuorare? MONACHVS. Ditiore, propter pecuniam, occasione nata, capere, incarcerare, fame, frigore & vinculis affligere. NOVITIVS. De hoc mihi re-feras exemplum.

Exemplū. MONACHVS. Quidam Archiepiscopus Madenburgenſis, tempore quodam in pecuniis ciuium tuorum inhians, cum illis in ciuitate nocere non poſſet; amicabiliter euocauit. Quibus nihil mali opinantibus, friuola quædam obijciens, cepit, in-carcerauit; pecuniam grauem ab eis exigens. Quod ubi ciuitati innotuit, ſacerdos quidam iuſtus & ſanctus maioris Eccleſiæ die ſolemni pulpitum aſcendit: hiſque verbis populum allocutus eſt: Audite boni homines, audite. Episcopus noſter, qui loco paſtoris nobis fuerat ordinatus; nūc factus eſt lupus. Oues, quas paſcere, fouere, & cuſtodire debuerat; rapit, diſpergit, & mactat. Rogate Deum vt illum mutet, vel celerius de medio tollat.

NOVITIVS. Sæpe ſubditi ſcan-dalizantur in Prælatiſ. MONACHVS. Hoc reliquæ Iſrael, cum vaſta-re tenderent in Aegyptum, Hieremi-æ verbis figuratiuis conſeſſæ ſunt: cum illas de idololatria, aliſque peccatis argueret. *Nunquid ſine viris noſtris*, inquit, *facimus iſta?* Viri ſunt, Prælati; qui exemplo bonæ conuerſationis plebem ſibi commiſ-

ſam fecundare; & verbo prædicationis regere tenentur. Quando po-tescentes terræ arguantur propter ex-actiões, quas faciunt in populum, telonia ſcilicet, & veſtigialia iniuſta; reſpondent: *Sine viris noſtris non facimus iſta*. Episcopi noſtri, quibus commiſſi ſumus; hiſ ſimilia faciunt. Si peccatum eſſet; ipſi ea vitarent. Ipſi vident, nos cæci ſumus.

NOVITIVS. Puto quod mala latera & conſilia militaria ad hu-iuſmodi ſcandala ſæpè Episcopos impellant. Milites crebro: clerici rarius circa illos verſantur. MONACHVS. Ita eſt. Milites, vt eis ſtipendia ſua augeantur, vt copioſi-us infeudentur, ſæpè ſuadent, immo inſtigant Episcopos, vt exactiones faciant, vt telon a aggrauent: & ſit y ſicut populus ſic & ſacerdos. Hoc Do-minus conqueritur per prophetam dicens. *z. Paſtores multi demoliti ſunt vineam meam. Vineam Domini ſabaoth*, omnis credentium populus eſt: pars autem Domini clerus. Vineam Do-mini à paſtoribus demolitur; cum per Episcopos populus terræ ob prædictas rapinas in ſua ſubſtantia mi-nuitur. Quæto plus negotiatoribus, qui prouincias paſcunt, rapiunt: tantò carius, quod reſiduum eſt, ven-dunt. *b. Quicquid delirant reges ple-* *b. Iuena-*
ſtuntur Achiui. Pars Domini con-
culcatur, quando reſiſto & con-
tempto conſilio, Clerici à perſonis
laicis, quarum manus ad fas neſaſ-
que venales ſunt, pontifices regun-
tur.

Ab hiſ eduſtus & ſeduſtus Co-
lonienſis Archiepiſcopus Theodo-
ricus, per totam quadrageſimam, nō paſto-
vt noſti, non orationibus, & elec-
mo-

z. Iere. 12.
10.

b. Iuena-
lis.

Exemplū
vaſtatoris,
nō paſto-
ris

e Anno
1214.

mosynis; sed incendijs vacauit atque rapinis. Vnde eodem tempore iusto Dei iudicio excōmunicatus est, & depositus. **NOVITIVS.** Si idem Theodoricus tunc vsus fuisset consilio Priorum suorum, & non curia-
lium: forte in honore suo steterissent.

Penultimo
anno 1205.

MONACHVS. Idem contigit antecessori eius Adolpho. Duplicem habent gladium poenæ omnes Episcopi Alemanniæ: vnde & magnus eis timor incumbit. Hoc considerans Scholasticus quidam Parisiensis, dixisse fertur: Omnia possum credere: sed non possum credere quod vnuquam aliquis Episcoporum Alemanniæ in suo Episcopatu possit saluari. **NOVITIVS.** Hoc falsum est. quia ex Episcopis Colonien-
sibus Bruno primus, Peregrinus, Herimannus, Anno, sancti sunt. Hi omnes duces erant, & pontifices. **MONACHVS.** Illi viri erant pij ac religiosi, castra sicut in eorum gestis legitur, destruentes, & monasteria ædificantes: modo castra ædificant, & cœnobîa, siue in ædificijs suis siue in prædijs dissipant. Ad huiusmodi opera incitantur consilij militaribus, linguis
sæcularibus; ab eis, qui de disciplina sunt Doeck Idumæi: c. cuius consilio trucidati sunt sacerdotes Domini in Nobe. **NOVITIVS.** Quis est iste Doeck? **MONACHVS.** Potentissimus pastorum Saulis: diabolus significans. Huius oves sunt homines militares: & hoc, quamdiu sub signis eius militant. **NOVITIVS.** Vellem mihi hoc exemplificari.

Apoph
thegma.
sed falsū.

Prælati pij
& vani o
peribus dis
serunt.

c. 1. Reg.
21. 7.

Episcopi
militares.

Exemplū.
diaboli pa-

MONACHVS. In Niuellia opido diœcesis Leodiensis foemina

quædam valde religiosa, cum in oratione esset; quasi hominem in fistoris plurimorum.
gura pastoris cum pera & virga pastoralis coram se stare conspexit. Cui cum illa diceret: quis es? & ille responderet: ego sum pastor; foemina mox ex horripilatione suborta eum cognoscens subiunxit: Heu, heu, latro! quid est, quod loqueris? Tunc es pastor? Ego sum, inquit pastor. Et quis pastor bonus; nisi ego? Dicente foemina: bonus pastor est Dominus meus **IESVS** Christus: boni etiam pastores sunt magister Iacobus; magister Thomas; magister Iohannes, & ceteri boni prædicatores nostri. Respondit diabolus: Si vis, poteris eras cognoscere quam sollicitè, & quam ordinatè per talem portam ciuitatis greges meos educturus sum, & cum quanta alacritate mihi obediant. Quæ exiens, intellexit totam ciuitatem militibus repletam; qui manè per prædictam portam egressi per turmas suas ordinate satis incedebant ad locum torneamenti properantes. Talium consilij modo vtuntur ecclesiarum præfules.

NOVITIVS. Non ergo mirum si sunt sæculares. **MONACHVS** Pastores boni sæpe
Noui nonnullos ante Episcopatum peruertuntur.
religiosissimos; qui in Episcopatu à peruersis ita sunt peruersi, vt sæcularibus magis fierent sæculares; & pauperum exactores. Hoc Dominus per Ezechielem conqueritur, dicens. d. Cum austeritate impera- d. Ezech.
batis eis & cum potentia: & dispersa sunt oves meae, eo quod non esset pastor. Superius dixerat: lat comedebatis, & lanis cooperiebamini.

Vt enim taceam de magnis pastoribus, id est, Prælati, de quibus pro exemplo satis dictum est: tanta est auaritia sacerdotum, ut eis lac & lanam, id est, decimas & oblationes tollere non sufficiat: quin etiam ipsa ouium stercora, quæ in agros efferræda essent, in suis granarijs, & cellarijs, reponant.

Pœnitenti-
as in suum
quæstum
vertunt.
c. Joel 1. 17.

NOVITIUS. Quid appellas stercora? MONACHVS. Pœnitentium peccata: de quibus per Prophetam dicitur: e. *Computruerunt iumenta in stercore suo*. Quando per confessionem huiusmodi finis egeritur, consulentes auaritiæ suæ sacerdotes, pœnitentiam pro criminalibus iniunctam; ut sunt Carenæ, quæ in agros, id est, in publicum deferenda esset, ut redimant cōsulūt: sicque redemptionis pretium, siue in annona, vel in vino, vel in pecunia sit, in prædictis locis reponunt. Vnde Dominus conqueritur, & dicit: f. *Peccata populi mei comederunt*. Item per Ezechielem. g. *Propter pugillum hordei, & propter fragmen panis, violabant me ad populum meum: ut interficerent animas, quæ non moriuntur: & viuificarent, quæ non viuunt*. Benè sciunt avari sacerdotes inter pecus & pecus, inter pingue & macilentum, inter fortè & infirmum discernere: sed non propter emundandam conscientiam: sed propter lac & lanam.

Christus
cognoscit
suos tripli-
citer.

Christus vero pastor bonus est: quia oues suas cognoscit, & ab eis cognoscitur. NOVITIUS. Quomodo cognoscit; vel quomodo cognoscitur? MONACHVS. Christus electos suos ab æterno cognouit beata prædestinatione: in tempore cog-

noscit vocatione, & gratiæ in fusione: in futuro agnosceat præmi retributione. g. *Ego, inquit scio, quos elegi*. Ipse enim nouit nomina iumentorum suorum: quæ scripta tenet in libro huius vitæ. Vnde Apostolus dicit: i. *Nouit Dominus, qui sunt eius*.

Hanc Domini vocem quidam Pastor bonus semper in memoria habens; dixit verbum memoria dignum. Tempore Imperatoris Frederici primi, cum Christianus Archiepiscopus Moguntinensis per Lombardiam cum eo transiret, & cū quodam Episcopo illius terræ de diuersis cōferret; ait ille Archiepiscopo: Domine, nostis nomina omnium vobis commissorum? Subridente Christiano, & dicente: penè tot homines sunt in episcopatu meo quot in tota Lombardia: & quomodo illos omnes nosse possem? Episcopus periculum illius considerans, & expauescens respondit: Ego noui nomina omnium ouium mihi commissarum: quæ scripta cōtinentur in hac chartula: extractam illi ostendens. Cognoscitur Episcopus à suis ouibus per fidem, & dilectionem.

Apophteg-
ma pasto-
ris oues co-
gnosceat.

NOVITIUS. Quis est fructus huius cognitionis? MONACHVS. Vita æterna. k. *Hæc est, inquit ipse pastor bonus, vita æterna: ut cognoscant te Deum verum, & quæ misisti Iesum Christum*. Ibi fidei cognitio, quæ hic est ænigmatica, erit præsentaria: quando videlicet fides transibit in speciem: & l. *cum cognoscemus sicuti cogniti sumus*.

k. 104. 17. 3
Fructus co-
gnitionis
est vita æ-
terna.

Sæpè contingit, ut diuersorū ouium greges in pascuis cōmisceantur: sed gnarus Pastor in fine diei, quādo

11. Cor. 13
12.
Signūque
oues habet
cognitiōis

post

post pastum reducendi sunt ad causas, facile oues proprias ab alienis separat; si tamen fuerint signatæ. Omnes oues suas Christus signauit; sicut

m Apo. 7. 3 Iohānes dicit in Apocalypsi; m. quas in iudicio separabit ab hœdīs, & ab ouibus alienis, id est, reprobis. *1 Pf. 48. 15* quibus dictum est: n. *Sicut oues in inferno positi sunt: mors depascet eos.*

In boni pastoris cura sex adhuc sunt notanda, hoc est, ut oues suas 1. ordinatè educat, 2. & reducat fideliter, 3. pascat, 4. & custodiat, 5. cognoscat, & 6. reducat. Omnia ista Christus suis electis exhibet. Educit eos de foetore peccatorum. 2. deducit ad pascua virtutū. 3. pascit per multimodam consolationem. 4. custodit, finalem in eis seruando dilectionem. 5. agnoscet in fine vitæ præsentis. 6. reducat ad æterna pascua paradisi virentis. Horum exemplum quia tam in prophetis, quam in Euangelij satis sunt vtitata, causa breuitatis omitto: quia ad ea, quæ residua sunt, festino.

Qualis esse debeat cognitio, quam eum cognoscimus, vel quis illius sit effectus: satis manifestat, cum subiungit: *Sicut nouit me pater, & ego agnosco patrem: & animam meam pono pro ouibus meis.* Quasi dicat: Sicut signum est perfectæ cognitionis, & mutuæ dilectionis inter patrē & me; quod animam meā paratus sum ponere, & ponam pro ouibus, ad quas me misit: ita, signum mutuæ cognitionis, & charitatis inter me & vos erit: si animas vestras, id est, vitam exponere non recusetis pro fratribus, & animabus vobis commissis. Si Petrus, & cæteri Apostoli non credidissent: (quod cognos-

cere fuit Iesum filium Dei;) nequaquam pro credentium salute vltro occubuissent. Sequitur:

Et alias oues habeo, quæ non sunt de hoc ouili: & illas me oportet adducere.

NOVITIVS. Quæ sunt oues istæ?

MONACHVS. Gentēs ad vitam æ-

ternam præordinatæ. Ecclesia ex gen-

tibus per prædicationem Apostolorum

ad Christum est adducta, & Ec-

clesiæ primitiua, quæ ex Iudæis erat,

coniuncta. Et quia audierunt

vocem eius, siue occulte inspiratio-

nis; factum est vnum ouile, & vnus

Pastor.

NOVITIVS. Quid est ouile?

MONACHVS. Ecclesia. Oves, sin-

guli sunt electi. NOVITIVS. Si vna

est Ecclesia; quid est, quod dicitur

Ecclesia Romana, Hierosolymitana,

Antiochena, Alexandrina? MON-

ACHVS. Vna est Ecclesia, & mul-

tæ. Vna propter sacramentorū vni-

tatem: quia o. *vnus Dominus, vna fi-*

des, vnum baptismum. Multæ, propter

diuersos conuentus fidelium, & Or-

dinum distinctiones. Vna est Regi-

na, p. & Adolescentularum non est

numerus.

NOVITIVS. Quid est ostium o-

uile Ecclesiæ? MONACHVS. Fi-

des Christi. Ait enim in alio loco. q. est.

Ego sum ostium ouium. Si quis nō intrat

per ostium, sed ascendit aliunde; ille

fur est, & latro. Talis erat Simon

Magus: qui non credendo, sed aua-

ritiæ inhiando superficialitatenus bap-

tismum suscepit; gratiam Spiritus S.

quæ credentibus dabatur, sperans se

vendere posse.

Ex duobus postibus hinc inde po-

fitis, atque superliminari ostium

constitit: fidem, spem, & charita-

Istis ethnici abhregā

Ecclesia vna est, & multæ sūt.

o Eph. 4. 5

p Cāt. 6. 7

Huius osti-

um Fides

q Ioa. 10. 9

Fures qui.

Itemque
latrones.

tem exprimens; sine quibus baptis-
mus virtute caret. Qui sine vir-
tutibus his intrat; aliunde ascen-
dit. Quidam vero fures siue latro-
nes imitantes, ad hoc tantum bap-
tizantur; vt furentur, & mactent, &
perdant. Vnde plures Saraceni tem-
poribus nostris baptizati sunt, tan-
tum vt sine notâ, Christianorum vi-
res, numerum, & instrumenta belli-
ca suis proderent: quod & fecerūt.
Isti fures erant. Alij more latronū
crudelius agentes, sub pelle quidē
ouina, id est, simulata simplicitate,
ingressi sunt: sed nacta oportunita-
te, malitiam ostendentes lupinam,
principes nostros laniauērunt. Oc-
ciderunt enim Conradum Marchio-
nem, & Regem Hierosolymitanum,
virum omni probitate perspicuum,
in medio ciuitatis suæ: necnon &
spectabilem iuuenem filium Comi-
tis Tripolitani in medio ecclesiæ.

Intra generale Ecclesiæ ouile plu-
rima, vt dictum est, continentur o-
uilia: in quibus Dei animalia habi-
tant, pascuntur, & custodiuntur: Pa-
patus videlicet, Patriarchatus &
Episcopatus, Archidiaconatus, nec-
non & varix Prælaturæ, ecclesiæ, at-
que præbendæ.

Simoniaci

NOVITIVS. Quod est ostiū ho-
rum ouilium? MONACHVS. In-
gressus Canonicus. Qui vero in hu-
iusmodi dignitates, siue Stipendia
non intrat Canonicæ, sed Simonia-
cæ, ille fur est, & latro; quia animā
suam Deo, ad cuius imaginem &
similitudinem creata est, furatur; &
per malum exemplum alios interficit:
necnon & eos à quibus promo-
uetur,

NOVITIVS. Quot sunt species

Simonix. MONACHVS. Tres. No-
VITIVS. Quæ? MONACHVS. tres speci-
Choritarum: Iezitarum: Symonia-
corum: ab auctoribus sic vocatæ.
Chore, sicut legitur, r. contra diui-
nam ordinationem primum facer-
dotium in Israel vi sibi vsurpare ni-
sus est. Iez; vero s. gratiam sanita-
tū Domini sui Helisei Naaman Syro
vendidit. Simon autem donum Spi-
ritus sancti pecunijs comparare t. à
Petro tentauit.

NOVITIVS. Quæ videtur tibi
inter has tres species periculosior?
MONACHVS. Pœna singulorum
de hoc te expediat. Chore terra vi-
uum absorbit: Iezi Dominus lepra
procussit: Simon præcipitio inte-
riit. Quælibet tamen species dicitur
Simonia: eò quod illa generalior
sit.

Quarta species Sanguinitarum est;
horum videlicet, qui suos consan-
guineos ad stipendia, siue dignita-
tes promouent ecclesiasticas. Qui-
dam vero, tam ex Prælati, quam ex
subditis de prædictis Simonijs, quod
valde miserabile est, gloriuntur. si-
cut plurimis tibi probare possē ex-
emplis: sed sermo claudendus est.

Imitentur ergo Pastores ecclesia-
rum boni, immò summè boni pasto-
ris exemplum: vt oues sibi commis-
sas diligenter agnoscant: vt agnitas
vita & doctrina fideliter pascant; &
vt animas suas, si necesse fuerit, pro
illis exponant. Quod perierat, re-
quirant: & quod abiectum, redu-
cant: quod u. contractum fuerat, al-
ligent: & quod infirmum, consoli-
dent: pingue verò & fortè custo-
diāt. Quod si fecerint, ouesque eis obe-
dierint; simul cum illis ad pascua
perue-

Quarta san-
guinitarū.

Epilogus.

11 Ez. 34.

peruenient patriæ coelestis. Quo
nosperducat pastor bonus, pastor
pius, Dominus noster IESVS Chri-
stus: qui viuit & regnat Deus, per o-
mnia sæcula seculorum. Amen.

DOMINICA TERTIA POST PASCHA.

Secundum Iohan. Cap. 16.

In illo tempore: Dixit Ie-
sus discipulis suis. *Modi-
cum & non videbitis me:
& iterum modicum & vi-
debitis me: quia vado ad Patrem.* Et
reliqua

HOMILIA DE EADEM lectione.

Sermo
XXII.

De morte:
De gloria:
De Nouitii
parturitio
ne.

a Ps. 84. 9.

b Ps. 26. 8.

Simile ap-
tuum.

Habet gratia verba sua, qui-
bus intus animam alloqua-
tur: habet anima aures su-
as, quibus illa percipiat: alioquin
Propheta non diceret: a. *Audiam,
quid loquatur in me Dominus Deus.*
Habet etiam faciem suam gratia,
quam ostendat: habet oculos suos
anima, quibus illam attendat. Vox
illius est: b. *Tibi dixit cor meum, ex-
quisiuit te facies mea: faciem tuam
Domine requiram. Ne auertas faci-
em tuam à me: ne declines in ira a ser-
uo tuo.*

Facit enim Dominus, quemad-
modum mater, filios habens paru-
ulos ac dilectos: vt magis deside-
ria illorum accendat, aliquando
faciem notam velat, vel auertit: di-
cens ad illos: Modò vado, modò
recedo: amodò non videbitis me.
Statimque lachrymantur infantu-
li. Quæ postmodum faciem reue-
lans, tristitiam illorum conuertit

in gaudium, lachrymas in risum.
Et sicut paruuli ignorant, quid cir-
case agatur: ita tunc temporis di-
scipuli nesciebant quid eis diceret
IESVS.

*Quid est, inquit, quod dicit:
modicum, & non videbitis me, & ite-
rum modicum, & videbitis me: quia
vado ad Patrem? Nescimus, quid lo-
quatur. Pueri sunt viri Religiosi: Solatiū dāt
munditiam custodientes in corpo-
re, & simplicitatem in corde. Faci-
es gratiæ Christi præsentia conso-
lationis est, qua illos visitat: & ab
eis tempore orationis, sanctæ me-
ditationis atque contemplationis
videtur. Hanc faciem nonnunquam
quasi velat & auertit: cū gratiæ
dulcedinem illis subtrahit. Quan-
tum ex hoc pueri IESVS contristen-
tur, vnus illorum ostendit cum di-
cit: c. *Auertisti faciem tuam à me: &
factus sum conturbatus.* Vnde ean-
dem auersionem rursum timens, o-
rat: d. *Ne auertas faciem tuam à pu-
ero tuo.**

Quibusdam etiam conceditur fa-
ciem illius videre oculis corpora-
libus: sicut nuper audiui à quodam
sacerdote Ordinis Chartusienfis no-
mine Nicolao. Ait enim:

Fœmina, valdè religiosa & De-
um timens, habitat in villa Verui-
no diocesis Landunenſis: Helevi-
gis nomine. Hæc cū die quadam
ad prunas sedens, proprium infan-
tulum in sinu foueret: Saluator il-
lam probare volens, ex latere stans
ei visibiliter apparuit. Quem cum
videret, ex nimio gaudio oblita in-
fantis, ad illum cucurrit. Et ecce, in-
fans, illa surgente, in igne lapsus est.
Christo mox disparète femina redijt
videns.

Solatiū dāt
negatiq;
suis Domi-
nus.

c Ps. 29. 8.

d Ps. 26. 3.

Exemplū
Christi cor-
poraliter
visi.

at infantis
in igne

videns paruulum in igne iacentem, territa nimis extraxit, semiustum illum æstimans. Quem cum illæsum reperisset, gratias egit Christo; cuius virtute seruatus est.

Piorū vita
mœrens.

Quod autem sequitur: *Amen amen dico vobis: quia plorabitis, & flebitis vos; mundus autem gaudebit*: ad statū presentis vitæ spectat: in quo boni viatores tribulantur, & plorant, ad patriam suspirantes: & mali prosperantur, & gaudent, delicias temporales & transitorias suam patriam reputantes. In futuro vero tristitia bonorum vertetur in gaudium, quoniam *e absterget Deus omnem lacrymam ab oculis sanctorum suorum: & latitia sempiterna erit super capita eorum.*

e Apoc. 21.

4.

f. Psal. 51.

11.]

Impiorū
contraria
infelix.

g Mat. 8.

12.

h. Iacob. 4.

9.

i. Iaco. 5. 1.

Tunc & gaudium malorum vertetur in luctum: quia de corporibus suis abstracti g mittentur in tenebras exteriores: ibi erit sletus & stridor dentium. Vtrumque beatus Iacobus Apostolus considerans iustis dicit: *h Miseri estote, & lagete: vt risus vester in luctum vertatur; & gaudiū in mœrorem.* Malis autem quid dicit? *i Agite nunc diuites, plorate ululantes in miserijs vestris, quæ aduenient vobis. Diuitia vestra putrefacta sunt: & aurum & argentum vestrum aruginauit: & erugo eorum vobis in testimonium erit: & manducabit carnes vestras, sicut ignis.*

Simile.

Spiritualis
natiuitas
pij ad glo
riam.

Tristitiam verò presentis vitæ, & gaudium patriæ per similitudinem mulieris pregnantis expressit Dominus, cum subiunxit: *Mulier cum parit, tristitia habet, quia venit hora eius.* Mulier hæc, secundum intellectum moralem, designat quemlibet electum, Christo coelesti Regi per fidem

desponsatum. De cuius timore proles gratiæ concipitur; amore animatur, morte generatur. Vnde & sanctorum mortes natalitia vocantur. Plus est nasci coelo, quam mundo. In illa natiuitate efficitur filij iræ; in ista filij gloriæ. De hac spiritali conceptione seu natiuitate dicit Isaias. *k A timore tuo Domine cœcepimus, & parturiuimus & peperimus spiritum salutis.* Bonus filius iste.

k Isai. 26.
18.

Mulier licet concipiat cum amore, & carnis delectatione; non tamen parit sine cruciatu & dolore. Ex quo enim se concepisse nouit: non potest non contristari quoties meminit horæ partus. Nec mirum. Timeri sibi, timeri & proli: ignorans vtrum validus vel infirmus, vitalis, vel moribundus; decorus, vel monstruosus homo nasciturus sit. Hora mortis, hora parienti est. Hora huius amaritudinem bene nouerat Christus, quando imminente passione: *capit pauere & tristis esse: ita vt fieret sudor eius sanguineus.* Quanta ibi sit amaritudo, quando vincula anime rumuntur, sæpe apparet in agonizantibus: plenius tamen probatur in exemplo, quod subiungimus.

Sed præce
dit mortis
metus de
partis

Ante hoc septennium cum Prior Exempli quidam de ordine Regularium in quadam corte monasterij sui hospitales collegisset, & iam mensa esset preparata, ipsa hora tanto sopore cœpit deprimi; vt, nisi ocyus dormiret, moreretur. Qui cum in lecto se reclinasset, mox quidam eius Conuersus, qui alteri grangiarum præerat, dormitanti affuit, dicens: Domine cum licentia vestra vado. Et ille, Quo vadis? Respondit Conuersus: Ad Deum vado: quia mortuus sum in

1 Mar. 4.
33.

Immu
a purg
no pe
Christi
passio

Vergo
in po.

Et. 4. 1.

Iacob.

2.

fue

non

deri

tum

quæ

No

in

ma

per

Mo

in hac hora. Et Prior: Cum multi perfecti viri transiant per purgatorium: quid est, quod tu tam absolute dicis, te statim iturum esse ad Deum? Ad quod ille respondit: Habebam consuetudinem, ut quotiens transirem coram Crucifixo: hanc dicerem orationem. *Domine per illam amaritudinem, quam sustinuiſti propter me in cruce, maxime quando anima tua egressa est de corpore tuo: miserere animae in egressu suo.* Et exaudiuit orationem meam Dominus; mei que miserum est. Et dixit Prior: Quomodo fuit tibi morienti? Respondit: Videbatur mihi in agonia posito, quod totus mundus esset lapis vnus, & premeret pectus meum.

Vt ergo
incipio.

m. Ec. 9. i.

Bono bene.

Si tam amara est mors iusti: vbi obstetricantibus beatissimis angelis quorum tunc visione fruitur anima, praesentatur suo genitori: quantā amaritudinem, quantum cruciatum & dolorem esse putamus in morte impij; vbi immisericordes obstetrices Pharaonis animam egredientem excipiunt, & flumini sulphureo atque ardenti immergant? Vt enim taceam de malis; quis bonorum non pauceat in hora mortis? Quis scit, *in vtrum dignus sit odio, an amore?*

Quod si spiritus egrediens natus fuerit homo, id est, proles gratiae; non monstrum, id est, ludibrium daemoniorum, & gehennae fomentum; iam non meminit pressuræ; quia natus est homo in mundum. Notate quod non dicit, mundo, sed, *in mundum*: quia licet talis natiuitas in mundo celebretur; spiritus tamen egressus mox caelo recipitur: nisi per purgatorium impediatur.

Mulier bona & casta licet in partu

periclitetur, contristetur, & laboret: amore tamen prolis non vnquam parere desiderat. Hinc est, quod Rachel, cum primogenitum suum edidisset, vocauit nomen illius Ioseph, dicens. *n. Addat mihi Dominus & alterum.* Attendite martyres, fratres; Vt nouum hominem parerent caelo, cruces, gladios, eculos, ignes, & bestiarum morsus pati non recusabant in mundo. *Miser ego homo, o. quis me liberabit de corpore mortis huius?* Vox cuiusdā est parturiētis, dissolui cupientis, p. *& esse cum Christo.* Spiritu existente cum Deo, mater non meminit pressuræ: quia q. *ca. ro interim requiescit in spe.* In qua spe? Spe vtique gloriose resurrectionis, de qua subditur:

Iterum autem videbo vos, & gaudebit cor vestrum. Iterum, id est, in resurrectione generali, quando veniens ad iudicium, corpora electorum suorum suscitabit in gloria. In illa die proles gloriae ingreditur matrem, id est, spiritus carnem, cuius dotes erunt claritas, subtilitas, agilitas, impassibilitas. Dotes vero animae sunt cognitio, dilectio, fruitio. Magnum & ineffabile erit gaudium electorum, quando post resurrectionem corpora eorum. *fulgebunt sicut sol in regno patris eorum;* quando ipsum Deum, qui est trinus & vnus, perfecte cognoscent, perfecte diligant, & perfecte fruuntur illis. Hoc gaudium nemo tollet à sanctis: quia in aeternum erit.

Mulier cum parit tristitiam habet. Potest haec similitudo etiam adaptari nouicijs nostris, eorumque magistris. Ait enim de illis in regula sua sanctus Benedictus: *Nouiter quis ve-*

Ideoquē
mortem
optasti.

n. Gen. 30.
24.

o. Rom.
24.

p. Phi. 1.
23.

q. Ps. 115. 9.

Propter
gloriam e-
tiam cor-
poris futu-
ram.]

Itemque
Animae,

r. Mat. 13.
43.

Religiosa
parturitiō
Nouitij.

1. Admissi.
niens

Regula 8. *niens ad conuersationem. sit in cella no-
Benedicti. uitorum: ubi meditetur & manducet
& dormiat. Et senior ei talis deputetur
qui aptus sit ad lucrandas animas. qui
super eum omnino curiose intendat. &
sollicitus sit: si vere Deum querit: si sol-
licitus est ad opus Dei, ad obedientiam,
ad opprobria.*

**2. Commissi
Magistro.** In carnali generatione prima est
conceptio; secunda parturitio; ter-
tia partus editio. Quando ab Abbate
Magistro probationis s. nouitius com-
mittitur; quasi filius ab illo concipi-
tur. Quem ad instar mulieris concipere
debet; cum delectatione: vt
non solum gaudeat de eius conuersi-
one; sed & de commissione.

**3. Instru-
ctiā magi-
stro.** Deinde debet eum in vtero partu-
rire. Parturitio est partus paratio,
quæ sit in concepti augmentatione,
mëbrorum formatione, dispositione,
sensificatione, perfectione. Vni-
uersa hæc nouitio exhibenda sunt in
vtero probationis. Si per studium
Magistri in fide & amore Christi
profecerit; si disciplinis informatus
fuerit, si honestis moribus disposi-
tus & ornatus; si contra tentationes
animatus: bene parturitur.

**4. Facti
professi.** Tempus partus tempus professi-
onis est. Taliter parturiuit Aposto-
lus eos, quibus dicebat. *s. Filioli mei,*
s. Gal. 4. *quos iterum parturio, donec Christus*
19. *in vobis formetur.* Quando magi-
ster nouitium ante altare ducens be-
nedictioni & invocationi illam re-
præsentat; quasi filium Deo generat
quem per omne tempus probationis
parturierat.

**Exemplū
quasi rege-
nerati in
professio,
ac.** Huiusmodi innouatio quædam
species regenerationis est, teste quo-
dam ex Patribus sanctis, qui virtu-
tem baptismalem super cucullam

monachi stare se vidisse testaba-
tur.

Sic pepererit filium; iam non s. lame.
meminit pressuræ, id est, laboris & munditi-
sollicitudinis, quos habuit circa ip-
sum: eò quod natus sit homo in mun-
dum. Mundo comparatur monaste-
rium propter sui munditiam, eò
quod conuersum mundificet, & re-
nouet; vt dictum est: filium gratiæ
in re, & prolem gloriæ in spe effici-
ens.

Quod autem supra dictum est: *ha- 6. Licet de-
bet tristitiam; quia venit hora eius:* ad in tentati.
hoc spectat quod probatione com-
pleta maximè nouitij tentari solent,
ex hoc non modicam tristitiam ma-
gistris suis ingerentes.

**7. Mona-
sticæ camē
viuentis.** Gaudet vero magister si natus fu-
erit homo, id est, si monachus effe-
ctus non bestialiter, sed humanè, id
est, rationabiliter vixerit & ordina-
tè, quia sæpè meritum discipuli ad
coronam proficit magistri.

Postea in loco determinato per **NB. Morē**
duos menses tenetur eum lactare: cautum,
videlicet cum eo loquendo, & de
disciplina instruendo. Vnde omnis
Prelatus, qui alios informat, habe-
re debet vbera pingua per bonam
vitam, bonamque doctrinam. ne t. **c. Psal. 130.**
ablactatus super matre sua pereat. **2.**

Quod autem sequitur: *& vos qui
dem nunc tristitiam habetis: iterum au-
tem videbo vos; & gaudebit cor ve-
strum:* ad aureolam pertinet Præla-
torum, quam habent sunt de perfe-
ctu subditorum. Martyres, Virgines
& Prælati aureolas habebunt. Est
autem aureola quædam decentia &
singularitas, quæ non sanctis omni-
bus debetur. Tria hæc genera homi-
num specialius Christum secuti sunt,
Mar-

Martyres, sanguinis sui effusione: Virgines, corporis integritate, Prælati, prædicatione. Hoc singulare *gaudium*, quod Prælati boni pro sibi commissorum profectu à Christo sunt recepturi, *nemo tollet ab eis*, quia perpetuum erit, & perpetuo cum Christo regnabunt. Quorum consortio nos coniungere dignetur ipse Dei Filius, Dominus noster *Iesus Christus*: qui cum Patre & Spiritu sancto vivit & regnat Deus per immortalia sæcula sæculorum. Amen.

DOMINICA QVARTA

POST PASCHA.

Secundum Iohann. Cap. 16.

N illo tempore: Dixit Iesus discipulis suis. *Vado ad eum, qui me misit: & nemo ex vobis interrogat me: quod vadis.* Et reliqua.

HOMILIA DE EADEM
Lectio.

Sermo

XXIII.

De Ascensione. De

Causidicis.

De Iudiciis.

De S.

De S.

Spiritu

doctore.

Questio

dubia.

a Ioan. 14.

10.

b Ioan. 13.

c Ioan. 16.

28.

d Isa. 48.

16.

Quari potest, & non absque ratione, quomodo Filius dicat se missum à patre, & ad patrem missum à patre, & nemo ex vobis interrogat me: quod vadis? Non creditis, inquit, quia ego in patre, & pater in me est? Et in alio loco stans in terra, dicit se esse in sinu patris. Se tamen exisse à patre alibi testatur dicens. *c Exiui à patre & veni in mundum: iterum relinquo mundum, & vado ad patrem.* Dicit etiam de missionis sua per Isaiam. *d Et nunc misit me Dominus, & spiritus eius.* Causam vero eiusdem missionis per eundem prophetam plenius ostendit, cum dicit: *e Spiritus Dominus super me, ed quod unxit me. Euangelizare pauperibus misit me.* Cui vero missum se te-

stetur à patre, & de coelo descendisse, non tamè descendit secundum hominem: quia *f veritas de terra orta est.* Secundum diuinitatem descendere non potuit: per quam, antequam assumeret hominè, in mundo fuit. *g. Cælum & terram ego adimpleo:* vox ipsius est. Quomodo ergo pater filium misit: vel quomodo filius descendit?

Fatres, in Christi persona duas credimus naturas: diu nam, & humanā. Secundum illam creauit omnia: secundum istam exaltatus est super omnia. *h. Qui descendit, ipse est & qui ascendit super omnia: ut adimpleret omnia.* De coelo missus descendit, quando ad hominis susceptione se humiliavit.

Ait itaque. *Vado ad eum, qui misit me.* Vado, id est, vado iam: per tempus pressens exprimens futurū. Et quia gloria ascensionis his verbis discipulis prædicta est: & ante ascensionem legitur: de ipsa ascensione; aliquid dicere debemus.

Cum dixisset; *vado ad eum, qui misit me:* statim adiecit: *& nemo ex vobis interrogat me quod vadis.* Saluatoris nostri ascensio multum fuit clara multūque sonora: quia in oculis discipulorum, & concentu angelorum celebrata est. De claritate dicitur: *& videntibus illis eleuatus est.* De sonoritate vero scriptum est in psalmo. *k Ascendit Deus in iubilo: & Dominus in voce tubæ.* Quotus fuerit ascendente Christo iubilus in cordibus discipulorum, & tubicinatio in laudibus angelorum non est necesse testimonia querere: cum frequentè legamus quorundā Sanctorum animas cum tripudio & cōcentu angelico celos penetrasse.

Soliste materialis & visibilis, per quem Christus sæpè in scripturis significat.

e Isa. 61. 1.
Luc 4. 8.
f Psal. 84.

Resolutio.

h. Ep. 4. 9.

Ascensio
Christi
clara Apo-
stolis fuit.

i Act. 1. 9.
Sonora
Angelis.
k Psal. 46.

6.

Compara-
tionem.

designatur; cum magno splendore atque fragore manè ascendit. Splendorem verò videmus, sed fragorem minus audimus: & hoc ideo, quia in ortu suo occidetalibus nimis est remotus. Qui in India sunt, fragorem solis in ortu eius audiunt: sicut testis est quidam clericus de India nuper veniens. Nam se audisse frequentius testatur. Aiunt enim philosophi, quod septem planetæ, ex quibus sol præcipuus est, cum suavissima harmonia circumeant; rationem satis probabilem assignantes, quare à nobis non possit audiri. Vnde Iob. 1.

Stat fides penes dicentem.

Intelligitur dicere de symmetria ordinationis inter sese.

Concentum cæli dormire quis faciet?
tu reali. Non ergo necesse erat discipulis, *Iob 38.67* ascendente Christo sole iustitiæ, interrogare, quò vadis: cum nubes susciperet eum ab oculis eorum: & angelis testificantibus tam de reditu, quam de ascensu illius edoceretur. Vox angelorum est. m. *Viri Galilei, quid admiramini, aspicientes in cælum? hic Iesus, qui assumptus est à vobis in cælum; sic veniet, quem admodum vidistis eum euntem in cælum.*
 Moraliter:

In Cōuer- Quando Christus per gratiam o-
so timor & ritur in corde humano; duo hæc,
amor est. splendorem videlicet & fragorem, ibi spiritualiter operatur. Splendorem in illuminatione: fragorem vel sonum in timore. Timor animam concutit. Vnde ergo rugitus, suspiria, singultus, & gemitus in anima peccatoris; nisi ex fragore diuini amoris? Manè ascendente sole, quò plus apud Indos proficit in splendore: tanto amplius deficit in fragore. Non nisi proximus terræ auditur: & quò altior, tantò sonus circuitionis lenior. Ita fit & in

Sic ita de proasi cōparatiōis.

anima. Splendor solis, amor; fragor, timor est. Quò anima proficit in amore cœlestis patriæ: tantò in illa minuitur timor gehennæ. Rectè ergò Dominus dicit: vado ad eum, qui misit me: & nemo ex vobis interrogat me, quo vadis. Manè, quando sol oritur, ridiculosum esset quærere quo iturus sit: cum cursus eius, ascensus videlicet ad meridiem, & descensus ad occidentem ex vsu quotidiano nobis vilescat. Sequitur:

Sed, quia hæc locutus sum vobis;

tristitia impleuit cor vestrum. Tanto affectu carnales adhuc discipuli Domino carnaliter adherebant: vt eius præsentiam corporalem vniuersis donis spiritualibus anteferrent. Sic in eius aspectu delectabantur, sic in eius verbis atq; factis iocundabantur: vt illum videre, & audire paradisi delitijs, omnibusque bonis gratiæ spiritualis præponerent. Nec mirum. Ipse est enim thesaurus ille absconditus, & margarita preciosa: quem vt possiderent, omnia sua relinquendo distraxerant. Magnus thesaurus ipse erat in sapientia prædicationis: margarita in nitore cōuersationis. Quam fuerit Dominus secundum naturam assumptam delectabilis, affabilis, gaatiosus, atque speciosus; satis nobis, vt dictū est, Apostolorum declarat affectus.

In quorum persona, anima vxor Tobix filij peregrinationem deslēs, his verbis vsa est. o. *Heu me, fili mi, vt quid te misimus peregrinari: lumen oculorum nostrorum; baculum senectutis nostræ: spem posteritatis nostræ: Omnia simul in te vno habentes: te non debuimus dimittere à nobis.* Pauperes erant

Apostolis apta est.

n Mat. 13. 14.

Christi præsentia dulcis discipulis: ideo ascensio tristis.

o Tob. 10. 4

erant Apostoli pauperem, propter pauperem Christum, vitam ducentes. Omnia tamen desideria in Christo habentes, prædictam ab eo peregrinationem, id est, in cælum ascensionem æquanimiter portare non poterant. Quos ipse consolans ait:

Sed ego veritatem dico vobis: ex-
tramen pedit vobis, ut ego vadam. Fructum
rutilis & eiusdem recessus mox exponens sub
cellaria. quadam comminatione, subiunxit:

Si enim non abiero; paracletus non veniet ad vos. Paracletus interpretatur consolator. Habebant tunc temporis Apostoli spiritum sanctum; sed non paracletum: quia carnales, quia timidi, quia sine scientia litterali. In die verò Pentecostes idem spiritus sanctus descendens super eos in linguis igneis, factus est eis paracletus, id est, consolatorius: de carnalibus creas spirituales, de terrenis coelestes, de timidis fortes: illiteratis tribuens omnium linguarum scientiam, in prædicatione facundiam, feruorem, atque constantiam. Vnde rectè de eodem spiritu subditur:

Cum venerit ille, arguet mundum de peccato, & de iustitia, & de iudicio. Hoc prædicantibus ipsis Apostolis impletum est. Quod dixit, mox exposuit, cum subiunxit: *De peccato quidem: quia non crediderunt in me. De iustitia vero, quia ad patrem vado, & iam non videbitis me,* id est, talem, qualem me modò videtis. *De iudicio autem: quia princeps huius mundi iudicatus est.* Beatus Augustinus locum istum sic exponit. Arguitur de peccato; quia in Christum nõ credidit: & arguitur de iustitia eorum,

qui credunt. Ipsa enim fidelium comparatio, infidelium est vituperatio.

Credant igitur homines in Christum, ne arguantur de peccato infidelitatis: transeant in numerum fidelium, ne arguantur de iustitia eorum, quos iustificatos non imitatur. Caueant futurum iudicium; ne cum mundi principe iudicentur; quem iudicatum imitantur.

Vsq̃ue hodie per ora prædicatorum Idem hodie de peccato incredulitatis arguitur eque viget de peccato mundus. 1. Ut enim taceam de infidelibus, nõ omnes Christiani, immò respectu multitudinis, pauci credunt in Christum. Credant Christum esse

filiũ Dei, natum de virgine, passum, resurrexisse à mortuis; & si qua alia de illo sunt credenda. Credunt etiã Christo, id est, Euangelio eius, scientes esse vera, quæcunque dixit, egit, vel promissit; sed non credunt in Christum. Credere in Christum est, fide, & charitate, ire in ipsum. Non, qui credunt Christũ, vel Christo; sed qui credit in Christum, habet vitam æternam.

Cum prædicatores in credentibus reprehendunt peccata mortalia, vt est fornicatio, adulterium, periuria, fraus, rapina, hisq̃ue similia: Spiritus sanctus per ora illorum arguit eos de peccato; eò quod non credant in Iesum. Si in IESUM crederent: Iesum diligenter. Qui alium purè diligit, quicquid illi nouerit contrarium, committere pertimescit. Virtutem huius orationis: *credere in Christum:* diabolus benè intelligit.

Cum in quodam oblesso, ante annos paucos, compelleretur dicere dante in symbolum: in nullo modo ad hoc induci

Differant
 Credere
 1. Christũ.
 2. Christo.

3. In Christum.

Exemplũ
 de dæmone nõ credente in Deum.

duci poterat, vt diceret: *Credo in Deum*, cum tamen frequentius & inoffensè diceret: *credo Deo, & credo Deum*. Dæmon credit, nec diligit

tem de
iustitia.

Arguit etiam Spiritus S. mundum de iustitia. De qua iustitia? Facta? Nô, sed neglecta. Hodie, heu! rara auis in terris, iustitia in iudicijs. Multi his temporibus iustitiam discunt: sed iustitiam non faciunt. Et videtur impletum in eis illud propheticum: *p. iustitiam discunt omnes habitatores terra.*

p Ps. 26.9

Digressio
in Legule
ios.

Hodie adolescentes iuuenes, & senes passim currunt ad discendas Leges, ad iura, ad decreta: neque allicuius sciëntiæ iudicatur, qui ignorauerit illa. Non discunt multi ex eis, vt dicit Isaias, facere iustitiam: sed vt lucrêtur pecuniam. Maiorem hodie, fide excepta, iustitiam in suis causis exercent Ethnici, quàm Christiani. In iure sæculari atque ciuili tanta est iniuria, fraus, & auaritia; vt iniuriâ patientes à suis cõequalibus vel etiam inferioribus apud iudices querimoniam deponere per timeant. Iustificatur tamen à iure ecclesiastico. Cum causidici sæculares manus venales habeant, & causas ipsas leuioris muneris gratia decident. Clerici iurisperiti linguas non solum non vendunt, sed & ipsas causas, ob impinguandum salariũ, semper protrahunt, sententiamque diffinitiuam, quantum valent impediunt.

Vox libera
Prædicato
ris & vera
* Laniones
intelligit

Vnde anno præteritò quidam de Ordine Prædicatorum Coloniae de talibus in publico prædicauit. Carnifices, * inquit, iustiores sunt hodie aduocatis nostris. Ij carnes suas vendunt, nec recipiunt: isti linguã ven-

dunt: pretium recipiunt, & tamen lingua carere nolunt. Carebant verò in futuro; vbi neque pro seipsis, neque pro alijs allegare permittentur. Vnde cum nuper quidam Aduocatus in Saxonia mortuus esset: non est inuenta lingua in ore eius.

Cum ante aliquot annos Moguntia, inter duos clericos, vnam diuitem, & alterum pauperem, super quadam ecclesia contendere-
tur; & vtriusque partis aduocati verbis diu disceptassent: tandem pauperis aduocatus, sicut multis videbatur, à diuite corruptus se victum simulans cedere coepit. Missi sunt à iudicibus, qui pauperi suaderent, vt ante sententiam se gratiæ submitteret. Qui, cum in ancipiti staret, atque nutaret; Spiritus sanctus per os Sacristæ ecclesiæ illius, viri boni atq; iurisperiti coepit arguere tam aduocatum, quam iudices de iustitia dissimulata. Et proficiens sic ait pauperi: Domine clerice: stante, nolite cedere; ego causam vestram suscipiam. Quid plura? Tam rationabilibus allegationibus aduersæ parti institit; vt clerico destituto ecclesiam suam obtineret.

Timeant ergo huiusmodi aduocati: quia Christus vadit ad patrem; non vt pro illis interpellat: sed vt iniuste iudicantes iuste iudicet. Vox eius est. *Cum accepero tempus, ego iustitias iudicabo.*

p Ps. 74.3.

Arguit & de iudicio mundum Spiritus sanctus. Iudices in causis non debent attendere personam: sed semper in manu tenere libram. Non debet temperare lances stare, non amor, non timor, non munus, non inuidia: sed iustitia. vt diabolo-

Demũ de
iudicio la
dicũ cor
ruptorũ.

diabolus, iustitiae inimicus, qui est princeps mundi huius, à iudicijs fidelium prorsus excludatur. Ipse sepe per Mammonam libram ingreditur: cuius pondere nonnumquam sic lances inaequantur; ut eam, quae partem tenet iniquam, deponat: alteramque, quasi minus iuste habentem, suspendat.

Quod Iudices summopere caueant; quia Christus, qui est sol iustitiae, cui q. *pater dedit omne iudicium*; in extremo iudicio ingreditur libram: ut nunc subdole iudicantes, tunc clare iusteque iudicet. Vnde quotidie clamat in Psalmo: *r. Iuste iudicate filij hominum*. Item in Evangelio. s. *Qua mensura mensi fueritis; remetietur vobis*. Quantum Spiritui sancto in iudicijs iustum iudicium placeat, subsequens exemplum demonstrat.

Episcopus quidam Leodiensis, cū in Capella sua tempore Quadragesimali sederet & Psalmos legeret; venissetque ad tertium versiculū Psalmi centesimi quinti; aliquis ex officio ingressus ait: Domine, quid iubet s. ut fiat de facinoroso illo? Respondente Episcopo: parce pauperi, propter sacrum tempus: oculos ad Psalmum reflexit. Et ecce versiculus occurrit. s. *Beati qui custodiunt iudicium, & faciunt iustitiam in omni tempore*. Statim ac si argueretur à Spiritu sancto de neglecto iudicio, iudicem reuocavit: & ut rigorem iustitiae circa reum exerceret, praecipit. Sequitur:

Adbuc multa habeo vobis dicere:

sed non potestis portare modò. Ut eum doctor nimis taceam de charismatibus Spiritus sancti, quae innumerabilia

sunt: quomodo homines simplices, & idiotae, ut tunc temporis erant Apostoli, scientiam omnium linguarum intellectu caperent, & memoria portarent, nisi ex quodam speciali dono atque virtute Spiritus sancti? Nos in vna lingua Latina scilicet ab infantia exercitamur, nec tamen eam ad plenum discere, vel perfecte proferre valemus. Vbi vero Spiritus S. doctor est; citò discitur quod docetur. De quo & subditur:

Cum autem venerit Spiritus ille veritatis: docebit vos omnem veritatē. Veritas Pater, veritas filius, veritas ipse est Spiritus sanctus. Vtriusque Spiritus, est Spiritus sanctus: quia ab utroque procedit. Bene autem dicitur Spiritus veritatis, non veritatum; quia licet quaelibet in Trinitate persona sit veritas; non tamen tres sunt veritates, sicut nec tres dī, nec tres Domini, nec tres immensi, nec tres aeterni.

Dicitur etiam Spiritus veritatis, Spiritus sanctus: ad differentiā Spiritus maligni, qui totus t. *mendax est, & pater eius*. De quo scriptum est in libro Regum. u. *Egressus est autē Spiritus & stetit coram Domino & ait: Ego decipiam Achab*. Cui locutus est Dominus: In quo? Et ille: *Egrediar, & ero Spiritus mendax in ore omniū prophetarū eius*. Caueamus ergo fratres, ne ab hoc spiritu erroris decipiāur, p̄ fantasticas visiones seu reuelationes.

Spiritus sanctus nō docet, nisi vera, nisi sancta. Docuit in aduentu suo Apostolos sermonē sapientiae & scientiae, fidem, gratiam sanctitatem, operationē virtutū, prophetiā, discretionē spirituum, genera linguarū, inter-

Et intrinsecus est vnus Deus verax

1 Io. 3. 44
u 3. Re. 22

Docet omnia.

interpretationem sermonum; & vt breuiter comprehendam, quicquid ipsis, vel salutis credentium fuit necessarium.

Sed diuer-
simodè.

Docet nos idem Spiritus sanctus aliquando inspiratione consilij; aliquando instructione præcepti; aliquando correptione flagelli; aliquando comminatione supplicij; aliquando consolatione beneficij: docebit & retributione præmij.

Alia inter-
pretatio
literalis.

x Ioan. 14. 6

y Ps. 42. 3

z Ps. 84. 12

Potest adhuc aliter intelligi, quod dicit: *docebit vos omnem veritatem*. Omnis veritas Christus est. Vnde & dicit: x. *Ego sum veritas*. Ipse veritas in diuina; ipse veritas & in humana natura est. De illa dicit David in Psalmo: y. *Emitte lucem tuam & veritatem tuam*. De ista vero: *Veritas de terra orta est*. Est ergo sensus. Ipse vos docebit omnem veritatem, id est, quid de me sit sentiendum, quid quid de me prædicandum, vel quomodo in me credendum. Est ergo omnis veritas Christus: quia ab ipso omnis veritas. a. *Non enim loquetur à seipso*. Hoc dicit: quia non est à seipso. Sicut de patre natus est filius, ita & de patre procedit Spiritus sanctus.

a Ioan. 16. 6

Quacumque audiet, à patre scilicet, illa loquetur. & quæ ventura sunt, annuntiabit vobis. Sicut legitur in Actibus Apostolorum b. annunciauit Spiritus sanctus per Agabum Prophetam Apostolo Paulo, *quæ ventura erant illi in Hierusalem*. Similiter & ipse Apostolus docente Spiritu sancto, multa quæ futura erant tam ipsi, quam ecclesiæ in Apostolis suis annunciat.

b Act. 11. 28

Ille me clarificabit, quia de meo accipiet, & annuntiabit vobis. De meo,

id est, patre: quia c. *omnia quæ habet pater, mea sunt*. Vterque accipit à Patre: non solum quod annunciat: sed quod est. Accipit filius à Patre per generationem, vt sit Deus: & de eo dè accipit Spiritus sanctus per processionem, vt sit Deus. Vnde Augu-

Augustin.

d Ioan. 14

Sicut præstat essentiam filio de patre generatio: ita & Spiritui sancto præstat essentiam de utroque processio. De annunciatione sua dicit filius, d

Omnia quacumque audiui à patre meo, nota feci vobis. De annunciatione verò Spiritus sancti, eisdem dicit Apostolis. e. *Ille vos docebit omnia, & suggeret vobis omnia quacumque dixerero vobis*. Cuius vocem nobis audire, & suggestionem recipere concedat Pater & Filius: à quibus procedit idem Spiritus sanctus. Amen.

e Ioan. 14. 26

DOMINICA QUINTA POST PASCHA.

Secundum Iohan. Cap. 16.

In illo tempore: Dixit Iesus discipulis suis. Amen dico vobis: si quid petieritis patrem in nomine meo: dabit vobis. Et reliqua.

HOMILIA DE EADEM lectione.

Læta promissio. Veritatis verba sunt: fallere non norunt. Ait enim in alio loco veritas ipsa. a. *Cælum & terra transibunt: verba autem mea non transibunt*. In nobis, qui puri homines sumus, petitionis effectum duo frequenter impediunt: videlicet naturæ mutabilitas, & necessitas. Aliquando ea promittimus; quæ nos promissæ postea

De oratio-
ne petito-
ria.

Promissa
diuina nō
fallunt vi-
humana.

postea dolemus: aliquando etiam ea promittimus, etiam si ad sit bona voluntas, quæ soluere non valemus. Duo hæc in Deum non cadunt: cuius natura mutabilis non est; cuius potentia atque diuitiæ comprehendere non possunt. Cum homo modicum habere possit & modicum der; hoc ipsum non nunquam improperat: Deus vero *b affluenter dat omnibus, & non improperat.* Et quod maioris benignitatis indicium est; etiam ad petendum nos incitat. *Petite, inquit, & accipietis.*

Benefacta
neque im-
properan-
tur ut hu-
mana.

b. Iac. 1. 5.

In petiti-
one confis-
deranda
sunt qua-
tuor.

Sed dicit Christianus: Ego in nomine *Iesu* frequenter peto; & non accipio. Bene. Tuscis, quod petis: sed quid vel quomodo petas, nō discernis. Cum Deus petitur, quatuor ibi sunt consideranda: videlicet quis, quid, quare, vel quomodo petat. Primo loco consideranda est persona petens, & status. Secundo loco, vtrum hoc, quod petit salutiferum sit, vel salutis contrarium. Tertio loco, si necessitas sit in causa propria, vel aliena. Quarto loco, si ipsa oratio tepida sit, vel deuota.

I.
Quis petat

c Ioan. 9.
31.
In hoc qua-
druplex
varietas
contingit.

I.

Consideranda est, inquam, persona: hoc est si bona sit, an mala: & status personæ, id est, si in charitate sit an in mortali. Charitas vero personam facit bonam: mortale malum. Quod si in mortali est, & orauerit, dicit ei scriptura: *c peccatores nō audit Deus.*

Hoc tamen scire debet charitas vestra, quod aliquando Deus respiciat in petitionem, & non in petentem: aliquando in petentem, & non in petitionem; aliquando in vtrumque: aliquando in neutrum. 1. Quod Deus respiciat quandoque in petiti-

onem, & non petentem; exemplum habemus in Iob: d. vbi petitio sathanæ contra eundem virum sanctum exaudita est. 2. Quod è conuerso aliquando Deus respiciat in petentem & non in petitionem, testis est D. Paulus, qui dicit, e. se non esse exauditum, cum oraret pro stimulo carnis remouendo. 3. Quod vero aliquando respiciat in vtrumque, orantem scilicet, & orationem: attende Susannam, f. cuius oratio exaudita est cum tribularetur. Vnde scriptum est. *g Respexit in orationem humilium: & non spreuit precem eorum.* 4. Quod autem in neutrum respiciat aliquando Dominus, vltus probat quotidianus: quia frequenter videmus orare malos, nec aliquid consequi ex his, pro quibus orant. Qui in mortali est; nō exaudit eum Deus pater in salutem: quia *Iesu*, id est, salutis amicus non est. Qui verò in charitate, & ex charitate orat Deum; dignum est vt oratio eius consequatur effectum. Huiusmodi oratoribus dicitur. *Si quid petieritis patrem in nomine meo dabit vobis.* Aliquando statim, aliquando differtur vsque ad tempus congruum, quod petitur: aliquando vsque in futurum.

2. Cum dicit, *in nomine meo*: ostendit quid sit petendum. *Iesus* interpretatur Saluator, vel salus. Vt ait *Isidorus*. *Isidorus: saepe multos non audit Deus ad voluntatem: vt exaudiat ad salutē.* Nam, dum quærimus salutem: dat nobis infirmitatem. O homo si vis exaudiri dignè: digna pete. Hoc Deum postulabis; quod ad Deum pertinet dare. Si in charitate es, & contra charitatem petis; non te Deus exaudiet: ne charitatem in te destruat.

P

Noli

d Iob. 1.

II.

e 1. Cor.

13. 9.

III.

f. Dan. 13.

III.

1. 2.

2. Quid peto
tatur.
Isidorus.

Noli ergo orationem tuam aliqua circumstantia deformare; vt æterna petas, non temporalia. Si terrena petis, oratio tua caret materia: si non ex charitate; priuatur forma.

3. Quare petatur.

Debet etiam petens in oratione sua considerare, quare quid petat: id est, qua intentione, quare necessitate: quia si homo petat aliquid supra se, vt sunt miracula, & illa absque certa necessitate: dicit ei scriptura.

h Luc. 4. 12. *Non tentabis Dominum Deum tuum.* Sed dicis: Non tento Deum, quia hæc inter promissa sunt à Deo.

Orationis vis admixta.

Ait enim. i. *Omnia, quacūque credentes petieritis in oratione, accipietis.* Item in alio loco. k *Opera, qua ego facio,*

i Ioan. 14.

& vos facietis: & maiora horum facietis. Hæc nobis, fratres, promissa sunt à Christo. Maiora legimus facta à discipulis Christi; quam ab ipso Christo. Legamus Acta Apostolorum, legamus passiones sanctorum; nec non & Vitas patrum; & inuenimus ibi tanta ac talia miracula à sanctis facta, qualia oratio non præsumeret. Tanti valoris ac ponderis est oratio pura & feruida: vt etiam l. montem transferat de loco suo. Vt enim de antiquis taceam miraculis: quid quidam oranti, ante non multos annos contigerit in domo nostra, retexam.

k Ioan. 14. 22.

l Mat. 15. 28.

Exemplum mouentis faxum ingens oratione.

Theodoricus de Lureche monachus noster, quondam Canonicus Bonnensis, quem multi nostri nouerunt, die quadam cum Conuentu exierat ad lapides eruendos de monte, proximo monasterio. Cumq; maximum lapidem à Conuentu semotus conspiceret; quadam ductus curiositate instrumentum admotuit: sed nihil prorsus profecit. Nec mirum. Fuerat

siquidem tantæ quantitatis, sicque terræ radicitus infixus; vt à viginti viris non posset moueri. Recordatus Dominice promissionis, genua flexit & orauit. Completaq; Angelica salutatione, cū oratione Dominica; mox vt manus apposuit, lapis virtute diuina leuatus exiit. Et cum se in saltus daret, vix euadere potuit subitus laborans Conuentus Theodorici clamoribus monitus. Hec vero in confessione Domino Henrico Abbati recitans, rogauit ne alicui hominum diceret, quoad viueret: quod & fecit. Nam vsque hodie eiusdem miraculi testis est.

In oratione etiam modus petendi considerandus est. Cum fiducia, & feruore, cum instantia, & intentione, cum perseverantia, & timore Deus exorandus est. Cum fiducia: quia inaniter oramus, si ipse fiduciam non habemus. 2. De feruore orationis dicit David in psalmo m. *Dirigatur oratio mea, sicut incensum in conspectu tuo.* Sicut enim fumus ex igne nascens tendit in altum: sic oratio feruens & deuota ex igne charitatis orta, ascendit in coelum. 3. De instantia orationis dicit Apostolus. n. *Sine intermissione orantes.* Item Apostolus Iacobus. o. *Multum valet oratio iusti assidua.* Ad instantiam orationis etiam nos Dominus hortatur in Evangelio per diuersas parabolas: vt est de iudice iniquo, p. & vidua: item de q. amico, qui surgens panes accommodat petenti. 4. De perseverantia vero orationis legitur in Actibus Apostolorum de discipulis: r. *quod erant omnes unanimiter perseverantes in oratione.* s. De intentione orationis s. Petri dicit Glossa super illud Apostoli Pe-

4. Quo modo petatur. Huc lex necessaria.

m. Ps. 140. 2. Simile.

n. 1. Thes. 5. 17. o. Iac. 5.

p. Lu. 18. 6. q. Lu. 11. 5.

r. Ac. 2. 42. s. 1. Petri 4. 7. tri. s.

tri: *vigilantes in oratione*. Ne animus aliquid cogitet, præter id solum, quod precatur, cum ad orandum stamus; omnis carnalis cogitatio absistat: intentio cordis sincera Deum non sono vocis, sed sensu animi oret. 6. De *humili ac timorata oratione* exemplum habemus de publicano: t qui, teste Domino, *iustificatus exiit de templo*.

Luc. 18.

4.
Iuxta istis
contraria
corrumpunt
orationem.

Videamus nunc, fratres, quantum hæc, quæ enumerata sunt, in oratione Deo placeant, ex eorum contrariis. *Oratio hesitans* contraria est fiduciali: oratio tepida, feruenti: oratio remissa, importunæ vel instanti: oratio negligens, intentæ: oratio deficiens, perseveranti: oratio præsumtuosa, timidæ & reuerentii.

I. Aduertite de singulis. 1. Vir in oratione *hesitans*, ut ait Iacobus, similis est fluctui maris, qui à vento mouetur & circumfertur: neque portum desideratum apprehendere valet talis oratio. 2. *Oratio tepida*

II. muscas cogitationum inutilium inuitat: per quam u. vnguenti suauitas, id est, deuotionis dulcedo extinguitur. 3. *Oratio remissa* Deum excitare non valet. Cum Moyses manus deponeret in oratione, x. vicit Amalech. 4. *Oratio negligens* simia est in tecto: psitacus in domo. Illa gestus, iste voces hominum imitatur. Quis docuit psitacum suum

u. Ecc. 10. 1.

III.

x. Exo. 17.

II.

III.

χρῆμα? Aliquando sic oramus, sic psallimus, ut quid dictum sit, siue hoc quod dicendum est, prolatum sit, ignoramus. Talis oratio dolosa est; quia aliud habet in ore, atque aliud versat in corde. Quomodo Deus orationem nostram audiret, intel-

ligeret, vel intenderet; quando dicimus ei in psalmo: *verba mea auribus percipe Domine, intellige clamorem meum: intende voci orationis meæ*: cum nos ipsos non audiamus, non intelligamus, & quid dixerimus, non intendamus? Non ergo sine causa per quendam sapientem dicitur. y Ne i- y. Ec. 19. 7. *teres verbum in oratione*, id est, ne ita negligenter ores, ut iterum oporteat te verba orationis, vel psalmos repetere. 5. *Oratio deficiens* vel desperas nuncius est missus: & sine effectu reuersus. Ipsa est flos sine fructu; flos cadēs. 6. *Oratio superba* qualis erat z. Pharisei, aduocatus est coram principe velato capite allegas, quod turpe est. Hinc est quod nudo capite, & sine appodiatione orationes solemnes dicere consueuimus: ut per reuerentiam & humilitatem orationis Deum exaudibilem nobis faciamus.

V.

VI.

z. Luc. 18.

13.

Machometus infelicissimus sciens hæc discipulis suis Iesum promississe, & ipse suis promisit, quod quicquid peterent Deum in nomine suo, pro quocumque peccato; scirent se exaudiendos esse. Et est usque hodie omnibus Saracenis, legem eius tenentibus, occasio maximi peccati. Putant enim impune transire, quicquid faciunt: dummodo nomen Machometi inuocent in oratione. Sed nomen Machometi non est nomen Salutis & medicinæ, sicut nomen Iesu: sed potius nomen latrocinij, & luxuriæ. Videtur enim in Latino idiomate descendere à mœchia, vel à machæra: satis ei congruens, qui totus adulterijs, & latrocinijs deditus erat. Nam ad consilium cuiusdam Iudæi nouam legem condidit: de

Digressio
in Machometum.

p 2

viro-

utroque aliquid inferens testamento. Et quia Iudæos adorare sciebat versus occidentem, Christianos vero versus orientem; suis, ut orarent versus meridiem mandauit.

Quia iam in longum orationis causa sermonem extendimus, reliqua editionis Euangelicæ sub compendio exponenda sunt.

Cum præmississet Dominus, *Amen, dico vobis, si quid petieritis patrem in nomine meo, dabit vobis*: protinus subiunxit: *Vsque modo non petistis quidquam in nomine meo*. Corporaliter ei discipuli adherentes non spiritualia & permansura; sed temporalia petere nouerunt. Vnde Iacobus & Iohannes, putantes eum regnaturum in hoc mundo, petierunt, a. *ut vnus ad dexteram, & alter ad sinistram eius sedere deberet*.

Sed Dominus huiusmodi petitionem, qua petuntur transitoria, nullam reputans: cum tamen libenter atque frequenter ea tribuat Dominus; ad spiritualia, & æterna petenda discipulos hortatur, dicens: *Petite, & accipietis: ut gaudium vestrum sit plenum*. Quando electi bona æterna desiderant, & illa petunt; gaudium, quod ex illorum surgit desiderio, hic quidem inchoatur; & in futuro consummatur. Transitoria quædam sunt adiectiones: æterna vero substantiua, quia permanentia. Vnde alibi Dominus b. dicit: *Petite primum regnum Dei, & iustitiam eius: & hæc omnia adiciuntur vobis*.

Hæc in prouerbijs locutus sum vobis. Quia non erat illos verba sua minus intelligere, prouerbia illa iudicabat in cordibus eorum. Quidquid homo audit & non intelligit, prouerbi-

um est illi.

Venit hora cum iam non in prouerbijs sed palam de patre annunciabo vobis. Hoc impletum est in aduentu spiritus sancti: cuius virtute datum est eis intelligere mysterium Trinitatis & vnitatis.

Quod autem subditur: *illo die in nomine meo petetis*: ad hoc spectat quod spiritus sanctus, qui pro sanctis c. *posulat gemitibus inenarrabilibus*; petere suggerit, quæ sunt salutis æternæ.

Et non dico, quia rogabo patrem de vobis: tunc scilicet. Ac si dicat: Quam diu vobiscum sum patrem pro vobis rogabo; sed postquam ad patrem in cælum ascendero; cum ipso rogata adimplebo. Quod autem alibi d. dicitur *sedere ad dexteram patris, ut interpellet pro nobis*: nihil aliud est, nisi quia caro sedens ad dexteram patris est certitudo & arrha, quod & caro nostra ascendet. Ita enim exponitur.

Ipse enim pater amat vos: quia vos me amastis. Hoc dictum videtur, quasi nostra dilectio causa sit diuinæ dilectionis circa nos: quod verum non est. Vnde in epistola sua Iohannes. e. *Diligamus inuicem: quia charitas ex Deo est. Non quasi nos dilexerimus Deum: sed quia ipse prior dilexit nos: & misit filium suum propitiatorem pro peccatis nostris*. Dilexit Deus pater discipulos filij ab æterno prædestinando: dilexit eos in tempore iustificando: hæc dilectio causa fuit amoris eorum circa filium. Quem quia dilexerunt eum sequendo, & pro eo omnia sua relinquendo, &, quod maius fuit, in eum credendo; hodie diliguntur à patre cœlestis præmij retributione.

Ex insin-
ctu Spiritus.
c. Rom. 8.
26.

Et ipse cum
patre dabit
petita.

d. Rom. 8.
34.

Quia dili-
git suos
prior præ-
destinando
& iustifi-
cando.
e. 1. Ioh. 4.

12.

Tempora-
lium peti-
tio.

2. Mat. 20.
21.

A Christo
non atten-
ditur.

Inbetque
peti æter-
na.

b. Mat. 6.
33.

tionem.

Vt fidem illorum magis accendat subiungit: *Exiui à patre: & veni in mundum. Iterum relinquo mundum; & vado ad patrem.* f. *A summo caelo egressio eius, & occursum eius vsque ad summum eius.* Exiuit à patre hominis susceptione: redijt ad patrem visibili ascensione.

Dicunt ei discipuli eius: *Ecce nunc palam loqueris: & prouerbum nullum dicis.* Quia diuersis eis parabolis loqui solebat, & verba hæc plana videbantur; se intelligere putabant, quod non intellexerunt. Vnde & dixerunt:

Nunc scimus, quia scis omnia: & non est opus tibi, vt quis te interroget. Quasi dicant: Antequam aliquis quærat à te aliquid scis quæstionem, & soluis. Ita glossa exponit marginalis. Didicerant hoc multis experimentis: quia sæpè illorum verba præuenerat; cum eum interrogare vellent, cogitationibus illorum respondens. Vnde & dicunt: *In hoc credimus quia à Deo existi.* Nouerant solius Dei esse, cognoscere cogitationes hominum. Quia Dominus sermonem suum ab oratione cœpit, & gaudij plenitudinem in illa consistere prædixit; eundem gaudij nostri auctorem humiliter & instanter deprecemur, vt hoc nobis petere sua gratia suggerat, quod præstare non recuset. Cui cum Patre & Spiritu

sancto sit laus & imperium, per omnia sæcula sæculorum.

Amen.

INGLORIOSA ASCENSIONE DOMINI NO-

stri Iesu Christi. Secundum

Marc. Cap. 16.

*N*illo tempore. Recumbentibus vndecim discipulis, apparuit illis Iesus, & exprobrauit incredulitatem illorum, & duritiam cordis: quia his, qui viderant eum resurrexisse, non crediderunt. Et reliqua.

HOMILIA DE EADEM Lectioe.

DE corporali Saluatoris ascensione, quæ hodie videntibus discipulis celebrata est, pauca dicere propono: quia ad spirituales eius ascensionem, quæ quotidie exaltatur in corde humano, festino. Si non ascenderet in mente humana Dominus; non diceret Mariæ Magdalænæ: *a Noli me tangere: nondum ascendi ad patrem meum:* subaudi, in corde tuo.

Sermo
XXV.

Recumbentibus vndecim discipulis. Qui sunt vndecim discipuli: quæ Iesu apparitio; & incredulitatis exprobratio; siue reliqua, quæ præsens sancti Euangelij lectio commemorat, secundum intellectum morale; ipse nobis aperire dignetur; cuius gratia virtutum ascensiones in corde humano disponuntur.

a. Io. 20. 7.

b. Psal. 83.
6.

Vndecim discipuli IESU sunt dona eius salutaria, sed imperfecta: quia vndenarius transgressionis numerus est; eò quod denarium primus transcendat, & infra duodenarium deficiat. Denarius significat decalogum legis: duodenarius verò multis resultat priuilegijs.

In Christi
donis im-
perfecti A-
postoli fu-
erant. Id
signatur
Vndena-
rio

P 3

Propter

Propter transgressionem vnderij, David in vndecimo Psalmo cōqueritur dicens: c. *Saluum me fac Domine, quoniam defecit sanctus: quoniam diminuta sunt veritates à filiis hominū.* Duodenario Apostolico per Iudam ad vnderarium deducto, sanctitas & veritas in vndecim Apostolis defecit. Iudas solus offendit; & scandalum omnibus induxit.

Hinc corū à Christo defectio.

d 4. Reg. 2

23.

c Mat. 15.

32.

Hinc quod eorumdem poenitentia

f Matt. 18.
22.

g. Ex. 26. 7

Sed imperfecti resur-
reuerunt
à eis suo.

Omnes siquidem Apostoli tempore passionis Dominicæ dicuntur à charitate cecidisse: vnde & caluus in cruce stetit in loco Caluariæ. Nouerunt litterati hoc sacramentum. Helisæo in mōte posito, clamatum est à pueris. d. *Ascende calue; ascende calue.* Christo vero in cruce posito, dixerunt Iudæi: e. *Si filius Dei est; descendat de cruce.* Illius iniuriam vindicauerunt duo vrsi: huius vero duo principes Romani. Nam sicut capilli capiti; ita Christo qui caput est Ecclesiæ, adhærebant discipuli.

Vnderarius etiam significat poenitentiam: eo quod per septenarium multiplicatus surgat in septuaginta septē, Petro quærenti, quoties in se peccanti dimittere deberet; respondet Christus: f. *Non dico tibi septies, sed septuagies septies.* vniuersas in eodem numero. comprehendens transgressionem. Hinc est quod in in tabernaculo federis vnderim sagā g. cilicina Dominus fieri præcepit. Sagum cilicinū habitus est poenitentia.

Quando perfectus à perfecta charitate per mortale aliquod cadit; sicut quorūdam opinio est; imperfectus resurgit. Quare? Quia nemo repente fit sumus. Vnde auctoritas dicit super locum illū; si quis per-

cusserit alium, & ille in lectum infirmitatis ceciderit: percussor tenetur percussio providere, &c. cetera. Percussus, qui cadit in lectum infirmitatis, est ille qui per mortale cadit à perfecta charitate. Hic in baculo vadit: cum debilis & imperfectus resurgit.

Dicit tamē alia auctoritas, quod poenitentia non tantum delet peccata: sed etiam restituit ablata. Vtrumque verum est. Licet enim contritio peccatum, per quod iustus cecidit, quoad culpam, deleat, & per illam omnia mortificata renouiscat; gradatim tamen, nisi valde fuerit efficax, delet poenam, & poenitentiam ad plenam perducit indulgentiam. Vnde sæpe legimus quosdam iustos post lapsum, post multa tempora, per maximos labores ad statū pristinae perfectionis reuersos fuisse: & hoc ipsum per quādam signa exteriora ipsis innouisse.

Ait itaque sanctus Euangelista; *Recumbentibus vndecim discipulis*, & cetera. Ipse recubitus discipulorum quandam innuit imperfectionem; quæ tunc temporis in eis fuit. Recubitus vel sessio signum imperfectionis est, & gratia: statio verò perfectionis, & gloriæ. Apostolus credentes hortatur stare in Domino.

Sed quæritur, quomodo Iesus exprobrauerit incredulitatem discipulorum die quadragesimo; cum in ipsa die resurrectionis legatur eis cum insufflatione dedisse spiritum sanctum? Ad quod respondere possumus: quod hæc præpositio (*in*) remouet tantum, & non ponit. Remouet fidei perfectionem, quæ tunc

Amis-
men dona
receperunt

Per effica-
cem poeni-
tentiam.

Dubiū de
tempore.

Responso

temporis discipulis defuit: sed vitium infidelitatis ibi non ponit; quia gratia spiritus sancti non potest esse in corde infideli. Vnde cum cuidam Dominus pro filio petenti infirmo diceret: *si potes i. credere, omnia possibilia erunt credenti: respondit ille: Credo Domine: adiuuā incredulitatem meam.*

Mar. 9.

4.

no ad
perfectio-
nem quo-
ue perdu-
si sunt.

Vt autem Dominus ad perfectam fidem resurrectionis suae discipulos perduceret, in multis argumentis per dies quadraginta eis apparere dignatus est. Quadragenarius numerus est poenitentiae: per quam lapsi mens perfectioni restituitur subtractae. Idem hic per quadragenarium quod supra per vndenarium exprimitur. Sicut enim non nisi per vndenarium numerando ascendere possumus ad duodenarium: ita peccator non nisi per condignam poenitentiam redire valet ad perfectionis gradū. Hinc est quod post Christi ascensionem statim Petrus loco Iudae Matthiam ordinavit, ut numerus apostolicæ perfectionis adimpleretur.

Moraliter vero Iesus vndecim discipulis recumbentibus apparet: quando poenitentis mentem praesentia suae consolationis latificat.

Vitium incredulitatis, & duritiam cordis exprobat; cum per spem mentem erigendo, & per amorem inflando ipsam duritiam cordis, quae ex frigore nascitur timoris, resoluit & molliciat.

Causam vero eiusdem incredulitatis, siue duritiae cordis mox aperit, cum subiungit: *Quia his qui viderant eum surrexisse, non crediderunt.* Quidam ita sunt scrupulosi, & post lapsum tam timidi: ut semper timeant

Iesum in se non surrexisse per gratiae restitutionem. Memini me dixisse in Homilia Paschali, Mariam Magdalenam & Mariam Iacobi, & Salome mulieres sanctas, de quibus illic agitur, ad litteram, iustificationes animae designare interiores. Mariam Magdalenam contritionem: Mariam Iacobi oris confessionem: Salome satisfactionem exteriorum. Quando peccator post lapsum de peccatis suis contritus est, eaque confessus, credere debet eisdem iustificationibus, immo sacrae scripturae, quae in persona illarum loquitur. Vox contritionis est: *k Cor contritum & humilatum Deus non despiciet.* Item l. *In quacumque hora ingemuerit peccator: saluus erit.* Confessio quid dicit? *m. Dixi, confitebor aduersum me iniustitias meas Domino: & tu remisisti impietatem peccati mei.* Tali ordine apprensus Iesus discipulis suis quid dicit?

Ite in mundum vniuersum: predicate Euangelium omni creatura. Mundus vniuersus tota hominis persona est. Mundus superior, homo est interior: mundus inferior, homo est exterior. Vnde quia maximam hominem concordiam habet cum elementis, à Graecis microcosmos, id est, minor mundus vocatus est. Omnis creaturae nomine, intelliguntur sensus omnes, tam animae quam carnis. Discipuli Iesu, ut dictum est, sunt doni gratiae eius salutaria. Quae quibus vel quomodo predicare debeant videamus.

Infidelibus predicandum erat Euangelium. Sicut per discipulos Iesu virtutes vel dona spiritualia intelliguntur: ita per gentes incredulas peccata vel vitia carnalia designantur.

Vult ut
credat suae
promissio-
ni.
k. Psal. 50.
l. Ezech.
33. 12.
m. Psal. 37.
5.

Homo si-
milis est
mundo.

Apostoli
praedica-
runt Iudaeis
& gentibus.

lia expli-
tio.
Christus
coniten-
s conso-
latur.
aque spe
rigit.

Timentes
nihilomi-
nus saluti.

nantur. Quædam vitia sunt spiritu-
alia, vt superbia, ira inuidia: quæ-
dam vero carnalia, vt gula, luxuria,
Illa in mente; ista continentur in
carne. Cor designat Iudæam: corpus
propter concordiam elementorum
mundum vniuersum. Sicut cor in
medio corporis: ita Iudæa in medio
habitabilis nostræ terræ sita est. Vn-
de in psalmo. *n Qui operatus est salu-
tem in medio terra.*

n. Ps. 73.

12.

Iudaica

peccata seu
spiritualia
sunt gra-
uiore gen-
tilitij.

o. Ps. 75.

2.

Per Iudæos intelliguntur motus
rationis, quibus Deus agnoscitur.
quia *notus in Iudæa Deus*. Per gen-
tes vero motus figurantur sensualita-
tis; qui modicum differunt à peco-
ribus, quæ illæ adorabant. Erant &
in Iudæa multi infideles, qui prædi-
catione Apostolorum indigebant:
per quos multi illorum conuersi
sunt. Grauior est culpa, quando pec-
catum surgit ex ratione. Plus pecca-
uerunt Iudæi adorando Idola, prop-
ter agnitionem legis; quam gentes,
quæ Deum ignorabant. Vnde omni-
bus prædicandum erat Euangelij-
um.

verisque

tamen e-
uangelizā-
dum est.

p. Mat. 1.

15.

q. 104. 15.

Euangelium enim bonum nunci-
um interpretatur. Quid hoc nuncio
melius: p *pœnitentiam agite: appropin-
quat enim regnum cœlorum?* Quando
virtutes gratia cooperante, secun-
dum quod ipsa dicit: q. *ecce ego vo-
biscum sum*, contra vitia mouentur;
motibus suis euendo vitij ipsi præ-
dicant. Ex quorum vocibus, dum
illa restringuntur, quasi gentes in-
credulæ, prædicatoribus obediendo
conuertuntur. Habent enim sanctæ
virtutes in sancta scriptura voces su-

Quatenus as.

vitij virt

Sed dicit quis, Impossibile est vitia
cohabitare virtutibus. Quod qui-

dem verum est secundum aliquid.
Quantum ad vsum illis cohabitare
nequeunt: sed quantum ad fomitem
de quo motus pollulant inordinati,
habitare possunt; tributarij tamen.

Legimus r. quod in ingressu filio-
rum Israel in terram promissionis
quasdam ex septem in mundis gen-
tibus, (per quas septem principalia
vitia figurantur, vnde vitia surgunt
vniuersa) factas fuisse tributarias
eisdem filiis Israel. Quare hoc? Ni-
mirum vt in eis experiretur Israel, si
fortè eis resisterent. Quotiens tri-
butum negent, quantum virtutes ex-
erceant, experitur vnusquisque no-
strum in seipso. Augent tamen vi-
ctoribus censum, id est, meritum: si
viriliter reprimantur.

Auertite fratres, quales sint vo-
ces singularum virtutum in prædi-
cationibus suis, Vox humilitatis est
contra superbiam. s. *Noli altum sape-
re; sed time*; quia frangit Deus om-
ne superbum, Item. t. *Va corona super-
bia*. Vox mansuetudinis est contra
irā. u. *Desine ab ira & derelinque furo-
rem*. Ira & furor vtrumque execra-
bilia sunt. Item. x. *Ira non habet mis-
ericordiam: nec erumpens furor*. Charit-
tas quid dicit inuidiæ? y. *Qui odit
fratrem suum, homicida est*. Item z. 15.
Deus charitas est, & qui manet in cha-
ritate, in Deo manet, & Deus in eo. Et
quid prædicat feruor sanctus ace-
diæ? a. *Vsquequo piger dormis?* Manus
remissa seruet tributis Item illud Se-
necæ. b. *Magna iactura est, quæ per ne-
gligentiam fit*. Vox liberalitatis est ad
auaritiam. c. *Radix omnium malorum
cupidiyas*. Ipsa est Idolorum seruitus. 6. 2.
Vox parsimonix contra gulam, d. *Eccel. 9.
Qui diligit epulas, in egestate erit*: &
qui

tes cohabi-
tare pos-
sint: vt Iu-
dæis gētes,

r. Ios. 17.
& Iud. 1.
Gentes. 7.
vitia 7 fig-
nificant.

Retundū-
tur singu-
la, singula-
rum virtu-
tū vocibus
s. Rom. 11.
t. 12. 1.
u. Ps. 35. 3.

x. Pr. 17. 4.
y. 1. Lon. 3.
z. 1. 10. 1.
4. 15.

a. Pro. 6. 9.
b. Sen. in
Epistola.
c. 1. Tem.
6. 2.

d. Eccel. 9.
22.
qui

qui amat vinum, non ditabitur. Esca
ventri & venter esca: Deus & hunc &
has destruet. Castitas sic prædicat lu-
xuriæ. e. Si præstas anima concupi-
scentias eius; faciet te gaudium inimi-
ci tui: In hunc modum ceteræ vir-
tutes vitijs sibi oppositis prædicant.
Sequitur:

Qui crediderit & baptizatus fuerit
saluus erit. Credere autem verbo
prædicationis, obedire est. Quomo-
do credere vel baptizari vitia vel
peccata possint; satis dignum est
quæstione. Quod peccata baptizen-
tur; habemus testimonium Isaïæ. Ait
enim. f. Si fuerint peccata vestra vt
coccinum, quasi nix dealbabitur: &
si fuerint rubra quasi vermiculus, ve-
lut lana alba erunt.

Sed in huiusmodi locutione attri-
buitur proprietati, quod est subie-
cti. Non enim Peccata vel vitia; sed
mens per illa maculata lacrimis pœ-
nitentiæ baptizatur, & baptizando
dealbatur. Vnde Dauid pœnitens
planius dicit: Lauabis me, & super
niuem dealabor. Non dicit peccata
mea, sed me, id est, animam meam.
Et adhuc expressius in alio loco. h.
Lauabo, inquit, per singulas noctes, id
est, singula peccata, lectum meum,
scilicet conscientiam meam: Lacry-
mis meis.

Quod vero sequitur: qui non cre-
diderit, condemnabitur: ad pœnam
pertinet peccatorum. Omnia siqui-
dem peccata mortalia Deus animæ
contrita simul dimittit, quantum
ad culpam, non quâtum ad pœnam;
nisi forte & ipsa contritio sit tam
vehemens, vt sufficiat vtrumque de-
lere simul. De quocunque illorum
non satisfecerit digne: pœnæ illud

amplius obligat purgatoriæ.

Habemus de hoc diuersa exempla,
quod quidam post hanc vitam plus
puniti sunt pro peccatis minoribus,
quam pro maximis: quia pro hijs
digne pœnituerunt: pro illis non.
Ecce tali modo peccatum, id est, ani-
ma pro peccato condemnabitur, ma-
iori vindictæ subiaceo in purga-
torio, si non crediderit: id est, si non
ad plenam satisfactionem hic obe-
derit.

Signa eos, qui crediderint, hæc se-
quentur. In nomine meo demonia ei-
cient: linguis loquentur nouis: serpentes
tollent: Et si mortiferum quid biberint;
non eis nocebit: Supra agros manus im-
ponent, & bene habebunt. Quinque
hic credentibus promittuntur, quæ
ad litteram plurimos illorum fecil-
se legimus. Fiunt eadem in nobis
quotidie spiritualiter. Dæmones,
mores sunt peruersi, colloquia pra-
ua; quibus natura humana deorsum
à dignitate suæ conditionis fluit, &
vexatur. Dæmon interpretatur de-
orsum fluens, vel criminator. Quâ-
do is post conuersionem, qui super-
bus fuerat, libenter & frequenter
loquitur de humilitate; luxurius
de castitate; iracundus de mansue-
tutine; gulosus de abstinentia; ebi-
osus de sobrietate; diues & auarus
de operibus misericordiæ, sicque de
cæteris: signum est, quod gratia Spi-
ritus sancti sit in eis.

2. Loqui linguis, signum aduentus
spiritus sancti fuit in Ecclesia pri-
mitiua. Signa, inquit, eos qui cre-
dunt. Quando hi, qui religionem
profiterentur, non de religiositate,
sed de terrenis & sæcularibus ex
consuetudine confabulantur; non

Credenti-
bus pro-
missa quin-
que.

1. Electio
malorum
morum.

2. Collo-
quium bo-
num.

Q

nouis

nouis, sed adhuc veteribus linguis loquuntur. Qui nati sunt de filiis transfigurationis, cum in Hierusalem loqueretur lingua Chananitica, & Azotica, & nescirent loqui Indaica; de hereditate Domini ei electi sunt. Iudæa interpretatur confessio, vel laudatio, vel glorificatio. Qui in religione sunt, nec Deum religiosi atque edificatorijs collationibus laudant, nonnunquam fit, ut propter verba scurrilia atque secularia per apostasiam etiam labantur ad opera consimilia.

3. Exemplaris
vita.

3. *Serpentes tollent.* Bene post nomen linguarum promittitur sublatio serpentum, vel serpentium: ut sit participium, non nomen. Per eloquia casta verbaque edificatoria frequenter hi, qui terram, sicut serpentes, comedunt; qui corde & ventre se in terra trahunt; de terrenis scilicet & carnalibus semper cogitando; de illis semper loquendo; & cum delectatione illis utendo: eriguntur, & ad contemplationem celestium sustolluntur.

4. Non facile peccare.

Et si mortiferum quid biberint; non eis nocebit. Ut enim taceam de carnalibus, sæpe diabolus potionem mortiferam, felle suæ malitiæ confectam & infectam, etiam viris sanctis offert, per peccati mortalis suggestionem: quam illi nonnunquam recipiendo bibunt per delectationem, sed non eis nocet: quia non placet. Nullum peccatum mortale est, dum displicet: neque veniale iudicatur, dum placet. Aliquando viri sancti ea faciunt opera, quæ alijs essent mortifera: sed eis nocere non possunt. Quia efficacissime charitatis theriaca omne in eis venenum extinguit. Hi qui

Ob charitatis vim.

vendunt, corpori suo serpentes adhibent, sed non timeant illorum toxicum: quia in manu tenent antidotum. Non ergo sine causa dicitur:

Habe charitatem. & fac quicquid vis.

Quod in vno eodemque opere merita sint disparia, immo contraria, Exemplum habemus in filiis Israel, i. ubi a Domino iussi sunt spoliare Aegyptios. Qui vero hoc fecerunt virtute obedientis, meruerunt; qui autem causa auaritiæ, teste Augustino, mortaliter peccauerunt.

Est quidam Abbas nigri Ordinis in episcopatu Leodicensi: qui sæpe spoliat Aegyptios, ut dicit Hebræos. Ex multa misericordia iustus ille frequenter accommodat à diuitibus pecuniam, indigentibus illam distribuens: & cum creditores sua requirunt, nihil illis soluit. Quis sine spiritu Dei talia præsumeret?

5. *Super egros manus imponent; & bene habebunt.* Hæc est extrema promissio. Aegri sunt, qui charitatem non habent; & in operibus iustitiæ languent. Cæcus est, qui lumine caret veræ fidei: surdus, qui inuitus audit verbum Dei. Mutus est, qui inuitus confitetur; & orat; cui vox deest diuinæ laudis & sanctæ exhortationis. Chiragricus est, qui non dat eleemosynam: podagricus, qui inuitus vadit ad ecclesiam: Hydropicus est, qui distenditur per vitium auaritiæ: leprosus, qui operibus foedatur luxuria. Tertianarius est, qui in fide dubitat Trinitatis: quartanarius, qui præceptis non obedit Evangelicis. Talibus manus imponendæ sunt.

Per manus intelliguntur opera bona:

Simile ele-
gans.

Augustinus.

Nā quod peccatum vni, meritum est alteri.

Exemplū. i. Exod. 3.

2. Exemplum spoliantis egenis Mirandū: non imitandum.

6. Conuersio aliorum.

Suo exem-
plo aut
merito
procurata.

na: suae spiritualia sunt, suae corporalia. Manus aegri s' videntur, imponit; qui exemplo bonorum operū peccatores saluti restituit. Quosdam magis viuificant exempla, quam verba.

Hæc moraliter dicta sufficiant de lectione euangelica. Particulam vero superstitem mystice de gloria ascensionis Dominicæ exponere propono.

Et Dominus quidem Iesus postquam locutus est, ascendit in cœlum & sedet à dextris Dei. Videntibus illis eleuatus est. De qua eleuatione Abacuc dicit in Cantico suo. Eleuatus est sol, & luna stetit in ordine suo. Sol iste Christus est, de quo etiam per Salomonem dicitur: Oritur sol & occidit: & ad locum suum reuertitur. Ibiq' renascens gyrat ad meridiem. In sole calor, & splendor sunt. Splendor illuminat: calor viuificat. Christi fide illuminati, Christi charitate viuificati sumus.

Ipse nobis ortus est in natiuitate: occidit in passione: ad locum suum reuersus est in resurrectione. Ibiq' renascens per gloriam immortalitatis, hodierna die gyrauit ad meridiem, id est, ad patris æqualitatem. In meridie non potest sol plus ascendere.

Sol duo habet Solstitia: hyemale, & æstiuale. In illo non potest plus descendere; in isto ascendere. Duo solstitia Christus celebrauit:

Hiemale in mundo per passionem, æstiuale in cœlo per ascensionem. Non potuit in cœlo plus ascendere, nisi ad æqualitatem Patris: neque in mundo plus descendere, nisi ad ignominiam Crucis.

Linea meridionalis & ecliptica crux fuit. Meridionalis: quia per mortem ipsius Mediatoris reconciliata sunt ima summis: Ecliptica vero, quia in ea vita defecit Quid, inquit Ecclesiasticus, lucidius sole? Et hic deficiet. Eclipsis interpretatur defectus.

Illi autem profecti prædicauerunt vbiq', Domino cooperante, & sermonem confirmante sequentibus signis. 1. In omnem terram exiuit sonus eorum, & in fines orbis terræ verba eorum. Prædicauit Petrus in Capadocia, Andreas in Achaia, Iacobus in Iudæa, Ioannes in Asia: reliqui vero in prouincijs sibi deputatis. Vbi innumerabilia, sicut in eorum passionibus legitur, operati sunt signa, in virtute Christi Dei ac Domini nostri, qui cum Patre & Spiritu sancto viuuit & regnat in sæcula sæculorum. Amen.

PARTIS SECVNDÆ
Homiliarum Dominicali-
um Cæsarij

FINIS.

Meridies.

Eclipsis.

1. Ro. 10. 11.
Diuisio A-
postolorū.

Abac. 3. 11.

k. Eccl. 1. 5.
Christus
sol est.

Eius cur-
sus.

Solstitia.